

GRUPUL EDITORIAL
CORINT

RAȚIUNE ȘI SIMȚIRE

Jane
Austen

LEDA
CLASIC

Jane Austen

RAȚIUNE
, ȘI
SIMȚIRE

Fiecarei zile, cartea ei ...

Jane Austen
Rațiune și simțire

Redactor: Raluca Popescu
Tehnoredactare computerizată: Cristina Bucuroiu
Coperta: Walter Riess
Ilustrația copertei reproduce un fragment din Mrs. Sheridan și Mrs. Tickell de
Gainsborough
Jane Austen

SENSE AND SENSIBILITY

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii LEDA, parte componentă a
Grupului Editorial Corint
ISBN 978-973-102-327-4

Lectura digitală protejează mediul

Versiune electronică realizată de Elefant.ro

Cuprins

TABEL CRONOLOGIC

VOLUMUL I

- CAPITOLUL I
- CAPITOLUL II
- CAPITOLUL III
- CAPITOLUL IV
- CAPITOLUL V
- CAPITOLUL VI
- CAPITOLUL VII
- CAPITOLUL VIII
- CAPITOLUL IX
- CAPITOLUL X
- CAPITOLUL XI
- CAPITOLUL XII
- CAPITOLUL XIII
- CAPITOLUL XIV
- CAPITOLUL XV
- CAPITOLUL XVI
- CAPITOLUL XVII
- CAPITOLUL XVIII
- CAPITOLUL XIX

CAPITOLUL XX
CAPITOLUL XXI
CAPITOLUL XXII

VOLUMUL II

CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII
CAPITOLUL IX
CAPITOLUL X
CAPITOLUL XI
CAPITOLUL XII
CAPITOLUL XIII
CAPITOLUL XIV

VOLUMUL III

CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII

CAPITOLUL IX

CAPITOLUL X

CAPITOLUL XI

CAPITOLUL XII

CAPITOLUL XIII

CAPITOLUL XIV

TABEL CRONOLOGIC

1775 La 16 decembrie, se naște, la Steventon, Hampshire, Anglia, romanciera Jane Austen, al șaptelea copil (din cei opt) al reverendului George Austen și al Cassandrei. Tatăl avea un venit de 600 de lire sterline pe an, ceea ce permitea o viață decentă, fără a asigura însă și zestrea necesară celor două fiice.

1783 Jane și sora ei mai mare, botezată după mama lor, Cassandra, confidenta și prietena ei pe viață, sunt trimise la Southampton, pentru a fi instruite de o mătușă, doamna Cawley.

1785–1786 Jane și Cassandra urmează cursurile școlii Abbey din Reading. De altfel, cele două forme de educație vor fi singurele din afara familiei, acasă ele învățând să cânte la pian, să picteze etc. Jane era o cititoare împătimită, tatăl ei având o bibliotecă de peste 500 de volume.

1787–1793 Jane Austen scrie *Juvenilia*, o serie de parodii după literatura vremii, precum *Dragoste și prietenie*, strânse în trei volume în manuscris. Dar aceste scrieri sunt doar pentru amuzamentul personal și al familiei.

1795–1799 Apar primele versiuni ale romanelor care, în cele din urmă, vor fi publicate: *Rațiune și simțire*, *Mândrie și prejudecată*.

1797 *Primele impresii* (titlul inițial al romanului *Mândrie și prejudecată*) este oferit, de către tatăl lui Jane, unui editor. Acesta din urmă refuză însă până și să îl citească.

1800 Familia Austen se mută la Bath, petrecându-și verile pe malul mării. Se pare că aici Jane a întâlnit prima ei dragoste, un tânăr ce, la puțin timp după aceea, a murit. O experiență care va fi transpusă într-unul din capitolele romanului *Persuasiune*.

1802 Harris Bigg-Wither, un nobil mai tânăr cu 6 ani decât Jane, o cere în căsătorie, iar aceasta acceptă, deși nu-l iubea. Surpriza nu se lasă mult așteptată, căci a doua zi fuge, împreună cu sora ei, la Bath. Ca și Cassandra, Jane nu se va mărita niciodată.

1803 Jane Austen vinde unui editor romanul *Northanger Abbey* (intitulat, mai târziu, *Susan*), pentru modesta sumă de 10 lire sterline. Romanul va apărea însă abia peste 14 ani.

1805 Moare reverendul George Austen, veniturile familiei scăzând dramatic. Speranțele rămân acum la frații lui Jane.

1806 Familia se mută la Southampton, iar trei ani mai târziu, la Chawton, unde Edward, unul din frați, le asigură o mică proprietate.

1811 Apare romanul *Rațiune și simțire*, al cărui prim tiraj îi aduce autoarei un profit de 140 de lire sterline.

1813 Apare romanul *Mândrie și prejudecată*.

1814 Apare romanul *Mansfield Park*, tirajul epuizându-se în 6 luni.

1816 Apare romanul *Emma*, dedicat prințului regent.

1817 Jane Austen se mută la Winchester, pentru a urma un tratament medical. Pe 18 iulie, la 41 de ani, se stinge din viață. Cauza morții este necunoscută, dar se bănuiește a fi fost boala lui Addison (insuficiența cronică a glandei corticosuprarenale).

VOLUMUL I

CAPITOLUL I

Familia Dashwood era stabilită de mult în Sussex. Domeniul era mare, iar reședința era la Norland, în mijlocul proprietății unde, timp de mai multe generații, familia dusese o viață atât de respectabilă încât trezise admirația unanimă a cunoștințelor din vecinătate. Fostul proprietar al acestui domeniu fusese un burlac care trăise până la o vârstă foarte înaintată și care, pe parcursul a mulți ani din viață, o avusese pe sora sa drept tovarășă constantă și menajeră. Dar moartea ei, cu zece mai înainte de a lui, aduse mari schimbări în casă; pentru a-i suplini lipsa, el invită și primi în casa lui familia nepotului său, domnul Henry Dashwood, moștenitorul legal al domeniului Norland și persoana căreia intenționa să i-l lase moștenire. În societatea nepotului, a nepoatei și a copiilor lor, bătrânul domn își petrecea în mod plăcut zilele. Afecțiunea față de ei spori. Atenția constantă a doamnei și a domnului Dashwood față de dorințele lui, atenție care nu izvora din interes, ci din bunătatea inimii, îi oferi bătrânului tot confortul pe care vârsta lui înaintată l-ar fi putut primi; iar veselia copiilor lor adăugă culoare existenței lui.

Dintr-o fostă căsătorie, domnul Henry Dashwood avea un fiu, iar de la actuala sa soție trei fete. Fiul, un tânăr serios și respectabil, era un om cu stare, căci la majorat primise jumătate din averea considerabilă a mamei lui. Mai mult decât atât, prin căsătorie, care avusese loc la scurt timp după aceea, își sporise averea. De aceea, pentru el moștenirea domeniului Norland nu era chiar atât de importantă ca pentru surorile lui; lăsând deoparte ceea ce le-ar fi putut reveni de pe urma faptului că tatăl lor moșteneau acea proprietate, averea lor era mică. Mama lor nu avea nimic, iar tatăl lor dispunea doar de șapte mii de lire; cealaltă jumătate a averii primei sale soții îi revenea tot fiului ei, domnul Henry Dashwood beneficiind doar de uzufructul acesteia.

Bătrânul domn muri; i se citi testamentul și, ca mai toate testamentele, și acesta pricinui tot atâta dezamăgire câtă plăcere. Bătrânul nu fusese nici atât de nedrept, nici atât de nerecunoscător încât să nu-i lase nepotului său domeniul, dar i-l lăsase în astfel de condiții încât valoarea moștenirii era redusă la jumătate. Domnul Dashwood și-o dorise mai mult de dragul soției și al fetelor sale decât pentru sine sau pentru fiul lui; însă ea era destinată fiului său și

fiului acestuia, un copil de patru ani, ceea ce îi răpea orice putere de a se îngriji de cele care îi erau mai dragi și care aveau cel mai mult nevoie de întreținere, fie din veniturile domeniului, fie din vânzarea pădurilor lui prețioase. Totul era trecut în beneficiul acestui copil care, cu prilejul vizitelor făcute ocazional la Norland cu mama lui, prin drăgălășenii deloc neobișnuite la copiii de doi sau trei ani — stâlcirea cuvintelor, dorința arzătoare de-a face ce vrea, o mulțime de șiretlicuri și foarte multă gălăgie — reușise să câștige într-atât afecțiunea unchiului său încât scăzuse valoarea tuturor atențiilor pe care acesta le primise ani în șir de la nepotul său și fiicele lui. Totuși, nu voise să fie nedrept și, ca semn al afecțiunii sale pentru cele trei fete, îi lăsase fiecareia câte o mie de lire.

La început, dezamăgirea domnului Dashwood fu cruntă; dar era din fire vesel și optimist și putea să spere, pe bună dreptate, să trăiască mulți ani și, printr-un trai chibzuit, să pună deoparte o sumă considerabilă din roadele unui domeniu deja mare și căruia i se puteau aduce îmbunătățiri imediate. Însă averea care se lăsase îndelung așteptată fu a lui doar un an. Nu-i supraviețui mai mult unchiului său, și tot ce le rămase văduvei și fiicelor sale fură zece mii de lire, inclusiv fosta moștenire.

De îndată ce aflase că sănătatea îi este în pericol, domnul Dashwood discutasă cu fiul său, pe care îl rugase, cu toată insistența și urgența impuse de boală, să aibă în vedere interesele mamei sale vitrege și ale surorilor sale.

Domnul John Dashwood nu avea sentimentele puternice ale restului familiei; dar o rugămintă de așa natură făcută într-un astfel de moment îl înduioșă, așa că promise să facă tot ce îi stătea în putere pentru a le asigura un trai îndestulat. O astfel de asigurare îl liniști pe tatăl său, iar domnul John Dashwood avu apoi timp să chibzuiască la cât putea să fie prudent să-i stea în putere să facă pentru ele.

Nu era un tânăr răuvoitor, decât dacă răuvoitor înseamnă să fii destul de nesimțitor și egoist; lumea îl stima, căci își îndeplinea îndatoririle obișnuite cu bună-credință. Dacă s-ar fi însurat cu o femeie mai binevoitoare, poate că ar fi fost și mai respectat decât era, poate ar fi căpătat și el un aer mai agreabil; se însurase de foarte tânăr și ținea enorm la soția sa. Dar doamna John Dashwood era o caricatură mult îngroșată a soțului ei — mai îngustă la minte și mai egoistă.

Când îi făcu tatălui său promisiunea, chibzui în sine să să

sporească averea surorilor lui, dându-i în dar fiecareia câte o mie de lire. Apoi se simți cu adevărat îmbunat. Perspectiva a patru mii de lire pe an, pe lângă venitul său actual, plus jumătatea rămasă din averea mamei sale, îi înmuiau inima și îl făceau să se simtă capabil de generozitate. Da, avea să le dea trei mii de lire, un gest frumos și generos. Și suma aceasta avea să fie de ajuns pentru a le asigura un trai îndestulat. Trei mii de lire. Se putea lipsi destul de ușor de o așa sumă considerabilă. Se gândi toată ziua la asta, și multe zile la rând, și nu se căi.

Abia se termină înmormântarea tatălui său, că doamna John Dashwood, fără să-și fi înștiințat soacra de intențiile sale, sosi împreună cu copilul și slujitorii. Nimeni nu-i putea contesta dreptul de a veni; casa era a soțului ei din clipa decesului tatălui; dar cu atât mai mare era lipsa ei de delicatețe, iar pentru o femeie în situația doamnei Dashwood, care se lăsa condusă doar de bunul-simț, trebuie să fi fost extrem de neplăcut; însă doamna Dashwood avea un simț al onoarei atât de profund și o generozitate atât de romantică încât orice ofensă de genul acesta, provocată sau pricinuită de cineva, îi trezea un dezgust rece. Doamna John Dashwood nu fusese niciodată pe placul vreunui membru al familiei soțului ei; dar, până în prezent, nu avusese ocazia să le arate cât de puțină considerație putea să aibă față de ceilalți atunci când împrejurările i-o permiteau.

Doamna Dashwood fu atât de afectată de comportamentul ei grosolan și își disprețui atât de profund nora pentru el încât, la sosirea acesteia, ar fi părăsit casa pentru totdeauna dacă rugămintele fiicei sale mai mari n-ar fi făcut-o să se gândească mai întâi dacă era cuviincios să plece. După aceea, dragostea duioasă pentru cele trei copile ale ei o determină să rămână și să evite, de dragul lor, o ruptură cu fratele lor.

Elinor, fiica cea mare, ale cărei sfaturi avuseseră atâta efect, avea o putere de înțelegere și o judecată rece care o îndreptăteau, deși avea numai nouăsprezece ani, să fie sfătuitoarea mamei sale, dându-i deseori posibilitatea să stăvilească, în folosul tuturor, înflăcărarea doamnei Dashwood, care, în general, ar fi dus la nechibzuință. Avea o inimă de aur; era sensibilă din fire și avea sentimente puternice, dar știa să și le stăpânească, lucru pe care mama ei îl mai avea încă de învățat și pe care una din surorile ei hotărâse să nu-l învețe niciodată.

În multe privințe, însușirile lui Marianne erau într-un totu egal cu cele ale lui Elinor. Era sensibilă și deșteaptă, dar năvalnică

în toate cele; tristețile, bucuriile ei nu cunoșteau moderație. Era generoasă, caldă, interesantă; avea toate calitățile în afară de prudență. Asemănarea dintre ea și mama sa era izbitoare.

Elinor privea cu îngrijorare excesul de sensibilitate al surorii ei, însă doamna Dashwood îl prețuia și-l cultiva. Acum, în violența nefericirii lor, se încurajau una pe alta. Durerea care le copleșise la început a fost înnoită anume, căutată, provocată iar și iar. Se lăsară pradă durerii lor, căutând să-și sporească în orice mod cu putință amărăciunea, și erau hotărâte să nu accepte alinare în viitor. Și Elinor era profund nefericită, dar ea putea, totuși, să lupte, să se stăpânească. Discută cu fratele ei, își întâmpină cumnata la sosire și se strădui s-o facă să depună aceleași eforturi, o încurajă să aibă aceeași răbdare.

Margaret, cealaltă soră, era o fată veselă și prietenoasă, dar, cum fusese deja mult influențată de romantismul lui Marianne, fără să aibă judecata ei, la treisprezece ani nu prea dădea semne că o să fie, mai târziu, la fel ca surorile sale.

CAPITOLUL II

Doamna John Dashwood se instalase acum ca stăpână la Norland, iar soacra sa și cumnatele sale se văzură reduse la condiția de musafire. Totuși, erau tratate de ea cu o politețe rezervată, iar de soțul ei cu bunătatea pe care era el în stare s-o simtă față de altcineva în afară de el însuși, de soția lui și copilul lor. Ba chiar insistă, cu oarecare zel, să considere Norland casa lor; și, cum se părea că doamna Dashwood nu avea de ales decât să rămână aici până își găsea o casă în vecinătate, invitația lui fu acceptată.

Îi convenea de minune să rămână pe mai departe într-un loc unde totul îi amintea de bucuriile de altădată. În vremuri de veselie, nici o fire nu putea fi mai veselă decât a ei, sau să nutrească, într-o mai mare măsură, acea speranță de fericire care reprezintă în sine o adevărată fericire. Dar și la tristețe se lăsa purtată de imaginație, era tot atât de neconsolat pe cât era de nedomolit la bucurie.

Doamna John Dashwood nu era deloc de acord cu planurile soțului ei pentru surorile lui. Trei mii de lire luate din averea scumpului lor băiețel l-ar fi sărăcit îngrozitor. Îl imploră să se mai gândească. Cum putea să-și ia răspunderea de a-i răpi copilului său, și încă singurului său copil, o sumă atât de mare? Și ce pretenție puteau avea domnișoarele Dashwood la mărinimia lui pentru o sumă atât de mare, când îi erau rude de sânge doar pe jumătate, ceea ce ea nu considera deloc a fi o înrudire? Doar se știe că între copiii din căsătorii diferite ale unui bărbat nu existase vreodată afecțiune; și de ce să se ruineze el pe sine și pe sărăcuțul lor Henry dându-și toți banii de pomană surorilor lui?

— Ultima dorință a tatălui meu a fost să-i ajut văduva și fetele, răspunse soțul ei.

— Cred că nu știa ce vorbea. Pun prinsoare că aiura la vremea aceea. Dacă ar fi fost în toate mințile, nu s-ar fi gândit să-ți ceară să dai de pomană jumătate din avere, lipsindu-ți de ea propriul copil.

— Nu a precizat o sumă anume, dragă Fanny, dar m-a rugat, în termeni generali, să le ajut, și să le fac o situație mai bună decât i-a stat lui în putere. Poate ar fi fost mai bine dacă ar fi lăsat totul în seama mea. Doar nu putea să-și închipuie că le-aș fi neglijat. Dar cum el mi-a cerut să-i promit, n-am putut să n-o fac, sau cel puțin

aşa am crezut la vremea aceea. Prin urmare, promisiunea, odată făcută, trebuie îndeplinită. Trebuie să facem ceva pentru când or să plece de la Norland ca să se stabilească într-o casă nouă.

— Păi, atunci, să facem, dar acel ceva nu trebuie să fie chiar trei mii de lire. Gândeşte-te, adăugă ea, că, odată ce te-ai despărţit de ei, banii nu se mai întorc. Surorile tale se vor mărita şi vor fi pierduţi pe vecie. Dacă, într-adevăr, ar fi vreodată înapoişti bietului nostru băieţel...

— Vai, bineînţeles, asta ar schimba mult situaţia, spuse foarte serios soţul ei. S-ar putea să vină vremea când Henry o să regreta că a fost lipsit de o sumă atât de mare. Dacă ar avea o familie numeroasă, de pildă, aceşti bani în plus i-ar prinde bine.

— Sigur că da.

— Atunci, poate ar fi mai bine pentru toată lumea dacă suma ar fi redusă la jumătate. Cinci sute de lire ar reprezenta o creştere uriaşă a averii lor.

— O, de neaşteptat! Ce frate din lumea asta ar face pentru surorile lui jumătate din cât faci tu, dacă i-ar fi surori bune? Or ele îţi sunt numai pe jumătate rude. Ai o fire foarte mărinimoasă.

— N-aş dori să fiu meschin, răspunse el. În astfel de împrejurări e mai bine să faci prea mult decât prea puţin. Cel puţin, nimeni nu poate să spună că n-am făcut îndeajuns pentru ele; nici chiar ele însele nu se pot aştepta la mai mult.

— N-ai cum să ştii la ce s-ar putea aştepta ele, dar noi nu trebuie să ne gândim la aşteptările lor, spuse doamna. Problema e ce-ţi poţi permite să faci.

— Categorical, şi cred că-mi pot permite să le dau cinci sute de lire la fiecare. Aşa, fără nici o suplimentare din partea mea, la moartea mamei lor vor avea, fiecare, peste trei mii de lire — o avere considerabilă pentru orice tânără.

— Sigur că da. Şi, chiar aşa, mă gândesc că nu pot să pretindă nici o suplimentare. Vor avea zece mii de lire pe care să le împartă între ele şi, dacă se mărită, sigur o vor duce bine, iar dacă nu, ar putea trăi toate fără griji din dobânda la cele zece mii de lire.

— Asta e foarte adevărat şi, de aceea, nu ştiu dacă, una peste alta, n-ar fi mai înţelept să fac ceva pentru mama lor cât mai e în viaţă decât pentru ele — vreau să spun ceva de genul rentei viagere. Ar fi bine şi pentru ea, şi pentru surorile mele. O sută pe an le-ar asigura tuturor un trai confortabil.

Totuşi, soţia lui ezită puţin în a-şi da consimţământul la acest

plan.

— Sigur, e mai bine decât să te desparti dintr-odată de o mie cinci sute de lire, spuse ea. Dar dacă doamna Dashwood va mai trăi cincisprezece ani, am fi complet trași pe sfoară.

— Cincisprezece ani! Dragă Fanny, nu poate să mai trăiască nici jumătate din cât ai spus tu.

— Cu siguranță nu, dar dacă ai observat, oamenii trăiesc o veșnicie când li se plătește o rentă viageră, iar ea este foarte robustă și sănătoasă, și abia a împlinit patruzeci de ani. O rentă viageră este o treabă foarte serioasă. Știi multe despre necazurile pricinuite de rentele viagere, de aceea îți spun că nu știi ce faci. Mama s-a împotmolit în plata a trei rente viagere lăsate prin testament de tata unor servitori credincioși, și i-a fost cum nu se poate mai neplăcut. Rentele trebuiau plătite de două ori pe an, și mai era și deranjul de a li le înmâna; la un moment dat i s-a spus că unul dintre ei a murit, iar după aceea s-a dovedit că nu era așa. Mama se săturase până peste cap. Cu astfel de pretenții fără de sfârșit, venitul ei nu îi mai aparținea, spunea ea: și a fost foarte urât din partea tatei pentru că altfel, banii ar fi fost pe de-a întregul la dispoziția mamei, fără nici un fel de opreliște. Asta m-a făcut să-mi fie silă de rentele viagere și eu, una, nu m-aș înhâma pentru nimic în lume la plata unora.

— Este cu siguranță neplăcut să-ți sece anual venitul în felul acesta, replică domnul Dashwood. Întocmai cum spunea mama ta. Nu e deloc de dorit să fii obligat să plătești regulat o astfel de sumă, în zile stabilite, îți răpește independența.

— Fără doar și poate, și nici n-ai parte de mulțumiri. Ele se consideră îndreptățite la plata acestor sume, tu nu faci decât ce era de așteptat, și asta nu duce deloc la recunoștință. În locul tău, orice aș face ar trebui să fie în întregime decizia mea. Nu m-aș obliga să le plătesc anual ceva. S-ar putea ca în unii ani să fie foarte neplăcut să te lipsești de o sută de lire, ba chiar și de cincizeci din propriile noastre cheltuieli.

— Cred că ai dreptate, dragostea mea; în cazul ăsta, ar fi mai bine să nu fie nici o rentă viageră. Ceea ce le-aș da din când în când le va fi de mult mai mare ajutor decât o alocație anuală, pentru că n-ar face decât să trăiască pe picior mai mare, iar la sfârșitul anului n-ar avea un sfanț pus deoparte. Un cadou de cincizeci de lire, când și când, le va împiedica să fie necăjite din cauza banilor și, cred eu, mă va achita din plin de promisiunea făcută tatălui meu.

— Sigur că da. De fapt, ca să spun drept, în sinea mea sunt

convinsă că tatăl tău nici nu s-a gândit să le dai bani. Aș spune că ajutorul la care s-a gândit el trebuia să fie doar atât cât putea fi rezonabil să se aștepte de la tine; de pildă, să le cauți o căsuță confortabilă, să le ajuți să-și mute lucrurile și să le trimiți în dar pește și vânat, și așa mai departe, când e sezonul. Îmi pun gâtul că nu s-a gândit la mai mult; și, zău așa, ar fi foarte ciudat și nedrept dacă ar fi făcut-o. Ia gândește-te, dragul meu domn Dashwood, cât de bine ar putea trăi mama ta vitregă și fetele ei din dobânda la șapte mii de lire, pe lângă mia de lire a fiecăreia dintre ele, care le aduce la fiecare cincizeci de lire pe an, și, bineînțeles, din banii ăștia îi vor plăti mamei lor pentru masă și casă. În total, vor avea împreună cinci sute pe an, și pentru ce naiba ar vrea patru femei mai mult de atât? Vor trăi foarte ieftin! Întreținerea casei nu le va costa nimic. Nu vor avea trăsură, nici cai, iar servitori doar câțiva; nu vor primi musafiri și nu vor avea cheltuieli de nici un fel! Gândește-te numai ce bine o vor duce! Cinci sute de lire pe an! Nici nu-mi închipui cum ar putea cheltui jumătate din suma asta, darămite să le dai mai mult! Este total absurd să te gândești la asta. Mai degrabă ele ar putea să-ți dea ție ceva.

— Pe cuvântul meu, ai perfectă dreptate, spuse domnul Dashwood. Cu siguranță, prin rugămintea pe care mi-a făcut-o, tata nu s-a gândit la mai mult decât spui. Acum înțeleg limpede asta și îmi voi îndeplini strict promisiunea prin astfel de acte de întrajutorare și bunătate ca acelea descrise de tine. Când mama se va muta în altă casă, am s-o ajut cât îmi stă în puteri să se instaleze. Ba s-ar putea să-i fac și un mic cadou, niște mobilă.

— Desigur, încuviință doamna Dashwood. Totuși, trebuie să gândești la un lucru. Când tatăl tău și mama ta s-au mutat la Norland, deși mobila de la Stanhill a fost vândută, vesela, argintăria și rufăria s-au păstrat, și acum i-au rămas mamei tale.

— Fără doar și poate, asta e un aspect important. Chiar că e o moștenire valoroasă! Și totuși o parte din argintărie ar completa-o în mod plăcut pe cea pe care o avem aici.

— Da, iar serviciul pentru micul dejun e de două ori mai frumos decât cel de aici. După părerea mea, mult prea frumos pentru orice casă în care și-ar putea ele permite să trăiască. Totuși, asta e. Tatăl tău s-a gândit numai la ele. Și trebuie să-ți spun următorul lucru: nu-i datorezi cine știe ce recunoștință și nici nu ești obligat să ții seama de dorințele lui, căci știm foarte bine că, dacă putea, le-ar fi lăsat aproape totul *lor*.

Acest argument fu hotărâtor. El oferi intențiilor domnului Dashwood fermitatea care le lipsise până atunci; și, în cele din urmă, acesta își spuse că ar fi fost cu totul de prisos, dacă nu chiar foarte necuviincios să facă pentru văduva și fetele tatălui său mai mult decât gesturile de prietenie pe care le pomenise soția lui.

CAPITOLUL III

Doamna Dashwood rămase la Norland câteva luni; nu că ar fi avut ceva împotriva să se mute atunci când revederea fiecărui loc bine cunoscut a încetat să-i mai stârnească emoția violentă care dăinuia un timp; atunci când sufletul ei începu să se înviioreze și mintea îi deveni capabilă și de alt efort decât cel de a-și spori durerea prin amintiri melancolice, fu nerăbdătoare să plece și căută fără odihnă o locuință în vecinătatea domeniului Norland, căci îi era cu neputință să se mute departe de acel loc iubit. Însă nu auzi de nici o casă care să răspundă pe dată ideii ei de confort și tihnă și să convină prudenței fetei ei mari a cărei judecată mai înțeleaptă respinse mai multe case ca fiind prea mari pentru venitul lor, lucru cu care mama ei fu de acord.

Doamna Dashwood fusese informată de către soțul ei de promisiunea făcută de fiul lui în favoarea lor, lucru care adusesese alinare ultimelor lui gânduri pământești. Nu se îndoia de sinceritatea acestei promisiuni mai mult decât o făcuse el însuși și, de dragul fetelor ei, se gândea cu mulțumire la promisiune deși, în ceea ce o privea pe ea, era convinsă că o sumă mai mică de șapte mii de lire avea să-i asigure belșugul. Se bucura pentru fetele lor și pentru inima lui bună; și își reproșa că înainte fusese nedreaptă cu el, crezându-l incapabil de mărinimie. Purtarea lui atentă față de ea și de surorile lui o convinsese că el se gândea la bunăstarea lor și, pentru o vreme, se bizui ferm pe intențiile lui generoase.

Disprețul pe care îl avusese față de nora ei la începutul relației lor spori după ce îi cunoscuseră mai bine caracterul, fapt înlesnit de o jumătate de an de trai în comun; și poate că, în ciuda oricărei considerații de politețe sau afecțiune din partea celei dintâi, celor două doamne le-ar fi fost cu neputință să trăiască împreună atâta timp dacă, după părerea doamnei Dashwood, o anumită împrejurare nu le-ar fi făcut pe fetele ei să vrea și mai mult să rămână în Norland.

Această împrejurare era atașamentul crescând dintre fata ei cea mare și fratele doamnei John Dashwood, un tânăr plăcut și manierat, care le fu prezentat la scurt timp după stabilirea surorii sale la Norland, și care, de atunci, își petrecea acolo cea mai mare parte din timp.

Poate că unele mame ar fi încurajat această intimitate din motive de interes, căci Edward Ferras era fiul cel mare al unui om care lăsase în urma lui o avere considerabilă; și poate că altele ar fi înăbușit-o din motive de prudență căci, în afara unei sume simbolice, întreaga lui avere depindea de voința mamei sale. Însă doamna Dashwood nu fu influențată de nici unul dintre aceste considerente. Ei îi era de ajuns că el părea amabil, că o iubea pe fata ei și că Elinor îi împărtășea sentimentele. Ideea că diferența de avere trebuia să țină la distanță doi tineri atrași de asemănarea firii lor era contrară concepțiilor doamnei Dashwood; iar faptul că meritele lui Elinor nu erau recunoscute de toți cei care o cunoșteau era dincolo de înțelepciunea ei.

Buna lor părere despre Edward Ferras nu era urmarea vreunei calități deosebite a ținutei sau comportamentului. Nu era frumos, iar manierele lui erau plăcute doar în intimitate. Era prea lipsit de încredere în sine pentru a se arăta în adevărata lumină, dar, atunci când își învingea timiditatea înnăscută, purtarea sa dădea la iveală o inimă deschisă și afectuoasă. Era ager la minte, iar educația sporise în mare măsură acest lucru. Însă nu avea nici însușirile, nici firea care să răspundă dorințelor mamei și a surorii lui de a-l vedea distingându-se prin... nici ele nu prea știau prin ce. Voiau ca el să facă figură bună în lume, într-un fel sau altul. Mama sa dorea să-l vadă manifestând interes pentru viața politică, intrat în parlament, sau să-l vadă în relații cu unii dintre personalitățile momentului. Doamna John Dashwood dorea așijderea; dar între timp, până se putea realiza una din aceste înalte binecuvântări, ambiția ei ar fi fost liniștită dacă l-ar fi văzut mânând o caleașcă. Dar Edward nu avea înclinație nici pentru oamenii mari, nici pentru calești. Toate dorințele lui se concentrau pe confortul casnic și pe liniștea vieții de familie. Din fericire, avea un frate mai mic care promitea mai mult.

Edward era de mai multe săptămâni în casă până reuși să atragă atenția doamnei Dashwood; căci, la vremea aceea, era atât de mândrit încât trata cu nepăsare obiectele din jur. Vedea că era liniștit și rezervat, și îl plăcu pentru asta. El nu-i tulbura nefericirea prin conversații inoportune. Îl remarcă și îl aprecie și mai mult datorită unei remarci pe care o făcu Elinor într-o zi cu privire la deosebirea dintre el și sora lui. Era un contrast care atrase foarte puternic atenția mamei ei.

— E destul să spui că nu seamănă cu Fanny, spuse ea. Asta arată numai calități. Îl iubesc deja.

— Cred că îți va plăcea când ai să-l cunoști mai bine, spuse Elinor.

— Să-mi placă! răspunse zâmbind mama ei. Eu nu pot să am nici un sentiment de aprobare mai prejos de iubire.

— S-ar putea să-l stimezi.

— Încă nu știu cum e să desparți stima de iubire.

Atunci doamna Dashwood își dădu osteneala să-l cunoască mai bine. Purtarea ei amabilă reuși să-i izgonească în scurt timp rezerva. Îi înțelese repede toate meritele; poate că puterea ei de pătrundere îi fu ajutată de stăruința lui pe lângă Elinor, dar era cu adevărat convinsă de valoarea lui, iar acea purtare liniștită care era în contradicție cu ideile ei despre firea unui tânăr nu i se mai părea neinteresantă, căci știa că Edward avea o inimă caldă și o fire afectuoasă.

Nici nu intui bine vreo dovadă de iubire în purtarea lui față de Elinor, că și consideră ca sigur atașamentul lor serios, și așteptă cu nerăbdare apropiata lor căsătorie.

— Dragă Marianne, după toate probabilitățile, în câteva luni Elinor se va așeza la casa ei, spuse ea. O să-i ducem dorul, dar va fi fericită.

— Oh, mamă, ce-o să ne facem fără ea?

— Draga mea, abia dacă va fi o despărțire. O să locuim la distanță de câteva mile și o să ne întâlnim în fiecare zi. Și ai să câștigi un frate, un frate adevărat, iubitor. Am cea mai bună părere din lume despre inima lui Edward. Dar îmi pari tristă, Marianne; nu ești de acord cu alegerea făcută de sora ta?

— Poate că mă surprinde oarecum, spuse Marianne. Edward este foarte plăcut și îl iubesc din toată inima. Și totuși... nu e genul de tânăr... îi lipsește ceva... înfățișarea lui nu e izbitoare, nu are nimic din acea grație la care m-aș fi așteptat de la bărbatul care se putea atașa în mod serios de sora mea. Ochilor lui le lipsește acea însuflețire, acel foc care trădează imediat inteligența și destoinicia. Și, pe lângă toate astea, mă tem că nu are gust, mamă. Muzica nu pare să-l atragă prea tare și, cu toate că admiră foarte mult desenele lui Elinor, nu dovedește admirația omului care le înțelege valoarea. Și, în ciuda faptului că e deseori atent la ce desenează ea, este evident că nu se pricepe deloc la desen. Admiră ca un îndrăgostit, nu ca un cunoscător. Pentru a mă mulțumi, aceste două caracteristici ar trebui să se îmbine. Eu n-aș putea fi fericită alături de un bărbat al cărui gust nu coincide în toate privințele cu al meu. El trebuie să-mi

împărtășească toate sentimentele; aceleași cărți, aceeași muzică trebuie să ne încânte pe amândoi. Oh, mamă, cu câtă lipsă de însuflețire, cât de fără vlagă ne-a citit Edward aseară! Mi-a părut tare rău de sora mea! Totuși, a suportat cu mult calm, parcă nici n-a băgat de seamă. Eu abia mai puteam să stau pe scaun. Să aud acele versuri frumoase care deseori mai că m-au scos din minți rostite cu un așa calm imperturbabil, cu atâta indiferență îngrozitoare!

— Cu siguranță s-ar fi descurcat mai bine cu proza simplă și elegantă. Așa am gândit la vremea aceea; însă tu ai vrut să-i dai Cowper¹.

— Vai, mamă, dacă nici Cowper nu-l însuflețește!... dar trebuie să ținem seama de deosebirea de gust. Elinor nu are sentimentele mele, și de aceea s-ar putea să treacă așa ceva cu vederea și să fie fericită cu el. Însă, dacă l-aș fi iubit eu, mi s-ar fi frânt inima să-l aud citind cu atât de puțină sensibilitate. Mamă, cu cât cunosc mai mult lumea, cu atât sunt mai convinsă că n-am să întâlnesc niciodată un bărbat pe care să-l pot iubi cu adevărat. Cer atât de mult! Ar trebui să aibă toate calitățile lui Edward, iar înfățișarea și manierele lui ar trebui să-i împodobească bunătatea cu toate farmecele cu putință.

— Nu uita că n-ai nici șaptesprezece ani, draga mea. E încă prea devreme să-ți pierzi nădejdea într-o așa fericire. De ce ai fi tu mai puțin norocoasă ca mama ta? Doar într-o singură privință, draga mea Marianne, fie ca destinul tău să fie altfel decât al ei!

¹William Cowper (1731–1800), poet englez (n.tr.).

CAPITOLUL IV

— Ce păcat, Elinor, că Edward nu are înclinație pentru desen! spuse Marianne.

— De ce crezi că n-are înclinație pentru desen? replică Elinor. Într-adevăr, nu desenează, dar se uită cu mare plăcere la ce fac alții, și te asigur că nu-i lipsește nicidecum înclinația înăscută, deși nu a avut prilejul să și-o perfecționeze. Dacă ar fi avut cum să învețe, cred că ar fi desenat foarte bine. Are atât de puțină încredere în propria sa judecată în astfel de probleme, încât nu vrea niciodată să-și spună părerea cu privire la vreun tablou; dar are o decență și o simplitate înăscute în ceea ce privește gustul, și asta îl face să se orienteze în general foarte bine.

Marianne se temu s-o jignească și nu mai spuse nimic în legătură cu acest subiect, dar genul de interes pe care i-l stârneau lui desenele altora, așa cum îl descrisese Elinor, era departe de acea încântare entuziasmată care, după părerea lui Marianne, era singura care se putea numi gust. Totuși, deși în sinea ei surădea la această concluzie, își respectă sora pentru părtinirea oarbă față de Edward.

— Sper, Marianne, că nu-l consideri lipsit de gust în general, continuă Elinor. De fapt, aș putea spune că nu, întrucât purtarea ta față de el este amabilă și, dacă aceasta ar fi fost părerea ta, sunt sigură că n-ai fi putut să fii politicoasă cu el.

Marianne nu prea știa ce să spună. Nu voia nicicum să rănească sentimentele surorii ei, și totuși îi era cu neputință să spună ce nu credea. În cele din urmă răspunse:

— Nu te supăra, Elinor, dacă eu nu-i prețuiesc meritele în egală măsură ca tine. Eu n-am avut atâtea prilejuri ca tine să-i apreciez calitățile, gusturile și înclinațiile. Dar am cea mai bună părere din lume despre judecata și bunătatea lui. Cred că e demn de tot ce e mai bun.

— Sunt sigură că prietenii lui cei mai buni n-ar putea fi nemulțumiți de o astfel de apreciere, spuse Elinor cu un zâmbet. Nu-mi închipui cum ai fi putut să te exprimi cu mai multă căldură.

Marianne se bucură să constate că sora ei era atât de ușor de mulțumit. Elinor continuă:

— Cred că nici unul dintre cei care l-au văzut destul de des angajat într-o conversație liberă nu se poate îndoi de înțelepciunea și

de bunătatea lui. Perspicacitatea sa deosebită și principiile lui nu sunt ascunse decât de timiditatea care îl împiedică mult prea des să vorbească. Îl știi destul de bine ca să îi recunoști valoarea. Dar anumite împrejurări te-au împiedicat să-i cunoști la fel de bine ca mine acele înclinații mai puțin importante, cum le spui tu. Am petrecut din când în când mult timp împreună, în timp ce tu erai în întregime absorbită de afecțiunea pentru mama. M-am văzut mult cu el, i-am studiat sentimentele și i-am auzit părerile în materie de literatură și gust; și, una peste alta, mă aventurez să spun că e instruit, că îi place extrem de mult să citească și are o imaginație vie, un spirit de observație corect, gusturi fine și pure. Pe măsură ce îl cunoști, îi apreciezi mai mult calitățile, precum și manierele și persoana. La prima vedere, sigur că purtarea lui nu impresionează, iar persoana lui cu greu poate fi numită frumoasă, până îi percepi expresia ochilor, care au o bunătate neobișnuită, și blândețea înfățișării. În prezent îl cunosc atât de bine încât îl consider cu adevărat frumos, sau, cel puțin, aproape frumos. Tu ce spui, Marianne?

— Am să-l consider frumos, Elinor, dacă nu acum, foarte curând. Când ai să-mi spui să-l iubesc ca pe un frate, n-am să-i mai văd imperfecțiunea chipului, așa cum nu i-o văd acum pe a inimii.

La această declarație, Elinor tresări și îi păru rău că se trădase vorbind cu atâta căldură despre el. Își dădea seama că avea o părere foarte bună despre Edward. Credea că stima era reciprocă; dar avea nevoie de o certitudine mai mare pentru ca părerea lui Marianne despre atașamentul dintre ei să-i fie pe plac. Știa că Marianne și mama lor treceau ușor de la presupunere la convingere, că la ele a dori însemna a spera, iar a spera însemna a se aștepta să se întâmple. Încercă să-i explice surorii ei adevărata situație.

— Nu neg că am o părere foarte bună despre el, că îl stimez mult, că îl plac, spuse ea.

Aici Marianne izbucni indignată.

— Îl stimezi! Îl placi! Ce inimă rece ai, Elinor! Oh, mai rău decât rece! Ți-e rușine să fii altfel. Mai rostește o dată vorbele acestea și voi ieși în clipa asta din cameră.

Elinor nu-și putu stăpâni râsul.

— Iartă-mă, spuse ea, și fii sigură că n-am vrut să te supăr vorbind atât de liniștită despre sentimentele mele. Crede-le mai puternice decât le-am mărturisit; pe scurt, crede-le pe măsura meritelor lui, iar bănuiala... speranța afecțiunii lui față de mine poate

fi o garanție, fără să mă arăt nesăbuită sau lipsită de înțelepciune. Dar nu trebuie să crezi mai mult decât atât. Nu sunt nicidecum sigură de stima lui față de mine. Sunt momente când pare îndoielnică; și, până când sentimentele lui nu îmi vor fi pe deplin cunoscute, nu trebuie să te mire că nu vreau să fie crezute sau numite mai mult decât sunt. În inima mea nu prea există îndoială cu privire la faptul că mă place. Dar, pe lângă atracția pe care o simte față de mine, mai sunt și alte lucruri de care trebuie să se țină seama. E departe de a fi independent. Nu avem cum să știm cum e cu adevărat mama lui; din cele spuse ocazional de Fanny despre comportamentul și părerile ei, n-am fost niciodată înclinate s-o considerăm dragușă. Și m-aș înșela foarte mult dacă mi-aș închipui că Edward nu e conștient că ar întâmpina multe greutăți dacă ar dori să se însoare cu o femeie care n-are nici avere, nici rang înalt.

Marianne fu uimită să descopere cât de departe de adevăr mersese imaginația ei și a mamei sale.

— Și chiar nu ești logodită cu el! spuse ea. Totuși, cu siguranță se va întâmpla curând. Dar din această amânare vor rezulta două avantaje. Eu n-am să te pierd atât de repede, iar Edward va avea un prilej mai rodnic de a-și îmbunătăți înclinația înnăscută pentru preocuparea ta preferată, lucru indispensabil pentru fericirea voastră. Oh, ce minunat ar fi ca talentul tău să-l stimuleze într-atât, încât să învețe și el să deseneze!

Elinor îi spusese surorii ei părerea sa sinceră. Nu putea să considere că afecțiunea ei pentru Edward avea perspective atât de favorabile cum crezuse Marianne. Uneori, se vedea la el o lipsă de entuziasm care, dacă nu denota indiferență, sugera ceva aproape la fel de puțin promițător. Îndoiala cu privire la afecțiunea ei, presupunând că ar fi simțit-o, putea cel mult să-i provoace neliniște. Era puțin probabil să-i cauzeze acea deprimare care îl caracteriza atât de des. O cauză mai rezonabilă putea fi situația de dependență care îl împiedica să se lase în voia afecțiunii lui. Ea știa că mama lui nu se purta niciodată cu el astfel încât să-l facă să se simtă bine acasă, și nici nu-i dăduse vreo asigurare că ar putea să-și întemeieze un cămin fără să țină seama cu strictețe de părerile ei despre soarta lui. Știind acest lucru, lui Elinor îi era cu neputință să se simtă în largul ei în această privință. Era departe de a se bizui pe urmările afecțiunii lui pentru ea, pe care mama și sora ei le considerau ca sigure. Mai mult chiar, cu cât stăteau mai mult împreună, cu atât mai îndoielnică părea natura sentimentelor lui; și, uneori, preț de câteva

minute dureroase, ea nu credea că era vorba de mai mult decât o prietenie.

Dar acest atașament, indiferent de dimensiunile sale, odată remarcat de sora lui, a făcut-o să se indigneze și (lucru și mai grav) să se poarte necuviincios. Profită de primul prilej pentru a-și înfrunta soacra, vorbindu-i atât de sugestiv despre perspectivele fratelui ei, despre hotărârea doamnei Ferrars ca ambii ei fii să se căsătorească strălucit și despre pericolul pe care îl prezenta o femeie tânără care încerca să-l prindă în laț, încât doamna Dashwood nu putu să pretindă că nu își dădea seama de situație și nici nu se strădui să fie calmă. Îi dădu un răspuns plin de dispreț și părăsi pe loc încăperea, hotărâtă ca, indiferent de neplăcerile sau de costurile unei mutări bruște, iubita ei Elinor să nu mai fie expusă încă o săptămână la astfel de insinuări.

În această stare de spirit, primi o scrisoare care conținea o propunere deosebit de nimerită. O rudă de-a ei, un om de condiție bună și înstărit din Devonshire, îi oferea în condiții foarte avantajoase o locuință care îi aparținea. Scrisoarea era chiar de la acest domn, și scrisă în adevăratul spirit al ajutorului prietenesc. El înțelegea că ea are nevoie de o locuință și, deși casa pe care i-o oferea acum era doar o vilă micuță, o asigura că, dacă situația îi era pe plac, aveau să se facă toate amenajările necesare. După ce îi descrie casa și grădina, insistă cu nerăbdare să vină cu fetele la Barton Park, reședința lui, unde putea judeca singură dacă Barton Cottage, căci casele se aflau în aceeași regiune, cu unele modificări, putea să fie un cămin confortabil pentru ea. Părea cu adevărat dornic să le ofere o locuință, și întreaga scrisoare era scrisă într-un stil atât de prietenesc încât nu avea cum să nu-i facă plăcere verișoarei lui, mai ales acum, când suferea din cauza comportamentului rece și insensibil al rudelor ei mai apropiate. Nu avu nevoie de timp de gândire sau de cercetări. Hotărârea fu luată de cum citi. Situată în Barton, într-un comitat atât de îndepărtat de Sussex precum Devonshire, care, doar cu câteva ore în urmă, ar fi fost o obiecție suficientă pentru a zdrobi orice posibil avantaj al casei, constituia acum calitatea ei de căpetenie. Părăsirea vecinătății domeniului Norland nu mai era o nenorocire; era de dorit; era o binecuvântare în comparație cu nefericirea de a fi musafira nurorii sale; iar să plece pentru totdeauna din acea casă iubită avea să fie mai puțin dureros decât a o locui sau vizita cât timp o asemenea femeie era stăpâna ei. Îi scrise pe loc lui sir John Middleton pentru a-i mulțumi pentru

bunătatea lui și pentru a-i aduce la cunoștință că acceptă propunerea lui; iar apoi se grăbi să arate ambele scrisori fetelor ei, pentru a fi sigură că sunt și ele de acord, înainte de a trimite răspunsul.

Elinor considerase întotdeauna că ar fi mai înțelept pentru ele să se stabilească la o oarecare distanță de Norland decât în imediata apropiere a cunoștințelor lor. Prin urmare, în această privință, nu avea de ce să se opună intențiilor mamei sale de a se muta în Devonshire. Casa, de asemenea, așa cum fusese descrisă de sir John, era modestă, iar chiria era atât de mică încât nu-i dădea dreptul să obiecteze nici asupra acestui aspect; și, de aceea, deși nu era un plan care să-i facă plăcere, deși mutarea din vecinătatea domeniului Norland îi contrazicea dorințele, nu făcu nici o mișcare de a-și descuraja mama să trimită scrisoarea de acceptare.

CAPITOLUL V

De îndată ce trimise răspunsul, doamna Dashwood își oferî plăcerea de a-și anunța fiul vitreg și pe soția lui că dispunea de o casă și că nu avea să-i mai incomodeze decât până când putea să se mute acolo. Ei o ascultară cu mirare. Doamna John Dashwood nu spuse nimic, dar soțul ei își exprimă politicos speranța că nu avea să se stabilească departe de Norland. Ea simți o mare satisfacție răspunzându-i că se ducea în Devonshire. Auzind asta, Edward se întoarse repede spre ea și, cu un glas mirat și îngrijorat, care, pentru ea, nu avea nevoie de explicație, repetă:

— Devonshire! Chiar vă duceți acolo? E atât de departe de aici! Și în care parte a orașului?

Îl lămurî această privință. Era la mai puțin de patru mile la nord de Exeter.

— E doar o vilă micuță, continuă ea, dar sper să primesc în ea mulți prieteni de-ai mei. Pot fi adăugate ușor o cameră sau două, iar dacă prietenilor mei nu le va fi greu să facă un drum atât de lung ca să mă vadă, mie nu-mi va fi deloc greu să-i găzduiesc.

Încheie cu o invitație foarte amabilă pentru domnul și doamna John Dashwood s-o viziteze la Barton; iar lui Edward îi făcu o invitație și mai călduroasă. Deși conversația recentă cu nora ei o făcuse să se hotărască să nu mai rămână la Norland mai mult decât era inevitabil, incidentul nu avusese nici cel mai mic efect asupra ei în ceea ce privește scopul urmărit. Intenția de a-i despărți pe Edward și Elinor era la fel de îndepărtată ca întotdeauna; și, prin această invitație apăsată făcută fratelui ei, dorea să-i arate doamnei John Dashwood cât de puțin conta faptul că ea dezaproba căsătoria.

Domnul John Dashwood îi spuse iarăși și iarăși mamei sale cât de rău îi părea că luase o casă la o așa depărtare de Norland, care îl împiedica să-i fie de vreun ajutor la mutatul mobilei. Fu cu adevărat supărat de această situație, căci însuși efortul la care își limitase îndeplinirea promisiunii făcute tatălui său devenea imposibil prin acest aranjament.

Toate lucrurile fură expediate pe apă. Erau mai ales lenjerie, argintărie, veselă și cărți, și un pian frumos, care era al lui Marianne. Doamna John Dashwood urmări cu un oftat plecarea bagajelor; nu se putu abține să-i fie ciudă că, deși venitul doamnei Dashwood avea

să fie atât de neînsemnat în comparație cu al ei, ea avea să aibă toate lucrurile frumoase.

Doamna Dashwood luă casa pe o perioadă de douăsprezece luni; era gata mobilată și putea să intre imediat în posesia sa. Nu apărură nici o piedică în privința învoielii; și așteptă doar să-și mai vândă din lucrurile de la Norland și să-și aleagă viitorii servitori, înainte de a purcede spre vest; iar acest lucru se întâmplă repede, întrucât era deosebit de iute când făcea ceva care o interesa.

Caii care îi rămăseseră de la soțul ei fuseseră vânduți la scurt timp după moartea lui și, cum tocmai i se oferă un prilej să scape de trăsura, fu de acord s-o vândă și pe ea, la sfatul insistent al fiicei ei mari. Dacă ar fi ținut cont de propriile dorințe, ar fi păstrat-o pentru confortul copiilor; dar înțelepciunea lui Elinor triumfă. Tot înțelepciunea ei limită numărul servitorilor la trei; două slujnice și un valet, care fură aleși degrabă dintre cei care se stabiliseră la Norland.

Valetul și una din servitoare fură trimiși imediat în Devonshire să pregătească locuința pentru sosirea stăpânei lor; căci, întrucât nu o cunoștea deloc pe lady Middleton, doamna Dashwood preferă să se instaleze în vilă decât să fie musafir la Barton Park; se bizuia atât de fără rezerve pe descrierea făcută de sir John casei încât nu simți nici o curiozitate s-o viziteze înainte de a intra în ea ca fiind a ei. Nerăbdarea ei de a pleca de la Norland fu împiedicată să scadă de satisfacția evidentă a nurerii sale la perspectiva mutării ei; satisfacție pe care abia dacă încercă să și-o ascundă sub masca unei invitații reci de a-și amâna plecarea. Acum era momentul când promisiunea făcută de fiul ei vitreg tatălui său putea fi îndeplinită cum nu se poate mai oportun. Întrucât neglijase s-o facă atunci când se stabilise pe domeniu, plecarea lor din casa lui părea momentul cel mai potrivit pentru împlinirea promisiunii. Dar doamna Dashwood începu în scurt timp să renunțe la orice speranță de acest gen și, din direcția generală a conversației lui, văzu că ajutorul lui nu mergea mai departe de întreținerea lor la Norland pe o perioadă de șase luni. Vorbea atât de convins de creșterea cheltuielilor de întreținere a casei și de nevoia neîncetată de bani, încât părea că mai degrabă caută bani decât să aibă vreun plan să dea.

La numai câteva săptămâni de când primiseră prima scrisoare de la sir John Middleton, totul era pregătit în viitoarea lor locuință într-atât încât să le permită doamnei Dashwood și fetelor ei să-și înceapă călătoria.

Multe lacrimi fură vărsate în clipele de despărțire de un loc atât de iubit. „Dragule, dragule Norland!”, spunea Marianne, în timp ce hoinărea singură prin fața casei, în ultima seară a șederii lor aici. „Când am să încetez să te regret? Când am să învăț să mă simt acasă altundeva? Oh, casă fericită, poți oare să știi cât sufăr acum, văzându-te din acest loc din care, poate, n-am să te mai văd? Și voi, copaci atât de cunoscuți! Dar voi veți rămâne la fel. Nici o frunză nu se va veșteji din cauză că plecăm și nici o creangă nu va încremeni, deși nu mai putem să ne uităm la voi! Nu, voi veți fi pe mai departe la fel: neștiutori de bucuria sau regretul pe care le pricinuiți și nesimțitori la schimbările din inima celor care se plimbă la umbra voastră! Dar cine va rămâne să se bucure de voi?”

CAPITOLUL VI

Prima parte a călătoriei se desfășură într-o dispoziție foarte melancolică, așa că fu plictisitoare și neplăcută. Dar, pe măsură ce se apropiau de sfârșitul ei, interesul față de cum arată un comitat în care urmau să locuiască le învinse mânia, iar priveliștea văii Barton, când intrară în ea, le înveseli. Era un loc frumos și rodnic, împădurit și bogat în pășuni. După ce drumul șerpui prin ea mai bine de o milă, ajunseră la casa lor. Grădina din față era o curte mică, înverzită, în care intrară pe o porțiță cochetă.

Ca locuință, Barton Cottage, deși mică, era confortabilă și compactă; dar ca vilă lăsa de dorit, căci clădirea era masivă, acoperișul era de țiglă, obloanele de la ferestre nu erau vopsite în verde, și nici pereții nu erau acoperiți de caprifoi. Un coridor îngust traversa casa și ducea direct în grădină. De o parte și de alta a intrării se afla câte o cameră de zi mică, iar dincolo de ele erau oficiile și scara. Patru dormitoare și două mansarde alcătuiau restul casei. Aceasta nu fusese construită de multă vreme și era în stare bună. În comparație cu Norland, era într-adevăr mică și modestă! Dar lacrimile aduse de amintiri când intrară în casă se zvântară repede. Bucuria servitorilor la sosirea lor le înveseli și fiecare, de dragul celorlalte, se hotărî să pară fericită. Era început de septembrie; anotimpul era frumos și, cum prima vedere a casei era avantajată de vremea bună, își făcură o impresie favorabilă, foarte importantă pentru fericirea lor de durată.

Poziția casei era bună. Imediat în spatele ei se ridicau dealuri înalte, nu la mare distanță de o parte și de alta; unele dintre ele erau golașe, altele erau împădurite sau cultivate. Satul Barton era așezat în mare parte pe unul dintre aceste dealuri și oferea o priveliște plăcută de la ferestrele vilei. Perspectiva din față era mai întinsă; ea domina întreaga vale și cuprindea în ținutul de dincolo. Dealurile care înconjurau vila închideau valea în acea direcție; sub un alt nume și un alt curs, ea se iveau iarăși între două dintre cele mai abrupte dealuri.

Una peste alta, doamna Dashwood era mulțumită de mărimea și mobilierul casei; căci, deși fostul ei stil de viață impunea multe adăugiri indispensabile actualei locuințe, pentru ea era o încântare să adauge și să aducă îmbunătățiri; și de data asta avea bani lichizi ca

să cumpere lucrurile necesare pentru o mai mare eleganță a apartamentelor.

— Cât despre casă în sine, spuse ea, sigur că e prea mică pentru familia noastră, dar, deocamdată, ne vom aranja cât să ne simțim bine, căci e prea târziu de adus îmbunătățiri în perioada asta a anului. Poate că la primăvară, dacă am să am bani mulți, și îndrăznesc să spun că o să am, s-ar putea să ne gândim să clădim. Aceste salonașe sunt prea mici pentru grupurile de prieteni pe care sper să le văd deseori adunate aici; și mă gândesc să unesc coridorul cu unul din ele și poate cu o parte din celălalt, și să las ca hol de intrare ce rămâne din celălalt; acesta împreună cu un salon nou care poate fi ușor adăugat și un dormitor și o cameră mansardă deasupra, vor face din micuța noastră vilă o casuță foarte confortabilă. Mi-aș dori ca scara să fie frumoasă. Dar nu trebuie să te aștepți chiar la toate, deși îmi închipui că n-ar fi greu să răzlesc. Am să văd cum merg treburile la primăvară și vom planui îmbunătățirile după cum vom putea.

Între timp, până să se poată face toate aceste modificări dintr-un venit de cinci sute de lire pe an al unei femei care nu economisise în viața ei, fură destul de înțelepte pentru a se mulțumi cu casa așa cum era; și fiecare își făcu de lucru înconjurându-se cu cărți și alte lucruri personale, pentru a-și alcătui un cămin. Pianul lui Marianne fu despachetat și așezat corespunzător; iar desenele lui Elinor fură agățate pe pereții camerei de zi.

A doua zi, după micul dejun, fură întrerupte din astfel de activități de intrarea proprietarului lor, care trecu să le ureze bun venit la Barton și să le ofere din casa și grădina lui tot ce le putea lipsi în prezent. Sir John Middleton era un bărbat chipeș, la vreo patruzeci de ani. Le mai vizitase cândva la Stanhill, dar trecuse prea mult de atunci ca tinerele lui verișoare să-l țină minte. Avea o față plină de voieșie și maniere la fel de prietenoase ca firea lui. Sosirea lor părea să fie o adevărată bucurie, iar confortul lor un obiect de reală preocupare pentru el. Vorbi mult despre dorința sa sinceră ca ele să trăiască în cele mai bune relații cu familia lui și insistă cu atâta cordialitate să ia masa în fiecare zi la Barton Park până se instalau mai bine încât, deși rugămințile lui ajungeau într-un punct al insistenței care depășea politețea, nu putură să-l jignească printr-un refuz. Bunătatea lui nu se limită la vorbe, căci, la mai puțin de o oră după plecarea lui, sosi de la conac un coș mare plin cu legume și fructe, ce fu urmat, înainte de sfârșitul zilei, de niște

vânat. Mai mult, insistă să le ducă și să le aducă de la poștă toate scrisorile și nu vru să renunțe la plăcerea de a le trimite zilnic ziarele lui.

Lady Middleton trimisese prin el un mesaj foarte politic, care denota intenția ei de a-i face doamnei Dashwood o vizită de îndată ce era sigură că nu deranja; și, cum la acest mesaj se răspunse printr-o invitație la fel de politicoasă, doamna le fu prezentată în ziua următoare.

Firește, erau foarte nerăbdătoare să cunoască o persoană de care depindea în mare măsură confortul lor la Barton; iar eleganța înfățișării ei fu favorabilă dorințelor lor. Lady Middleton nu avea mai mult de douăzeci și șase sau douăzeci și șapte de ani. Era frumoasă la față, avea o siluetă înaltă și impunătoare și o ținută plină de grație. Manierele ei aveau eleganța care îi lipsea soțului său, dar ar fi avut de câștigat dacă ar fi împrumutat o parte din sinceritatea și căldura lui. Vizita ei fu destul de lungă pentru a mai scădea ceva din admirația lor de la început, arătând că, deși era cu desăvârșire bine crescută, era rezervată și rece și că nu avea nimic de spus dincolo de cele mai banale întrebări și observații.

Totuși, conversația nu lipsi, căci sir John era foarte vorbăreț, iar lady Middleton își luase înțeleapta precauție de a-l aduce cu ea pe copilul lor cel mare, un băiețel frumos, de vreo șase ani, a cărui prezență oferi un subiect de discuție la care se putea recurge oricând la nevoie, căci doamnele trebuiră să întrebe cum îl cheamă și câți ani are, să-i admire frumusețea și să-i pună întrebări la care în locul lui răspundea mama lui, în timp ce el se învârtea pe lângă ea și stătea cu capul în jos, spre marea mirare a lui lady Middleton, care se minuna cum de era atât de timid în societate când acasă făcea atâta gălăgie. În fiecare vizită oficială trebuia să fie de față și un copil, pentru a furniza un subiect de conversație. În cazul de față, timp zece minute se discută dacă băiatul seamănă mai mult cu tatăl sau cu mama lui și la ce anume semăna, căci, firește, fiecare avea părerea lui și fiecare fu uimit de părerile celorlalți.

În curând, familiei Dashwood i se oferi prilejul de a-și spune părerea despre restul copiilor, căci sir John nu vru să plece înainte de a le smulge promisiunea că vor lua masa la Barton a doua zi.

CAPITOLUL VII

Barton Park se afla cam la o milă de vilă. Doamnele trecuseră prin apropierea sa în lungul drum prin vale dar, de acasă, le era ascuns vederii de un deal. Conacul era mare și frumos; iar familia Middleton ducea o viață deopotrivă plină de ospitalitate și eleganță. Prima datorată lui sir John, cea din urmă soției lui. Rareori se întâmpla să nu aibă câțiva prieteni în casă, primeau mai mulți musafiri decât orice altă familie din vecinătate. Acest lucru îi făcea fericiți pe amândoi căci, în ciuda deosebirii de temperament și comportament exterior, semănau puternic datorită unei lipse de talent și de gust care le limita ocupațiile, în afară de cele sociale, la o zonă foarte îngustă. Sir John era sportiv, lady Middleton era mamă. El hăitua și împușca, ea își răsfăța copiii; acestea erau singurele lor îndeletniciri. Lady Middleton avea avantajul de a-și răsfăța copiii tot anul, în timp ce plăcerile independente ale lui sir John ocupau numai jumătate din acest timp. Totuși, permanentele obligații acasă și în lume suplineau toate deficiențele naturii și educației, mențineau veselia lui sir John și îi ofereau soției lui prilejul de a-și exersa buna creștere.

Lady Middleton se mândrea cu eleganța mesei ei și a întregii ei locuințe; și acest gen de vanitate îi oferea cea mai mare bucurie la toate petrecerile date. Dar mulțumirea lui sir John în societate era mult mai concretă; îi plăcea să adune în jurul lui mai mulți tineri decât încăpeau, și cu cât erau mai zgomotoși, cu atât era mai mulțumit. Era o binecuvântare pentru tineretul din comitat, căci vara organiza mereu petreceri în aer liber, cu șuncă rece și pui, iar iarna balurile lui erau destul de numeroase pentru orice domnișoară care nu avea pofta nesățioasă de distracții a vârstei de cincisprezece ani.

Sosirea unei noi familii în ținut era întotdeauna prilej de bucurie pentru el și era încântat în toate privințele de locatările pe care le găsisese pentru căsuța din Barton. Domnișoarele Dashwood erau libere, drăguțe și lipsite de afectare. Asta era de ajuns pentru a câștiga părerea lui favorabilă; căci lipsa de afectare era tot ce își putea dori o fată pentru ca mintea să-i fie la fel de atrăgătoare ca înfățișarea. Firea lui prietenoasă îl făcea fericit să le primească pe aceste tinere a căror situație, în comparație cu trecutul, putea fi socotită nefericită. Prin urmare, arătând amabilitate verișoarelor lui,

avea adevărata satisfacție a unei inimi bune; iar în găsirea unei case pentru o familie alcătuită numai din femei, avea toată satisfacția unui om de acțiune; căci un astfel de om, deși stimează numai persoanele de același sex care le împărtășesc preocupările, nu e dornic să le încurajeze gusturile primindu-i într-o reședință de pe cuprinsul domeniului lui.

Doamna Dashwood și fetele ei fură întâmpinate la ușa casei de sir John, care le ură bun venit la Barton Park cu sinceritate neafectată; și în timp ce le însoțea în salon pe domnișoare, le înștiința de amărăciunea pe care i-o produsese faptul că nu reușise să găsească niște tineri deștepți care să le întâmpine. Ele nu aveau să vadă, le spuse el, decât un alt domn în afară de el; un prieten deosebit care stătea la conac, dar care nu era nici tânăr, nici vesel. Spera că ele aveau să scuze micimea grupului și le asigură că asta n-o să se mai întâmple. Fusesse la mai multe familii în acea dimineață în speranța de a mai putea face rost de câțiva invitați, însă era lună plină și fiecare persoană avea deja alte aranjamente.²

Din fericire, mama lui lady Middleton sosise în urmă cu o oră și, cum era o femeie foarte veselă și plăcută, el spera ca domnișoarele să nu se plictisească atât de mult cum poate se temeau. Domnișoarele, la fel ca mama lor, fură pe deplin mulțumite de faptul că vor avea drept companie două persoane total străine, și nu își doriră mai multe.

Doamna Jennings, mama lui lady Middleton, era o femeie vârstnică, veselă și glumeață, care vorbea mult, părea foarte fericită și era destul de vulgară. Era plină de glume și râdea mereu și, înainte ca masa să ia sfârșit, le și spusese o mulțime de lucruri pline de duh despre soți și amanți; nădărdui că nu își lăsaseră inimile în Sussex, și pretinse a le fi văzut roșind. De dragul surorii ei, Marianne se necăji la auzul acestor vorbe, și își întoarse ochii spre Elinor ca să vadă cum suporta ea aceste atacuri, cu o grijă care o îndureră pe Elinor mult mai mult decât tachinările banale ale doamnei Jennings.

Colonelul Brandon, prietenul lui sir John, prin felul lui de a fi, nu părea mai potrivit de a fi tovarășul lui decât era lady Middleton să-i fie soție sau decât era doamna Jennings să-i fie mamă lui lady Middleton. Era tăcut și serios. Totuși, înfățișarea lui nu era neplăcută, în ciuda faptului că, după părerea lui Marianne și a lui Margaret, era celibatar convins, căci era trecut de treizeci și cinci de ani; deși nu era frumos la față, chipul lui era inteligent, și avea o ținută de adevărat domn.

Nici unul dintre cei de față nu putea juca rolul de însoțitor al doamnei și domnișoarelor Dashwood; dar insipiditatea rece a lui lady Middleton era atât de neplăcută încât, pe lângă ea, mohoreala colonelului Brandon și chiar și veselia zgomotoasă a lui sir John și a soacrei sale erau interesante. Lady Middleton păru înveselită doar de intrarea, după-masă, a celor patru odrasle gălăgioase ale ei, care o traseră de colo-colo, îi agățară hainele și puseră capăt oricărei discuții în afară de cea legată de copii.

Seara, când se descoperi că avea talent muzical, Marianne fu invitată să cânte. Instrumentul fu deschis, fiecare se pregăti să fie încântat, iar Marianne, care cânta foarte bine, interpretă la cererea lor partiturile pe care le adusese lady Middleton în familie la căsătoria ei, și care zăceau probabil încă de atunci în aceeași poziție pe pian, căci nobila doamnă sărbătorise acel eveniment renunțând la muzică, cu toate că, din spusele mamei ei, cântase extrem de bine și, din ale ei, era pasionată de muzică.

Interpretarea lui Marianne fu foarte aplaudată. La sfârșitul fiecărui cântec, sir John își exprimă zgomotos admirația și conversă la fel de zgomotos cu ceilalți pe durata fiecărui cântec. Lady Middleton îl chemă în mod frecvent la ordine, mirându-se cum putea cineva să-și abată atenția de la muzică fie și o clipă, și o rugă pe Marianne să cânte un anumit cântec pe care aceasta tocmai îl terminase. Din tot grupul, numai colonelul Brandon o ascultă, fără a se arăta extaziat. Singurul lui compliment fu cel al atenției, fapt care o făcu să simtă pentru el respectul pe care ceilalți îl pierduseră din cauza verișoarei lor lipsite de gust. Plăcerea pe care i-o producea lui muzica, deși nu ajungea la acea încântare plină de extaz care era singura ce putea s-o egaleze pe a ei, era o dovadă de respect în contrast cu îngrozitoarea insensibilitate a celorlalți; și era destul de înțeleaptă pentru a admite că un bărbat de treizeci și cinci de ani poate să-și piardă acuitatea simțirii și însăși puterea minunată a desfătării. Era foarte deprinsă să fie îngăduitoare cu vârsta înaintată a colonelului, îngăduință pe care o cereau sentimentele altruiste față de semenii.

CAPITOLUL VIII

Doamna Jennings era văduvă, cu o moștenire mare de la soțul ei. Avea numai două fete, pe care trăise să le vadă măritate onorabil și, prin urmare, acum nu mai avea ce să facă decât să mărite restul lumii. Era plină de zel în această activitate, atât cât se pricepea, și nu pierdea nici un prilej pentru a pune la cale nunți între tinerii pe care îi cunoștea. Era deosebit de isteată în a descoperi legăturile sentimentale și se bucurase de plăcerea de a fi stârnit îmbujorarea și vanitatea multor domnișoare, prin insinuări cu privire la puterea lor asupra unui anumit tânăr; iar acest gen de discernământ îi permisesese ca, la scurt timp după sosirea la Barton, să se pronunțe în mod hotărât că domnul colonel Brandon era foarte îndrăgostit de Marianne Dashwood. Cam bănuise ea că era așa din prima seară când fuseseră împreună, după atenția cu care ascultase când ea le cântase; iar când familia Middleton întoarse vizita luând masa la vilă, faptul deveni certitudine, căci el o ascultă iarăși. Nu încăpea îndoială. Era foarte convinsă de asta. Ar fi fost o partidă excelentă, căci el era bogat, iar ea era frumoasă. Încă de când ajunsese să-l cunoască datorită legăturii ei cu sir John, doamna Jennings era nerăbdătoare să-l vadă pe colonel însurat; și întotdeauna era dornică să-i găsească fiecărei fete draguțe un soț bun.

Avantajele imediate pentru ea nu era nicidecum de lepădat, căci acest lucru îi dădea prilejul să glumească la nesfârșit pe seama lor. La conac răsă de colonel, iar la vilă, de Marianne. Tachinările ei, atât cât îl priveau numai pe el, probabil că îi erau absolut indiferente; pentru Marianne, însă, la început fură de neînțeles; iar când înțelese unde băteau, nu prea știu dacă să râdă de absurditatea lor sau să le dezaprobe impertinența, căci le considera o lipsă de respect față de vârsta înaintată a colonelului și o luare în derâdere a condiției lui nefericite de burlac bătrân.

Doamna Dashwood, care nu putea considera că un bărbat cu cinci ani mai tânăr decât ea era chiar atât de bătrân cum i se părea ficei ei, se aventurează să îndepărteze bănuiala că doamna Jennings ar fi dorit să-și bată joc de vârsta lui.

— Dar cel puțin, mamă, nu poți să negi absurditatea acuzației, deși poate nu crezi că a fost făcută cu rea intenție. Colonelul Brandon este cu siguranță mai tânăr decât doamna

Jennings, dar e destul de bătrân ca să-mi fie tată; și, dacă a fost vreodată suficient de însuflețit pentru a se îndrăgosti, toate sentimentele de genul ăsta trebuie să fi murit de mult. E prea caraghios! Dacă nici vârsta, nici infirmitatea nu-l apără, când o să fie un bărbat la adăpost de astfel de glume?

— Infirmitate! exclamă Elinor. Îl numești pe colonelul Brandon infirm? Pot să înțeleg că vârsta lui ți se pare mult mai mare ție decât mamei, dar nu te prea poți înșela cu privire la faptul că își folosește membrele.

— Nu l-ai auzit plângându-se de reumatism? Și nu e asta cea mai răspândită infirmitate a unei vieți aflate în declin?

— Scumpa mea copilă, spuse râzând mama ei, după socoteala asta, trebuie să fii îngrozită continuu de șubrezenia mea; și cred că ți se pare o minune că am ajuns până la vârsta înaintată de patruzeci de ani.

— Mamă, ești nedreaptă cu mine. Știu prea bine că domnul colonel Brandon nu e destul de bătrân ca să-și neliniștească prietenii că o să-l piardă curând. Ar mai putea trăi încă douăzeci de ani. Dar vârsta de treizeci de ani n-are a face cu căsătoria.

— Poate că vârsta de treizeci de ani și cea de șaptezeci de ani n-au împreună nimic de-a face cu căsătoria, spuse Elinor. Dar dacă o femeie ar fi necăsătorită la douăzeci și șapte de ani, nu cred că vârsta de treizeci și cinci de ani ar fi o piedică să se mărite cu el.

După ce se gândi o clipă, Marianne spuse:

— O femeie de douăzeci și șapte de ani nu poate nădăjdui să simtă sau să inspire iarăși afecțiune, iar dacă are un cămin lipsit de confort, sau averea ei este mică, presupun că s-ar putea hotărî să devină infirmieră, de dragul hranei și siguranței de care are parte o soție. Prin urmare, n-ar fi nimic nepotrivit în căsătoria cu o astfel de femeie. Ar fi o unire de conveniență, iar lumea ar fi mulțumită. În ochii mei n-ar fi deloc o căsătorie, dar asta nu contează. Mi s-ar părea doar un schimb negustoresc, în care fiecare dorește să profite de pe urma celuilalt.

Elinor spuse:

— Știu că nu te-aș putea convinge că o femeie de douăzeci și șapte de ani ar putea simți pentru un bărbat de treizeci și cinci de ani ceva destul de apropiat de iubire, care să-l facă un tovarăș de viață dorit. Dar trebuie să obiectez la faptul că îi condamni pe colonelul Brandon și pe soția lui la captivitate constantă într-o odaie de bolnav, doar pentru că s-a întâmplat să se plângă iar, într-o zi foarte

rece și umedă, de un ușor reumatism la umăr.

— Dar a vorbit de veste de flanelă, spuse Marianne, iar la mine o vestă de flanelă este invariabil legată de junghiuri, crampe, reumatism și tot felul de suferințe care îi chinuie pe cei bătrâni și plăpânzi.

— Dacă ar fi avut numai un acces de friguri, nu l-ai fi disprețuit nici pe jumătate din cât îl disprețuiești. Mărturisește, Marianne, nu găsești ceva interesant în obrajii aprinși, ochii înfundați și pulsul rapid al unei acces de friguri?

La scurt timp după aceasta, la plecarea lui Elinor din cameră, Marianne spuse:

— Mamă, am o neliniște legată de boli, pe care nu pot să ți-o ascund. Sunt sigură că Edward Ferrars nu se simte bine. Suntem aici de aproape două săptămâni și el încă n-a venit. O asemenea întârziere neobișnuită nu putea fi cauzată decât de o indispoziție serioasă. Ce altceva îl poate reține la Norland?

— Îți închipuiai că o să vină atât de repede? spuse doamna Dashwood. Eu nu. Dimpotrivă, dacă am avut cât de cât o neliniște în această privință, ea s-a datorat faptului că mi-am amintit că el părea reținut și nu foarte încântat de invitația mea, când vorbeam de venirea lui la Barton. Elinor îl așteaptă deja?

— Nu i-am vorbit niciodată de asta, dar presupun că da.

— Cred că te înșeli, pentru că ieri, când am vorbit cu ea să cumpărăm un grătar nou pentru șemineul din camera de oaspeți, a spus că nu e nici o grabă, căci e puțin probabil ca încăperea să fie dorită un timp.

— Ce ciudat! Oare ce să însemne asta? Dar întreaga lor purtare a fost inexplicabilă! Ce rece, ce calmă a fost despărțirea lor! Ce lăncedă a fost conversația lor din ultima seară împreună! Edward n-a făcut nici o deosebire între mine și Elinor când și-a luat rămas-bun: pentru amândouă a rostit urările de bine ale unui frate afectuos. În ultima dimineață, de două ori i-am lăsat intenționat împreună, și de fiecare dată, nu-mi închipui de ce, el m-a urmat afară din cameră. Iar Elinor, la despărțirea de Norland și Edward, n-a plâns cum am plâns eu. Chiar și acum stăpânirea de sine a ei este neclintită. Când e ea deprimată sau melancolică? Când încearcă ea să evite societatea, sau pare neliniștită și nemulțumită de ea?

CAPITOLUL IX

Doamna Și domnișoarele Dashwood erau acum instalate destul de confortabil la Barton. Casa și grădina, cu toate împrejurimile lor, le deveneau acum familiare, iar îndeletnicirile care dăduseră Norland-ului o parte din farmecul lui le ofereau bucurii mult mai mari decât le putuse oferi domeniul Norland după pierderea tatălui lor. Sir John Middleton, care în primele două săptămâni trecuse zilnic pe la ele și care nu era obișnuit să vadă acasă atâtea activități, nu-și putea ascunde uimirea că le găsea mereu ocupate.

Vizitatorii lor, în afara celor de la Barton Park, nu erau mulți, căci, deși sir John le rugase stăruitor să-și facă mai multe relații în împrejurimi și le asigurase în nenumărate rânduri că trăsura sa le stătea oricând la dispoziție, spiritul independent al doamnei Dashwood învinse dorința ca fetele ei să aibă societate; nu voia să viziteze vreo familie care locuia la o depărtare mai mare de o plimbare pe jos. Dar acestea erau puține, și nu la toate din ele se putea ajunge. Cam la o milă și jumătate de vilă, în lungul îngusteii și șerpuitoarei văi Allenhane, care se desprindea din valea Barton, fetele descoperiseră, în una din primele lor plimbări, un conac vechi și impunător care, amintindu-le puțin de Norland, le stârni imaginația și le împinse să-l cunoască mai bine. Întrebând, aflară că stăpâna lui, o doamnă în vârstă de mare nobțețe, era din nefericire prea bolnavă ca să aibă legături cu lumea și nu pleca niciodată de acasă.

Întregul ținut le oferea priveliști frumoase. Colinele înalte care le invitau de la aproape fiecare fereastră să caute minunata plăcere a aerului pe culmile lor erau o alternativă fericită când noroiul din văile de dedesubt le închidea frumusețile superioare; și spre unul din aceste dealuri își îndreptară pașii într-o dimineață Marianne și Margaret, atrase de soarele care apărea când și când pe cerul acoperit și nemaiputând să îndure reclusiunea la care le obligase ploaia neconținută din ultimele două zile. Vremea nu era destul de ispititoare pentru a le rupe pe celelalte două de la creionul și cartea lor, în ciuda faptului că Marianne susținea că ziua avea să se mențină frumoasă și că norii amenințatori aveau să fie alungați de pe dealurile lor; cele două fete porniră la drum împreună.

Urcară vesele dealurile, bucurându-se de fiecare petec de cer senin și, când rafalele înviorătoare ale unui vânt care bătea dinspre sud-vest le izbiră în față, deplânseseră temerile care le împiedicaseră pe mama lor și pe Elinor să împărtășească asemenea senzații încântătoare.

— Oare există pe lume fericire mai mare ca asta? spuse Marianne. Ne vom plimba pe aici cel puțin două ore, Margaret.

Margaret o aprobă și își continuă drumul cu vântul în față, râzând fericite încă aproape douăzeci de minute, când, deodată, norii se uniră deasupra capetelor lor și o ploaie puternică începu să le izbească în plină față. Uimite și necăjite, fură nevoite, împotriva voinței lor, să se întoarcă, întrucât nu exista alt adăpost mai apropiat decât casa lor. Totuși, le rămase o consolare, pe care împrejurările o făceau mai potrivită decât de obicei, și anume să coboare cu toată iuțeala panta abruptă a dealului, care ducea până la poarta casei lor.

O luară la fugă. La început, Marianne fu în frunte dar, călcând greșit, căzu dintr-odată la pământ, iar Margaret, neputând să se oprească să o ajute, alergă involuntar mai departe și ajunse în siguranță la poalele dealului.

Când se produse accidentul, un domn cu pușca în mână, pe lângă care zburdau doi ogari, tocmai urca dealul la câțiva metri de Marianne. Lăsă pușca jos și alergă în ajutorul ei. Fata se ridicase de la pământ dar, întrucât în cădere își scrântise glezna, abia dacă putea să stea în picioare. Domnul își oferă serviciile și dându-și seama că, din sfială, fetei nu-i venea să accepte ajutorul pe care îl impunea situația, o luă în brațe fără întârziere și coborî dealul cu ea. Apoi, trecând prin grădină, a cărei poartă fusese lăsată deschisă de Margaret, o duse în casă unde tocmai ajunsesese și Margaret și nu o lăsă din brațe până nu o așeză pe un scaun în salon.

La intrarea lor, Elizabeth și mama ei se ridicară uimite și, în timp ce ochii amândurora erau fixați asupra lui cu vădită uimire și tainică admirație inspirate în mod egal de înfățișarea lui, el își ceru scuze pentru deranj, relatându-le cauza lui cu atâta sinceritate și atâta grație încât persoana sa, oricum neobișnuit de atrăgătoare, căpătă și mai mult farmec datorită glasului și a exprimării. Chiar și bătrân, urât și vulgar să fi fost, tot și-ar fi atras recunoștința și bunăvoința doamnei Dashwood, datorită atenției și ajutorului acordate copilei ei. Însă tinerețea, frumusețea și eleganța făcură ca fapta lui s-o înduioșeze.

Îi mulțumi iar și iar și, cu blândețea care o însoțea

întotdeauna, îl pofti să ia loc. Însă el refuză, întrucât era ud și murdar. Atunci doamna Dashwood vru să știe cui îi era îndatorată. El îi răspunse că se numea Willoughby și că în prezent locuia în Allenhane, de unde spera să i se acorde favoarea să vină a doua zi în vizită pentru a se interesa de starea domnișoarei Dashwood. Onoarea îi fu acordată pe loc, după care el plecă pe o ploaie mare, făcându-se astfel și mai interesant în ochii lor.

Frumusețea lui bărbătească și eleganța deosebită a purtării sale deveniră numaidecât subiect de admirație generală, iar glumele la adresa lui Marianne, provocate de cavalerismul lui, deveniră și mai însuflețite, dată fiind înfățișarea lui atrăgătoare. Cât despre Marianne, ea îl văzuse mai puțin decât mama și surorile ei, deoarece tulburarea care îi îmbujorase fața când el o ridicase în brațe îi răpise puterea de a se uita la el după ce intraseră în casă. Însă îl văzuse îndeajuns pentru a împărtăși admirația celorlalte, cu o energie care îi însoțea întotdeauna laudele. Făptura și aerul lui erau pe măsura imaginii pe care și-o formase despre eroul unei povești îndrăgite, iar faptul că o adusese acasă fără ezitări dovedea o prezență de spirit care o făcea să-i aprecieze gestul într-un mod deosebit. Tot ce ținea de el era interesant. Numele lui era frumos, locuia în satul lor preferat, și curând descoperi că, dintre toate veșmintele bărbătești, haina de vânătoare era cea care îl prindea cel mai bine pe un bărbat. Imaginația ei lucra de zor, gândurile ei erau plăcute, iar durerea provocată de glezna scrântită aproape pierise.

Sir John trecu pe la ele de îndată ce următorul răgaz de vreme frumoasă din acea dimineață îi permise să iasă din casă; și, după ce i se relată accidentul lui Marianne, fu întrebat cu nerăbdare dacă cunoaște în Allenhane un domn pe nume Willoughby.

— Willoughby! exclamă sir John. Cum, e în ținut? Asta e o veste bună. Am să mă duc mâine acolo, să-l invit să vină la masă joi.

— Așadar, îl cunoști, spuse doamna Dashwood.

— Sigur că îl cunosc. Vine aici în fiecare an.

— Și ce fel de tânăr este?

— Nu cunosc altul mai bun, vă asigur. Un băiat strașnic, și nu există în toată Anglia călăreț mai cutezător ca el.

— Asta e tot ce ne puteți spune despre el? exclamă cu indignare Marianne. Care sunt manierele lui? Și ce preocupări are, ce înclinații și ce aptitudini?

Sir John fu destul de încurcat.

— Pe sufletul meu, spuse el, privitor la asta, nu știu prea

multe despre el. Dar e un tânăr plăcut, vesel, și are cea mai frumoasă cățea de vânătoare neagră pe care am văzut-o vreodată. Era cu el astăzi?

Dar Marianne nu-i putu satisface curiozitatea privind culoarea ogarului domnului Willoughby mai mult decât reușise el însuși să-i descrie însușirile spirituale ale tânărului.

— Dar cine e? întrebă Elinor. De unde vine? Are o casă în Allenhane?

Despre acest aspect, sir John putu să ofere informații mai precise; le spuse că domnul Willoughby nu avea proprietăți în ținut, că locuia acolo numai când era în vizită la bătrâna doamnă de la Allenhane Court, cu care era rudă, și ale cărei bunuri avea să le moștenească, adăugând:

— Da, da, merită să pui mâna pe el, și-o spun eu, domnișoară Dashwood. În plus, are un mic domeniu al lui în Somersetshire. În locul dumitale, n-aș renunța la el în favoarea surorii mai mici, în ciuda acestei rostogoliri pe dealuri. Domnișoara Marianne nu trebuie să se aștepte să aibă pentru sine toți bărbații. Dacă nu are grijă, Brandon o să fie gelos.

— Nu cred că domnul Willoughby va fi stânjenit de încercările vreuneia dintre fetele mele de a pune mâna pe el, spuse doamna Dashwood cu un zâmbet vesel. N-au fost crescute pentru o astfel de îndeletnicire. Bărbații, fie și atât de bogați, sunt în deplină siguranță cu noi. Totuși, din ce ai spus, mă bucur să aflu că e un tânăr respectabil, a cărui societate nu e nepotrivită.

— Sunt incredințat că e un tânăr cum nu se poate mai bun, repetă sir John. Îmi amintesc că anul trecut de Crăciun, la o mică petrecere pe care am dat-o la conac, a dansat de la opt până la patru, fără să stea o clipă jos.

— Chiar așa? strigă Marianne cu ochii scânteietori. Și a dansat cu eleganță și însuflețire?

— Da, iar la opt a fost iar în picioare ca să plece la vânătoare.

— Asta îmi place; așa trebuie să fie un tânăr. Oricare ar fi preocupările sale, nerăbdarea de a le îndeplini nu trebuie să cunoască moderație sau să-i dea o senzație de oboseală.

— Vai, vai, îmi dau seama ce o să fie, spuse sir John, îmi dau seama ce o să fie. Ai să-i pui gând rău și nici n-ai să te mai gândești la sărmanul Brandon.

— Asta e o expresie care îmi displace cum nu se poate mai mult, sir John, spuse Marianne cu căldură. Urăsc orice frază banală

care se vrea spirituală; și, dintre toate, „a pune gând rău” sau „a face o cucerire” sunt cele mai odioase. Subînțelesul lor e grosolan și intolerant și, dacă au fost considerate vreodată inteligente, timpul le-a distrus de mult tot spiritul.

Sir John nu prea înțelegea acest reproș, însă râse din toată inima de parcă l-ar fi înțeles, apoi răspunse:

— Într-un fel sau altul, ai să faci destule cuceriri, aș spune. Sărmanul Brandon! Este deja total vrăjit și, îți spun, merită din plin să-i pui gând rău, în ciuda acestor rostogoliri și a gleznelor scrântite.

CAPITOLUL X

Salvatorul lui Marianne, cum îl denumise Margaret pe Willoughby, cu mai multă eleganță decât precizie, trecu pe la vilă în dimineața următoare, devreme, pentru a se interesa de starea lui Marianne. Fu primit de doamna Dashwood cu mai mult decât politețe; cu o amabilitate la care o îndemnau relatarea lui sir John despre el și recunoștința; și fiecare lucru care se petrecu în timpul vizitei fu menit să-l asigure de înțelepciunea, eleganța, afecțiunea reciprocă și confortul domestic al familiei în care îl introdusese accidentul. Cât despre farmececele lor personale, nu-i trebui o a doua întrevvedere pentru a se convinge de ele.

Domnișoara Dashwood avea un ten delicat, trăsături regulate și o siluetă deosebit de frumoasă. Marianne era și mai frumoasă. Formele ei, deși nu atât de desăvârșite ca ale surorii sale, erau mai impresionante, beneficiind și de avantajul înălțimii; iar fața ei era atât de fermecătoare încât, atunci când se folosea limbajul laudelor și se spunea despre ea că era frumoasă, adevărul era mai puțin insultat decât se întâmplă de obicei. Pielea îi era foarte oacheșă, dar datorită transparenței ei, tenul îi era deosebit de strălucitor; trăsăturile ei erau frumoase toate; zâmbetul ei era dulce și atrăgător, iar ochii ei foarte negri aveau o vrajă, o inteligență și o nerăbdare care nu puteau să nu te încante. La început, Willoughby nu le văzu expresia, din pricina stânjenelii produse de amintirea ajutorului lui. Dar când aceasta trecu, când ea își veni în fire, când văzu că la buna creștere a domnului se adăugau sinceritatea și vioiciunea și, mai ales, când el declară că era pasionat de muzică și dans, îl privi cu atâta entuziasm încât capătă cea mai mare parte a conversației lui.

Era suficient să se pomenească vreuna dintre distracțiile ei preferate pentru a o face să vorbească. De aceea, nu putu să rămână tăcută când se abordară astfel de subiecte și nu dădu dovadă nici de timiditate, nici de rezervă în discutarea lor. Descoperi repede că, pentru ei, muzica și dansul erau pasiuni comune și că, în general, aveau aceleași păreri cu privire la tot ce era legat de ele. Încurajată astfel să afle și alte păreri ale lui, ea continuă să-i pună întrebări pe seama cărților; îi vorbi despre autorii ei preferați și insistă asupra lor cu atâta interes încântător încât orice tânăr de douăzeci și cinci de ani ar fi trebuit să fie cu adevărat insensibil să nu recunoască

numaidecât calitățile deosebite ale unor astfel de lucrări, oricât le-ar fi nesocotit înainte. Aveau gusturi izbitor de asemănătoare. Amândoi adorau aceleași cărți, aceleași pasaje sau, dacă apărea vreo deosebire, dacă se isca vreo obiecție, ele țineau doar până când Marianne își etala argumentele convingătoare și strălucirea privirii. El era de acord cu toate deciziile ei, molipsit de entuziasmul ei; și cu mult înainte ca vizita lui să se încheie, discutau cu familiaritatea unor vechi cunoștințe.

— Ei bine, Marianne, spuse Elinor, de îndată ce el le părăsi, cred că te-ai descurcat binișor pentru o singură dimineață. Ai aflat deja părerile domnului Willoughby în aproape toate problemele importante. Știi ce gândește el despre Cowper și despre Scott; ești sigură că le apreciază arta așa cum se cuvine, și te-ai încredințat că nu îl admiră pe Pope mai mult decât se cade. Dar cum o să reziste cunoștința voastră mult timp, dacă epuizați atât de repede toate obiectele de discuție? În curând nu vă va mai rămâne nici un subiect preferat. Încă o întâlnire va fi de ajuns pentru a-i lămuri sentimentele față de frumosul pitoresc și față de a doua căsătorie, și pe urmă n-ai să mai ai ce să întrebi.

— E cinstit, Elinor? exclamă Marianne. E drept? Oare are chiar atât de puține idei? Dar înțeleg ce vrei să spui. M-am simțit prea în largul meu, am fost prea fericită, prea sinceră. Am încălcat orice noțiune obișnuită de decență; am fost deschisă și sinceră, când ar fi trebuit să fiu rezervată, proastă, plictisitoare și mincinoasă; dacă aș fi vorbit numai despre vreme și despre drumuri, și dacă aș fi vorbit doar o dată la zece minute, aș fi fost cruțată de acest reproș.

— Draga mea, nu trebuie să te superi pe Elinor, n-a făcut decât să glumească, spuse doamna Dashwood. Eu însămi aș certa-o dacă ar dori să-ți curme bucuria conversației cu noul tău prieten.

Marianne se înmuie într-o clipă.

La rândul său, Willoughby se arăta încântat că le cunoscuse, arătându-și în mod vădit dorința de a strânge relațiile. Veni la ele în fiecare zi. La început, sub pretextul că voia să se intereseze de sănătatea lui Marianne. Însă încurajarea cu care era primit și amabilitatea lor tot mai mare făcure ca un astfel de pretext să nu mai fie necesar, chiar și înainte de vindecarea lui Marianne. Ea mai rămase închisă în casă câteva zile, dar nicicând o asemenea îngrădire nu fusese mai puțin supărătoare. Willoughby era un tânăr talentat, iute la minte, vioi și deschis și afectuos din fire. Era exact omul menit să cucerească inima lui Marianne căci, pe lângă toate

acestea, avea nu numai un fizic atrăgător, ci și o ascuțime de spirit înăscută, stârnită și sporită acum de exemplul ei, care îl recomanda afecțiunii ei mai presus decât orice alt lucru.

Compania lui deveni treptat cea mai mare bucurie a ei. Citeau, vorbeau, cântau împreună; talentele lui muzicale erau remarcabile, și citea cu o sensibilitate și o însuflețire care, din nefericire, îi lipseau lui Edward.

După părerea doamnei Dashwood, ca și după a lui Marianne, el nu avea cusur; iar Elinor nu vedea nimic de criticat la el în afară de înclinația, care îl făcea să semene cu sora ei și care o încânta în mod deosebit pe aceasta, de a spune prea mult ce gândește cu orice prilej, fără a ține seama de persoane sau de împrejurări. În graba cu care își forma și își exprima părerea despre alții, în încălcarea politetii în favoarea plăcerii de a-și concentra toată atenția asupra unei preocupări dragi și în faptul că desconsidera ușor formele conveniențelor sociale, dădea dovadă de o lipsă de prudență pe care Elinor nu o putea aproba, în ciuda a tot ce ar fi putut spune el și Marianne în sprijinul ei.

Marianne începu acum să-și dea seama că acea disperare care o cuprinsese la șaisprezece ani și jumătate (că nu va găsi vreodată un bărbat care să-i satisfacă ideile de perfecțiune) fusese pripită și nejustificată. Willoughby avea toate calitățile atrăgătoare pe care le zugrăvisese imaginația ei în acel ceas nefericit și în perioadele mai optimiste; iar purtarea lui dovedea că dorința lui era, în această privință, tot atât de serioasă pe cât de puternice îi erau însușirile.

Înainte de sfârșitul săptămânii, mama ei, în a cărei minte nu încolțise nici un gând referitor la căsătorie, ajunsese să spere și să o aștepte; și, pe ascuns, se felicita pentru faptul de a fi câștigat doi gineri precum Edward și Willoughby.

Simpatia colonelului Brandon pentru Marianne, care fusese atât de repede descoperită de prietenii lui, fu observată pentru prima dată de Elinor când ceilalți încetaseră s-o mai remarce. Atenția și glumele lor erau îndreptate spre mai norocosul lui rival; iar ironiile aruncate înainte să fi apărut vreo simpatie încetară când sentimentele lui începură cu adevărat să ceară batjocura care însoțește adesea sensibilitatea. Fără voia ei, Elinor se văzu obligată să creadă că sentimentele pe care doamna Jennings i le pusese în seamă spre propria ei satisfacție chiar erau stârnite de sora ei; și că, deși o asemănare generală a firilor putea grăbi afecțiunea domnului Willoughby, o deosebire de caracter la fel de izbitoare nu era nici un

obstacol pentru colonelul Brandon. Elinor văzu acest lucru cu îngrijorare; căci ce putea spera un bărbat liniștit, de treizeci și cinci de ani, când era comparat cu unul foarte vioi, de douăzeci și cinci de ani? Și cum nici nu-i putea dori să aibă succes, îi dori din inimă să fie indiferent. Îl plăcea și, în ciuda gravității și rezervei lui, îl găsea interesant. Firea lui, deși serioasă, era blajină, iar rezerva lui părea mai degrabă rezultatul unei înflăcăări înăbușite decât al unui temperament posac. Sir John făcuse câteva aluzii la jigniri și dezamăgiri trecute, ceea ce o îndreptătea să creadă că era un om nefericit, și îl privea cu respect și compasiune.

Poate că îi era milă de el și îl stima și mai mult din cauză că era desconsiderat de Willoughby și de Marianne, care, pornind de la prejudecata că nu era nici tânăr, nici vioi, păreau hotărâți să-i nesocotească meritele.

Într-o zi, în timp ce vorbeau despre el, Willoughby spuse:

— Brandon este exact genul de om despre care toată lumea vorbește de bine și de care nimănui nu-i pasă; pe care toți sunt încântați să-l vadă, dar cu care nimeni nu-și aduce aminte să vorbească.

— Asta este exact și părerea mea despre el! exclamă Marianne.

— Totuși, nu vă lăudați cu asta, căci amândoi sunteți nedrepti, spuse Elinor. Este foarte stimat de întreaga familie de la conac și eu, una, nu l-am întâlnit niciodată fără să stau de vorbă cu el.

— Faptul că e protejat de dumneata este fără doar și poate în favoarea lui, răspunse Willoughby; însă în ceea ce privește stima celorlalți, aceasta e prin ea însăși un reproș. Cine s-ar expune umilinței de a fi apreciat de femei ca doamna Jennings și lady Middleton, față de care toți ceilalți n-ar putea fi decât indiferenți?

— Dar poate că batjocura unor oameni precum dumneata și Marianne va fi compensată de considerația pe care i-o arată lady Middleton și doamna Jennings. Dacă laudele lor pot aduce dezaprobare, dezaprobarea voastră poate fi laudă, căci discernământul lor nu e mai prejos de prejudecățile și nedreptatea voastră.

— Dar ce pătimășă ești când îți aperi protejatul!

— Protejatul meu, cum îl numești tu, e un om inteligent; și inteligența mă va atrage întotdeauna. Da, Marianne, chiar și la un bărbat de treizeci și cinci de ani. A umblat mult prin lume; a fost în

străinătate, a citit și are o minte iute. Am constatat că e în stare să-mi dea multe informații pe teme diferite, întotdeauna mi-a răspuns la întrebări cu promptitudinea pe care ți-o dau buna creștere și caracterul.

— Cum s-ar zice, ți-a spus că în Indiile de Est clima e fierbinte, iar țăntarii sunt supărători! exclamă cu dispreț Marianne.

— N-am nici o îndoială că mi-ar fi spus-o dacă i-aș fi pus astfel de întrebări, însă, întâmplător, mă informasem dinainte cu privire la aceste aspecte.

— Poate că informațiile lui s-au extins la existența nababilor, a monedelor de aur și a lecticelor, spuse Willoughby.

— M-aș putea aventura să spun că informațiile lui au mers mult mai departe decât candoarea dumitale. De ce îți displace?

— Nu-mi displace. Dimpotrivă, îl consider un om foarte respectabil, pe care toată lumea îl vorbește de bine și nimeni nu-l bagă în seamă; care are mai mulți bani decât poate să cheltuiască și mai mult timp decât știe să folosească, și două haine noi în fiecare an.

— La care trebuie adăugat că nu are nici talent, nici gust, nici vioiciune, spuse Marianne. Că nu are o minte strălucită, că sentimentele lui n-au înflăcărare, iar glasul lui nu are expresie.

— Îi hotărăști atât de pripit defectele și te bizui atât de mult pe puterea imaginației tale încât, în comparație cu asta, laudele pe care pot să i le aduc eu sunt reci și insipide, replică Elinor. Nu pot decât să-l declar un bărbat inteligent, bine-crescut, bine informat și cu o exprimare nobilă, și sunt încredințată că are o inimă bună.

— Domnișoară Dashwood, ești aspră cu mine! exclamă Willoughby. Te străduiești să mă dezarmezi prin rațiune și să mă convingi împotriva voinței mele. Dar n-o să meargă. Sunt tot atât de încăpățânat pe cât ești dumneata de vicleană. Am trei motive de netăgăduit pentru care nu-mi place colonelul Brandon: ne-a amenințat cu ploaia când voiam să fie vreme frumoasă; mi-a găsit defecte la înclinația cabrioletei și n-am putut să-l conving să-mi cumpere iapa roibă. Totuși, dacă vrei să-ți spun că, după părerea mea, are un caracter ireproșabil în alte privințe, sunt gata s-o mărturisesc. Și, în schimbul acestei recunoașteri, care nu-mi face plăcere, nu poți să mă oprești să-l antipatizez tot atât ca până acum.

CAPITOLUL XI

Când veniseră la Devonshire, nici doamna Dashwood, nici fetele ei nu își imaginaseră că or să aibă atâtea ocupații cu care să-și umple timpul câte se iviră în scurt timp, sau că or să aibă invitații atât de dese și musafiri atât de constanți încât să nu le mai rămână răgaz pentru îndeletniciri serioase. Totuși, asta era situația. După ce Marianne se făcu bine, începură distracțiile de acasă și din ținut, plănuite anterior de sir John. Atunci începură balurile în cerc restrâns de la Barton Park și se organizează petreceri pe apă atât de des cât permitea un octombrie ploios. La fiecare întâlnire de genul acesta fu inclus și Willoughby; și dezinvoltura și familiaritatea care însoțea în mod firesc aceste petreceri erau calculate cu exactitate pentru a spori inițierea relațiilor lui cu familia Dashwood, pentru a-i da prilejul să fie martor la minunatele însușiri ale lui Marianne, pentru a-i înflăcăra admirația pentru ea și pentru a primi, prin comportamentul ei față de el, asigurarea cea mai directă a afecțiunii ei.

Atașamentul lor nu putea să o surprindă pe Elinor. Își dori doar ca el să fie mai puțin fățiș; și, o dată sau de două ori, se aventură să-i propună lui Marianne să dea dovadă de decență și să se controleze. Însă Marianne ura orice tănuire acolo unde rușinea adevărată nu însoțea lipsa de rezervă; iar înfrânarea sentimentelor care nu erau rușinoase prin ele însele nu i se părea doar un efort fără rost, ci și o supunere umilitoare a rațiunii în fața unor concepții banale și greșite. Willoughby gândea la fel; și, de fiecare dată, comportamentul lor era o ilustrare a părerilor lor.

Când el era de față, nu mai avea ochi pentru altcineva. Tot ce făcea el era bine. Tot ce spunea el era inteligent. Dacă serile de la conac se încheiau cu o partidă de cărți, el se fura pe sine și tot restul grupului pentru ca ea să aibă o mână bună. Dacă distracția serii era dansul, erau parteneri jumătate din timp; iar când erau nevoiți să se despartă câteva dansuri, aveau grijă ca după aceea să stea împreună, și abia dacă scoteau o vorbă cu altcineva. Firește că o asemenea conduită stârnea râsete copioase; însă ridicolul nu îi rușina și nu prea părea să-i irite.

Doamna Dashwood privea sentimentele lor cu o căldură care nu-i lăsa nici o dorință să oprească această expunere excesivă a lor.

Pentru ea, nu era decât urmarea firească a unei puternice afecțiuni a unei minți tinere și înflăcărate.

Pentru Marianne, acesta era sezonul fericirii. Inima ei îi era dăruită lui Willoughby, iar atașamentul profund față de Norland, pe care îl adusese cu ea din Sussex, dădea semne să se înmoaie mai repede decât crezuse înainte, datorită farmecului pe care compania lui îl dădea actualului ei cămin.

Fericirea lui Elinor nu era atât de mare. Inima ei nu era atât de ușoară, și nici distracțiile nu o mulțumeau atât de deplin. Nu-i ofereau nici o companie care să poată compensa ce lăsase în urmă, nici nu o învățau să se gândească la Norland cu mai puțin regret. Nici lady Middleton, nici doamna Jennings nu îi puteau oferi conversația care îi lipsea, cu toate că aceasta din urmă vorbea neconținut și o privise de la început cu o bunătate care o făcea să-i acorde o mare parte din conversația sa. Îi spusese deja lui Elinor de trei sau patru ori povestea vieții ei și, dacă memoria lui Elinor ar fi fost pe măsura dorinței ei de perfecționare, ar fi știut încă de la începutul cunoștinței lor toate amănuntele ultimei boli a domnului Jennings și ce îi spusese el soției lui cu câteva minute înainte să moară. Lady Middleton era mai plăcută decât mama ei numai prin faptul că era mai tăcută. Lui Elinor nu-i trebui mult să-și dea seama că rezerva ei se datora numai firii calme și nu avea nimic de a face cu inteligența. Cu soțul ei și cu mama ei se purta la fel, de aceea intimitatea nu era nici căutată nici dorită. Nu avea nimic de spus într-o zi care să nu fi fost spus cu o zi înainte. Era anostă în mod invariabil, căci și starea ei de spirit era veșnic aceeași; și cu toate că nu se împotriva petrecerilor în stil mare și să fie însoțită de cei doi copii mai mari, nu părea să se distreze mai mult cu ocazia lor decât dacă ar fi stat acasă; iar prezența ei sporea atât de puțin plăcerea celorlalți prin participarea la conversație încât uneori își aduceau aminte că era printre ei doar datorită grijii ei față de băieții neastâmpărați.

Dintre toate noile ei cunoștințe, numai în colonelul Brandon Elinor găsi o persoană care să merite într-o anumită măsură respect pentru însușirile sale, să incite interesul prieteniei; sau să-i facă plăcere ca tovarăș. Willoughby ieșea din discuție. Îl admira și îl respecta ca o soră; dar el era îndrăgostit și nu avea ochi decât pentru Marianne și un bărbat mult mai puțin atrăgător ar fi putut fi mai plăcut în general. Din nefericire pentru el, colonelul Brandon nu era încurajat să creadă că Marianne se gândea numai la el și în

conversația cu Elinor găsea cea mai mare consolare pentru totala indiferență a surorii ei.

Compasiunea lui Elinor pentru el spori, deoarece avea motiv să bănuiască faptul că nefericirea dezamăgirii în dragoste îi fusese deja cunoscută. Această bănuială îi fu stârnită de câteva vorbe scăpate întâmplător de el într-o seară la conac, când ședeau împreună printr-o înțelegere tacită, în timp ce ceilalți dansau. Privirea lui era ațintită asupra lui Marianne și, după o tăcere de câteva minute, spuse cu un zâmbet slab:

— Am înțeles că sora dumitale nu e de acord ca omul să se îndrăgostească de două ori.

— Da, părerea ei sunt foarte romantice, spuse Elinor.

— Sau, mai degrabă, după cum cred, consideră că e cu neputință să te îndrăgostești a doua oară.

— Așa cred și eu. Numai că nu știu cum poate avea o așa părere fără să se gândească la propriul ei tată, care a avut două soții. Totuși, în câțiva ani, experiența și bunul-simț îi vor schimba părerea, și atunci poate vor fi mai ușor de înțeles și de explicat și de către ceilalți, nu doar de către ea, cum se întâmplă acum.

— Probabil că așa va fi, răspunse el; și totuși, prejudecățile unei minți tinere au atâta farmec, încât e păcat să le vezi lăsând locul unor păreri mai generale.

— Aici nu pot să fiu de acord cu dumneata, spuse Elinor. Sentimentele lui Marianne sunt pândite de neplăceri pe care tot farmecul entuziasmului și al ignoranței în problemele vieții nu le poate compensa. Gândirea ei are nefericita înclinare de a reduce la zero buna-cuviință și, spre binele ei, aștept cu nerăbdare să cunoască lumea mai bine.

După o scurtă pauză, el reluă conversația:

— Sora dumitale nu face nici o deosebire în principiile ei împotriva unei a doua iubiri? Sau la toată lumea este la fel de condamnabilă? Iar cei care au fost dezamăgiți la prima lor alegere, fie din cauza nestatorniciei persoanei iubite, fie a împrejurărilor potrivnice, trebuie să rămână indiferenți la iubire tot restul vieții?

— Drept să spun, nu-i cunosc în amănunțime principiile. Știu doar că n-am auzit-o recunoscând nici o clipă că a doua iubire poate fi scuzabilă.

— Asta nu poate să țină, spuse el; dar o schimbare, o schimbare totală a sentimentelor... Dar nu, nu e de dorit, căci atunci când subtilitățile romantice ale unei minți tinere se dau bătute, ele

sunt urmate adesea de păreri prea banale și prea periculoase! Vorbesc din experiență. Am cunoscut odată o doamnă care semăna foarte mult la fire și la minte cu sora ta, care gândea și judeca la fel cu ea, dar care, în urma unei schimbări forțate, cauzată de niște împrejurări nefericite...

Aici se opri dintr-odată; simțea că spusese prea multe și că înfățișarea lui putea să stârnească bănuieli care altfel nu i-ar fi trecut prin minte lui Elinor. Probabil că doamna ar fi trecut neobservată dacă el nu i-ar fi arătat domnișoarei Dashwood că n-ar fi trebuit să-i scape de pe buze nimic legat de ea. Însă așa, nu fu nevoie decât de un mic efort de inspirație pentru a face legătura dintre emoția lui și duioasa amintire a afecțiunii din trecut. Elinor nu forță lucrurile. În locul ei, Marianne nu s-ar fi mulțumit cu atât. Toată povestea s-ar fi alcătuit în grabă sub imboldul imaginației ei active și fiecare lucru ar fi fost descris în cuvintele melancolice ale iubirii distrugătoare.

CAPITOLUL XII

În dimineața următoare, în timp ce Elinor și Marianne se plimbau împreună, cea din urmă îi aduse la cunoștință surorii ei o veste care, în ciuda tuturor lucrurilor pe care le știa dinainte despre imprudența și nesocotința ei, o uimi prin forța cu care le adeverea pe amândouă. Marianne îi spuse cu cea mai mare încântare că Willoughby îi dăruise un cal pe care îl crescuse el însuși pe domeniul său din Somersetshire și care era numai potrivit să ducă o femeie. Fără să se gândească la faptul că mama ei nu avea de gând să țină cai și că, dacă nu avea să-și schimbe hotărârea cu privire la cal, trebuia să cumpere unul și pentru servitorul care ar fi fost tocmisit să-l îngrijească și că, până la urmă, trebuia să construiască și un grajd, Marianne acceptase darul fără șovăială, și îi vorbi cu încântare surorii ei despre el.

— Are intenția să-și trimită numaidecât grăjdarul după el, în Somertsetshire, adăugă ea. Când va sosi, o să călărim în fiecare zi. Am să ți-l dau și ție. Imaginează-ți, draga mea Elinor, cât de plăcut e să galopezi pe dealurile astea.

Nu era deloc dispusă să se trezească dintr-un vis atât de fericit și să înțeleagă toate adevărurile nefericite care însoțeau povestea; și un timp refuză să se supună lor. În ceea ce privește servitorul în plus, cheltuiala avea să fie un fleac; era sigură că mama n-ar fi avut nimic împotrivă; iar lui i-ar fi fost de-ajuns orice cal; putea să capete oricând unul de la conac; cât despre grajd, chiar și un șopron ar fi fost suficient. Atunci Elinor își exprimă îndoiala că era cuviincios să primească un asemenea dar de la un bărbat pe care îl cunoștea atât de puțin sau de prea puțină vreme. Era prea mult.

— Te înșeli, Elinor, presupui că îl cunosc foarte puțin pe Willoughby, spuse Marianne cu căldură. E drept, nu-l cunosc de mult, dar îl cunosc mai bine decât pe oricare altă ființă din lume, în afară de tine și de mama. Intimitatea nu e determinată de timp sau prilej, ci numai de temperament. Dacă pentru unii șapte ani nu sunt de ajuns să se cunoască, m-aș considera vinovată de o necuviință mai mare dacă aș accepta un cal de la fratele meu, decât de la Willoughby. Pe John îl cunosc foarte puțin, deși am trăit împreună ani de zile; dar părerea mea despre Willoughby e de mult formată.

Elinor se gândi că era mai înțelept să nu mai deschidă

subiectul. Cunoștea firea surorii sale. Discuțiile pe o temă atât de delicată n-ar fi făcut decât să-i întărească părerile. Dar Elinor făcu apel la dragostea pentru mama ei, prezentându-i greutățile pe care le-ar fi îndurat o mamă îngăduitoare dacă ar fi consimțit să mărească gospodăria (după cum probabil avea să se întâmple), și Marianne fu potolită în scurt timp și promise să nu pomenească de calul pe care voia să i-l dea în dar Willoughby, ca nu cumva să-și împingă mama la un asemenea act de bunătate imprudentă, și să-i spună lui Willoughby la următoarea întâlnire că trebuia să-i refuze darul.

Se ținu de cuvânt și, în aceeași zi, când Willoughby trecu pe la vilă, Elinor o auzi exprimându-și cu glas coborât dezamăgirea că era nevoită să nu-i accepte darul. Totodată îi preciză că motivele acestei schimbări, și ele erau de așa natură încât făceau insuportabilă orice altă insistență din partea lui. Totuși, mâhnirea lui fu foarte vizibilă și, după ce și-o exprimă cu sinceritate, adăugă cu un glas la fel de coborât:

— Dar, Marianne, calul e tot al tău, cu toate că nu îl poți călări acum. Am să-l păstrez numai până când ai să-l ceri. Când ai să pleci de la Barton pentru a te stabili într-un cămin mai durabil, Regina Mab va fi a ta.

Toate astea fură auzite de domnișoara Dashwood și, din întreaga frază, din felul în care o rostise el și din faptul că i se adresase surorii ei doar pe numele de botez înțelese pe loc că o intimitate atât de hotărâtă, un înțeles atât de direct nu puteau fi decât rezultatul unei perfecte înțelegeri între ei. Din acea clipă nu mai avu nici o îndoială că se logodiseră, și această convingere o surprinse doar prin aceea că două firi atât de sincere o lăsau pe ea și pe alți prieteni de-ai lor să descopere acest lucru din întâmplare.

În ziua următoare Margaret îi povesti ceva care puse această problemă într-o lumină și mai clară. Willoughby petrecuse seara dinainte cu ele, iar Margaret, rămânând un timp în salon numai cu el și cu Marianne, avusese prilejul să-i observe și, când prinse ocazia să fie singură cu sora ei cea mare, îi relată ce observase, cu o față foarte serioasă.

— Oh, Elinor, am să-ți spun un mare secret despre Marianne. Sunt sigură că în foarte scurt timp se va mărita cu domnul Willoughby.

— Ai spus asta aproape în fiecare zi de când s-au cunoscut pe dealul Highchurch, replică Elinor. Și cred că nu se cunoșteau de o săptămână când erai sigură că Marianne purta la gât medalionul cu

imaginea lui, dar s-a dovedit a fi doar miniatura unchiului nostru.

— Dar asta e cu totul altceva. Sunt sigură că se vor căsători foarte curând, deoarece el a primit o şuviță din părul ei.

— Ai grijă, Margaret. S-ar putea să fie doar părul vreunui unchi de-al lui.

— Dar, Elinor, zău că era al lui Marianne. Sunt sigură că e, căci l-am văzut când a tăiat şuvița. Aseară, după ceai, când tu și cu mama ați ieșit din cameră, şușoteau și vorbeau împreună foarte repede, și el părea că îi cere ceva și, la un moment dat, a luat foarfecele și a tăiat o şuviță lungă din părul ei, căci îl avea lăsat pe spate; și apoi a sărutat şuvița, a învelit-o într-o bucată de hârtie albă și a pus-o în portofel.

În fața acestor amănunte rostite cu atâta siguranță, Elinor nu putu să n-o creadă, și nici nu era dispusă la asta, căci împrejurarea se potrivea perfect cu ce auzise și văzuse ea însăși.

Nu întotdeauna agerimea lui Margaret se manifesta într-un fel atât de mulțumitor pentru sora ei. Când, într-o seară la conac, doamna Jennings insistă să afle de la ea numele tânărului care era favoritul anume al lui Elinor, lucru care pentru ea era o mare curiozitate, Margaret răspunsese uitându-se la sora ei și spunând:

— Nu trebuie să spun, nu-i așa, Elinor?

Bineînțeles că acest răspuns stârni râsul tuturor; și Elinor încercase să râdă. Dar efortul fu dureros. Era convinsă că Margaret se fixase asupra unei persoane, al cărei nume n-ar fi putut suporta să fie permanent subiect de glumă pentru doamna Jennings.

Marianne fu sincer mâhnită pentru sora ei, dar mai mult înrăutăți situația decât o îndreptă, roșind foarte tare și spunându-i supărată lui Margaret:

— Nu uita că, oricare ar fi preocupările tale, nu ai dreptul să le repeți.

Acest lucru spori veselia grupului, și Margaret fu îndemnată să mai spună ceva.

— Oh, rogu-te, domnișoară Margaret, spune-ne tot ce știi despre asta, spuse doamna Jennings. Cum îl cheamă pe domnul acela?

— N-am voie să spun doamnă. Dar știu foarte bine cine e, și știu și unde e.

— Da, da, putem să ghicim unde e; acasă la el, la Norland, fără doar și poate. Pun prinsoare că este vorba despre preotul parohiei.

— Ba nu, nu e preot. N-are nici o profesie.

— Margaret, spuse Marianne cu multă căldură, știi că toate astea sunt o invenție de-a ta și că nu există o asemenea persoană.

— Atunci, înseamnă că a murit de curând, Marianne, căci sunt sigură că a existat odată un astfel de bărbat, și numele lui începe cu F.

Elinor i se simți cum nu se poate mai recunoscătoare lui lady Middleton pentru că observă chiar în acea clipă că „plouă foarte tare”, cu toate că era încredințată că întreruperea nu se datora vreunei considerații față de ea cât faptului că gazdei nu-i plăceau deloc ironiile lipsite de eleganță care îi încântau pe soțul și pe mama ei. Totuși, ideea pornită de ea fu numaidecât continuată de colonelul Brandon, care de fiecare dată era foarte atent cu sentimentele altora, și amândoi vorbiră despre ploaie. Willoughby deschise pianul și o rugă pe Marianne să se așeze la el; și astfel, mulțumită diverselor strădanii ale unor oameni din grup de a schimba subiectul, acesta fu abandonat. Dar Elinor nu își reveni atât de ușor din mâhnirea pe care i-o provocase.

În acea seară hotărâră să meargă a doua zi să viziteze un loc foarte frumos, aflat la vreo douăsprezece mile depărtare de Barton, care îi aparținea unui cumnat de-al colonelului Brandon și care nu putea fi văzut fără consimțământul acestuia, deoarece proprietarul, care era atunci în străinătate, lăsase ordine stricte în acest sens. Se spunea că domeniul era de o frumusețe rară, iar sir John, care îl laudă destul de călduros, putea fi considerat un judecător destul de bun, deoarece, de zece ani, organiza de cel puțin două ori pe vară grupuri care să îl viziteze. Domeniul avea un lac foarte frumos, plimbarea cu barca pe el urmând să constituie o mare parte din distracția de dimineață; urmau să ia hrană rece, să meargă numai în trăsură deschise, și totul trebuia organizat în obișnuitul stil al unei călătorii de plăcere.

Câtorva din grup ideea li se păru destul de îndrăzneță, ținând seama de perioada din an și de faptul că în ultimele două săptămâni plouase în fiecare zi, și doamna Dashwood, care era deja răcită, fu convinsă de Elinor să rămână acasă.

CAPITOLUL XIII

Plănuita excursie la Whitwell se dovedi a fi cu totul altfel decât se așteptase Elinor. Ea era pregătită să fie udă toată, obosită și înspăimântată; însă evenimentul fu și mai neplăcut, căci nu mai plecară deloc.

La ora zece grupul era adunat la conac, unde urma să ia micul dejun. Deși plouase toată noaptea, dimineața era destul de frumoasă, întrucât norii se împrăștiau pe cer și soarele apărea tot mai des. Toți erau binedispuși, nerăbdători să se distreze și hotărâți să suporte cele mai mari inconveniențe și greutăți, numai să plece în excursie.

În timp ce erau la micul dejun, fură aduse scrisorile. Una dintre ele era pentru colonelul Brandon; acesta o luă, se uită la adresă, se schimbă la față și ieși din cameră.

— Ce e cu Brandon? întrebă sir John.

Nimeni nu știa.

— Sper că n-a primit vreo veste proastă, spuse lady Middleton. Trebuie să fie ceva ieșit din comun, dacă l-a făcut pe colonelul Brandon să plece de la masă atât de brusc.

Brandon se întoarse după vreo cinci minute.

— Sper că nu e vreo veste proastă, domnule colonel, spuse doamna Jennings de îndată ce îl văzu intrând.

— Nu, doamnă, mulțumesc.

— Era de la Avignon? Sper că nu spune că sora dumitale se simte mai rău.

— Nu, doamnă. Vine de la Londra, și e o simplă scrisoare de afaceri.

— Dar, dacă e numai o scrisoare de afaceri, de ce te-a tulburat atât de tare scrisul? Ei, haide, domnule colonel, nu te feri. Să auzim adevărul.

— Ia aminte la ce spui, draga mea, spuse lady Middleton.

— Poate te anunță că verișoara dumitale, Fanny, se mărită? întrebă doamna Jennings, neluând în seamă reproșul fiicei sale.

— Nu, chiar nu-i vorba de asta.

— Păi atunci, știu de la cine e, domnule colonel. Și sper că e sănătoasă.

— La cine vă referiți, doamnă? întrebă el, roșind ușor.

— Oh! Știi la cine mă refer.

Colonelul Brandon i se adresa lui Lady Middleton.

— Doamnă, îmi pare nespuse de rău că am primit această scrisoare tocmai azi, căci este într-adevăr o problemă de afaceri care necesită să mă prezint de îndată la Londra.

— La Londra! exclamă doamna Jennings. Ce poți să faci la Londra la vremea asta?

— Regret foarte mult că sunt nevoit să părăsesc o societate atât de plăcută, continuă colonelul, dar sunt și mai supărat pentru faptul că, fără prezența mea, nu veți fi primiți la Whitwell.

Ce lovitură pentru toți!

— Dar, domnule Brandon, nu va fi suficient dacă îi scrii un bilet menajerei? Întrebă nerăbdătoare Marianne.

El clătină din cap.

— Trebuie să mergem, spuse sir John. Doar n-o să amânăm excursia când suntem atât de aproape de ea. Nu poți să pleci la Londra până mâine, Brandon, atâta tot.

— Aș vrea și eu să se poată rezolva atât de ușor. Dar nu-mi stă în putere să amân călătoria nici măcar cu o zi!

— Dacă ne-ai spune și nouă despre ce afacere e vorba, am putea vedea dacă poate fi amânată sau nu, spuse doamna Jennings.

— Dacă ți-ai amâna plecarea până la întoarcerea noastră, n-ai întârzia decât șase ore, spuse Willoughby.

— Nu-mi permit să pierd nici măcar o oră.

Atunci Elinor îl auzi pe Willoughby spunându-i cu glas coborât lui Marianne:

— Există oameni care nu suportă călătoriile de plăcere. Brandon e unul dintre ei. Aș zice că îi este frică să nu răcească, și a scornit acest șiretlic ca să scape. Pun pariu pe cincizeci de guinee că scrisoarea a fost scrisă de mâna lui.

— N-am nici o îndoială în privința asta, răspunse Marianne.

— Știu de multă vreme că, odată ce te-ai hotărât să faci un lucru, nu poți fi convins să te răzgândești, Brandon, spuse sir John. Totuși, sper să te mai gândești. Ține cont că cele două domnișoare Carey au venit tocmai de la Newton, că cele trei domnișoare Dashwood au venit pe jos de la vilă și că domnul Willoughby s-a sculat cu două ore mai devreme ca de obicei, cu scopul de a merge la Whitwell.

Colonelul Brandon își exprimă din nou părerea de rău pentru faptul că pricinuia dezamăgire grupului dar, totodată, declară că plecarea lui era inevitabilă.

— Mă rog, bine, și când te întorci? întrebă sir John.

— Sper să vă vedem la Barton Park de îndată ce puteți pleca din Londra, adăugă lady Middleton. Trebuie să amânăm excursia la Whitwell până vă veți întoarce.

— Sunteți foarte amabilă. Dar momentul întoarcerii mele este atât de nesigur, încât nu îndrăznesc să promit nimic.

— Oh! Trebuie și o să se întoarcă! exclamă sir John. Dacă nu e aici până la sfârșitul săptămânii, am să mă duc după el.

— Da, așa să faci, sir John, spuse doamna Jennings, și atunci poate o să aflăm și noi despre ce afacere e vorba.

— Nu vreau să-mi vâr nasul în treburile altora. Presupun că e vorba de ceva de care îi este rușine.

Fură anunțați caii domnului Brandon.

— Doar nu te duci la Londra călare, nu-i așa? întrebă sir John.

— Nu. Numai până la Honiton. De acolo iau diligența.

— Mă rog, întrucât ești hotărât să pleci, îți urez drum bun. Dar ar fi mai bine dacă te-ai răzgândi.

— Te asigur că nu stă în puterea mea.

Colonelul Brandon își luă la revedere de la tot grupul.

— N-am nici o șansă să vă întâlnesc în iarna asta la Londra pe dumneata și pe surorile dumitale, domnișoară Dashwood?

— Mă tem că nici una.

— Atunci trebuie să-mi iau rămas-bun pentru mai multă vreme decât mi-aș dori.

În fața lui Marianne se mulțumi să se încline, fără să spună nimic.

— Ei, haide, domnule colonel, spuse doamna Jennings, nu pleca fără să ne spui și nouă de ce pleci.

El îi ură o dimineată bună și, însoțit de sir John, părăsi încăperea.

Văicărelile și lamentările reprimare până atunci din politețe izbucniră acum din toate părțile; și, în nenumărate rânduri, toți căzură de acord că era foarte neplăcut să suporti o asemenea dezamăgire.

— Totuși, bănuiesc eu ce treabă are, spuse doamna Jennings.

— Chiar așa? întrebare aproape toți.

— Da, sunt sigură că e vorba de domnișoara Williams.

— Și cine e domnișoara Williams? întrebă Marianne.

— Cum, nu știi cine e domnișoara Williams? Sunt sigură că

ai mai auzit de ea. E o rudă de-a colonelului, draga mea. N-o să spunem cât de apropiată, de teamă să nu șocăm domnișoarele. Apoi, coborând glasul puțin, îi spuse lui Elinor: E fiica lui nelegitimă.

— Adevărat?

— Oh, da. Și seamănă leit cu el. Cred că ei o să-i lase colonelul toată averea.

Când se întoarse, sir John se alătură din inimă regretului general cu privire la acea întâmplare cât se poate de neplăcută, observând în încheiere că, deoarece se adunaseră toți, trebuiau să facă ceva pentru a se simți bine; după ce se consultară un timp, fură de acord că, deși numai la Whitwell s-ar fi simțit bine, puteau să facă o plimbare prin împrejurimi pentru a-și alina supărarea. Apoi dădură poruncă să li se aducă trăsurile. Prima fu a lui Willoughby, și Marianne urcă în ea mai fericită ca oricând. El mână foarte repede prin parc și curând se pierdură în zare, nemaifiind văzuți decât după ce se întoarseră și ceilalți. Amândoi păreau încântați de plimbare, dar spuseră numai în treacăt că rămăseseră pe ulițe, în timp ce ceilalți plecaseră pe dealuri.

Se stabili că seara se va dansa și că toată lumea trebuia să se distreze. La prânz mai veniră câțiva membri ai familiei Carey, și la masă fură aproape douăzeci de persoane, lucru pe care sir John îl remarcă plin de mulțumire. Willoughby luă loc, ca de obicei, între cele două domnișoare Dashwood mai vârstnice. Doamna Jennings se așeză în dreapta lui Elinor; nu stăteau de mult când ea se aplecă prin spatele lui Elinor și Willoughby și îi spuse lui Marianne, destul de tare ca s-o audă amândoi:

— În ciuda șiretlicurilor voastre, tot v-am descoperit. Știu unde ați petrecut dimineața.

Marianne se îmbujoră și întrebă foarte repede:

— Unde, rogu-vă?

— Nu știți că am fost la plimbare cu cabrioleta mea? întrebă și Willoughby.

— Ba da, domnule obrăznicătură, știam foarte bine, dar de aceea am vrut să aflu unde v-ați dus. Sper că îți place casa dumată, domnișoară Marianne. Știu că e mare și sper să constat, când voi veni la dumneata, că ai mobilat-o, căci acum șase ani când am fost acolo avea mare nevoie de mobilă.

Marianne își întoarse privirea foarte tulburată. Doamna Jennings râse cu poftă, iar Elinor află că în hotărârea ei de a ști unde fuseseră cei doi, o pusese pe camerista ei să-l întrebe pe grăjdarul

domnului Willoughby, aflând în felul ăsta că se duseseră la Allenham și că își petrecuseră cea mai mare parte a timpului vizitând casa și grădina.

Lui Elinor nu-i prea venea să creadă că e adevărat, întrucât părea puțin probabil ca Willoughby să fi propus, iar Marianne să fi acceptat să intre în casă în timp ce doamna Smith, pe care Marianne nu o cunoștea câtuși de puțin, se afla acolo.

De îndată ce ieșiră din sufragerie, Elinor o întreabă despre asta și mare îi fu mirarea când află că toate cele relatate de doamna Jennings erau adevărate. Marianne se supără foarte tare pe ea că se îndoiește de asta.

— De ce ți-ai închipuit că n-am fost acolo sau că n-am văzut casa, Elinor? Nu asta ți-ai dorit și tu deseori?

— Ba da, Marianne, dar eu nu m-aș fi dus când doamna Smith era acolo, și neînsoțită de altcineva decât domnul Willoughby.

— Totuși, Willoughby este singura persoană care are dreptul să arate acea casă și, cum ne-am dus cu o trăsură deschisă, nu puteam să am și un alt însoțitor. În viața mea n-am petrecut o dimineață mai plăcută.

— Mă tem că plăcerea unei îndeletniciri nu dovedește întotdeauna buna-cuviință, spuse Elinor.

— Dimpotrivă, nimic nu poate fi o dovadă mai puternică a ei, Elinor; căci dacă ar exista o necuviință adevărată în ceea ce am făcut, mi-aș fi dat seama de ea la acea vreme, întrucât noi știm întotdeauna când greșim și, având o astfel de convingere, n-aș fi avut nici o plăcere.

— Dar, draga mea Marianne, cum deja te-ai expus unor remarci foarte impertinente, nu începi acum să te îndoiești de înțelepciunea purtării tale?

— Dacă remarcile impertinente ale doamnei Jennings ar fi dovada lipsei de bună-cuviință în comportament, înseamnă că greșim cu toții în fiecare clipă a vieții noastre. Îi apreciez criticile tot atât de puțin pe cât îi apreciez laudele. Nu consider că am greșit plimbându-mă prin grădina doamnei Smith sau vizitându-i casa. Ele vor fi într-o zi ale lui Willoughby și...

— Ceea ce ai făcut nu are justificare, nici chiar dacă într-o zi ar fi ale tale, Marianne.

La aluzia asta, ea se îmbujoră, dar se vedea limpede că îi făcea plăcere; și, după ce se gândi zece minute serios, se întoarse la sora ei și îi spuse cu multă bună dispoziție:

— Elinor, poate a fost necugetat din partea mea să mă duc la Allenhams, dar domnul Willoughby ținea neapărat să-mi arate casa, și e încântătoare, te asigur. Camera de zi de la etaj este deosebit de frumoasă, numai potrivită pentru a fi folosită tot timpul și, mobilată modern, ar fi minunată. Este o cameră pe colț și are ferestre pe două laturi. Pe o latură, peste gazonul pentru jocul cu bile din spatele casei, vezi o pădure frumoasă pe o coastă de deal, iar pe cealaltă ai priveliștea satului și a bisericii și, dincolo de ele, a acelor dealuri frumoase și descoperite pe care le-am admirat atât de des. N-am văzut-o într-o lumină favorabilă, căci mobila este foarte ponosită, dar dacă ar fi înzestrată cu o mobilă nouă — câteva sute de lire, spune Willoughby — ar fi una dintre cele mai frumoase camere din Anglia.

Dacă Elinor ar fi ascultat-o fără întreruperi din partea celorlalți, i-ar fi descris fiecare cameră a casei cu egală încântare.

CAPITOLUL XIV

Încheierea bruscă a vizitei colonelului Brandon la Barton Park și încăpățânarea de a-i tăinui cauza o preocupară și mirară pe doamna Jennings timp de câteva zile; era o femeie foarte curioasă, așa cum sunt toți aceia care au un interes viu față de venirile și plecările tuturor cunoștințelor lor. Se întrebă aproape neconținut care putea fi motivul plecării lui; era sigură că trebuie să fie vorba de o veste proastă și se gândi la toate nenorocirile care s-ar fi putut abate asupra lui, stăpânită de ideea că el nu avea cum să scape de toate.

— Sunt sigură că e vorba de ceva foarte trist, spuse ea. Am văzut-o pe fața lui. Bietul om! Mă tem că este într-o situație grea. Domeniul de la Delaford n-a fost evaluat niciodată la un venit mai mare de două mii pe an, iar fratele lui a lăsat lucrurile foarte încurcate. Cred că a fost chemat în probleme bănești, căci ce altceva ar putea fi? Mă întreb dacă e așa. Aș da orice să știu adevărul. Poate că este vorba de domnișoara Williams, și cred că asta și este, căci părea cu musca pe căciulă când am pomenit de ea. O fi bolnavă; nimic mai firesc, căci am impresia că e destul de bolnăvicioasă. Aș paria pe orice că e vorba de domnișoara Williams. E foarte puțin probabil să aibă probleme cu averea acum, căci e un om foarte prudent și sigur a rezolvat situația domeniului până la ora asta. Mă întreb ce poate fi! Poate că starea surorii lui de la Avignon s-a înrăutățit și a fost chemat acolo. Plecarea lui în mare grabă pare să confirme această presupunere. În fine, îi doresc din toată inima să scape de toate necazurile și, pe deasupra, o soție bună.

Astfel se întreba și vorbea doamna Jennings, părerea ei schimbându-se la fiecare presupunere nouă și, pe măsură ce apăreau, toate i se păreau la fel de probabile. Elinor, deși sincer interesată de soarta colonelului Brandon, nu-și punea atâtea întrebări în legătură cu plecarea lui precipitată pe cât ar fi dorit doamna Jennings; căci, pe lângă faptul că acea întâmplare nu justifica, după părerea ei, o uimire atât de îndelungată sau speculații atât de diverse, întrebările ei se îndreptau spre o altă direcție. O mira tăcerea neobișnuită a surorii ei și a lui Willoughby pe acea temă care știau bine că îi interesa în mod deosebit pe toți. Această tăcere se prelungea, cu fiecare zi mai ciudată și mai nepotrivită cu firea lor. Elinor nu înțelegea de ce nu recunoșteau deschis ceea ce purtarea lor dădea

limpede de înțeles.

Pentru ea era lesne de înțeles că poate nu ținea de ei să se căsătorească numaidecât; căci, deși Willoughby era independent, nu exista nici un motiv să fie considerat bogat. Venitul domeniului său fusese evaluat de sir John la vreo șase sau șapte sute de lire pe an, sumă care nu-i prea acoperea nici cheltuielile, și nu de puține ori se plânse el însuși de sărăcia lui. Însă nu-și putea explica genul acesta ciudat de discreție păstrată de ei cu privire la logodna lor, discreție care, de fapt, nu ascundea nimic și era atât de contradictorie cu părerile și obiceiurile lor, încât uneori se îndoia că erau cu adevărat logodiți, iar această îndoială era suficientă pentru a o împiedica să-i pună vreo întrebare lui Marianne.

Nimic n-ar fi putut să exprime mai bine atașamentul lui față de ele decât comportamentul lui Willoughby. Față de Marianne, avea toată tandrețea pe care putea s-o ofere o inimă de îndrăgostit, iar față de restul familiei — atenția afectuoasă a unui fiu și a unui frate. Îi plăcea vila și părea s-o considere casa lui; petrecea mai mult timp acolo decât în Allenham; și, dacă nu aveau un angajament care să-i adune la conac, imboldul care îl scotea din casă dimineața îl ducea aproape sigur la vilă, unde își petrecea restul zilei stând singur cu Marianne și având la picioare ogarul său preferat.

Într-o seară, mai ales, cam la o săptămână după plecarea colonelului Brandon din ținut, inima lui păru mai plină de atașament față de obiectele din jur; și, când doamna Dashwood pomeni întâmplător de planul ei de a aduce îmbunătățiri vilei la primăvară, el se opuse cu vehemență oricărei schimbări aduse unei case pe care afecțiunea lui o considera perfectă.

— Cum?! exclamă el. Să aduceți îmbunătățiri acestei vile dragi? Nu. N-am să fiu niciodată de acord cu asta. Dacă țineți seama de sentimentele mele, nu trebuie să adăugați o piatră la pereții ei, nici un centimetru la mărimea ei.

— Nu te alarma, spuse domnișoara Dashwood, nu se va face nimic de genul ăsta, căci mama nu va avea niciodată destui bani pentru a încerca așa ceva.

— Mă bucur din inimă! exclamă el. Dea Domnul să fie veșnic săracă, dacă nu poate să-și folosească mai bine bogăția.

— Mulțumesc, Willoughby. Poți să fii sigur că n-aș sacrifica atașamentul dumitale față de casa asta, sau al oricărei persoane pe care o iubesc, pentru toate îmbunătățirile din lume. Dacă la primăvară, când am să-mi fac socotelile, o să-mi rămână o sumă de

prisos, voi prefera s-o las nefolosită decât s-o cheltuiesc într-un mod atât de dureros pentru dumneata. Însă ești chiar atât de atașat de casa asta încât nu-i vezi nici un defect?

— Da, sunt, răspunse el. Pentru mine e fără cusur. Mai mult, consider că numai într-o asemenea casă poți fi fericit și, dacă aș fi destul de bogat, aș dăruia pe loc Combe și l-aș reconstrui după planul acestei vile.

— Cu scări înguste și întunecoase și o bucătărie în care soba scoate fum, presupun, spuse Elinor.

— Da, exclamă el cu aceeași înflăcărare, cu tot ce are casa asta! N-aș schimba absolut nimic, fie e că avantaj sau dezavantaj. Atunci și numai atunci aș putea fi fericit la Combe așa cum sunt la Barton.

— Mă simt măgulită că, fie și lipsit de camere mai bune și de scări mai largi, îți vei considera casa la fel de fără cusur cum o consideri acum pe aceasta, spuse Elinor.

— Firește, există situații care m-ar putea face s-o îndrăgesc foarte mult, spuse Willoughby; dar această casă va avea întotdeauna un loc în inima mea, pe care nu îl va împărți nicicând cu o alta.

Doamna Dashwood se uită cu mulțumire la Marianne, ai cărei ochi frumoși erau ațintiți atât de grăitor asupra lui Willoughby, arătând fățiș ce bine îl înțelegea.

— În urmă cu douăsprezece luni, când eram în Allenham, mi-am dorit de multe ori ca vila Barton să fie locuită, continuă Willoughby. N-am trecut o dată pe lângă ea fără să-i admir așezarea și fără să-mi pară nespus de rău că nu locuia nimeni în ea. Pe atunci nu-mi trecea prin minte că prima veste pe care aveam s-o aud de la doamna Smith, la următoarea mea venire în acest ținut, avea să fie aceea că Barton Cottage a fost închiriat; și am simțit pe loc o mulțumire și un interes față de acest eveniment, care nu pot fi explicate decât ca un fel de presentiment al fericirii pe care aveam s-o cunosc aici. Oare nu asta a fost, Marianne? Întrebă el cu glas scăzut apoi, revenind la tonul dinainte, continuă: Și totuși, ați strica această casă, doamnă Dashwood? N-ați face decât să-i răpiți simplitatea prin îmbunătățiri închipuie! Acest salon drag, unde ne-am cunoscut și unde am petrecut atâtea ore fericite, l-ați reduce la condiția de antreu obișnuit, și toată lumea s-ar grăbi să treacă prin încăperea care până atunci a avut mai mult spațiu și mai mult confort decât poate să ofere orice altă încăpere din lume.

Doamna Dashwood îl asigură din nou că nu va încerca să

facă nici o modificare.

— Sunteți o femeie bună, răspunse el cu înflăcărare. Promisiunea dumneavoastră mă liniștește. Promiteți-mi încă ceva, și voi fi fericit. Spuneți-mi că nu numai casa dumneavoastră va rămâne la fel, ci și dumneavoastră și fetele dumneavoastră veți rămâne tot atât de neschimbate ca locuința și că mă veți trata întotdeauna cu bunătatea care a făcut ca orice lucru care vă aparține să-mi fie atât de drag!

Promisiunea fu făcută de îndată și, pe durata întregii seri, comportamentul lui Willoughby fu o dovadă a afecțiunii și fericirii lui.

— Te așteptăm mâine la cină? întrebă doamna Dashwood. Nu te invit dimineață, căci trebuie să mergem la conac să-i facem o vizită lui lady Middleton.

El se angajă să fie la ele la ora patru.

CAPITOLUL XV

Vizita doamnei Dashwood la lady Middleton avu loc a doua zi, și două dintre fetele ei meraseră cu ea; Marianne se scuză că nu putea să le însoțească, sub pretextul că avea ceva de făcut, iar mama ei, trăgând concluzia că în seara dinainte Willoughby îi promisese că o să treacă pe la ea în lipsa lor, nu avu nimic împotriva ca ea să rămână acasă.

La întoarcerea de la conac, găsiră așteptând la vilă cabrioleta și servitorul lui Willoughby, fapt care o convinse pe doamna Dashwood că presupunerea ei fusese corectă. Până acum totul era așa cum prevăzuse ea; însă, intrând în casă, văzu un lucru la care nu s-ar fi așteptat pentru nimic în lume. Nici nu intrară bine în coridor că Marianne ieși în grabă din salon într-o stare de tulburare vădită, cu batista la ochi și, fără să le observe, urcă scările în fugă. Mirate și alarmate, ele se duseră drept în camera pe care ea tocmai o părăsise, unde îl găsiră numai pe Willoughby, care era rezemat de polița căminului, cu spatele la ele. Se întoarse la intrarea lor și înfățișarea lui arătă că împărtășea emoția care o copleșea pe Marianne.

— S-a întâmplat ceva cu ea? strigă doamna Dashwood de cum intră. E bolnavă?

— Sper că nu, răspunse el încercând să pară vesel și, cu un zâmbet silit, adăugă: Mai degrabă eu sunt cel care ar putea fi bolnav, căci sufăr acum de o mare dezamăgire!

— Dezamăgire!

— Da, căci nu mă pot ține de cuvânt în fața dumneavoastră. Azi-dimineață, doamna Smith și-a exercitat privilegiul rudei bogate asupra unui văr sărac, trimițându-mă cu treburi la Londra. Tocmai am primit mesajele pe care trebuie să le duc și mi-am luat rămas-bun de la Allenham; și, ca să mă mai înveslesc puțin, am venit să-mi rămas-bun și de la dumneavoastră.

— La Londra! Și pleci în dimineața asta?

— Dintr-o clipă în alta.

— E foarte regretabil. Dar trebuie să-i dai ascultare doamnei Smith, și sper ca treburile ei să nu te țină departe de noi mult timp.

El roși când răspunse:

— Sunteți foarte amabilă, dar nu știu dacă mă întorc în Devonshire numaidecât. Vizitele mele la doamna Smith nu se repetă

niciodată într-un răstimp de un an.

— Dar oare doamna Smith e singura dumitale prietenă? Allenham este singura casă în care vei fi bine venit? Rușine să-ți fie, Willoughby. Aștepți invitație aici?

El roși și mai tare; cu ochii în pământ, spuse doar atât:

— Sunteți prea bună.

Doamna Dashwood se uită mirată la Elinor. Elinor era la fel de uimită. Câteva clipe, nu vorbi nimeni. Prima care vorbi fu doamna Dashwood.

— Trebuie doar să adaug, dragul meu Willoughby, că vei fi întotdeauna bine venit la vila Barton; nu vreau să te îndemn să te întorci de îndată aici, căci numai dumneata ești în măsură să judeci cât de mult i-ar fi pe plac doamnei Smith un asemenea lucru. Și, în această situație, n-am să-ți pun la îndoială judecata, după cum n-am să-ți pun la îndoială nici tragerea de inimă să vii aici.

— În momentul de față, răspunse Willoughby încurcat, obligațiile mele sunt de așa natură... încât... nu îndrăznesc să mă amănesc...

Se opri. Doamna Dashwood fu prea uimită ca să vorbească, și urmă altă pauză. Aceasta fu întreruptă de Willoughby, care spuse cu un zâmbet slab:

— E o nebunie s-o mai lungesc așa. Nu vreau să mă mai chinui rămânând printre prieteni de a căror companie îmi este acum cu neputință să mă bucur.

Apoi își luă în grabă la revedere de la ele și părăsi încăperea. Îl văzură urcând în cabrioletă și, într-o clipă, dispăru din vedere.

Doamna Dashwood era prea tulburată ca să poată rosti o vorbă și ieși pe dată din salon, pentru a se lăsa pradă, în singurătate, îngrijorării și neliniștii provocate de această plecare neașteptată.

Neliniștea lui Elinor era cel puțin egală cu a mamei sale. Se gândea la ceea ce tocmai se întâmplase cu îngrijorare și neîncredere. Felul în care se purtase Willoughby când își luase la revedere de la ele, stânjeneala lui, veselia lui forțată și, mai presus de toate, lipsa de dorință de a accepta invitația mamei ei, o rezervă atât de nepotrivită unui îndrăgostit, atât de nepotrivită lui, o tulburară. O clipă se temea că Willoughby nu avusese niciodată intenții serioase, pentru ca în clipa următoare să se întrebe dacă nu cumva între el și sora ei avusese loc o ceartă nefericită; supărarea cu care Marianne părăsise camera putea fi explicată cât se poate de rezonabil printr-o astfel de ceartă, deși, dacă se gândea cât îl iubea ea pe Willoughby,

așa ceva părea aproape cu neputință.

Însă, oricare ar fi fost pricina despărțirii lor, mâhnirea surorii ei era de netăgăduit, și se gândea cu cea mai duioasă compătimire la durerea violentă pe care, din câte se părea, o simțea Marianne, nu lăsându-se în voia ei ca o ușurare, ci hrănind-o și încurajând-o ca pe o datorie.

Mama ei se întoarse după jumătate de oră și, deși avea ochii roșii, înfățișarea ei nu era lipsită de veselie.

— Dragul nostru Willoughby este acum la o depărtare de câteva mile de Barton, Elinor, spuse ea în timp ce se așeză să lucreze, și cu ce inimă grea trebuie să călătorească!

— E foarte curios. Să plece așa, pe neașteptate! Parcă s-ar fi hotărât într-o clipă. Iar aseară era cu noi atât de fericit, atât de vesel, atât de afectuos! Și acum ne-a anunțat cu doar zece minute înainte de plecare... și dus a fost, fără intenția de a se întoarce! Trebuie să se fi întâmplat ceva mai grav decât ne-a mărturisit. Nu a vorbit și nu s-a purtat ca de obicei. Oare s-au certat? De ce altceva să fi arătat o așa lipsă de dorință de a-ți accepta invitația să vină aici?

— Nu că n-ar fi vrut s-o accepte, Elinor; mi-am dat foarte bine seama de asta. Nu-i stătea în putere s-o accepte. M-am gândit bine la toate astea, te asigur, și pot explica perfect fiecare lucru care, la început, mi s-a părut curios, după cum ți s-a părut și ție.

— Chiar ai găsit explicații?

— Da. Pe mine explicațiile pe care le-am găsit mă mulțumesc pe deplin; însă cum ție îți place să te îndoiești de toate, Elinor... Pe tine nu te vor mulțumi, știu; dar n-ai să reușești să mă convingi că n-am dreptate. Sunt încredințată că doamna Smith bănuiește ce sentimente are el față de Marianne, le dezaprobă (poate din cauză că are alte planuri pentru el) și de aceea e nerăbdătoare să-l vadă plecat și, ca să aibă un pretext pentru a-l expedia, a inventat treburile pentru care l-a trimis de aici. Asta cred că s-a întâmplat. El e mai mult decât conștient că ea nu e de acord cu această legătură și de aceea nu îndrăznește să-i mărturisească, în momentul de față, logodna lui cu Marianne și, din cauza situației lui de dependență, se simte obligat să se supună planurilor ei și să plece pentru un timp din Devonshire. Știu că ai să-mi spui că nu e sigur dacă asta s-a întâmplat; însă n-am să plec urechea la nici o obiecție, decât dacă îmi arăți alt fel de a înțelege situația, tot atât de mulțumitor ca acesta. Și acum, Elinor, ce ai de spus?

— Nimic, pentru că mi-ai anticipat răspunsul.

— Așadar mi-ai fi spus că nu e sigur că s-a întâmplat așa. Oh, Elinor, cât de neînțeles îți sunt sentimentele! Preferi să pui răul înaintea binelui. Preferi să-l învinovățești pe sărmanul Willoughby de suferința lui Marianne, decât să-i găsești o scuză. Ești hotărâtă să-l condamni pentru că și-a luat la revedere de la noi cu mai puțină afecțiune decât a dovedit de obicei purtarea lui. Nu se poate găsi nici o scuză pentru necugetarea lui sau pentru mânia pricinuită de recenta dezamăgire? Nu se pot accepta probabilități, doar din cauză că ele nu sunt certitudini? Nu-i datorăm nimic omului pe care avem atâtea motive să-l iubim, și nici unul să-l privim cu ochi răi? Oare nu ar trebui să ținem seama de posibilitatea existenței unor motive de neînțeles pentru noi, dar pe care, deocamdată, trebuie să le țină secrete? Și, la urma urmei, de ce anume îl bănuiești?

— Nici eu nu prea știu. Dar schimbarea pe care tocmai am văzut-o la el are drept consecință bănuiala că s-a întâmplat ceva neplăcut. Totuși, există mult adevăr în ceea ce ai de spus despre îngăduința pe care ar trebui să i-o acordăm, și dorința mea e să fiu nepărtinitoare atunci când judec pe cineva. Bineînțeles că s-ar putea ca Willoughby să aibă destule justificări pentru purtarea sa, și vreau să sper că are. Dar faptul că nu le-a recunoscut pe dată nu-i stă în fire. O fi discreția recomandabilă, însă nu pot să nu mă mir că tocmai el o practică.

— Nu-l învinui că s-a abătut de la felul lui obișnuit de a fi, când acest lucru a fost necesar. Dar chiar recunoști că am avut dreptate în cele ce am spus în apărarea lui? Mă bucur, iar el este achitat.

— Nu într-un totul. O fi nimerit să ascundă logodna lor (dacă sunt logodiți) de doamna Smith și, dacă așa stau lucrurile, e foarte recomandabil ca Willoughby să nu prea stea deocamdată în Devonshire. Dar asta nu-i o scuză să o ascundă de noi.

— S-o ascundă de noi! Draga mea copilă, chiar îi acuzi pe Willoughby și pe Marianne de ascunzișuri? Asta e cu adevărat curios, când ochii tăi le reproșau zilnic lipsa de prudență.

— Nu vreau nici o dovadă a afecțiunii lor, însă a logodnei lor, da.

— Eu, una, sunt convinsă de amândouă.

— Totuși, nici unul dintre ei nu ți-a suflat o vorbă despre asta.

— Nu aveam nevoie de cuvinte, când faptele vorbeau atât de grăitor. Oare nu dovedea purtarea lui față de Marianne și de noi, din ultimele două săptămâni, cel puțin că o iubea și că o considera

viitoarea lui soție și că atașamentul lui față de noi era cel al unei rude foarte apropiate? Nu ne-am înțeles perfect? Privirile, purtarea lui, respectul lui afectuos nu-mi cereau zilnic consimțământul? Draga mea Elinor, e cu puțință să te îndoiești de logodna lor? Cum de ți-a trecut prin cap așa ceva? Cum îți închipui că Willoughby, convins de dragostea surorii tale, cum pesemne este, ar fi părăsit-o, poate pentru luni de zile, fără să-i mărturisească afecțiunea lui? Și că s-ar fi despărțit fără să-și facă reciproc confidențe?

— Mărturisesc că toate împrejurările, în afară de una, sunt în favoarea logodnei lor; dar acea tăcere deplină a amândurora pe această temă, în ochii mei, cântărește mai greu decât toate.

— Ce ciudat! Trebuie să ai cu adevărat o părere proastă despre Willoughby dacă, după tot ce s-a întâmplat între ei, poți să te îndoiești de natura legăturii lor. Ți s-a părut că în tot acest timp a jucat teatru în fața surorii tale? Îl crezi cu adevărat indiferent față de ea?

— Nu, nu cred asta. Sunt sigură că o iubește.

— Dar cu un soi ciudat de tandrețe, dacă a putut s-o părăsească cu atâta indiferență, cu atâta nepăsare față de viitor, cum spui tu.

— Dragă mamă, nu trebuie să uiți că niciodată n-am considerat treaba asta drept sigură. Am avut îndoielile mele, mărturisesc; dar acum sunt mai slabe și poate că, în scurtă vreme, or să dispară de tot. Dacă vom vedea că își scriu, voi înlătura toate temerile.

— Ce să spun, mare îngăduință! Dacă i-ai vedea la altar, ai presupune că urmează să se căsătorească, dar n-ai fi sigură. Ce față răutăcioasă! Eu, una, n-am nevoie de astfel de dovezi. După părerea mea, nu s-a petrecut nimic care să justifice îndoiala; nu s-a recurs la discreție; totul a fost pe față și fără ascunzișuri. Nu te poți îndoii de dorințele surorii tale. Prin urmare, cred că îl bănuiești pe Willoughby. Dar de ce? Nu e un om cu onoare și simțire? A dat dovadă de vreo inconsecvență în purtarea lui, ca să te îngrijoreze? Îl crezi capabil de înșelătorie?

— Sper că nu, sunt încredințată că nu, spuse Elinor. Îl iubesc pe Willoughby, îl iubesc sincer; iar îndoiala cu privire la caracterul lui nu este mai dureroasă pentru tine decât pentru mine. A fost involuntară și nu vreau să o încurajez. M-a uimit schimbarea lui de comportament de azi-dimineață, mărturisesc: a vorbit cum nu-i stă în fire și nu ți-a răspuns la amabilitate cu politețe. Dar toate astea

s-ar putea explica, așa cum ai spus tu, prin situația în care se afla. Tocmai se despărțise de sora mea, o văzuse plecând îndurerată; și, dacă de teamă că o va supăra pe doamna Smith, s-a simțit obligat să reziste tentației de a se întoarce în scurtă vreme aici, dându-și seama, totuși, că refuzându-ți invitația, spunând că pleacă pentru mai mult timp, purtarea lui părea nerecunoscătoare și dubioasă, se prea poate să se fi simțit stânjenit și tulburat. În cazul ăsta, cred că ar fi fost spre cinstea lui să recunoască deschis greutățile prin care trecea, asta ar fi corespuns mai mult cu firea lui. Însă nu am să ridic obiecții atât de meschine ca diferența de păreri sau abaterea de la ceea ce consider eu că e corect și consecvent.

— Vorbești cum nu se poate mai bine. Cu siguranță, Willoughby nu merită să fie bănuț. Deși noi nu îl cunoaștem de mult timp, nu e străin prin părțile astea; și cine l-a vorbit vreodată de rău? Poate că, dacă ar fi fost în situația de a acționa independent și de a se căsători numaidecât, ar fi fost ciudat să plece fără să-mi mărturisească pe dată; dar lucrurile nu stau așa. Este o logodnă care, în unele privințe, nu a început așa cum se cuvine, căci căsătoria lor este la o depărtare nesigură și, din câte se pare, discreția este foarte recomandată în momentul de față.

Fură întrerupte de întoarcerea lui Margaret, Elinor fiind atunci liberă să se gândească în voie la presupunerile mamei ei, să recunoască probabilitatea multora dintre ele și să spere că toate aveau să se adevărească.

Pe Marianne nu o văzură deloc până la cină, când intră în cameră și se așează la masă fără să scoată o vorbă. Avea ochii roșii și umflați și părea că își reține cu greu lacrimile. Evită să se uite la ele, nu vorbește, nu mănâcă și, după câțiva timp, când mama ei îi apăsă mâna cu o compasiune tandră, izbucni în plâns și ieși din cameră.

Această stare de mâhnire profundă o stăpâni toată seara. Nu avea pic de putere, căci nu avea nici o dorință să se stăpânească. Cea mai mică aluzie la vreun lucru legat de Willoughby o copleșea pe dată și, cu toate că familia ei era foarte dornică s-o aline, îi era cu neputință să găsească un subiect care să nu-i sporească durerea.

CAPITOLUL XVI

Dacă ar fi dormit cât de cât în prima noapte de după despărțirea de Willoughby, Marianne nu și-ar fi putut-o ierta. I-ar fi fost rușine să-și privească în față familia în dimineața următoare dacă nu s-ar fi ridicat din pat cu mai multă nevoie de odihnă decât atunci când se culcase. Dar sentimentele care făceau dintr-o astfel de purtare o rușine nu aveau cum să se ivească. Rămase trează toată noaptea și plânse cea mai mare parte a timpului. Se sculă cu o durere de cap, nu putu să vorbească și nici să mănânce, îndurerându-le clipă de clipă pe mama și pe surorile ei și refuzând orice consolare din partea lor. Sensibilitatea ei era foarte puternică!

Când micul dejun luă sfârșit, ieși singură la plimbare și rătăci prin satul Allenham, lăsându-se în voia amintirilor plăcute și plângând din cauza prezentului cea mai mare parte a dimineții.

Petrecu seara în aceeași stare de spirit. Cântă la pian toate cântecele preferate pe care i le cânta lui Willoughby, toate ariile pe care le interpretaseră deseori împreună și stătu la pian uitându-se la fiecare vers pe care el îl scrisese pentru ea, până când fu copleșită de tristețe. Și așa, zi de zi, își hrăni ea mâhnirea. Petrecea ore întregi la pian, cântând și plângând pe rând; deseori glasul ei era înecat de lacrimi. Cărțile, la fel ca muzica, îi sporeau nefericirea, prin contrastul dintre trecut și prezent pe care i-l arătau. Nu citea decât ceea ce citiseră împreună.

O durere atât de violentă nu putea fi îndurată o veșnicie; după câteva zile, se preschimbă într-o melancolie mai domolită. Însă aceste îndeletniciri, pe care le relua zilnic, plimbările solitare și meditațiile tăcute încă mai provocau ocazional izbucniri la fel de vii ca înainte.

De la Willoughby nu veni nici o scrisoare, și se părea că Marianne nu aștepta nici una. Mama ei se miră, iar Elinor se neliniști din nou. Dar doamna Dashwood putea găsi explicații ori de câte ori voia, lucru care măcar o mulțumea pe ea.

— Adu-ți aminte, Elinor, ce des ne aduce sir John scrisorile de la poștă și tot el le duce. Am căzut deja de acord că s-ar putea să fie nevoie de discreție și trebuie să recunoaștem că ea n-ar putea fi păstrată dacă epistolele lor ar fi să treacă prin mâinile lui sir John.

Elinor nu putu să nege adevărul acestor vorbe și încercă să

găsească în ele un motiv suficient pentru tăcerea lor. Însă exista o metodă atât de directă, atât de simplă și, după părerea ei, atât de la îndemână de a cunoaște adevărul, încât nu se putu abține să nu i-o sugereze mamei sale.

— De ce nu o întrebi de îndată pe Marianne dacă e sau nu logodită cu Willoughby? întreabă ea. Venită din partea ta, mama ei, o mamă atât de bună și de îngăduitoare, întrebarea n-ar fi jignitoare. Ar fi rezultatul firesc al dragostei pe care i-o porți. Înainte nu avea deloc rezerve, mai ales față de tine.

— Pentru nimic în lume n-aș pune o astfel de întrebare. Dacă nu sunt logodită, ce suferință ar provoca! Ar fi cât se poate de insensibil din partea mea. Nu i-aș mai merita încrederea după ce aș sili-o să-mi facă o mărturisire a ceea ce, deocamdată, nu e menit să fie știut. Știu ce e în inima lui Marianne; știu că mă iubește mult și că n-am să fiu ultima căreia îi va face cunoscută situația, atunci când împrejurările o vor îngădui. Nu am să încerc nicicum să oblig pe cineva să facă confidențe, și cu atât mai puțin o copilă a mea, căci simțul datoriei ar împiedica-o să nege ceea ce i-ar putea dicta dorințele.

Elinor se gândi că această mărinimie era exagerată, ținând seamă de tinerețea surorii ei, și insistă în continuare, dar în zadar. Bunul-simț, grija firească și prudența erau covârșite de delicatețea romantică a doamnei Dashwood.

Trecură mai multe zile până când numele lui Willoughby a fost rostit în fața lui Marianne de cineva din familia ei; firește, sir John și doamna Jennings nu fură atât de reticenți; glumele lor sporiră durerea multor ore și așa dureroase; dar, într-o seară, luând întâmplător un volum de Shakespeare, doamna Dashwood exclamă:

— N-am terminat *Hamlet*, Marianne! Dragul nostru Willoughby a plecat înainte să apucăm să-l citim în întregime. O să-l punem deoparte, ca atunci când se întoarce... Dar s-ar putea să treacă luni de zile până să se întâmple asta.

— Luni! exclamă Marianne, foarte mirată. Nu, nici măcar multe săptămâni.

Doamnei Dashwood îi păru rău de ce spusese, dar Elinor fu mulțumită, căci vorbele mamei sale o făcuseră pe Marianne să dea o replică dovedind încrederea în Willoughby și cunoașterea intențiilor lui.

Într-o dimineață, cam la o săptămână după plecarea lui din ținut, Marianne fu convinsă să li se alăture surorilor ei în obișnuita

lor plimbare, în loc să rătăcească singură. Până atunci, evitase cu grijă să fie întovărășită. Dacă surorile ei intenționau să se plimbe pe coline, ea o pornea direct spre ulițele satului; dacă ele vorbeau de vale, ea se grăbea să urce pe dealuri și nu mai era de găsit când celelalte porneau la drum. Însă, în cele din urmă, fu convinsă de insistențele lui Elinor, care nu era deloc de acord cu o astfel de izolare continuă. Se plimbară pe drumul care trecea prin vale, în cea mai mare parte a timpului în tăcere, căci gândurile lui Marianne rătăceau departe, iar Elinor, mulțumită de câștigarea bătăliei, nu încercă să forțeze nota. Dincolo de intrarea în vale, unde ținutul, deși tot mai frumos, era mai puțin sălbatic și mai deschis, în fața lor se întindea o bună bucată din drumul pe care îl parcuseseră când veniseră prima dată la Barton; și, ajungând acolo, se opriră să se uite în jur și să examineze priveliștea oferită de distanța față de vila lor, dintr-un loc în care nu mai ajunseseră până atunci în plimbările lor.

Printre elementele decorului, descoperiră în scurt timp și unul însuflețit; era un bărbat care venea călare spre ele. După câteva minute, își dădură seama că era un domn, iar în clipa următoare Marianne exclamă cu entuziasm:

— El este! Într-adevăr, sunt sigură că el este!

Și porni în grabă să-i iasă în întâmpinare, când Elinor strigă:

— Cred că te înșeli, Marianne. Nu e Willoughby. Nu e destul de înalt ca să fie el și nu are nici aerul lui.

— Ba da, ba da! exclamă Marianne. Sunt sigură că el e. Are aerul lui, haina lui, calul lui. Știam eu că o să vină foarte repede.

Înainta nerăbdătoare în timp ce vorbea; iar Elinor, ca s-o apere pe Marianne de ridicol, căci era aproape sigură că acel bărbat nu era Willoughby, iuți pasul și și-l potrivă după cel al surorii ei. Curând fură la treizeci de iarzi de acel domn. Marianne se uită din nou și inima i se strânse; se întoarse brusc și porni grăbită înapoi; când glasurile surorilor ei, la care se alătura unul aproape la fel de cunoscut ca al lui Willoughby, o implorară să se oprească, întorcându-se mirată, dădu cu ochii de Edward Ferrars.

El era singura persoană din lume care, în acea clipă, putea fi iertată că nu era Willoughby; singura care putea să-i smulgă un zâmbet; își șterse lacrimile și îi zâmbi și, cu gândul la fericirea surorii ei, își uită o vreme dezamăgirea.

El descălecă și, dând calul servitorului său, se întoarse pe jos cu ele la Barton, unde venise anume să le viziteze.

Fu întâmpinat cu mare cordialitate, mai ales de Marianne, a

cărei primire fu mai călduroasă chiar decât a lui Elinor. De fapt, pentru Marianne, întâlnirea dintre Edward și sora ei nu fu decât continuarea acelei răceli inexplicabile pe care o observase adesea în comportamentul lor la Norland. Din partea lui Edward, mai ales, exista o lipsă a tot ce ar fi trebuit să arate și să spună un iubit într-o asemenea împrejurare. Era încurcat, nu părea cine știe ce încântat să le vadă, nu arăta nici entuziasmat, nici vesel, vorbea doar atât cât să răspundă la întrebări și nu îi arăta lui Elinor nici un semn de afecțiune. Marianne privea și asculta cu mirare crescândă. Aproape că începu să îl antipatizeze, dar alungă acest sentiment, așa cum făcea cu toate trăirile ei, întorcându-se cu gândul la Willoughby, ale cărui maniere contrastau destul de puternic cu cele ale presupusului său cumnat.

După o scurtă tăcere care urmă mirării și întrebărilor de la începutul întâlnirii, Marianne îl întrebă pe Edward dacă venea direct de la Londra. Nu, era în Devonshire de două săptămâni.

— Două săptămâni! repetă ea, mirată că era de atâta timp în același ținut cu Elinor și nu venise s-o vadă mai înainte.

El arăta destul de amărât când adăugă că stătuse la niște prieteni din apropiere de Plymouth.

— Ai mai fost în ultimul timp în Sussex? întrebă Elinor.

— Cam acum o lună am fost la Norland.

— Și cum mai arată dragul nostru Norland? întrebă Marianne.

— Probabil că dragul nostru Norland arată ca întotdeauna în perioada asta a anului, spuse Elinor. Pădurile și aleile sunt acoperite cu un covor gros de frunze veștede.

— Oh, cu câtă încântare le priveam căzând! exclamă Marianne. Cât mă bucuram să le văd mâunate de vânt și așternându-se în jurul meu! Ce sentimente îmi inspirau ele, anotimpul și atmosfera în general! Acum, nimeni nu le bagă în seamă. Sunt văzute doar ca o pacoste, măturate degrabă și duse cât mai departe de priviri.

— Nu toată lumea are pasiunea ta pentru frunze uscate, spuse Elinor.

— Nu, sentimentele mele nu prea sunt împărtășite, nu prea sunt înțelese. Însă uneori sunt. Când spuse asta, se cufundă câteva clipe în reverie apoi, revenindu-și, îi atrase lui Edward atenția asupra priveliștii, spunând: Iată valea Barton. Uită-te bine la ea și rămâi rece, dacă poți. Uită-te la acele dealuri! Ai văzut vreodată unele ca

ele? La dreapta, printre acele păduri și câmpuri, se află conacul Barton. Se poate vedea un capăt al casei. Iar acolo, sub cel mai îndepărtat deal, care se înalță cu atâta grandoare, e vila noastră.

— E un ținut frumos, răspunse el. Însă probabil că iarna văile sunt pline de noroi.

— Cum poți să te gândești la noroi, când ai asemenea frumuseți dinaintea ta?

— Pentru că, printre frumuseți, văd în față o potecă foarte murdară, răspunse el, zâmbind.

„Curios!”, își spuse Marianne, pășind mai departe.

— Aveți vecini cumsecade? Cei din familia Middleton sunt oameni plăcuți?

— Nu, câtuși de puțin, răspunse Marianne. N-am fi putut avea o situație mai nefericită.

— Cum poți să spui una ca asta, Marianne? strigă sora ei. Sunt o familie foarte respectabilă, domnule Ferrars; cu noi s-au purtat cât se poate de prietenos. Ai uitat câte zile plăcute le datorăm, Marianne?

— Nu, răspunse cu glasul coborât Marianne, și nici câte momente dureroase.

Elinor nu luă în seamă vorbele ei și, îndreptându-și atenția spre vizitatorul lor, se strădui să lege cu el o conversație, vorbindu-i despre actuala lor reședință, despre avantajele ei și despre nimicuri, smulgând ocazional de la el întrebări și remarci. Răceala și rezerva lui o uimeau foarte tare; era deranjată și pe jumătate supărată; dar, hotărându-se să se poarte cu el ținând seama de trecut și nu de prezent, evită să arate orice urmă de resentiment sau neplăcere și îl trată așa cum considera că trebuia să fie tratată o cunoștință de familie.

CAPITOLUL XVII

Doamna Dashwood fu mirată doar o clipă la vederea lui; căci, după părerea ei, venirea lui la Barton era cel mai firesc lucru. Mirarea ei fu depășită mult de bucuria și manifestările ei de simpatie. El se bucură de o întâmpinare călduroasă și, în fața unei asemenea primiri, timiditatea, răceala și rezerva lui nu putură să reziste. Aceste stări începuseră să dispară înainte de a intra în casă și fură înlăturate cu desăvârșire de purtarea încântătoare a doamnei Dashwood. Un bărbat n-ar fi putut să fie îndrăgostit de una dintre ficele ei fără ca pasiunea lui să o învăluie și pe ea; și Elinor avea satisfacția de a-l vedea semănând mai mult cu el însuși. Afecțiunea față de ele păru să reînvie, iar interesul pentru ele redeveni perceptibil. Totuși, nu era într-o stare de spirit bună; le laudă casa, îi admiră așezarea, fu atent și amabil, dar nu era binedispus. Întreaga familie observă acest lucru, iar doamna Dashwood, atribuindu-l minții înguste a mamei lui, se așază la masă pornită împotriva tuturor părinților egoiști.

— Care sunt în momentul de față planurile doamnei Ferrars pentru dumneata, Edward? Întrebă ea când masa luă sfârșit și se trăsese în jurul focului. Tot mai vrea să ajungi un mare orator, împotriva dorințelor tale?

— Nu. Sper că mama s-a convins de acum că nu am nici talent, nici înclinație pentru viața publică.

— Dar cum ai să-ți întemeiezi renumele? Căci trebuie să devii renumit pentru a-ți mulțumi toată familia. Și cum n-ai nici o înclinație pentru efort, nici o afecțiune pentru străini, nici o profesie și nici îndrăzneală, s-ar putea să îți fie greu.

— Nici n-am să încerc. N-am nici o dorință să mă remarc, și am toate motivele să sper că nici n-am să am. Slavă Domnului! Nu mi se poate impune să fiu un geniu în oratorie.

— Știi bine că n-ai ambiții. Dorințele tale sunt moderate.

— La fel de moderate ca ale celorlalți oameni, cred eu. Doresc să fiu întru totul fericit, așa cum doresc toți ceilalți; însă trebuie să fiu fericit în felul meu, la fel cum e fiecare. Mărirea n-o să mă facă fericit.

— Ar fi ciudat dacă te-ar face! exclamă Marianne. Ce au de-a face mărirea și bogăția cu fericirea?

— Mărirea n-are decât puțin, dar bogăția are mult de-a face cu ea, spuse Elinor.

— Rușine, Elinor! spuse Marianne. Banii pot oferi fericire numai acolo unde nu e nimic altceva de oferit. În ceea ce privește sufletul, dincolo de bunăstare, ei nu oferă nici o mulțumire adevărată.

— S-ar putea să ajungem la același punct de vedere, spuse Elinor zâmbind. Bunăstarea ta și bogăția mea seamănă foarte mult, așa spune; și, așa cum e alcătuită lumea de azi, o să fim amândouă de acord că fără ele orice gen de confort exterior ar lipsi. Doar că ideile tale sunt mai nobile decât ale mele. Spune-mi, care este ideea ta de bunăstare?

— În jur de o mie opt sute, două mii de lire pe an, nu mai mult.

Elinor râse.

— Două mii de lire pe an! Pentru mine, o mie înseamnă bogăție! Bănuiam eu că asta ai să spui.

— Și totuși, două mii sunt un venit moderat, spuse Marianne. O familie nu se întreține așa cum se cuvine cu mai puțin de atât. Sunt sigură că vorbele mele nu sunt extravagante. O gospodărie cu servitori, cu o trăsură, poate chiar două, și câini de vânătoare nu poate fi susținută cu mai puțin.

Privindu-și sora descriind cu atâta acuratețe viitoarele cheltuieli de la Combe Magna, Elinor zâmbi iarăși.

— Câini de vânătoare! exclamă Edward. Dar de ce trebuie să ai câini de vânătoare? Nu toată lumea vânează.

Marianne roși când răspunse:

— Dar majoritatea oamenilor da.

— Mi-aș dori să primim fiecare o avere mare, spuse Margaret, abordând un subiect nou.

— Ar fi grozav! exclamă Marianne cu ochii scânteind de însuflețire și obrajii îmbujorați de încântarea unei asemenea fericiri imaginare.

— În ciuda dezavantajelor bogăției, presupun că împărtășim unanim această dorință, spuse Elinor.

— Doamne, ce fericită aș fi! exclamă Margaret. Mă întreb ce aș face cu averea.

Marianne părea să nu aibă nici o îndoială în această privință.

— Dacă toate fetele mele ar fi bogate fără ajutorul meu, eu una n-aș ști cum să cheltuiesc o avere mare, spuse doamna

Dashwood.

— Trebuie să începi cu îmbunătățirile la această casă, și în scurt timp n-ai să mai ai de ce să-ți faci griji, spuse Elinor.

— Într-o așa situație, ce comenzi extraordinare ar pleca de aici la Londra! spuse Edward. Ce zi fericită pentru vânzătorii de cărți, de muzică și reproduceri de artă! Dumneata, domnișoară Dashwood, ai comanda să ți se trimită toate gravurile noi de valoare; cât despre Marianne, știind ce suflet mare are, pot spune că n-ar exista destulă muzică în Londra ca s-o mulțumească. Și cărți! Thomson, Cowper, Scott — le-ar cumpăra pe toate iarăși și iarăși, cred că ar cumpăra toate exemplarele, ca nu cumva să cadă pe mâini nedemne; și ar cumpăra toate cărțile care spun cum se admiră un copac bătrân și noduros. Nu-i așa, Marianne? Iartă-mă dacă sunt foarte obraznic. Dar am vrut să-ți arăt că n-am uitat vechile noastre dispute.

— Îmi place să mi se amintească de trecut, Edward, fie el vesel sau melancolic. Mi-e drag să-mi amintesc de el, iar dumneata, Edward, nu mă vei supăra niciodată vorbind de vremurile de odinioară. Ai mare dreptate în felul în care presupui că mi-aș cheltui banii — o parte din ei, cel puțin; nu încape îndoială că banii care mi-ar prisosi ar fi folosiți ca să-mi sporesc colecția de cărți și de muzică.

— Iar grosul averii l-ai investi în fonduri pentru scriitori și moștenitorii lor.

— Ba nu, Edward, aș avea altceva de făcut cu el.

— Atunci, probabil că l-ai oferi drept răsplată persoanei care va scrie cea mai izbutită pledoarie în favoarea maximei dumitale preferate, și anume că nimeni nu poate iubi mai mult decât o dată în viață, căci, presupun, părerea dumitale nu s-a schimbat, nu-i așa?

— Fără doar și poate. La vârsta mea, părerile sunt oarecum hotărâte. E puțin probabil să aud și să văd ceva care să mi le schimbe.

— După cum vezi, Marianne e la fel de neclintită ca întotdeauna, spuse Elinor. Nu s-a schimbat deloc.

— Doar că a devenit puțin mai serioasă decât era.

— Nu, Edward, spuse Marianne, nu trebuie să mi-o reproșezi. Nici tu nu ești prea vesel.

— De ce crezi asta? Întrebă el, cu un oftat. E drept că veseliea nu m-a caracterizat niciodată.

— Cred că nici pe Marianne, spuse Elinor. Mi-ar fi greu să o

numesc o fată vioaie — este foarte serioasă, foarte zeloasă în tot ce face, uneori vorbește mult și totdeauna cu însuflețire — însă nu este adesea cu adevărat veselă.

— Cred că ai dreptate, răspunse el, dar eu am considerat-o mereu o fată veselă.

— Eu însămi m-am descoperit deseori făcând astfel de greșeli, judecând greșit caracterul cuiva, imaginându-mi că oamenii sunt mult mai veseli sau mai serioși, mai deștepți sau mai proști decât sunt în realitate, și nu prea pot spune ce anume a provocat amăgirea. Uneori te călăuzești după ce ți se spune, și foarte des după ce spun alții despre ei, fără să stai să te gândești și să judeci.

— Dar eu credeam că e bine să te lași călăuzit întru totul de părerile altora, Elinor, spuse Marianne. Credeam că judecata ne-a fost dată pentru a o sluji pe cea a semenilor noștri. Sunt sigură că asta a fost întotdeauna teoria ta.

— Ba nu, Marianne, niciodată n-a fost. Părerea mea nu a ținut niciodată înțelegera. Tot ce am încercat eu vreodată să schimb a fost comportamentul. Nu trebuie să confunzi intențiile mele. Recunosc, sunt vinovată de faptul că deseori am dorit să le tratezi pe cunoștințele noastre, în general, cu mai multă atenție, însă când te-am sfătuit eu să le adopți sentimentele sau să te conformezi judecății lor în probleme serioase?

— Asta înseamnă că n-ai reușit s-o convingi pe sora dumitale să-ți adopte părerile despre politețe, îi spuse Edward lui Elinor. Nu câștigi teren?

— Dimpotrivă, răspunse Elinor, uitându-se cu subînțeleas la Marianne.

— Sunt întru totul de aceeași părere cu dumneata, dar în ceea ce privește punerea ei în practică, mă tem că semăn mult mai mult cu sora dumitale. Nu vreau să jignesc, dar sunt atât de timid încât deseori par neglijent, când de fapt mă reține numai stinghereala mea înăscută. M-am gândit de multe ori că probabil firea mă îndeamnă să aleg societatea oamenilor simpli, căci printre străinii din lumea bună nu mă simt deloc în largul meu.

— Neatenția lui Marianne nu e scuzată de timiditate, spuse Elinor.

— Își cunoaște prea bine valoarea ca să-i fie rușine fără rost, replică Edward. Timiditatea nu e decât efectul unui sentiment de inferioritate într-un fel sau altul. Dacă m-aș putea convinge că manierele mele sunt firești și elegante, n-aș mai fi timid.

— Dar tot rezervat ai fi, și asta e mai rău, spuse Marianne.

Edward se uită lung la ea.

— Rezervat! Sunt rezervat, Marianne?

— Da, foarte rezervat.

— Nu te înțeleg, răspunse el, roșind. Rezervat! Cum, în ce fel? Ce ar trebui să-ți spun? Ce bănuiești?

Elinor părea surprinsă de emoția lui, dar încercă să schimbe subiectul și spuse râzând:

— Nu o cunoști destul de bine pe sora mea ca să știi ce vrea să spună? Nu știi că ea îi numește rezervați pe toți cei care nu vorbesc la fel de repede ca ea și care nu admiră cu același entuziasm ce admiră ea?

³James Thomson (1700–1748), poet scoțian (n.tr.).

CAPITOLUL XVIII

Elinor observă, cu mare neliniște, tristețea prietenului ei. Vizita lui nu-i pricinui decât o mulțumire moderată, căci bucuria lui părea atât de umbrită. Se vedea că era nefericit; ar fi vrut să se vadă și că el avea față de ea aceeași afecțiune pe care, fără îndoială, i-o inspirase odată; însă, acum, sentimentele lui erau foarte nesigure, iar rezerva purtării lui față de ea contrazicea privirea mai însuflețită pe care i-o aruncase mai înainte.

În dimineața următoare, Edward li se alătură ei și lui Marianne, în camera pentru micul dejun, înainte ca Margaret și doamna Dashwood să coboare, iar Marianne, care întotdeauna era dornică să le înlesnească fericirea, îi lăsă repede singuri. Însă înainte de a ajunge la jumătatea scării auzi ușa salonului deschizându-se și, întorcându-se, fu uimită să-l vadă și pe Edward ieșind.

— Cum încă nu sunteți gata pentru micul dejun, am să mă duc în sat să-mi văd caii, spuse el. Am să mă întorc de îndată.

Edward se întoarse la ele plin de admirație față de împrejurimi; în drumul spre sat, văzuse multe părți ale văii; iar satul însuși, situat mult mai sus decât vila, oferea o priveliște a întregii regiuni, care îl încântase din cale afară. Acest subiect acapără atenția lui Marianne, și ea începu să-și exprime admirația pentru acele priveliști și să-l întrebe mai în amănunte care anume dintre ele îl impresionară, când el o întrerupse spunând:

— Nu-mi cere prea mult, Marianne; adu-ți aminte că nu mă pricep la pitoresc, și ignoranța și lipsa de gust de care dau dovadă te vor supăra dacă intrăm în amănunte. Aș numi dealurile abrupte, când ar trebui să le spun semețe; suprafețele ciudate și sălbătice, când ar trebui să fie neregulate și colțuroase; și aș spune că priveliștile îndepărtate nu se văd, când ele sunt numai nedesluite din pricina ceței ușoare care plutește în atmosferă. Trebuie să te mulțumești cu admirația pe care o pot oferi cu sinceritate. Eu îl numesc un ținut foarte frumos — dealurile sunt abrupte, pădurile par bogate în lemn de bună calitate, iar valea e frumoasă și adăpostită, cu poieni bogate și case țărănești răsfirate ici și colo. Răspunde exact ideii mele de ținut frumos, pentru că îmbină frumusețea cu utilul și, îndrăznesc să spun, e și pitoresc, pentru că tu îl admiri. Îmi este ușor să cred că e plin de stânci și promontorii, de mușchi

cenușiu și de tufăriș, dar pe mine toate astea mă lasă rece. Nu mă pricep deloc la pitoresc.

— Mă tem că ai mare dreptate, dar de ce trebuie să te lauzi cu asta? Întrebă Marianne.

— Presupun că, pentru a evita un gen de afectare, aici Edward cade în altul, spuse Elinor. Întrucât el e încredințat că mulți oameni se prefac că admiră frumusețile naturii mai mult decât le admiră în realitate, și astfel de prefăcătorii îl dezgustă, el afișează o indiferență mai mare și mai puțin discernământ în aprecierea lor decât posedă. E mofturos și vrea să aibă propriul său comportament nefiresc.

— Este foarte adevărat că admirația față de peisaj devine un simplu jargon. Toată lumea se prefacă că o simte și încearcă s-o descrie cu gustul și eleganța celui care a definit prima dată frumosul pitoresc. Eu detest jargonul de orice fel și uneori îmi păstrez sentimentele pentru mine, căci nu găsesc limbaj care să le descrie, în afara celui uzat și lipsit de conținut.

— Sunt convins că tu simți cu adevărat încântarea pe care ți-o oferă o priveliște frumoasă, spuse Edward. Dar, în ceea ce mă privește, sora ta trebuie să-mi dea voie să nu simt mai mult decât mărturisesc. Îmi place o priveliște frumoasă, dar nu din motive de principii pitorești. Nu-mi plac copacii strâmbi, răsuțiți și diformi. Îi admir mult mai mult dacă sunt înalți, dreupți și sănătoși. Nu-mi plac căsuțele de țară dărăpănate. Nu mă dau în vânt după urzici, după ciulini sau flori de câmp. Îmi place mult mai mult o casă țărănească îngrijită decât un turn de strajă, și o ceată de țărani curați și fericiți îmi face mult mai multă plăcere decât cei mai grozavi bandiți din lume.

Marianne se uită cu uimire la Edward și cu compasiune la sora ei. Elinor se mulțumi doar să râdă.

Subiectul fu abandonat, iar Marianne rămase pe gânduri, până când ceva îi atrase dintr-odată atenția. Stătea lângă Edward și, când acesta luă ceașca de ceai de la doamna Dashwood, observă pe mâna lui un inel cu o șuviță de păr în mijloc.

— Nu te-am mai văzut purtând inel, Edward, spuse ea. Acela e părul lui Fanny? Îmi amintesc că ți-a promis să-ți dea o șuviță. Dar așa fi zis că părul ei e mai închis la culoare.

Marianne rosti ce îi venise în minte, ce simțise cu adevărat, dar când văzu cât de tare îl îndurerase pe Edward supărarea pricinuită de faptul că vorbise fără să gândească o întrecu pe a lui. El

se înroși foarte tare și, aruncându-i lui Elinor o privire în treacăt, spuse:

— Da, e părul surorii mele. Mostra dă întotdeauna o nuanță diferită.

Elinor îi întâlnise privirea și părea și ea stânjenită. Părul era al ei; se simți pe loc la fel de nemulțumită de Marianne, cu deosebirea că Marianne considera că părul era un dar de la sora ei, în timp ce Elinor era încredințată că și-l procurase printr-un furt sau șiretlic de care ea nu avea cunoștință. Totuși, nu avea chef să considere fapta lui un afront și, prefăcându-se a nu băga în seamă ce se petrecea și vorbind pe loc despre altceva, hotărî să nu piardă nici un prilej de a se uita la păr, pentru a se încredința, dincolo de orice îndoială, că avea exact nuanța părului ei.

Stânjeneala lui Edward ținu câțva timp, sfârșind cu un aer distrat care ținu și mai mult. Fu posomorât toată dimineața. Marianne își făcu reproșuri severe pentru ceea ce spusese, dar s-ar fi iertat mai repede dacă ar fi știut că sora ei nu se simțea nicidecum jignită.

Înainte de amiază, primiră vizita lui sir John și a doamnei Jennings, care, auzind de sosirea unui domn la vilă, veniră să-l cerceteze pe musafir. Cu ajutorul soacrei sale, sir John descoperi în scurt timp că numele Ferrars începea cu F., lucru care pregăti o viitoare mină de ironii la adresa devotatei Elinor, ironii pe care doar noutatea cunoștinței lor cu Edward le împiedică să fie exprimate pe loc. Însă, așa cum stăteau lucrurile, Elinor află doar din câteva priviri pline de subînțeles cât de departe ajunseră cu presupunerile, bazându-se pe cele aflate de la Margaret.

Sir John nu venea niciodată la familia Dashwood fără să le invite fie la masă la conac a doua zi, fie la ceai în acea seară. De această dată, simțindu-se obligat să contribuie la mai buna distracție a musafirului lor, dori să-i invite la amândouă.

— Trebuie să luați astă-seară ceaiul cu noi, spuse el, pentru că o să fim singuri cu desăvârșire, iar mâine trebuie neapărat să luați masa cu noi, căci vom fi un grup mai mare.

Doamna Jennings întări.

— Și, cine știe, poate că o să fie și dans, spuse ea. Iar asta o să te ispitească, domnișoară Marianne.

— Dans! exclamă Marianne. Cu neputință! Cine să danseze?

— Cine! Voi patru, familia Carey, familia Whitaker. Ce, crezi că nimeni nu mai dansează din cauză că o anumită persoană, căreia

n-am să-i spun numele, e plecată?

— Îmi doresc din tot sufletul ca Willoughby să fie iar printre noi, spuse sir John.

Aceste cuvinte, cât și îmbujorarea lui Marianne, îl făcură pe Edward să intre iarăși la bănuieli.

— Și cine este Willoughby? o întrebă el cu glas coborât pe domnișoara Dashwood, lângă care stătea.

Aceasta îi dădu un răspuns scurt. Înfațișarea lui Marianne fu mai grăitoare. Edward văzu destul ca să înțeleagă nu doar ce voiau să spună ceilalți, ci și anumite exprimări ale lui Marianne care îl nedumeriseră mai înainte; iar când musafirii plecară, se duse de îndată la ea și îi spuse în șoaptă:

— Am ghicit. Să-ți spun ce?

— La ce te referi?

— Să-ți spun?

— Desigur.

— Bine, atunci. Am ghicit că domnul Willoughby vânează.

Marianne fu surprinsă și încurcată, dar nu putu să nu zâmbească în fața șireteniei lui liniștite și, după o clipă de tăcere, spuse:

— Oh, Edward! Cum ai ghicit? Dar sper că va veni vremea... Sunt sigură că are să-ți placă.

— N-am nici o îndoială, răspunse el, destul de uimit de seriozitatea și înflăcărarea ei; căci, dacă nu și-ar fi închipuit că era doar o glumă cu care se amuzau cunoștințele ei, n-ar fi îndrăznit să aducă vorba despre asta.

CAPITOLUL XIX

Edward rămase la vilă o săptămână; doamna Dashwood îl rugă insistent să stea mai mult însă, ca și cum ar fi vrut să se pedepsească, el se hotărî să plece tocmai când se simțea mai bine printre prietenele lui. În ultimele două sau trei zile, starea lui de spirit, deși tot foarte schimbătoare, se îmbunătăți mult — îi plăceau tot mai mult casa și împrejurimile, nu vorbea de plecare fără să ofteze, declara că zilele lui erau pustii, ba chiar se întreba unde avea să se ducă după ce pleca de la ele, dar trebuia să plece. Nicicând o săptămână nu trecuse atât de repede — nu-i venea să creadă că trecuse. Spuse asta în repetate rânduri, spuse și alte lucruri, care vădeau schimbarea sentimentelor lui și îi contraziceau faptele. Nu-i făcea nici o plăcere să se ducă la Norland; detesta să stea la Londra, însă trebuia să plece fie la Norland, fie la Londra. Le prețuia amabilitatea mai presus de orice și cea mai mare fericire a lui era să fie cu ele. Totuși, trebuia să le părăsească la sfârșitul săptămânii, în ciuda dorințelor sale și fără să fie constrâns de timp.

Elinor puse pe seama mamei lui această purtare uimitoare: și îi părea bine că el avea o mamă al cărei caracter îi era atât de puțin cunoscut încât să scuze fiecare lucru ciudat din partea fiului ei. Totuși, dezamăgită și iritată cum era, și uneori nemulțumită de purtarea lui față de ea, era înclinată să-i privească acțiunile cu aceeași îngăduință sinceră și generoasă care îi fusese smulsă cu destulă greutate de mama ei în favoarea lui Willoughby. Lipsa lui de chef, de deschidere și de consecvență erau cel mai adesea atribuite lipsei lui de indiferență și faptului că el cunoștea atât de bine firea și planurile doamnei Ferrars. Scurtimea vizitei lui, intenția lui nestrămutată de a le părăsi erau create de aceeași stare de dependență, de aceeași dorință de a nu-și supăra mama. Vechea și cunoscuta nedreptate care opunea datoria vouinței: părintele copilului era cauza tuturor acțiunilor lui ciudate. Ar fi fost bucuroasă să știe când aveau să ia sfârșit aceste greutăți, când avea să dispară această piedică și când avea să se îndrepte doamna Ferrars, iar fiul ei să aibă libertatea de a fi fericit. Însă, de la astfel de dorințe zadarnice, fu nevoită să se întoarcă spre alinare la reînnoita ei încredere în afecțiunea lui Edward, la amintirea oricărui semn de atașament din partea lui, din priviri sau din vorbe, pe care îl simțise de la el tot

timpul șederii la Barton și, mai presus de toate, la acea dovadă măgulitoare a afecțiunii lui, care era faptul că el purta tot timpul pe deget inelul cu părul ei.

În ultima dimineață, când erau la micul dejun, doamna Dashwood spuse:

— Cred, Edward, că ai fi mai fericit dacă ai avea o profesie care să-ți ocupe timpul și care să ofere interes planurilor și acțiunilor tale. E drept, din asta ar putea rezulta anumite neplăceri pentru prietenii tăi, căci n-ai mai putea să le oferi atât de mult timp. Însă, într-o privință cel puțin, ai avea de câștigat considerabil, căci ai ști unde te duci când pleci de lângă ei.

— Vă asigur că mă gândesc de mult la acest aspect de care vorbiți acum, răspunse el. Faptul că nu a fost nevoie să am o afacere, că n-am avut o profesiune care să-mi ofere ocupație sau să-mi permită o oarecare independență a fost, este și probabil va fi întotdeauna pentru mine o mare nefericire. Din păcate, delicatețea mea și cea a prietenilor mei au făcut din mine ceea ce sunt, o ființă leneșă, neajutorată. Niciodată n-am putut să cădem de acord în alegerea unei profesii. Eu am preferat întotdeauna biserica și încă o prefer. Însă pentru familia mea nu era o profesie destul de distinsă. Ei mi-au recomandat armata, însă asta era mult prea distinsă pentru mine. S-a convenit că legea era îndeajuns de nobilă: mulți tineri, care erau avocați la Londra, făceau o figură foarte frumoasă în cele mai înalte cercuri și se plimbau prin oraș în cabriolete foarte elegante. Dar eu nu aveam nici o înclinație pentru drept, nici măcar pentru studiul lui mai puțin abscons, cu care familia mea era de acord. Cât despre marină, moda era de partea ei, însă eu eram prea bătrân când s-a pus problema să intru în ea și, în cele din urmă, cum nu era neapărat nevoie să am o profesie și cum puteam fi elegant și chelțuitor și fără să port o tunică roșie, trândăvia a fost declarată a fi, una peste alta, cea mai avantajoasă și onorabilă, iar un tânăr de optsprezece ani nu e în general atât de nerăbdător să aibă o ocupație încât să reziste la insistențele prietenilor lui de a nu face nimic. Prin urmare, am intrat la Oxford, și de atunci trândăvesc.

— Iar consecința acestui lucru, bănuiesc eu, va fi că, întrucât lipsa de activitate nu te-a făcut fericit, fiii dumitale vor fi crescuți astfel încât să aibă multe îndeletniciri și profesii, spuse doamna Dashwood.

— Vor fi crescuți în așa fel încât să-mi semene cât mai puțin, răspunse pe un ton serios Edward. În simțire, în fapte, în condiție, în

tot.

— Haide, haide, Edward! Asta nu e decât urmarea proastei dumitale dispoziții de acum. Ești într-o stare de spirit melancolică și îți imaginezi că toți care nu sunt ca dumneata sunt fericiți. Dar nu uita că durerea despărțirii de prieteni este simțită de fiecare, indiferent de educație sau de stare. Încearcă să-ți cunoști fericirea. Nu-ți trebuie decât răbdare — sau poți să-i dai un nume mai fascinant: speranță. Cu timpul, mama ta îți va asigura acea independență pe care ți-o dorești atât de mult; e de datoria ei, și nu mă îndoiesc că nu peste mult timp va fi fericită că nu a lăsat ca tinerețea ta să fie irosită în nemulțumire. Câte nu se pot schimba în câteva luni?

— Cred că e nevoie de multe luni ca să îmi aducă vreun bine, spuse Edward.

Această deznădejde — deși nu reuși să se răsfângă asupra doamnei Dashwood, le spori tuturor durerea la despărțirea care avu loc în scurt timp și îi lăasă o impresie neplăcută lui Elinor, căreia îi trebui ceva timp ca să-și ostoiască amărăciunea. Însă cum era hotărâtă să și-o înăbușe și să nu arate că suferea mai mult decât toată familia ei din cauza plecării lui, nu adoptă metoda de a-și întări durerea prin tăcere, singurătate și trândăvie, folosită de Marianne într-o situație asemănătoare. Mijloacele lor erau tot atât de deosebite ca și obiectivele lor, și la fel de potrivite realizării fiecăruia.

De îndată ce el ieși din casă, Elinor se așeză la masa de desen și își făcu de lucru toată ziua, fără să caute sau să evite să-i pomenească numele, părând să se intereseze aproape ca întotdeauna de preocupările generale ale familiei, și dacă, prin această conduită, durerea ei nu slăbi, cel puțin nu crescă în mod inutil, iar mama și surorile ei fură scutite să-i arate sollicitudine.

O astfel de purtare, opusă purtării ei, nu i se păru lui Marianne mai demnă decât fusese a ei. Ea rezolvă foarte ușor problema stăpânirii de sine, spunându-și că era imposibilă în cazul sentimentelor puternice și nu avea nici un merit în cazul celor domoale. Nu îndrăzneă să nege că sentimentele surorii ei erau domoale, deși îi era rușine să recunoască; și oferea o dovadă foarte puternică a tăriei propriilor ei sentimente, iubind-o și respectând-o în continuare pe acea soră, în ciuda acestei convingeri înjosoare.

Fără să se izoleze de familia ei sau să plece de acasă hotărâtă să caute singurătatea, sau stând trează toată noaptea lăsându-se în voia gândurilor, Elinor descoperi că fiecare zi îi dădea destulă

libertate pentru a se gândi la Edward și la purtarea lui în diferite chipuri, așa cum îi permitea starea ei de spirit din momente diferite — cu tandrețe, cu milă, cu aprobare, cu dezaprobare și cu îndoială. Existau numeroase momente când, dacă nu prin absența mamei și a sursorilor ei, cel puțin prin natura îndeletnicirilor lor, conversația lipsea, și atunci era ca și singură. Mîntea ei era liberă, gîndurile ei zburdau în voie; și atunci, trecutul și viitorul, pe o temă atît de interesantă, îi acaparau atenția, îi captivau memoria, gîndurile și imaginația.

Într-o dimineată, la scurt timp de la plecarea lui Edward, fu deșteptată dintr-o astfel de visare de sosirea unor musafiri. Era singură. Zgomotul porțiței din curtea din fața casei îi atrase atenția spre fereastră și văzu un grup mare venind spre ușă. Printre cei din grup se numărau sir John, lady Middleton și doamna Jennings, dar mai erau două persoane, un domn și o doamnă, pe care nu le cunoștea. Stătea aproape de fereastră și, de îndată ce sir John o zări, lăsa restul grupului să îndeplinească ceremonia de a bate la ușă și, luînd-o prin iarbă, o sili să deschidă fereastra pentru a vorbi cu el, deși distanța dintre ușă și fereastră era atît de mică, încât era cu neputință să vorbești fără a fi auzit de ceilalți.

— Ei, bine, spuse el, ți-am adus niște străini. Ce părere ai despre ei?

— Sst! Au să vă audă.

— Nu-i nimic. Sunt soții Palmer. Charlotte e foarte drăguță, ascultă la mine. Dacă te uiți într-acolo, poți s-o vezi.

Cum Elinor era sigură că avea s-o vadă oricum peste câteva clipe, se scuză că nu se uita.

— Unde e Marianne? A fugit din cauză că venim noi? Văd că pianul ei e deschis.

— E la plimbare, cred.

Acum li se alătură și doamna Jennings, care nu avusese destulă răbdare pînă se deschidea ușa ca să-și spună povestea. Veni la fereastră strigînd:

— Ce mai faci draga mea? Ce face doamna Dashwood? Și unde sunt surorile dumitale? Cum? Ești singură? O să-ți prindă bine puțină companie. Ți i-am adus pe cealaltă fiică a mea și pe soțul ei. Închipuie-ți că au venit pe neașteptate! Aseară, în timp ce ne beam ceaiul, mi s-a părut mie că aud o trăsură, dar nu mi-a trecut prin cap că ar putea fi ei. M-am gîndit că poate se întorcea colonelul Brandon. I-am spus lui sir John că mi se pare că aud o trăsură și că,

probabil, se întoarce colonelul Brandon...

În mijlocul poveștii, Elinor fu nevoită să o părăsească pentru a primi restul grupului. Lady Middleton îi prezentă pe cei doi străini. Doamna Dashwood și Margaret coborâră scările în același timp și se așezară cu toții uitându-se unii la alții, în timp ce doamna Jennings își continuă povestea intrând în salon, însoțită de sir John.

Doamna Palmer era mult mai tânără decât lady Middleton, și total deosebită de ea în toate privințele. Era scundă și durdulie, avea un chip foarte drăguț și cea mai frumoasă expresie de bună dispoziție. Manierele ei nu erau atât de elegante ca ale surorii ei, dar erau mult mai plăcute. Intră zâmbind, zâmbi cât ținu vizita, când nu râse, și zâmbi când plecă. Soțul ei era un tânăr serios, la vreo douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, cu un aer mai monden și mai înțelept decât al soției lui, dar mai puțin dornic să placă pe cineva sau să fie plăcut. Intră în cameră cu un aer important, se înclină ușor în fața doamnelor, fără să scoată o vorbă și, după ce le cercetă în grabă înfățișarea și casa, luă un ziar de pe masă și îl citi cât stătu acolo.

Spre deosebire de el, doamna Palmer, care era înzestrată de natură cu o înclinație spre a fi politicoasă și veselă în aceeași măsură, nici nu se așeză bine că și începu să admire cu entuziasm salonul și totul ce era acolo.

— Ce încăpere încântătoare! N-am mai văzut ceva atât de fermecător! Ia gândește-te, mamă, cât s-a schimbat în bine de când n-am mai fost aici! Întotdeauna l-am considerat un loc frumos, doamnă Dashwood, dar dumneavoastră l-ați făcut de-a dreptul fermecător! Uită-te, surioară, ce frumos e totul! Cât mi-ar plăcea să am și eu o asemenea casă! Dumitale nu, domnule Palmer?

Domnul Palmer nu-i răspunse și nici nu ridică ochii de pe ziar.

— Domnul Palmer nu mă aude, spuse ea râzând. Așa face el câteodată. E atât de caraghios!

Această idee fu ceva cu totul nou pentru doamna Dashwood, care nu era obișnuită să găsească ceva de râs în lipsa de atenție a cuiva, și nu putu să se abțină să nu îi privească pe amândoi cu mirare.

Între timp, doamna Jennings vorbea cât putea de tare, povestind mai departe cât fusese de mirată, cu o seară în urmă, la vederea rudelor ei, și nu se opri până nu spuse tot. Doamna Palmer râse cu poftă amintindu-și de uimirea lor și toată lumea fu de acord

că fusese o surpriză foarte plăcută.

— Cred că îți dai seama cât ne-am bucurat cu toții să-i vedem, adăugă doamna Jennings, aplecându-se spre Elinor, și vorbind cu glas coborât ca și cum nu voia să fie auzită și de altcineva, deși stăteau în părți diferite ale încăperii. Totuși, mi-aș fi dorit să nu călătorească atât de repede și nici să facă un drum atât de lung, căci au ocolit luând-o prin Londra, unde aveau niște treburi, fiindcă să știi (și aici arată din cap spre fiica ei, cu subînțeles), în situația ei n-a fost bine. Azi-dimineață am vrut să stea acasă să se odihnească, dar ea a ținut să vină cu noi! Voia tare mult să vă cunoască pe toate!

Doamna Palmer râse și spuse că nu avea să pățească nimic.

— Așteaptă să nască în februarie, continuă doamna Jennings.

Lady Middleton nu mai putu suporta o astfel de conversație și, de aceea, își dădu osteneala să-l întrebe pe domnul Palmer dacă erau noutăți în ziar.

— Nu, nici una, răspunse el, și citi mai departe.

— Iată că vine și Marianne! exclamă sir John. Acum, Palmer, ai să vezi o față nemaipomenit de drăguță.

Ieși numaidecât pe coridor, deschise ușa din față și o pofti în casă. De îndată ce apăru, doamna Jennings o întrebă dacă fusese la Allenham, iar doamna Palmer râse cu atâta poftă de întrebare, încât se văzu că o înțelegea. La intrarea ei în încăpere, domnul Palmer ridică privirea, se uită lung la ea câteva clipe, apoi se întoarse la ziarul său. Atenția doamnei Palmer fu acum atrasă de desenele care atârnavă pe pereți. Se ridică să le cerceteze.

— Oh, ce frumoase sunt astea! Ce încântătoare! Privește, mamă, ce dulci! Sunt absolut adorabile; m-aș uita o veșnicie la ele.

Apoi, așezându-le la loc, uită foarte repede că în cameră existau astfel de lucruri.

Când lady Middleton se ridică să plece, domnul Palmer se ridică și el, lăsă ziarul jos, se întinse și se uită prin cameră.

— Ai dormit, iubitele? îl întrebă soția lui, râzând.

El nu îi răspunse și doar observă, după ce examinează iarăși încăperea, că era foarte scundă și avea tavanul strâmb. Apoi se înclină și plecă împreună cu ceilalți.

Sir John insistase foarte mult pe lângă ele să-și petreacă ziua următoare la conac. Doamna Dashwood, care nu dorea să ia masa cu ei mai des decât prânzeau ei la vilă, refuză cu hotărâre în ceea ce o privea, spunând că fetele ei puteau să se ducă dacă doreau. Însă ele

nu aveau nici o curiozitate să vadă cum mâncau domnul și doamna Palmer și nu se așteptau la vreo plăcere din partea lor în nici o altă privință. De aceea, încercară și ele să se scuze; vremea era nesigură și nu promitea să fie bună. Însă sir John nu se dădu bătut — avea să le trimită trăsura și trebuiau să vină. Și lady Middleton, deși nu stărui pe lângă mama lor, stărui pe lângă ele. Doamna Jennings și doamna Palmer se alăturară rugămintelor lor, toți părând la fel de dornici să evite o petrecere de familie, iar domnișoarele fură nevoite să cedeze.

— De ce ne tot invită? spuse Marianne de îndată ce ei plecară. Chiria vilei e mică; dar o avem în condiții foarte grele dacă e să luăm masa la conac ori de câte vine cineva la ei sau la noi.

— Au aceeași purtare politicoasă și amabilă față de noi ca acum câteva săptămâni, spuse Elinor. Dacă petrecerile lor au ajuns să fie plictisitoare și fără haz, schimbarea nu ține de ei. Trebuie să căutăm în altă parte motivul.

CAPITOLUL XX

A doua zi, în timp ce domnișoarele Dashwood intrau în salonul de la conac pe o ușă, doamna Palmer intră în fugă pe cealaltă, arătând tot atât de veselă și bine dispusă ca înainte. Le luă de mână cât se poate de afectuos și își exprimă marea încântare de a le revedea.

— Mă bucur tare mult să vă văd! spuse ea așezându-se între Elinor și Marianne; e o zi atât de urâtă încât mă temeam că n-o să veniți, ceea ce ar fi fost îngrozitor, întrucât noi plecăm mâine. Știți, trebuie să plecăm, căci familia Weston vine la noi săptămâna viitoare. Venirea noastră aici a fost cu totul întâmplătoare; n-am știut nimic de ea până a fost adusă trăsura la ușă și domnul Palmer m-a întrebat dacă vreau să merg cu el la Barton. E atât de caraghios! Nu-mi spune niciodată nimic! Îmi pare tare rău că nu putem să mai stăm; totuși, sper să ne întâlnim în scurt timp la Londra.

Ele fură nevoite să pună capăt unei asemenea speranțe.

— Nu veniți la Londra! exclamă doamna Palmer. Am să fiu foarte dezamăgită. V-aș putea face rost de cea mai frumoasă casă din lume, vecină cu a noastră, în Hanover Square. Zău că trebuie să veniți. Dacă doamna Dashwood n-o să vrea să iasă în public, am să fiu fericită să vă însoțesc până am să nasc.

Ele îi mulțumiră, dar fură nevoite să reziste tuturor rugămintilor ei.

— Oh, iubitele! îi strigă doamna Palmer soțului ei care tocmai intrase în cameră. Trebuie să mă ajuți să le conving pe domnișoarele Dashwood să vină la Londra în iarna asta.

Iubitul ei nu dădu nici un răspuns și, după ce se înclină ușor în fața doamnelor, începu să se plângă de vreme.

— Ce oribilă e! spuse el. O vreme ca asta te face să-ți fie silă de toți și de toate. Ploaia aduce plictiseală atât în casă, cât și afară. Te face să-ți detești toate cunoștințele. De ce naiba n-o fi având sir John o sală de biliard în casă? Ce puțini oameni știu ce este confortul! Sir John e la fel de prost ca vremea.

Curând veniră și ceilalți.

— Mă tem, domnișoară Marianne, că azi n-ai putut să-ți faci obișnuita plimbare până la Allenham, spuse sir John.

Marianne luă un aer foarte grav și nu spuse nimic.

— Oh, nu fi atât de ascunsă cu noi! spuse doamna Palmer; căci știu totul, te asigur, și îți admir foarte mult gustul, căci consider că e extrem de chipeș. Nu locuim departe de el, să știi. Nu la mai mult de zece mile, așa spune.

— Mai departe, la treizeci, spuse soțul ei.

— Ah! Mă rog, nu e mare diferență. N-am fost niciodată acasă la el, dar se spune că are o casă drăguță.

— N-am văzut în viața mea ceva mai vulgar, spuse domnul Palmer.

Marianne rămase tăcută, deși chipul trăda interesul față de ce se spunea.

— E foarte urâtă? continuă doamna Palmer. Atunci, îmi închipui că era vorba de altă casă.

Când se așezară în salon, sir John observă cu regret că erau numai opt cu toții.

— Draga mea, îi spuse el doamnei lui, este foarte supărător că suntem atât de puțini. De ce nu i-ai poftit pe soții Gilbert să vină azi la noi?

— Nu ți-am spus, sir John, când am mai vorbit despre asta, că nu se face? Ultima dată ei au luat masa la noi.

— Dumneata și cu mine, sir John, n-am respecta cu atâta strictețe regulile de politețe, spuse doamna Jennings.

— Atunci ați fi foarte prost-crescuți! exclamă domnul Palmer.

— Tu contrazici pe toată lumea, iubitule, spuse soția lui, râzând ca de obicei. Știi că ești foarte nepoliticos?

— Nu știam că numind-o pe mama ta prost-crescută contrazic pe cineva.

— Ah, poți să mă insulți cât poțesteți, spuse bine dispusă bătrâna doamnă. M-ai scăpat de Charlotte și nu mai poți să mi-o dai înapoi. Așa că eu te țin din scurt.

Charlotte râse cu poftă la gândul că soțul ei nu mai putea scăpa de ea și, jubilând, spuse că nu-i păsa că se purta urât cu ea, întrucât trebuiau să trăiască împreună. Era cu neputință să existe cineva mai binedispus sau mai hotărât să fie fericit ca doamna Palmer. Indiferența studiată, insolența și nemulțumirea soțului ei nu o supărau câtuși de puțin, iar când el o certa sau o insulta, ea se amuza foarte tare.

— Domnul Palmer e atât de nostim! îi spuse ea în șoaptă lui Elinor. E mereu prost dispus.

După ce îl urmări câteva clipe, Elinor nu fu înclinată să-l

creadă atât de ursuz și de prost-crescut cum dorea să pară. Poate că firea i se mai acrise puțin după ce descoperise, ca mulți alții de același sex cu el, că, din cauza unei inexplicabile slăbiciuni în fața frumuseții, era soțul unei femei foarte proaste, însă ea știa că acest gen de boacănă era prea răspândită pentru ca orice bărbat cu minte să sufere mult timp de pe urma ei. După părerea ei, felul disprețuitor cu care trata pe toată lumea și faptul că își bătea joc de tot ce vedea erau mai degrabă o urmare a dorinței lui de a se distinge, de a părea superior celorlalți. Motivul era prea răspândit pentru a stârni mirare; mijloacele, însă, deși reușeau să-i stabilească superioritatea în proastă-creștere, nu puteau să facă pe cineva să se atașeze de el, afară de soția lui.

— Oh, dragă domnișoară Dashwood, spuse doamna Palmer la scurt timp după aceea, am să vă cer o mare favoare dumitale și surorii dumitale. Vreți să veniți de Crăciun să petreceți câțva timp la Cleveland? Vă rog să spuneți da, și veniți cât este la noi și familia Weston. Nici nu-ți închipui ce fericită am să fiu! Iubitule, i se adresă ea soțului ei, nu-i așa că vrei tare mult ca domnișoarele Dashwood să vină la Cleveland?

— Bineînțeles, răspunse el rânjind ironic. Doar pentru asta am venit în Devonshire.

— Ei, vezi că domnul Palmer vă așteaptă! spuse soția lui. Nu puteți refuza să veniți.

Ambele surori declinară repede și cu hotărâre invitația.

— Dar zău că trebuie să veniți. Sunt sigură că o să vă placă mai mult ca orice. Soții Weston vor fi la noi și o să fie absolut încântător. Nici nu vă închipuiți ce loc frumos e Cleveland; și acum e mare veselie la noi, căci domnul Palmer umblă mereu prin ținut făcându-și propagandă pentru alegeri și vin să ia masa cu noi mulți oameni pe care nu i-am văzut înainte. Este absolut încântător! Dar, bietul om, pentru el e foarte obositor, căci trebuie să-i facă pe toți să-l placă.

Elinor reuși cu greu să-și stăpânească râsul când fu de acord că era o obligație grea.

— Ce minunat va fi când o să fie în parlament, nu-i așa? spuse Charlotte. Ce-am să mai râd! O să fie foarte caraghios să văd scrisorile adresate lui cu „domnule deputat!”. Însă, știți, spune că n-o să-mi dea niciodată voie să trimit o scrisoare fără timbru.⁴ Zice că n-o s-o facă. Nu-i așa, domnule Palmer?

Domnul Palmer nu o băgă în seamă.

— Știi, nu suportă să scrie, continuă ea. Spune că este foarte supărat.

— Ba nu, spuse el, n-am spus niciodată un lucru atât de necugetat. Nu-mi pune în seamă toate abuzurile tale de limbaj.

— Ei, vedeți ce caraghios e. Așa e mereu. Câteodată nu vorbește cu mine o jumătate de zi și pe urmă vine cu ceva foarte nostim despre te miri ce.

Elinor fu foarte uimită când, la întoarcerea în salon, doamna Palmer o întrebă dacă nu-i plăcea din cale afară domnul Palmer.

— Cu siguranță, răspunse Elinor. Pare foarte agreabil.

— Mă bucur că îți place. Mă gândeam că o să-ți placă, e foarte simpatic. Și pot să-ți spun că și domnul Palmer este nespus de încântat de dumneata și de surorile dumitale, și nici nu-ți închipui cât de dezamăgit o să fie dacă nu veniți la Cleveland. Nu-mi dau seama de ce nu vreți.

Elinor fu din nou obligată să decline invitația și, schimbând subiectul, puse capăt rugămintelor ei. Se gândi că, întrucât locuiau în același ținut, doamna Palmer ar fi putut oferi mai multe amănunte despre caracterul lui Willoughby, față de cele culese de la familia Middleton, care îl cunoștea doar parțial; și era dornică să capete de la oricine o confirmare a meritelor lui, care să-i risipească teama pentru Marianne. Începu prin a întreba dacă se vedeau des la Cleveland cu domnul Willoughby și dacă erau cunoștințe intime.

— Oh, da! Îl cunosc foarte bine, răspunse doamna Palmer. N-am vorbit niciodată cu el, însă l-am văzut mereu la Londra. Nu știu cum se face, dar nu s-a întâmplat niciodată să fim la Barton în timp ce el era la Allenham. Mama l-a mai văzut o dată aici, eu eram atunci la unchiul meu la Weymouth. Totuși, l-am fi văzut mai mult în Somersetshire, dacă nu s-ar fi întâmplat să fie plecat din ținut când eram noi acolo. Stă foarte puțin la Combe, cred. Dar chiar și să fi stat mai mult, nu cred că domnul Palmer ar vrea să-l viziteze, pentru că, știi, el e în opoziție acum și, pe lângă asta, e foarte departe. Știi foarte bine de ce întreb de el; sora dumitale o să se căsătorească cu el. Să știi că mă bucur enorm că o să fim vecine.

— Pe cuvântul meu, răspunse Elinor, știi mult mai multe decât mine în această privință, dacă ai vreun motiv să te aștepți la o astfel de căsătorie.

— Nu te strădui să negi, pentru că știi despre ce vorbește toată lumea. Sunt sigură că am auzit de asta în drum prin Londra.

— Dragă doamnă Palmer!

— Pe cuvântul meu că am auzit. Luni dimineată, chiar înainte de a părăsi Londra, m-am întâlnit pe Bond Street cu colonelul Brandon, și el mi-a spus-o.

— Asta mă miră foarte mult. Ți-a spus colonelul Brandon? Sigur te-ai înșelat. Chiar și să fi fost adevărat, nu m-aș aștepta de la colonelul Brandon să dea o astfel de informație unei persoane care poate nu e interesată.

— Cu toate astea, te asigur că așa a fost, și am să-ți spun cum s-a întâmplat. Când ne-am întâlnit cu el, s-a întors și a mers cu noi; și așa am început să vorbim despre cumnatul meu și despre sora mea și, dintr-una într-alta, i-am spus: „Am auzit, domnule colonel, că la vila Barton a venit o familie nouă, și mama mi-a trimis vorbă că sunt foarte drăguțe și că una dintre ele o să se mărite cu domnul Willoughby de la Combe Magna. E adevărat, rogu-te? Căci, firește, dumneata trebuie să știi, deoarece ai fost de curând în Devonshire.”

— Și ce a spus colonelul?

— Oh, n-a spus mare lucru; dar arăta de parcă știa că era adevărat, așa că din acea clipă am considerat că e sigur. O să fie absolut încântător! Când are loc căsătoria?

— Sper că domnul Brandon se simțea bine.

— Oh, da, foarte bine; și era plin de laude la adresa dumitale, n-a spus decât lucruri frumoase despre dumneata.

— Mă simt măgulită de laudele lui. Pare un om extraordinar, și îl găsesc deosebit de plăcut.

— Și eu la fel. E un om atât de încântător, încât e mare păcat că trebuie să fie atât de grav și posomorât. Mama spune că și el a fost îndrăgostit de sora dumitale. Te asigur că, dacă a fost, e un mare compliment, căci rar se îndrăgostește de cineva.

— Domnul Willoughby e foarte cunoscut prin părțile dumitale?

— Oh, da, foarte cunoscut; adică, nu cred că-l cunosc mulți, căci Combe Magna e foarte departe; însă toți îl consideră extrem de agreabil, te asigur. Nimeni nu e mai plăcut decât domnul Willoughby, oriunde se duce, și poți să i-o spui și surorii dumitale. E o fată grozav de norocoasă că a pus mâna pe el, pe cuvântul meu; nu că el n-ar fi și mai norocos că a pus mâna pe ea, pentru că e atât de frumoasă și de agreabilă încât nimic nu poate să fie destul de bun pentru ea. Totuși, nu o consider mai frumoasă ca dumneata, te asigur; vă găsesc pe amândouă extraordinar de drăguțe, și la fel și domnul Palmer, sunt sigură, deși aseară nu l-am putut face să

recunoască.

Informațiile doamnei Palmer cu privire la Willoughby nu erau prea substanțiale; însă orice mărturie în favoarea lui, cât de mică, îi era pe plac lui Elinor.

— Mă bucur tare mult că ne-am cunoscut, în sfârșit, continuă Charlotte. Și sper că acum o să fim mereu bune prietene. Nici nu-ți închipui ce mult doream să vă văd! E minunat că locuiți la vilă! Ce poate fi mai plăcut? Și îmi pare tare bine că sora dumitale o să se mărite bine! Sper să vii des la Combe Magna. Din câte se spune, e un loc frumos.

— Îl cunoști de multă vreme pe colonelul Brandon, nu-i așa?

— Da, de mult; de când s-a căsătorit sora mea. Era bun prieten cu sir John. Cred că m-ar fi luat bucuros de nevastă dacă ar fi putut, adăugă ea cu glasul coborât. Sir John și lady Middleton doreau asta foarte mult. Însă mama a considerat că nu era o partidă destul de bună pentru mine, altfel sir John i-ar fi vorbit de asta colonelului și ne-am fi căsătorit numaidecât.

— Colonelul Brandon nu știa dinainte de propunerea pe care i-a făcut-o sir John mamei dumitale? Nu și-a recunoscut niciodată afecțiunea pentru dumneata?

— Nu, nu! Dar așa spune că, dacă mama nu s-ar fi opus, i-ar fi plăcut mai mult decât orice pe lume. Pe atunci nu mă văzuse mai mult de două ori, căci asta a fost înainte să termin școala. Totuși, sunt mult mai fericită așa cum sunt. Domnul Palmer este exact genul de bărbat care-mi place.

⁴Membrii parlamentului britanic aveau dreptul să trimită scrisori fără să plătească timbrul (n.tr.).

CAPITOLUL XXI

Soții Palmer se întoarseră la Cleveland în ziua următoare, iar cele două familii din Barton rămaseră iarăși să-și țină tovărășie una alteia. Însă asta nu ținu mult; Elinor abia reușise să-și scoată din minte ultimii musafiri, abia încetase să se mai mire de fericirea fără motiv a lui Charlotte, de teatrul jucat cu talent de domnul Palmer și de ciudata nepotrivire dintre soț și soție, că zelul neostoit al lui sir John și al doamnei Jennings față de cauza societății îi și procură noi cunoștințe de văzut și de observat.

Într-o excursie de dimineață la Exeter, se întâlniseră cu două domnișoare, cu care doamna Jennings avu satisfacția să descopere că era rudă, și asta fu destul ca sir John să le invite în la conac, de îndată ce își terminau prezentele obligații mondene din Exeter. În fața unei asemenea invitații, obligațiile din Exeter fură pe loc date la o parte și, la întoarcerea lui sir John, lady Middleton intră în mare panică aflând că în foarte scurt timp avea să primească vizita a două fete pe care nu le văzuse în viața ei, și despre a căror eleganță — sau măcar minim rafinament — nu avea nici o dovadă; căci asigurările soțului ei și ale mamei ei în această privință nu aveau nici o valoare. Faptul că erau rude înrăutățea și mai mult situația; de aceea, încercările doamnei Jennings de a o consola fură lipsite de succes când își sfătui fica să nu-i pese că erau atât de elegane, pentru că erau verișoare și trebuiau să se accepte. Cum venirea lor era cu neputință de împiedicat, lady Middleton se resemnă cu ideea, cu toată filosofia unei femei bine-crescute, mulțumindu-se doar să-și dojenească soțul de cinci sau șase ori pe zi pe tema asta.

Domnișoarele sosiră; înfățișarea lor nu era nicicum lipsită de rafinament sau eleganță. Rochiile lor erau foarte elegane, manierele lor foarte politicoase, se arătară încântate de casă și vrăjite de mobilă și se dovedi că le plăceau atât de mult copiii încât lady Middleton își făcu o părere bună despre ele înainte să fi trecut o oră de când erau la conac. Declară că erau, într-adevăr, fete foarte agreabile, ceea ce în cazul ei dovedea o admirație înflăcărată. La această laudă însuflețită, încrederea lui sir John în propria-i judecată crescui, și porni de îndată spre vilă pentru a le spune domnișoarelor Dashwood de sosirea domnișoarelor Steele și pentru a le asigura că erau cele mai dulci fete din lume. Totuși, dintr-o laudă ca aceasta nu erau

multe de aflat. Elinor știa foarte bine că în toate părțile Angliei se întâlneau cele mai dulci fete din lume, sub cele mai diverse forme, chipuri, temperamente și inteligențe. Sir John voi ca întreaga familie să vină de îndată la conac pentru a-i vedea musafirele. Binevoitor om, filantrop! Îi era greu să păstreze pentru sine chiar și o verișoară îndepărtată.

— Veniți acum, spuse el, vă rog să veniți, trebuie să veniți, insist să veniți! Nici nu vă închipuiți cât vă vor plăcea fetele. Lucy este nemaipomenit de drăguță și atât de veselă și plăcută! Copiii se țin deja scai de ea, de parcă ar fi o cunoștință veche. Și amândouă țin foarte mult să vă cunoască, căci au auzit la Exeter că sunteți cele mai frumoase fături din lume. Iar eu le-am spus că este foarte adevărat, și mai mult de atât. Veți fi încântate de ele, sunt sigur. Au venit cu trăsura plină de jucării pentru copii. Cum puteți fi atât de ursuze să nu veniți? Într-un fel, sunteți verișoare. Voi sunteți verișoarele mele, iar ele sunt ale soției mele, așa că sunteți rude.

Dar sir John nu reuși să le convingă. Putu doar să obțină promisiunea că aveau să treacă pe la conac într-o zi sau două și apoi le părăsi uimit de indiferența lor, pentru a se duce pe jos acasă și pentru a le lăuda iarăși farmecele în fața domnișoarelor Steele, după cum le lăudase deja pe domnișoarele Steele în fața lor.

Când avu loc vizita promisă la Barton Park și când fură prezentate acestor domnișoare, nu găsiră nimic de admirat în înfățișarea celei mari, care avea treizeci de ani și un chip foarte urât și lipsit de inteligență; găsiră însă la cealaltă, care nu avea mai mult de douăzeci de ani și trăsături frumoase, privirea foarte inteligentă și un aer de eleganță care, deși nu conferea o eleganță și o grație veritabile, dădea distincție persoanei ei. Manierele lor erau deosebit de politicoase și, în scurt timp, Elinor le atribui un anumit gen de înțelepciune, când văzu prin ce atenții constante și bine gândite intrau în grațiile lui lady Middleton. Erau permanent vrăjite de copiii ei, lăudându-le frumusețea, curtându-le atenția și amuzându-se de toanele lor; iar timpul care le mai rămânea după îndeplinirea obligațiilor neplăcute pe care le impune politețea era petrecut în admirarea a tot ce făcea lady Middleton, dacă se întâmpla să facă ceva, sau în luarea modelului vreunei rochii noi și elegante de-a ei care le provocase o încântare deosebită cu o zi înainte. Din fericire pentru cei care caută să intre în grații prin astfel de metode, o mamă iubitoare în căutare de laude pentru copiii ei este cea mai rapace dintre ființe, dar și cea mai credulă; pretențiile ei sunt exorbitante,

însă va înghiți orice; de aceea, afecțiunea excesivă și răbdarea domnișoarelor Steele față de odraslele ei erau privite de lady Middleton fără urmă de mirare sau neîncredere. Privea cu îngăduință maternă toate poznele nerușinate și obraznice la care erau supuse verișoarele ei. Vedeă cum le erau dezlegate eșarfele, cum erau trase de păr, cum li se scotocea prin săculeții cu lucru de mână și li se furau cuțitașele și foarfecele, și nu avea nici o îndoială că distracția era împărtășită de ele. Singurul lucru care o mira era că Elinor și Marianne stăteau atât de liniștite deoparte, fără să vrea să participe la ce se petrecea.

— John e atât de vesel azi! spuse ea când copilul îi luă domnișoarei Steele batista din buzunar și o aruncă pe fereastră. E pus pe șotii.

Și curând după aceea, când cel de-al doilea băiat o mușcă tare de deget pe aceeași domnișoară Steele, observă cu tandrețe:

— Ce jucăuș e William! Și iat-o pe micuța și drăgălașa mea Annamaria, adăugă ea, mângâind drăgăstos o fetiță de trei ani, care nu făcuse gălăgie în ultimele două minute. E mereu tare blândă și liniștită. N-a mai existat așa copil liniștit!

Dar, din nefericire, în toiul acestor îmbrățișări, un ac de păr din coafura ei zgârie ușor gâtul copilei, făcând ca acest model de blândețe să scoată asemenea țipete sălbatice, încât cu greu ar fi putut fi întrecute de orice făptură recunoscută drept zgomotoasă. Consternarea mamei fu mare, dar nu putu întrece panica domnișoarelor Steele și, într-o împrejurare atât de dramatică, toate trei făcură tot ce le dicta afecțiunea pentru a alina chinurile micuței suferinde. Fu așezată în poala mamei ei, acoperită cu sărutări, i se spălă rana cu apă de lavandă de către una dintre domnișoarele Steele, care îngenunche pentru a o îngriji, în vreme ce sora acesteia o îndopa cu bomboane. Cu o astfel de răsplată pentru lacrimile ei, copila fu prea înțeleaptă ca să înceteze să plângă. Continuă să țipe și să hohotească, își lovi cu picioarele cei doi frați pentru că dăduseră s-o mângâie, și toate alinările la un loc se dovediră fără efect până când, din fericire, lady Middleton, aducându-și aminte că, în urmă cu o săptămână, într-o situație la fel de nefericită, se aplicase cu succes dulceață de caise pentru o tâmplă julită, propuse același remediu pentru această nefericită zgârietură și o scurtă întrerupere a țipetelor domnișoarei la auzul acestui lucru le dădu motiv să spere că remediuul nu avea să fie respins. De aceea, în căutarea acestui medicament, fu scoasă din cameră în brațele mamei ei și, cum cei

doi băieți aleseră să le urmeze, în ciuda rugăminții fierbinte a mamei lor de a rămâne acolo, cele patru domnișoare fură lăsate într-o liniște pe care încăperea nu o cunoscuse de multe ore.

— Biata micuță! spuse domnișoara Steele, de îndată ce ei plecară. Putea să fie un accident foarte trist.

— Nu prea văd cum, decât dacă ar fi avut loc în cu totul alte împrejurări, spuse Marianne. Dar așa se stârnește panica, tocmai atunci când nu există nici un motiv de intrat în panică.

— Ce femeie drăguță e lady Middleton! spuse Lucy Steele.

Marianne tăcu; îi era cu neputință să spună ce nu simțea. Oricât de banală era ocazia, când politețea o cerea, toată sarcina de a spune minciuni cădea în seama lui Elinor. Fiind astfel solicitată, ea își dădu toată silința să vorbească despre lady Middleton cu mai multă căldură decât simțea, deși cu mult mai puțină decât domnișoara Lucy.

— Și sir John! exclamă cealaltă soră. Ce bărbat fermecător!

Și aici laudele domnișoarei Dashwood, fiind simple și corecte, veniră fără mult entuziasm. Observă doar că era foarte vesel și prietenos.

— Și ce familie fermecătoare! N-am văzut în viața mea așa copii frumoși. Sunt deja nebună după ei, dar mie, de fapt, mi-au plăcut întotdeauna enorm copiii.

— Trebuia să-mi dau seama de asta, din cele la care am fost martoră în dimineața asta, spuse zâmbind Elinor.

— Am impresia că îi considerați pe micuții Middleton cam prea răsfățați, spuse Lucy. Poate că sunt prea din cale-afară, dar pentru lady Middleton este foarte firesc. Cât despre mine, ador să văd copii isteți și plini de viață; nu-i suport dacă sunt fără vlagă și liniștiți.

— Mărturisesc că atunci când sunt la Barton Park nu mă gândesc niciodată cu oroare la copiii liniștiți și fără vlagă, răspunse Elinor.

Aceste vorbe fură urmate de o scurtă pauză, care fu întreruptă de domnișoara Steele, care era dornică de conversație și care acum întrebă destul de brusc:

— Îți place Devonshire, domnișoară Dashwood? Bănuiesc că ți-a părut foarte rău când ai plecat din Sussex.

Oarecum mirată de familiaritatea întrebării, sau cel puțin de maniera în care fusese rostită, Elinor răspunse că îi păruse.

— Norland este un loc nemaipomenit de frumos, nu-i așa?

adăugă domnișoara Steele.

— L-am auzit pe sir John laudându-l foarte mult, spuse Lucy, care părea să considere că era nevoie de o scuză pentru libertatea pe care și-o luase sora ei.

— Cred că toți cei care l-au văzut îl admiră, răspunse Elinor; cu toate că nimeni nu poate să-i aprecieze frumusețile așa cum facem noi.

— Și aveai mulți domni eleganți acolo? Bănuiesc că prin părțile astea nu aveți așa de mulți; în ce mă privește, socot că întotdeauna dau un farmec în plus locurilor.

— Dar de ce crezi că în Devonshire nu sunt tot atât de mulți tineri eleganți ca în Sussex? întrebă Lucy, părând rușinată de purtarea surorii ei.

— Nu, draga mea, nu spun că nu sunt. Sunt sigură că în Exeter sunt o mulțime de tineri eleganți; dar de unde să știu eu câți ar putea fi pe lângă Norland? Mă temeam că domnișoarelor Dashwood ar putea să li se pară plictisitor la Barton, dacă aici nu au atât de mulți tovarăși cum aveau odată. Dar poate că pe voi, domnișoarelor, nu vă interesează tinerii și vă e la fel de bine fără ei cum vă e cu noi. În ceea ce mă privește, îi consider foarte agreabili, cu condiția să se îmbrace elegant și să se poarte politicos. Nu pot să suport să-i văd murdari și obraznici. Uite, la Exeter e domnul Rose, un tânăr nemaipomenit de elegant, un mare *dandy*, funcționar la domnul Simpson, dar dacă îl întâlnești dimineața, mai bine să nu te uiți la el. Presupun că fratele dumitale, domnișoară Dashwood, era un adevărat *dandy* înainte de a se însura, căci era foarte bogat.

— Pe cuvântul meu că nu știu ce să spun, căci nu pricep foarte bine înțelesul cuvântului. Însă pot să vă spun că, dacă înainte de a se însura era *dandy*, încă mai este, căci nu s-a schimbat câtuși de puțin.

— Oh! N-aș zice că bărbații însurați sunt *dandy*; au altceva de făcut.

— Doamne, Anne! exclamă sora ei. Nu vorbești decât despre tineri. Ai s-o faci pe domnișoara Dashwood să creadă că nu te gândești decât la asta. Iar apoi, pentru a schimba subiectul, începu să admire și mobila.

Acest tip de comportament al domnișoarelor Steele fu de ajuns. Libertatea și prostia celei mari nu lăsau loc de laude și, cum Elinor nu se lăsă orbită de frumusețea sau de privirea șireată a celei mici, dându-și seama de lipsa ei de eleganță și sinceritate, părăsi

casa fără nici o dorință de a le cunoaște mai bine.

Nu la fel se întâmplă cu domnișoarele Steele. Ele veneau de la Exeter pline de admirație față de sir John Middleton, de familia lui și de toate rudele lui, și acum și-o revărsau fără zgârcenie asupra verișoarelor lui, pe care le declarau cele mai frumoase, mai elegante, mai talentate și mai agreabile fete pe care le văzuseră vreodată și pe care erau foarte dornice să le cunoască mai bine. Și, spre mai buna cunoaștere, prezența lor deveni inevitabilă, după cum descoperi curând Elinor, căci întrucât sir John era cu totul de partea domnișoarelor Steele, grupul lor era prea puternic pentru a întâmpina opoziție și domnișoarele Dashwood trebuiră să se supună la acel gen de intimitate care consta din a sta aproape în fiecare zi o oră sau două în aceeași încăpere. Sir John nu putu face mai mult; însă nici nu știa că era nevoie de mai mult; după părerea lui, a fi împreună însemna a fi în relații intime și, cum planurile lui de a le face să se întâlnească reușeau, nu avea nici o îndoială că se împrieteniseră.

Ce era al lui era al lui: făcu tot ce îi stătea în putere pentru a le risipi rezerva, aducându-le la cunoștință domnișoarelor Steele tot ce știa sau presupunea despre situația verișoarelor lui, până la cele mai delicate amănunte; așa se face că Elinor nu le văzuse mai mult de două ori când cea mare își exprimă bucuria că sora ei avusese marele noroc să cucerească, de când venise la Barton, un tânăr foarte elegant.

— E minunat s-o vedeți măritată atât de tânără, spuse ea, și am auzit că e foarte elegant și nemaipomenit de chipeș. Sper să ai și dumneata noroc în scurtă vreme, dar poate că ai deja un prieten pus deoparte.

Elinor nu avea de ce să creadă că sir John ar fi fost mai discret în a-și dezvălui bănuielile cu privire la afecțiunea ei pentru Edward decât fusese în ceea ce o privea pe Marianne; ba chiar, dintre ele două, el prefera să glumească pe seama ei, căci bănuielile lui erau mai noi și mai nesigure; și, de când cu vizita lui Edward, nu se întâmplase să ia masa împreună fără ca el să închine pentru cele mai trainice sentimente dând din cap și făcând cu ochiul cu atâta subînțeles încât atrăgea atenția generală. Litera F fusese, de asemenea, invariabil adusă în discuție, și fusese sursa atâtor vorbe de duh, încât pentru Elinor ajunseseră cea mai spirituală literă din alfabet.

Așa cum se aștepta, domnișoarele Steele profitau acum din

plin de aceste glume, care îi stârniră celei mari curiozitatea de a ști numele domnului la care se refereau, curiozitate care, deseori exprimată cu impertinență, se potrivea perfect cu indiscreția ei generală privitoare la treburile familiei lor. Însă sir John nu se amuză multă vreme stârnind acea curiozitate, căci fu pe atât de încântat să spună numele, pe cât fu domnișoara Steele să îl audă.

— Numele lui e Ferrars, spuse el în șoaptă, dar îndeajuns de tare ca să fie auzit. Însă, rogu-te, nu spune, căci e un mare secret.

— Ferrars! repetă domnișoara Steele. Domnul Ferrars e fericitul, nu-i așa? Cum?! Fratele cumnatei dumitale, domnișoară Dashwood? E un tânăr foarte agreabil. Îl cunosc foarte bine.

— Cum poți să spui asta, Anne? exclamă Lucy, care, în general, corecta toate afirmațiile surorii sale. Cu toate că l-ai văzut o dată sau de două ori la unchiul nostru, e prea mult să pretinzi că îl cunoști bine.

Elinor ascultă toate astea cu atenție și uimire. Cine era acest unchi? Unde locuia? Cum se cunoscuseră? Își dori foarte mult ca discuția pe tema aceasta să continue, deși nu voia să participe personal la ea; însă nu se mai spuse nimic despre asta și, pentru prima dată în viața ei, se gândi că doamnei Jennings fie îi lipsea curiozitatea pentru informații mărunte, fie nu avea chef să le comunice. Felul în care domnișoara Steele vorbise despre Edward îi spori curiozitatea, căci o izbise ca fiind răutăcios și lăsa de înțeles că ceea ce știa acea domnișoară, sau își închipuia că știe, era în dezavantajul lui. Însă curiozitatea îi rămase nesatisfăcută, căci domnișoara Steele nu mai luă în seamă numele domnului Ferrars când se făcu aluzie la el sau când sir John îl pomeni răspicat.

CAPITOLUL XXII

Marianne, care nu avea îngăduință față de impertinență, vulgaritate, inferioritate, sau chiar față de gusturile deosebite de ale ei, era la această vreme prea prost dispusă, din cauza stării ei de spirit, pentru a fi mulțumită de domnișoarele Steele sau pentru a le încuraja avansurile; iar răcelii invariabile a purtării ei față de ele, care împiedica toate încercările de apropiere din partea lor, îi atribuia în principal Elinor faptul că ele o preferau pe ea, lucru care deveni curând evident în purtarea amândurora, dar mai ales a lui Lucy, care nu pierdea nici un prilej de a lega o conversație cu ea sau de a se strădui să se apropie de ea împărtășindu-și cu ușurință și sinceritate sentimentele.

Lucy era isteată din fire; remarcile ei erau deseori corecte și amuzante și, ca tovarășă pentru o jumătate de oră, lui Elinor i se părea agreabilă; însă însușirile ei nu primiseră nici un ajutor din partea educației, era ignorantă și analfabetă și, în ciuda strădaniei ei de a apărea într-o lumină avantajoasă, neputința de a-și dezvolta capacitatea mentală și lipsa de cunoștințe dintre cele mai banale nu îi scăpaseră domnișoarei Dashwood. Elinor văzu, și o căină pentru asta, neglijarea aptitudinilor cărora educația le-ar fi putut conferi multă respectabilitate; însă, cu mai puțină îngăduință, văzu și totala ei lipsă de delicatețe, de corectitudine și integritate, pe care atențiile, asiduitatea și linguşelile ei le trădau la conac; și nu putu fi mulțumită de compania unei persoane care îmbina nesinceritatea cu ignoranța, a cărei lipsă de instruire făcea cu neputință ca discuțiile dintre ele să se poarte în termeni de egalitate și al cărei comportament față de alții făcea ca orice dovadă de atenție și deferență față de ea să nu aibă nici o valoare.

— Întrebarea mea o să ți se pară ciudată, dar, rogu-te, o cunoști personal pe mama cumnatei dumitale, doamna Ferrars? o întrebă Lucy într-o zi, în timp ce mergeau de la conac la vilă.

Lui Elinor chiar i se păru o întrebare ciudată și figura ei exprimă acest lucru când răspunse că nu o văzuse niciodată pe doamna Ferrars.

— Adevărat? răspunse Lucy. Mă mir de asta, căci chiar mă gândeam că trebuie s-o fi întâlnit când și când la Norland. Atunci, probabil că nu poți să-mi spui ce fel de femeie este.

— Nu, răspunse Elinor, prudentă în a-și spune adevărata părere despre mama lui Edward și nu prea dornică să satisfacă ceea ce părea o curiozitate impertinentă. Nu știu nimic despre ea.

— Sunt sigură că ți se pare ciudat că te întreb de ea în felul ăsta, spuse Lucy, uitându-se cu atenție la Elinor în timp ce vorbea. Dar poate că există motive... tare aș vrea să pot spune mai mult; totuși, sper să mă crezi că nu vreau să fiu impertinentă.

Elinor dădu un răspuns politicos și câteva minute își continuă drumul în tăcere. Aceasta fu întreruptă de Lucy, care reluă subiectul, spunând cu oarecare șovăieli:

— Nu suport gândul că mă consideri prea curioasă. Aș prefera orice altceva decât să fiu considerată astfel de o persoană a cărei părere e atât de valoroasă pentru mine. Și sunt sigură că n-ar trebui să am nici cea mai mică teamă să mă încred în dumneata; ba chiar m-aș bucura să mă descurc într-o situație atât de neplăcută ca aceea în care mă aflui; totuși, nu e cazul să te deranjez. Îmi pare rău că nu o cunoști pe doamna Ferrars.

— Și mie îmi pare rău, dacă părerea mea despre ea ți-ar fi fost de vreun folos, spuse Elinor foarte uimită. Dar n-am auzit niciodată că ai fi preocupată cât de cât de acea familie și mărturisesc că mă miră puțin interesul atât de serios față de caracterul ei.

— Da, și mi se pare firesc. Dar dacă aș îndrăzni să-ți spun tot, nu te-ai mai mira. În prezent, doamna Ferrars nu-mi este nimic, dar s-ar putea să vină vremea — cât de repede va veni depinde numai de ea — când am putea fi foarte intim legate.

Spunând asta lăsă ochii în jos, cu o sfială cochetă, aruncând doar o privire furișă pentru a observa efectul vorbelor ei.

— Doamne sfinte, ce vrei să spui?! exclamă Elinor. Îl cunoști pe domnul Robert Ferrars? E cu putință?

Nu era prea încântată de ideea de a avea o asemenea cumnată.

— Nu, răspunse Lucy; nu pe domnul Robert Ferrars — nu l-am văzut în viața mea —, ci pe fratele lui mai mare, adăugă ea privind-o fix pe Elinor.

Ce a simțit Elinor în acea clipă? Uimire, care ar fi fost la fel de dureroasă pe cât era de puternică, dacă n-ar fi fost însoțită de neîncredere. Se întoarse spre Lucy mută de uimire, incapabilă să ghicească motivul sau obiectul unei astfel de declarații, și, cu toate că se schimbă la față, rămase fermă în neîncrederea ei și nu se simți pe punctul de a face o criză de isterie sau de a leșina.

— S-ar putea să te mire, căci sigur nu aveai de unde să știi asta, continuă Lucy; căci el n-a lăsat să-i scape nici cea mai mică aluzie despre asta în fața dumitale sau a cuiva din familia dumitale; pentru că lucrul acesta trebuia să fie un mare secret și sunt sigură că l-am păstrat cu sfințenie până în clipa asta. Nimeni dintre rudele mele nu știe de el, în afară de Anne, și nu ți l-aș fi împărtășit niciodată dacă n-aș fi fost pe deplin încredințată de discreția dumitale; m-am gândit că purtarea mea, punând atâtea întrebări despre doamna Ferrars, trebuie să fi părut atât de ciudată încât se cuvenea explicată. Și nu cred că domnul Ferrars va fi nemulțumit când va afla că am avut încredere în dumneata, pentru că știu că are cea mai bună părere din lume despre familia dumitale și vă privește pe dumneata și pe celelalte domnișoare Dashwood ca pe propriile surori.

Se opri.

Elinor rămase tăcută câteva clipe. La început, uimirea ei față de cele auzite fu prea mare ca să poată să spună ceva; dar în cele din urmă, forțându-se să vorbească, și să vorbească prudent, spuse pe un ton calm, care îi ascundea destul de bine mirarea și îngrijorarea.

— Pot să întreb dacă logodna voastră e de mult stabilită?

— Suntem logodiți de patru ani.

— Patru ani!

— Da.

Deși era uluită, lui Elinor tot nu-i venea să creadă.

— Până zilele trecute, nu știam nici că vă cunoașteți, spuse ea.

— Totuși, ne cunoaștem de multă vreme. Știi, a fost o perioadă îndelungată în grija unchiului meu.

— Unchiul dumitale!

— Da, domnul Pratt. Nu l-ai auzit niciodată vorbind de domnul Pratt?

— Cred că l-am auzit, răspunse Elinor cu un efort de a se stăpâni, care spori odată cu creșterea emoției.

— A stat patru ani la unchiul meu, care locuiește în Longstaple, în apropiere de Plymouth. Acolo ne-am cunoscut, căci eu și sora mea ne duceam des la unchiul nostru, și acolo ne-am logodit, dar numai la un an după ce a ieșit de sub tutela unchiului; însă, după aceea, a fost mai tot timpul cu noi. Nu voiam să mă logodesc fără știrea și aprobarea mamei lui, dar eram prea tânără și îl iubeam prea mult ca să fiu atât de prudentă pe cât se cuvenea. Deși

nu-l cunoști atât de bine ca mine, trebuie să-l fi văzut îndeajuns pentru a-ți da seama, domnișoară Dashwood, că are calitățile care să facă o femeie să se atașeze de el.

— Cu siguranță, răspunse Elinor, fără să știe ce spunea; dar, după o clipă de gândire, adăugă sigură din nou de cinstea și iubirea lui Edward și de falsitatea însoțitoare ei: Logodită cu domnul Edward Ferrars! Mărturisesc că sunt atât de uimită de cele ce-mi spui încât, te rog să mă ierți, presupun că trebuie să fie o greșeală. Nu se poate să ne referim la același domn Ferrars.

— Nu ne putem referi la altcineva, spuse Lucy, zâmbind. Domnul Edward Ferrars, fiul cel mare al doamnei Ferrars din Park Street și fratele cumnatei dumitale, doamna John Dashwood, este persoana la care mă refer; trebuie să admiți că nu e cu puțință să mă înșel cu privire la numele bărbatului de care depinde toată fericirea mea.

— E ciudat că nu l-am auzit niciodată pomenindu-ți numele, spuse Elinor cu cea mai dureroasă nedumerire.

— Nu, ținând seama de situația noastră, nu e ciudat. Prima noastră grijă a fost să păstrăm secretul cu privire la logodnă. Dumneata nu știai nimic despre mine sau despre familia mea și de aceea nu avea cum să se ivească prilejul să-ți pomenească de numele meu și, cum se temea ca sora lui să nu bănuiască ceva, a fost un motiv suficient ca să nu-l pomenească.

Tăcu. Siguranța lui Elinor slăbi, dar nu și stăpânirea ei de sine.

— Sunteți logodiți de patru ani, spuse ea cu un glas ferm.

— Da, și Dumnezeu știe cât va mai trebui să așteptăm. Bietul Edward! Asta îl chinuie îngrozitor. Apoi, scoțând din buzunar o miniatură, adăugă: Pentru a împiedica orice confuzie, te rog să fii bună să te uiți la acest chip. Deși nu îi seamănă foarte bine, cred că nu te poți înșela cu privire la persoana pe care o reprezintă. Îl am de mai mult de trei ani.

Îi puse miniatura în mână, iar când Elinor se uită la pictură, nu mai avu nici o îndoială că era chipul lui Edward. Înapoie miniatura aproape pe loc, recunoscând asemănarea.

— N-am putut niciodată să-i dau pictura mea în schimb, și sunt foarte supărată din cauza asta, căci el a fost întotdeauna foarte dornic s-o aibă! continuă Lucy. Dar sunt hotărâtă să i-o trimit cu prima ocazie.

— Ai tot dreptul, replică Elinor calmă.

Apoi făcură câțiva pași în tăcere. Lucy vorbi prima.

— N-am nici o îndoială că vei păstra cu sfințenie acest secret, pentru că trebuie să știi cât e de important pentru noi să nu ajungă la urechile mamei lui; ea n-ar fi niciodată de acord, cred. Eu n-am avere, și îmi închipui că e o femeie extrem de mândră.

— Nu ți-am cerut confidențele, spuse Elinor, dar ai dreptate să mă consideri demnă de încredere. În ceea ce mă privește, secretul dumitale e în siguranță; dar te rog să mă ierți dacă îmi exprim mirarea față de o mărturisire pe care nu era deloc nevoie să o faci. Puteai cel puțin să te gândești că, aducându-mi-o la cunoștință, nu-i sporeai siguranța.

Spunând aceasta, se uită cu atenție la Lucy, sperând să descopere ceva pe fața ei, poate falsitatea celei mai mari părți din ce îi povestise. Însă figura lui Lucy nu suferi nici o schimbare.

— Mi-a fost teamă că ai să crezi că îmi iau o mare libertate cu dumneata povestindu-ți toate astea, spuse ea. Nu te cunosc de multă vreme personal, însă din descrieri vă cunosc de mult timp pe dumneata și familia dumitale; și, de cum te-am văzut, am avut impresia că suntem cunoștințe vechi. Pe lângă asta, în cazul de față, chiar am considerat că ți datorez anumite explicații după ce ți-am pus astfel de întrebări ciudate despre mama lui Edward; și sunt foarte nefericită că n-am nici o faptură căreia să-i pot cere sfatul. Anne este singura persoană care știe de asta, dar ea nu judecă deloc; ba chiar îmi face mai mult rău decât bine, căci mă tem permanent că mă trădează. Nu știe să-și țină gura, după cum pesemne ai observat, și am simțit cea mai mare spaimă din lume zilele trecute, când sir John a pomenit numele lui Edward, că o să mă dea de gol. Nici nu știi cât sufăr în sinea mea din pricina asta. Mă mir că mai sunt în viață după câte am suferit de dragul lui Edward în acești patru ani. Totul e atât de nesigur! Și l-am văzut foarte rar — nu știu dacă ne-am întâlnit de două ori pe an. Mă mir că nu mi s-a frânt de tot inima.

Își scoase batista, dar Elinor nu simți multă compasiune.

— Câteodată, continuă Lucy după ce își șterse ochii, mă gândesc dacă n-ar fi mai bine pentru amândoi să rupem de tot logodna. Spunând asta, se uită direct la însoțitoarea ei. Pe de altă parte, n-am destul curaj pentru asta. Nu suport gândul să-l fac nefericit, și știu că ar suferi dacă i-aș pomeni de așa ceva. Și eu aș fi tare nefericită, căci îmi este foarte drag... Ce m-ai sfătui să fac într-o asemenea situație, domnișoară Dashwood? Dumneata ce-ai face?

— Iartă-mă, dar în astfel de împrejurări nu pot să-ți dau nici un sfat, răspunse Elinor, uimită de întrebare. Trebuie să te călăuzești numai după propria judecată.

După câteva minute de tăcere, Lucy continuă:

— Sigur că mama lui trebuie să-l întrețină un timp, dar bietul Edward e foarte amărât din cauza asta! Nu ți s-a părut îngrozitor de abătut când a fost la Barton? Era atât de nefericit când ne-a lăsat la Longstaple ca să vină la dumneata, încât m-am temut că o să crezi că e bolnav.

— Așadar, când a venit în vizită la noi, venea din casa unchiului dumitale?

— Da! A stat două săptămâni la noi. Ai crezut că venea direct de la Londra?

— Nu, răspunse Elinor, convinsă cu fiecare amănunt de adevărul spuselor lui Lucy. Țin minte că ne-a spus că a stat două săptămâni la niște prieteni din apropiere de Plymouth. Și mai ținea minte și cât de mirată fusese la acea vreme de faptul că el nu mai pomenise nimic de acei prieteni, de tăcerea lui totală cu privire la numele lor.

— Nu vi s-a părut extrem de abătut? repetă Lucy.

— Ba da, mai ales când a sosit.

— L-am implorat să se silească să nu arate, de teamă că o să bănuieți situația. Dar faptul că nu a putut sta cu noi mai mult de două săptămâni și că mă vedea atât de afectată l-a întristat foarte tare. Sărmanul de el! Mă tem că la fel e și acum, căci scrie cu amărăciune. Am primit vești de la el chiar înainte de a pleca din Exeter, spuse ea, scoțând din buzunar o scrisoare și arătându-i lui Elinor cu neglijență adresa. Aș zice că îi cunoști scrisul — e încântător. Dar asta nu e scrisă așa de frumos ca de obicei. Era obosit, aș spune, căci tocmai umpluse foaia, scriind foarte mărunț.

Elinor văzu că era scrisul lui și nu mai avu nici o îndoială. Își îngăduise să creadă că miniatura ar fi putut obținută întâmplător; putea să nu fi fost darul lui Edward; dar corespondența dintre ei nu putea dăinui decât în cazul unei logodne de netăgăduit, nimic altceva nu o autoriza. Preț de câteva clipe, fu cât pe-acți să își piardă cumpătul — inima i se strânse și abia mai putu să stea în picioare; dar trebuia să se stăpânească și se luptă cu atâta hotărâre să-și înăbușe sentimentele, încât reuși să-și revină foarte repede și pe deplin.

— Singura alinare pe care o avem în această despărțire atât

de lungă este să ne scriem, spuse Lucy, băgând scrisoarea la loc în buzunar. Da, eu mai am o alinare în portretul lui, dar sărmanul Edward nu o are nici pe aceasta. Spune că, dacă ar fi avut portretul meu, i-ar fi fost mai ușor. Când a fost ultima dată la Longstaple, i-am dat o buclă din părul meu montată într-un inel și asta l-a mai alinat puțin, spunea el, dar nu la fel ca un portret. Ai observat, cumva, inelul când l-ai văzut?

— Da, răspunse Elinor cu un glas liniștit, sub care se ascundeau o emoție și o amărăciune cum nu mai simțise până atunci. Era ofensată, uluită, zăpăcită.

Din fericire pentru ea, ajunseseră la vilă, și conversația nu mai putea continua. După ce stătură cu ele câteva minute, domnișoarele Steele se întoarseră la conac, iar Elinor dobândi libertatea să se gândească și să sufere.

VOLUMUL II

CAPITOLUL I

Oricât de puțină încredere ar fi avut Elinor în adevărul spuselor lui Lucy, îi fu cu neputință s-o bănuiască de minciună în cazul de față, căci nici o tentație nu justifica nebunia de a născoci o astfel de poveste. De aceea, Elinor nu putu, nu îndrăzni să se mai îndoiască de adevărul afirmațiilor lui Lucy, căci erau susținute de împrejurări și dovezi și contrazise doar de dorințele ei. Faptul că avuseseră prilejul să se cunoască în casa domnului Pratt era un argument pentru tot restul, indiscutabil și totodată alarmant; iar vizita lui Edward în apropiere de Plymouth, starea lui melancolică, nemulțumirea lui față de propriile perspective, comportamentul lui nesigur față de ea, faptul că domnișoarele Steele știau multe despre Norland și despre legăturile lor de familie, ceea ce o mirase adesea, portretul, scrisoarea, inelul, toate laolaltă alcătuiau asemenea dovezi de netăgăduit, încât învinseră orice teamă de a-l condamna pe nedrept și stabiliră ca pe un fapt, pe care nici o părtinire nu-l putea da deoparte, purtarea lui urâtă față de ea. Resentimentul ei față de un astfel de comportament, indignarea la gândul că fusese înșelată o făcură să-și plângă de milă scurt timp; curând apărură alte idei, alte considerente. Oare Edward o amăgise cu bună știință? Oare simulase o afecțiune pe care nu o simțea? Oare logodna lui cu Lucy era o logodnă a inimii? Nu; orice ar fi putut fi odată, nu mai era în prezent. Afecțiunea lui era în întregime a ei. În privința asta nu se putea înșela. La Norland, mama ei, surorile ei, Fanny își dăduseră toate seama de sentimentele lui pentru ea; nu era vorba de o iluzie a vanității sale. Era neîndoielnic că o iubea. Cât îi alina inima această convingere! Și ce mult o îndemna să-l ierte! El se făcuse vinovat, foarte vinovat, de faptul că rămăsese la Norland după ce simțise prima oară că influența ei asupra lui era mai mare decât s-ar fi cuvenit să fie; în privința asta, nu avea nici o scuză; dar dacă ei îi făcuse rău, lui își făcuse și mai mult rău; dacă situația ei era demnă de milă, a lui era disperată. Imprudența lui o făcuse nefericită un timp, dar îl lipsise și pe el de orice șansă de a fi altfel. Cu timpul, ea și-ar fi putut recăpăta liniștea; dar el, el la ce să se aștepte? Ar fi putut fi vreodată cât de cât fericit cu Lucy Steele? Dacă afecțiunea lui pentru ea ieșea din discuție, ar fi putut el, cu integritatea lui, cu delicatețea lui, cu mintea lui instruită, să fie mulțumit cu o soție ca

Lucy — incultă, prefăcută și egoistă?

Era firesc ca pasiunea tinerească de la nouăsprezece ani să-l fi făcut orb la toate în afară de frumusețea și firea ei blajină; dar patru ani la rând — ani care, dacă sunt folosiți cu judecată, dezvoltă mult puterea de înțelegere — trebuiau să-i fi deschis ochii la defectele ei de educație, în timp ce aceeași perioadă de timp, petrecută de ea într-o societate inferioară și cu îndeletniciri frivole, îi răpise acea simplitate care ar fi putut da un caracter interesant frumuseții ei.

Crezuse că, însurându-se cu ea, piedicile pe care le-ar fi întâmpinat din partea mamei lui aveau să fie mari; cu cât mai mari ar fi fost acum, când logodnica lui era inferioară ca poziție socială și, probabil, ca avere! Dar, cum inima lui se înstrăinase de Lucy, poate că acele piedici nu-i puneau răbdarea la încercare; iar melancolia era starea persoanei care simțise ca pe o ușurare eventuala opoziție a familiei!

În timp ce era chinuită de aceste gânduri, îl compătimi mai mult pe el decât pe sine. Susținută de convingerea că nu făcuse nimic ca să merite nefericirea prezentă și consolată de credința că Edward nu făcuse nimic pentru a pierde dreptul la stima ei, se gândi că și acum, după prima durere a loviturii grele, putea să se stăpânească îndeajuns pentru a ascunde adevărul de mama și surorile ei. Și răspunse atât de bine propriilor sale așteptări încât, după numai două ore, când le întâlni la masă, nimeni n-ar fi bănuit că jelea în taină, gândindu-se la obstacolele care trebuiau s-o despartă pentru totdeauna de cel pe care îl iubea, tot așa cum n-ar fi bănuit nici că Marianne se gândea la calitățile unui bărbat a cărui inimă credea că îi aparține și pe care se aștepta să îl vadă în fiecare caleașcă ce se apropia de casa lor.

Nevoia de a se ascunde de mama ei și de Marianne, deși o obliga la eforturi necontenite, nu-i adânci lui Elinor nefericirea. Dimpotrivă, se simți ușurată că nu e nevoită să le împărtășească ceva ce le-ar fi supărat foarte tare și că e scutită să le audă condemnându-l pe Edward din exces de afecțiune părtinitoare pentru ea, ceea ce ar fi fost mai mult decât ar fi putut îndura.

Știa că sfaturile sau conversația lor n-ar fi putut s-o ajute; blândețea și durerea lor i-ar fi sporit nefericirea, în timp ce stăpânirea ei de sine n-ar fi fost încurajată nici de exemplul, nici de lauda lor. Era mai puternică singură, și bunul-simț o susținea atât de bine încât fermitatea ei era neclintită, iar aerul ei vesel neabătut, atât cât se putea în prezența unor regrete puternice și vii.

Oricât de mult suferise de pe urma primei conversații cu Lucy pe tema respectivă, simți curând dorința de a o reînnoi; și aceasta din mai multe motive. Voia să audă din nou amănuntele logodnei lor, voia să înțeleagă mai bine ce simțea cu adevărat Lucy pentru Edward, voia să-și dea seama dacă fusese sinceră atunci când declarase că simțea pentru el o afecțiune profundă și, mai ales prin redeschiderea discuției și prin calmul de care avea să dea dovadă cu acel prilej, voia să o convingă pe Lucy că nu o interesa subiectul decât ca prietenă, lucru care, se temea ea, fusese cel puțin îndoielnic din cauza agitației involuntare pe care o manifestase în cursul conversației lor de dimineață. Era foarte probabil ca Lucy să fie geloasă pe ea; faptul că Edward o vorbise întotdeauna de bine și o lăudase era evident, nu doar din spusele lui Lucy, ci și din curajul acesteia de a-i încredința un secret atât de important, deși se cunoșteau de puțin timp. Și chiar și informațiile date în glumă de sir John trebuie să fi avut o anumită greutate. Însă, Elinor fiind foarte sigură în sinea ei că Edward o iubea, nu era nevoie să se gândească prea mult pentru a-și da seama că Lucy era geloasă; însăși mărturisirea ei era o dovadă că așa era. Ce alte motive ar fi avut să-i dezvăluie povestea, dacă nu s-o informeze pe Elinor de drepturile pe care ea, Lucy, le avea asupra lui Edward și s-o îndemne să-l evite pe viitor? Nu-i era greu să înțeleagă intențiile rivalei ei și, cu toate că era ferm hotărâtă să se poarte așa cum dictau toate principiile cinstei și onoarei, să lupte împotriva afecțiunii pe care o avea pentru Edward și să-l vadă cât mai puțin cu putință, nu-și putu refuza mângâierea de a se strădui să o convingă pe Lucy că inima ei nu era rănită. Și cum n-ar mai fi putut auzi lucruri mai dureroase decât cele ce se spusese deja, nu se îndoia de puterea ei de a asculta calm repetarea amănuntelor.

Dar prilejul nu apărui imediat, deși Lucy era la fel de dispusă ca ea să profite de orice ocazie care s-ar fi ivit; căci vremea nu mai era destul de frumoasă pentru a le îngădui să facă împreună o plimbare în cursul căreia le-ar fi fost ușor să se desprindă de ceilalți; și, cu toate că se întâlneau cel puțin o dată la două zile fie la conac, fie la vilă, dar mai ales la conac, nu puteau sta de vorbă. Lui sir John și soției sale nici nu le trecea prin minte așa ceva și, prin urmare, se acorda foarte puțină libertate pentru conversația generală, și deloc pentru discuția particulară. Se întâlneau ca să mănânce, să bea și să râdă, să joace cărți sau jocuri de salon zgomotoase.

Avuseseră loc mai multe întâlniri de acest gen, fără ca Elinor

să aibă prilejul să stea de vorbă între patru ochi cu Lucy când, într-o dimineață, sir John trecu pe la vilă pentru a le ruga să ia masa, toate, în ziua aceea cu lady Middleton, întrucât el era obligat să se ducă la clubul din Exeter și, altfel, lady Middleton ar fi rămas doar cu mama ei și cele două domnișoare Steele. Elinor, care întrezări o posibilitatea de a aborda problema pe care o avea în vedere într-o astfel de împrejurare, în care aveau să se simtă mai în largul lor sub oblăduirea liniștită și politicoasă a lui lady Middleton decât atunci când le aduna soțul ei pentru îndeletniciri gălăgioase, acceptă pe loc invitația. Margaret, cu încuviințarea mamei ei, fu la fel de îndatoritoare, iar Marianne, cu toate că nu era niciodată dispusă să ia parte la astfel de petreceri, fu convinsă și ea de mama ei să se ducă, doamna Dashwood neîndurând s-o vadă respingând orice prilej de distracție.

Domnișoarele se duseră la conac și astfel lady Middleton avu fericirea să fie scutită de înspăimântătoarea singurătate care o amenința. Întâlnirea fu anostă, exact cum se așteptase Elinor; nu scoase la iveală nimic nou, nici ca idei, nici ca exprimare, și nimic n-ar fi putut să fie mai puțin interesant decât conversația purtată atât în salon, cât și în sufragerie, unde le însoțiră și copiii; cât timp rămaseră acolo, Elinor se convinse de imposibilitatea de a atrage atenția lui Lucy asupra subiectului care o interesa. Copiii plecară numai o dată cu scoaterea din sufragerie a serviciului de ceai. Apoi fu așezată masa de joc și Elinor se întreabă cum de putuse să-și închipeie măcar că va avea timp de conversație la conac. Se ridicară toate, pregătindu-se pentru partida de cărți.

— Mă bucur că n-ai să termini în seara asta coșul sărmanei micuțe Annamaria, îi spuse lady Middleton lui Lucy, căci sunt sigură că or să te doară ochii dacă lucrezi filigran la lumina lumânării. O să vedem noi mâine-dimineață cum o să-i alinăm dezamăgirea, și sper să izbutim să o facem să nu-i mai pară atât de rău.

Această aluzie fu de ajuns să se adune pe loc și să spună:

— Vă înșelați foarte tare, lady Middleton. Așteptam doar să știu dacă puteți juca fără mine, altfel aș fi fost deja la filigranul meu. Nu l-aș dezamăgi pentru nimic în lume pe îngerașul nostru și, dacă aveți nevoie de mine acum la masa de joc, sunt hotărâtă să termin coșulețul după cină.

— Ești foarte bună, și sper să nu te doară ochii. Ești drăguță să suni să ți se aducă niște lumânări ca să vezi mai bine când

lucrezi? Știu că biata mea fetiță ar fi tare dezamăgită dacă acest coșuleț n-ar fi gata până mâine, căci, cu toate că i-am spus că în mod sigur nu o să fie, sunt sigură că ea este convinsă că o să-l aibă.

Lucy trase numaidecât măsura de lucru aproape și se așeză la ea cu o vioiciune și o veselie care păreau să sugereze că, pentru ea, nu putea exista o mai mare plăcere decât să lucreze în filigran un coș pentru un copil răsfățat.

Lady Middleton le propuse celorlalte o partidă de casinos. Nimeni nu ridică vreo obiecție în afară de Marianne care, cu obișnuita ei neglijență față de politete, exclamă:

— Sper să aveți bunătatea să mă scuzați, lady Middleton, căci știți că detest jocul de cărți. Am să mă duc la pian; nu l-am atins de când a fost acordat.

Și, fără altă scuză, se duse la pian.

Lady Middleton arăta de parcă mulțumea Cerului că ea, una, nu se exprimase niciodată cu atâta grosolănie.

— Știți că Marianne nu poate fi ținută mult timp departe de acel instrument, doamnă, spuse Elinor, străduindu-se să atenueze jignirea; și nici nu mă prea miră, căci este pianul cel mai bine acordat pe care l-am auzit vreodată.

Cele cinci rămase urmau acum să tragă cărțile.

— Poate că, dacă s-ar întâmpla să ies din joc, i-aș putea fi de ajutor domnișoarei Steele, răsucind hârtia, continuă Elinor. Mai este mult de lucru la coșuleț și cred că, dacă lucrează singură, o să-i fie cu neputință să-l termine în seara asta. Dacă mă lasă s-o ajut, mi-ar plăcea nespun să lucrez și eu la el.

— Ba ți-aș fi chiar foarte recunoscătoare pentru ajutor, căci constat că e mai mult de lucru decât mi-am închipuit! exclamă Lucy. Și ar fi îngrozitor s-o dezamăgim pe draga noastră Annamaria.

— Oh, chiar că ar fi înspăimântător! spuse domnișoara Steele. Draga de ea, ce mult o iubesc!

— Ești foarte amabilă, îi spuse lady Middleton lui Elinor. Dacă spui că ți-ar plăcea să lucrezi, probabil că nu te-ar supăra să intri în joc la următoarea partidă, sau vrei să-ți încerci norocul acum?

Elinor profită cu bucurie de prima propunere și astfel, cu puțină diplomație, pe care Marianne nu s-ar fi obosit niciodată s-o pună în aplicare, își atinse scopul și o mulțumi, în același timp, și pe lady Middleton. Lucy îi făcu loc numaidecât, și cele două rivale blonde se așezară alături la aceeași masă și, în cea mai deplină

armonie, se angajară în terminarea aceluiasi lucru. Din fericire, pianul la care cânta Marianne, atât de cufundată în muzică și în propriile-i gânduri încât uitase că mai era și altcineva în cameră, era atât de aproape de ele încât domnișoara Dashwood aprecie că, la adăpostul zgomotului lui, putea aborda cu siguranță interesantul subiect, fără nici un risc de a fi auzită de la masa de joc.

5Joc de cărți apărut în secolul al XVII-lea (n.tr.).

CAPITOLUL II

Pe un ton ferm, dar plin de prudență, Elinor începu astfel:

— N-aș fi demnă de încrederea cu care m-ai onorat dacă n-aș simți dorința sau curiozitatea de a continua subiectul. De aceea, n-am să-mi cer scuze pentru faptul că îl redeschid.

— Îți mulțumesc că ai spart gheața! exclamă Lucy. Mi-ai luat o piatră de pe inimă căci, într-un fel, mă temeam că te-am supărat prin cele ce ți-am spus în luna aceea.

— Să mă superi! Cum ai putut să-ți închipui una ca asta? Te rog să mă crezi că n-am avut nici cea mai mică intenție să-ți dau de înțeles așa ceva, adăugă Elinor cu toată sinceritatea. Puteai să ai vreun motiv să-mi acorzi încrederea ta, care să nu fie onorabil și măgulitor pentru mine?

Cu ochisorii șireți plini de înțeles, Lucy răspunse:

— Totuși, te asigur că mi s-a părut că văd în purtarea dumitale răceală și nemulțumire, și asta m-a făcut să nu mă simt deloc bine. Eram sigură că te-ai supărat pe mine și de atunci îmi tot reproșez că mi-am permis să te deranjez cu problemele mele. Dar mă bucur mult să aflu că n-au fost decât închipuirile mele și că, de fapt, nu mă învinuiești. Dacă ai ști ce mângâiere a fost pentru mine să-mi ușurez sufletul vorbindu-ți de ceea ce mă preocupă în fiecare clipă a vieții mele, sunt sigură că mila te-ar face să treci cu vederea orice altceva.

— Mi-e ușor să cred că pentru dumneata a fost o mare ușurare să-mi împărtășești situația voastră și fii sigură că n-ai să ai niciodată motiv să te căiești că mi-ai spus. Cazul vostru este foarte nefericit; am impresia că sunteți înconjurați de greutate și veți avea nevoie de toată afecțiunea reciprocă pentru a le depăși. Domnul Ferrars, cred eu, este într-un tot dependent de mama lui.

— Nu are decât două mii de lire ale lui, ar fi o nebunie să ne căsătorim în astfel de condiții deși, din partea mea, aș renunța fără șovăială la orice altă perspectivă. Am fost întotdeauna obișnuită cu un venit foarte mic și, de dragul lui, m-aș lupta cu sărăcia; însă îl iubesc prea mult pentru a fi mijlocul egoist de a-l lipsi de tot ce i-ar da mama lui dacă s-ar însura după placul ei. Trebuie să așteptăm, și asta ar putea să dureze mulți ani. Dacă ar fi vorba de aproape oricare alt bărbat din lume, ar fi o perspectivă alarmantă; însă știu că nimic

nu m-ar putea lipsi de afecțiunea și statornicia lui Edward.

— Probabil că această convingere este totul pentru dumneata, și nu încape îndoială că și el e susținut de aceeași încredere în dragostea și fidelitatea dumată. Dacă tăria atașamentului vostru reciproc ar slăbi, așa cum în mod firesc s-ar întâmpla la mulți oameni și în multe împrejurări în decursul unei logodne de patru ani, situația voastră ar fi cu adevărat demnă de milă.

La aceste cuvinte, Lucy ridică privirea, dar Elinor avu grijă ca fața ei să nu trădeze nimic care ar fi dat vorbelor ei motiv să stârneasă bănuiala.

— Dragostea lui Edward pentru mine a fost pusă din plin la încercare de despărțirea noastră îndelungată și a rezistat atât de bine la proba timpului încât nu aș putea să mă îndoiesc de ea acum. Pot spune cu toată siguranța că, începând din clipa în care ne-am cunoscut, nu mi-a dat nici un motiv să-mi fac griji în această privință.

La această afirmație, Elinor nu prea știu dacă să zâmbească sau să ofteze.

Lucy continuă:

— Sunt cam geloasă din fire și, din cauză că avem situații diferite, din cauză că el a ieșit în lume mult mai mult decât mine și din cauză că am fost mereu despărțiți, eram destul de bănuitoare ca să descopăr imediat adevărul dacă aș fi observat cea mai mică schimbare în purtarea lui față de mine când ne întâlneam, sau vreo tristețe pe care n-aș fi putut să mi-o explic, sau dacă ar fi vorbit mai mult despre o doamnă decât despre alta, sau ar fi părut în vreo privință mai puțin fericit la Longstaple decât înainte. Nu vreau să spun că am un spirit de observație foarte dezvoltat sau ochi ageri dar, dacă era vorba de așa ceva, sunt sigură că nu m-aș fi înșelat.

„Toate astea sunt foarte frumoase, dar nici una dintre noi nu se înșală”, se gândi Elinor.

— Dar ce planuri aveți? întrebă ea după o scurtă tăcere. Sau nu aveți nici unul în afară de cel de a aștepta moartea doamnei Ferrars, ceea ce ar fi o soluție tristă și cutremurătoare? Oare fiul ei a hotărât să se supună acestei soluții și monotoniei atâtor ani de așteptare în care să te implice și pe dumneata, în loc să riște să o supere o vreme, spunându-i adevărul?

— Măcar de-am fi siguri că o să fie supărată numai o vreme! Doamna Ferrars e o femeie mândră și foarte încăpățânată și e foarte probabil ca, după prima criză de furie la auzul acestui lucru, să-i lase

totul lui Robert, iar acest gând îmi alungă orice pornire de a lua măsuri pripite, de dragul lui Edward.

— Și de dragul dumitale, sau mergi cu dezinteresul dincolo de orice rațiune?

Lucy se uită din nou la Elinor și rămase tăcută.

— Îl cunoști pe domnul Robert Ferrars? întrebă Elinor.

— Deloc, nu l-am văzut niciodată, dar îmi închipui că nu seamănă defel cu fratele lui — trebuie că e prost și mare filfizon.

— Mare filfizon! repetă domnișoara Steele, prinzând din zbor cuvintele într-o pauză făcută brusc de Marianne la pian. Oh, cred că vorbesc despre curtezanii lor!

— Nu, surioară, aici te înșeli! exclamă Lucy. Curtezanii noștri nu sunt mari filfizoni.

— Despre cel al domnișoarei Dashwood pot garanta eu că nu este, spuse râzând cu poftă doamna Jennings. E unul dintre cei mai modești și mai bine crescuți tineri pe care i-am văzut în viața mea; cât despre Lucy, e o fată atât de alunecoasă, încât n-ai cum să afli cine îi place.

— Oh! exclamă domnișoara Steele, privind în jur cu subînțeles. Aș zice că adoratorul lui Lucy este tot atât de modest și de bine crescut ca al domnișoarei Dashwood.

Elinor roși fără să vrea. Lucy își mușcă buza și se uită supărată la sora ei. Un timp, în cameră domni tăcerea. Lucy fu prima care îi puse capăt, coborând și mai mult glasul, deși Marianne le oferea acum puternica pavăză a unui concert magnific.

— Am să-ți spun sincer ce plan mi-a venit în minte în ultima vreme pentru a face lucrurile suportabile; sunt chiar obligată să-ți împărtășesc secretul, căci ești parte din el. Cred că îl cunoști destul de bine pe Edward ca să știi că el preferă biserica oricărei alte profesii. Planul meu e ca el să intre în rândul preoților cât mai repede cu putință și apoi, cu ajutorul protecției dumitale, pe care sunt sigură că ai să ai bunătatea să i-o oferi din prietenie pentru el și, sper, din puțină simpatie pentru mine, că fratele dumitale ar putea fi convins să-i dea parohia de la Norland, care am înțeles că e foarte bună, și se pare că actualul paroh nu mai are mult de trăit. Asta ar fi îndeajuns pentru a ne putea căsători, iar restul îl vom încredința timpului și norocului.

— Aș fi oricând fericită să-mi dovedesc stima și prietenia pentru domnul Ferrars, răspunse Elinor. Însă nu-ți dai seama că, într-o astfel de situație, nu e deloc nevoie de protecția mea? El e

fratele doamnei John Dashwood — și asta este de ajuns ca să-l recomande soțului ei.

— Dar doamna John Dashwood nu e de acord ca Edward să îmbrace hainele preoțești.

— Atunci bănuiesc că nici intervenția mea nu o să fie de mare ajutor.

Rămaseră iarăși tăcute mai multe minute. În cele din urmă, Lucy spuse oftând adânc:

— Cred că cel mai înțelept ar fi să punem imediat capăt afacerii, rupând logodna. Se pare că suntem încolțiți de greutatea din toate părțile și, cu toate că o vreme o să fim nefericiți, poate că în cele din urmă o să fie mai bine pentru noi. N-ai vrea să-mi dai un sfat, domnișoară Dashwood?

— Nu, răspunse Elinor cu un zâmbet care ascundea simțămintele foarte agitate. Într-o astfel de problemă cu siguranță n-am să-ți dau. Știi foarte bine că, pentru dumneata, părerea mea n-ar avea nici o greutate, decât dacă ar fi de partea dorințelor dumitale.

— Mă nedreptățești, răspunse Lucy solemn. Nu cunosc pe nimeni la a cărui părere să țin mai mult decât la a dumitale, și am convingerea că, dacă mi-ai spune: „Te sfătuiesc să rupi negreșit logodna cu Edward Ferrars, căci va fi spre binele amândurora”, aș face-o neîntârziat.

Elinor roși de ipocrizia viitoarei soții a lui Edward și răspunse:

— Acest compliment m-ar înspăimânta îndeajuns ca să nu-mi spun părerea în această privință, presupunând că aș avea una. Îmi exagerezi influența; puterea de a despărți două persoane atât de strâns legate este prea mult pentru o persoană indiferentă.

— Tocmai pentru că ești o persoană indiferentă, judecata dumitale ar avea greutate pentru mine, spuse Lucy cu o oarecare iritare și apăsând pe cuvântul „indiferentă”. Dacă s-ar bănuî că ești influențată în vreo privință de sentimente, părerea dumitale n-ar merita să fie cerută.

Elinor se gândi că era mai înțelept să nu răspundă acestor cuvinte, ca nu cumva să se provoace una pe cealaltă la o sporire nepotrivită a intimității și lipsei de rezervă; ba era chiar hotărâtă să nu mai pomenească subiectul. De aceea, în această discuție interveni o altă pauză care ținu multe minute, și tot Lucy fu prima care puse capăt.

— O să vii la Londra în iarna asta, domnișoară Dashwood? întrebă ea cu obișnuita ei mulțumire de sine.

— Nu.

— Îmi pare rău, răspunse cealaltă, în timp ce ochii i se luminau la auzul informației. Mi-ar fi făcut mare plăcere să ne întâlnim acolo. Dar cred că tot ai să vii până la urmă. Sunt sigură că fratele și cumnata dumitale te vor invita la ei.

— Nu va fi în puterea mea să le accept invitația, dacă mi-o fac.

— Ce ghinion! Mă bizuiam foarte mult pe întâlnirea noastră acolo. La sfârșitul lui ianuarie, eu și Anne trebuie să mergem la niște rude care de câțiva ani tot așteaptă să le facem o vizită. Dar eu mă duc numai ca să-l văd pe Edward. Va fi acolo în februarie, altfel Londra n-ar avea nici un farmec pentru mine; n-am chef de ea.

Curând Elinor fu chemată la masa de joc, la încheierea primei partide, și astfel discuția confidențială dintre cele două domnișoare luă sfârșit, lucru care fu acceptat de amândouă fără părere de rău, căci de nici o parte nu se spusese nimic care să le facă să se antipatizeze mai puțin ca înainte. Elinor se așeză la masa de joc cu trista convingere că Edward nu numai că nu o iubea pe cea care urma să-i fie soție, dar nici măcar nu avea șansa de a fi cât de cât fericit în căsnicie, șansă pe care afecțiunea ei sinceră pentru el i-ar fi dat-o, căci numai egoismul putea îndemna o femeie să oblige un bărbat să mențină o logodnă despre care părea pe deplin conștientă că îl chinuia.

De atunci, subiectul nu mai fu deschis de Elinor, iar când era abordat de Lucy, care rareori scăpa ocazia de a-l menționa și avea mare grijă să-și informeze confidenta ori de câte ori primea o scrisoare de la Edward, Elinor îl trata cu calm și prudență și îl abandona de îndată ce politețea permitea, căci considera că o astfel de conversație era o plăcere pe care Lucy nu o merita, iar pentru ea era periculoasă.

Vizita domnișoarelor Steele la conac se prelungi mult peste perioada implicată de invitația inițială; prezența lor deveni indispensabilă. Sir John nici nu voia să audă de plecarea lor și, în ciuda numeroaselor obligații pe care le aveau de multă vreme la Exeter și a necesității de a se întoarce de îndată acolo pentru a le împlini, lucru pe care nu uitau să îl sublinieze la sfârșitul fiecărei săptămâni, fură convinse să mai rămână aproape două luni la conac și să ajute la organizarea acelei sărbători care, pentru a-și dovedi

importanța, impune mai multe baluri și mai multe oște decât de obicei.

CAPITOLUL III

Cu toate că doamna Jennings avea obiceiul să petreacă o bună parte a anului la copii și prieteni, nu era lipsită de o reședință proprie. De la moartea soțului ei, care făcuse comerț cu succes într-o parte mai puțin elegantă a Londrei, locuia iarna într-o casă de pe o stradă de lângă Portman Square. Către această casă începu să-și îndrepte gândurile odată cu apropierea lui ianuarie și, într-o zi, absolut pe neașteptate, le invită pe cele două domnișoare Dashwood mai mari s-o însoțească acolo. Elinor, fără să observe schimbarea la față a surorii ei și nici privirea însuflețită care spunea că acest plan nu-i era indiferent, mulțumi pentru invitație, dar o refuză în numele amândurora, convinsă fiind că dădea glas dorinței lor comune. Presupusul motiv fu hotărârea lor neclintită de a nu-și părăsi mama în acea perioadă a anului. Doamna Jennings primi refuzul cu o oarecare mirare și repetă numaidecât invitația.

— Oh, Doamne, sunt sigură că mama voastră se poate lipsi de voi foarte bine și vă implor să-mi faceți favoarea să veniți, căci țin foarte mult la asta. Să nu vă închipuiți că o să mă deranjați în vreun fel, căci n-am să-mi schimb deloc modul de viață pentru voi. Doar că va trebui s-o trimit pe Betty cu diligența, și nu-i mare scofală. Noi trei o să putem călători foarte bine cu caleașca mea. Iar când vom fi la Londra, dacă nu o să vreți să mergeți unde merg eu, foarte bine, puteți oricând să mergeți cu una dintre fetele mele. Sunt sigură că mama voastră nu va avea nimic împotrivă, căci eu am fost atât de norocoasă când mi-am dat copiii de acasă, încât mă poate considera foarte potrivită să am grijă de voi; iar dacă n-am s-o mărit bine măcar pe una dintre voi înainte de a pleca de la mine, n-o să fie vina mea. Am să vă pun o vorbă bună tuturor tinerilor, fiți sigure de asta.

— Am impresia că domnișoara Marianne n-ar avea nimic împotriva unui asemenea plan, dacă ar fi acord și sora ei mai mare, spuse sir John. Ba cred că e foarte nedrept să nu aibă parte de puțină plăcere din cauză că domnișoara Dashwood nu dorește. Așa că v-aș sfătui pe voi două să porniți spre Londra, când vă veți fi plictisit de Barton, fără să-i spuneți o vorbă domnișoarei Dashwood.

— Nu! exclamă doamna Jennings. Sunt sigură că am să mă simt minunat în compania domnișoarei Marianne, fie că va veni și

domnișoara Dashwood, fie că nu, dar cred că va fi mai vesel dacă suntem mai multe și cred că le-ar fi mai bine să fie împreună, pentru că, dacă se plictisesc de mine, pot vorbi între ele și pot râde pe la spate de ciudățeniile mele. Însă trebuie neapărat să am pe una dintre ele, dacă nu pe amândouă. Dumnezeu să mă aibă în pază, cum crezi că aş putea trăi singură, eu care, până în iarna asta, am fost obișnuită să o am mereu pe Charlotte cu mine! Hai să batem palma, domnișoară Marianne, și, dacă domnișoara Dashwood se va răzgândi, cu atât mai bine.

— Vă mulțumesc, doamnă, vă mulțumesc sincer, spuse cu căldură Marianne. Vă rămân veșnic recunoscătoare pentru invitație și ar fi pentru mine cea mai mare fericire s-o pot accepta, însă mama, scumpa și buna mea mamă... Îi dau dreptate lui Elinor. Dacă absența noastră ar face-o mai puțin fericită și liniștită... Oh, nu, nimic nu trebuie să mă ispitească s-o părăsesc. Nu vreau să am inima îndoită.

Doamna Jennings o asigură din nou că doamna Dashwood se putea lipsi foarte bine de ele, iar Elinor, care acum o înțelegea pe sora ei și vedea cât era de indiferentă la toate în nerăbdarea ei de a fi iarăși cu Willoughby, nu se mai opuse pe față planului, spunând doar că mama lor era cea care hotăra, deși nu se prea aștepta să primească vreun sprijin din partea acesteia în strădania ei de a împiedica o călătorie care nu putea fi folositoare pentru Marianne și pe care ea însăși avea motive deosebite să o evite. Mama lor era dornică să susțină tot ce dorea Marianne — nu se aștepta să o influențeze să se poarte cu prudență într-o problemă în care nu izbutise să-i insuflă neîncrederea; și nu îndrăznea să explice motivul pentru care ea nu avea tragere de inimă să meargă la Londra. Faptul că Marianne, pretențioasă cum era și cunoscând foarte bine manierele doamnei Jennings, care o dezgustau mereu, trecuse cu vederea toate neplăcerile de acest fel, neținând cont că nervii ei aveau să fie puși la încercare și urmărind un singur scop, era dovada cea mai puternică a importanței pe care îl avea acel scop pentru ea. De aceea, în ciuda a tot ce se întâmplase, Elinor nu se aștepta la înțelepciune.

Când fu informată despre invitație, doamna Dashwood, convinsă că o asemenea excursie avea să le ofere multă distracție ambelor fete și dându-și seama cât de mult ținea Marianne să o accepte, în ciuda atenției drăgăstoase față de ea, nici nu vru să audă ca ele să refuze oferta din cauza ei; insistă ca amândouă să o accepte neîntârziat, iar apoi, cu obișnuitul ei optimism, începu să întrevadă

tot felul de avantaje pentru ele de pe urma acestei despărțiri.

— Mă încântă propunerea! exclamă ea. Este exact ce îmi doream. Margaret și cu mine o să avem de câștigat de pe urma ei tot atât cât voi. După plecarea voastră și a familiei Middleton, noi o să ne continuăm viața liniștite și fericite cu cărțile și muzica noastră! Când vă veți întoarce, Margaret va fi făcut mari progrese. Și mai am și un mic plan de modificare a dormitoarelor voastre, care poate fi executat acum fără să incomodeze pe nimeni. E foarte bine să vă duceți la Londra; orice tânără de condiția voastră trebuie să cunoască obiceiurile și distracțiile de acolo. O să fiți în grija unei femei care o să vă fie ca o mamă, de a cărei bunătate față de voi nu mă îndoiesc. Și, după toate probabilitățile, îl veți vedea pe fratele vostru și, indiferent ce cusururi ar avea el sau soția lui, nu suport să vă știu total înstrăinate de el, când mă gândesc al cui fiu este.

— Cu toate că, în obișnuita-ți dorință de a ne vedea fericite, ai îndepărtat toate impedimentele acestui plan, există o obiecție care, după părerea mea, nu poate fi înlăturată așa de ușor.

Marianne se posomorî.

— Și ce vrea să sugereze draga și prudenta mea Elinor? Întrebă doamna Dashwood. Ce obstacol extraordinar vrea să ne prezinte? Să nu aud o vorbă despre cheltuială.

— Obiecția mea este următoarea: deși am cea mai bună părere despre inima doamnei Jennings, nu este o femeie a cărei societate să ne facă plăcere sau a cărei protecție să ne înalțe în ochii lumii.

— Asta e foarte adevărat, răspunse doamna Dashwood, însă n-o să fiți numai în societatea ei, iar în public veți apărea aproape mereu cu lady Middleton.

— Dacă pe Elinor o sperie antipatia ei față de doamna Jennings, pe mine nu mă împiedică să-i accept invitația, spuse Marianne. Eu nu am astfel de rețineri și sunt sigură că am să mă acomodez foarte ușor cu orice neplăcere de acest fel.

Elinor nu se putu abține să zâmbească la această manifestare de indiferență față de manierele unei persoane față de care îi fusese deseori greu să o convingă pe Marianne să se poarte cât de cât politicos și hotărî în sine ea că, dacă sora ei insista să se ducă, avea să meargă și ea, întrucât nu i se părea potrivit ca Marianne să fie lăsată să judece numai după capul ei sau ca doamna Jennings să fie lăsată pe seama lui Marianne în timpul petrecut în casă. Îi fu mai ușor să se împace cu această hotărâre amintindu-și că, din spusele

lui Lucy, Edward Ferrars nu avea să fie la Londra până în februarie și că vizita lor, fără să fie scurtată fără motiv, putea să se încheie până atunci.

— Vreau să vă duceți amândouă, spuse doamna Dashwood. Aceste obiecții nu au sens. Vă va face mare plăcere să mergeți la Londra, și mai ales împreună. Iar dacă Elinor ar binevoi să se gândească la distracțiile care vă așteaptă, ar vedea că sunt de mai multe feluri. Poate că relațiile ei cu familia cumnatei sale se vor îmbunătăți.

Elinor își dorise deseori să aibă prilejul s-o facă pe mama ei să nu se mai bizuie atât pe atașamentul dintre Edward și ea, pentru ca șocul să fie mai puțin dureros când întregul adevăr avea să iasă la iveală, iar acum, în fața acestui atac, deși aproape fără speranță de succes, se sili să-și pună planul în aplicare spunând:

— Îmi place foarte mult Edward Ferrars și îmi va face întotdeauna plăcere să-l întâlnesc, însă în ceea ce privește restul familiei lui, îmi este absolut indiferent dacă mă va cunoaște vreodată.

Doamna Dashwood zâmbi și nu spuse nimic. Marianne ridică ochii uimită, și Elinor ghici că ar fi fost mai bine să-și țină gura.

După ce mai discutară puțin, hotărâră să accepte amândouă invitația. Doamna Jennings primi vestea cu multă bucurie, asigurându-le că va avea mare grijă de ele. Însă nu fu singura care se bucură. Sir John fu încântat căci, pentru un bărbat a cărui neliniște predominantă era singurătatea, sporirea numărului locuitorilor din Londra cu încă două persoane era ceva. Chiar și lady Middleton își dădu osteneala să fie încântată, ceea ce nu-i prea stătea în fire; cât despre domnișoarele Steele, mai ales Lucy, în viața lor nu fuseseră mai fericite ca atunci când li se aduse la cunoștință această veste.

Elinor se supuse aranjamentului care contravenea dorințelor ei cu mai puțină reținere decât se așteptase să aibă. În ceea ce o privea, acum îi era indiferent dacă se ducea sau nu la Londra, iar când o văzu pe mama ei atât de încântată de plan, iar pe sora ei revenită la obișnuita ei vioiciune și chiar mai veselă ca de obicei, cauza nu o mai nemulțumi, și abia dacă își permise să se gândească la eventualele consecințe neplăcute.

Bucuria lui Marianne aproape că întrecea fericirea, într-atât era de emoționată și nerăbdătoare să se vadă plecată. Singurul lucru care o mai domolea era părerea de rău că își părăsea mama. Nici tristețea mamei lor nu era mai mică și, dintre ele trei, numai Elinor

părea să nu considere despărțirea veșnică.

Plecarea lor avu loc în prima săptămână din luna ianuarie. Familia Middleton urma să plece după câteva zile. Domnișoarele Steele rămaseră la conac, urmând să-l părăsească odată cu restul familiei.

CAPITOLUL IV

Elinor abia urcă în caleaȘcă alături de doamna Jennings, pornind în călătoria la Londra, sub protecția și la invitația ei, că și începu să se mire de propria-i situație, ținând cont de cât de puțin timp o cunoșteau pe această doamnă, de cât de nepotrivite erau ca vârstă și ca fel de a fi și de câte obiecții avusese împotriva acestei plecări cu doar câteva zile în urmă! Însă toate aceste obiecții fuseseră depășite sau trecute cu vederea cu acea înflăcărare fericită a tinereții, pe care Marianne și mama ei o împărtășeau în egală măsură, iar Elinor, în ciuda îndoielilor cu privire la trăinicia sentimentelor lui Willoughby, pe care le avea uneori, nu putea să fie martoră la extazul plin de încântare care umplea pe de-a întregul sufletul lui Marianne și îi făcea ochii să zâmbească, fără să cugete la cât de searbădă era perspectiva sa, la cât de lipsită de veselie era starea sa de spirit în comparație cu cea a surorii ei și fără să-și spună că ar fi fost mult mai îngăduitoare cu veselia surorii ei dacă ar fi avut în vedere același țel însuflețitor, aceeași șansă de a spera. Totuși, în scurt timp aveau să constate care erau adevăratele intenții ale lui Willoughby. După toate probabilitățile, el era deja la Londra. Nerăbdarea lui Marianne de a se vedea plecată dovedea că era sigură că avea să-l găsească acolo; iar Elinor era hotărâtă nu doar să profite de orice lămurire cu privire la caracterul lui, pe care propriile ei observații sau informațiile altora puteau să i-o ofere, ci și să urmărească cu mare atenție comportamentul lui față de sora ei pentru ca, înainte să fi avut loc multe întâlniri, să știe sigur cine era el și ce intenții avea. Dacă rezultatul observațiilor ei avea să fie nefavorabil, era hotărâtă să-i deschidă ochii surorii ei cu orice preț; iar dacă avea să fie altfel, strădaniile ei aveau să fie de altă natură — trebuia să învețe să evite orice comparație egoistă și să înlătore orice regret care ar fi împiedicat-o să se bucure pe deplin de fericirea lui Marianne.

Făcură trei zile pe drum și în tot acest timp purtarea lui Marianne fu un exemplu grăitor al amabilității și companiei plăcute la care se putea aștepta pe viitor de la ea doamna Jennings. Rămase tăcută aproape pe tot drumul, învăluită în gândurile ei, și abia dacă vorbi de bunăvoie, în afară de cazul când vreo priveliște o făcea să scoată o exclamație de încântare adresată doar surorii ei. Prin

urmare, pentru a mai îndulci acest comportament, Elinor își luă numaidecât în primire postul de ambasador al politeții, pe care și-l asumase singură, se purtă cu cea mai mare atenție cu doamna Jennings, vorbi și răsă cu ea și o ascultă atât cât îi fu cu putință; la rândul ei, doamna Jennings le trată pe amândouă cu deosebită amabilitate, avu mereu grijă ca ele să se simtă bine și să nu se plictisească, și singurul lucru care o necăji fu că nu reuși să le facă să aleagă mâncarea la han, nici să le smulgă mărturisirea dacă preferau somon sau cod, ori pui fiert sau cotlet de vițel. În cea de a treia zi, pe la trei, ajunseră la Londra, bucuroase că, după așa un drum, scăpau de chinul de a sta închise în caleașcă și gata să savureze plăcerea unui foc bun.

Casa era frumoasă și bine mobilată, și cele două domnișoare primiră numaidecât un apartament foarte confortabil. Fusesse înainte al lui Charlotte, și deasupra poliței căminului încă mai atârna un peisaj din mătase colorată, lucrat de mâna ei, ca mărturie că își petrecuse cu folos șapte ani într-o școală bună din Londra.

Cum masa nu putea fi gata în mai puțin de două ore de la sosirea lor, Elinor se hotărî să folosească acest răgaz scriindu-i mamei ei și, în acest scop, se așeză la o masă. În câteva clipe, Marianne făcu la fel.

— Scriu eu acasă, Marianne, spuse Elinor. N-ar fi mai bine să-ți amâni scrisoarea cu câteva zile?

— Dar nu mamei îi scriu, răspunse Marianne în grabă, de parcă voia să evite altă întrebare.

Elinor nu mai spuse nimic; îi trecu imediat prin minte că îi scria lui Willoughby, și concluzia care urmă pe loc fu că, oricât doreau ei să păstreze misterul, erau logodiți. Această convingere, deși nu într-un totuș satisfăcătoare, îi făcu plăcere și își continuă scrisoarea cu și mai mult zel. Marianne și-o termină pe a ei în numai câteva minute; ca lungime, nu putea să fie mai mare decât un bilet, apoi o împătură, puse pecetea și scrise foarte repede adresa. Lui Elinor i se pără că distinge în adresă un W mare; de cum termină de scris, Marianne sună din clopoțel și, când apără lacheul, îl rugă să pună scrisoarea la poștă. Acest lucru lămuri pe loc problema.

Marianne continuă să fie binedispusă, dar în veselia ei era o agitație care nu îi era pe plac surorii ei și care crescău pe măsură ce se apropia seara. La masă, abia dacă se atinse de mâncare, iar când se întoarseră după aceea în salon părea să asculte neliniștită orice zgomot de trăsură.

Elinor era foarte nemulțumită că doamna Jennings, fiind foarte ocupată în camera ei, nu vedea ce se întâmplă. Se aduse ceaiul și, după ce Marianne fu în mai multe rânduri dezamăgită de câte ori auzea o bătaie în ușa vecinilor, se auzi deodată una puternică care nu putea fi de la vreo altă casă. Elinor avu certitudinea că ea anunța apariția lui Willoughby, iar Marianne se ridică și se îndreptă spre ușă. Tăcerea deplină nu putu fi suportată mai mult de câteva secunde; deschise ușa, făcu câțiva pași către scară și, după ce ascultă o jumătate de minut, se întoarse în cameră cu toată emoția produsă de convingerea că l-a auzit.

Prea emoționată ca să se mai poată stăpâni, exclamă:

— Oh, Elinor, e Willoughby, e chiar el!

Părea gata să se arunce în brațele lui, când apărură colonelul Brandon.

Lovitura fu prea puternică pentru a fi suportată cu calm, și Marianne părăsi imediat încăperea. Și Elinor fu dezamăgită dar, totodată, considerația pe care o avea față de colonelul Brandon o făcu să-l întâmpine cu căldură, și îi păru deosebit de rău că un bărbat care ținea atât de mult la sora ei nu provoca decât durere și dezamăgire. Era limpede că lui nu-i scăpase această atitudine a lui Marianne; o urmări cu atâta uimire și îngrijorare când părăsi camera, încât reuși cu greu să-și revină și să se poarte cu politețea cerută de prezența ei.

— Sora dumitale e bolnavă? întrebă el.

Elinor răspunse că nu se simțise prea bine, iar apoi vorbi de dureri de cap, de deprimare și de oboseală, orice ar fi putut scuza purtarea surorii ei.

El o ascultă cu cea mai mare atenție, însă păru să-și revină și nu mai spuse nimic pe acea temă, ci începu să vorbească direct despre plăcerea lui de a le vedea la Londra și să pună obișnuitele întrebări despre călătorie și prietenii pe care îi lăsase în urmă.

Continuă să discute liniștiți, prea puțin interesați de ceea ce discutau, amândoi abătuți și cu mintea în altă parte. Lui Elinor îi venea să-l întrebe dacă Willoughby era la Londra, însă nu voia să-l îndurereze întrebându-l de rivalul lui; în cele din urmă, ca să spună ceva, îl întrebă dacă fusese în Londra de când nu-l mai văzuse.

— Da, răspunse el oarecum stânjenit, aproape de atunci. Am fost de câteva ori la Delaford pentru câteva zile, dar n-am putut să mă întorc la Barton.

Aceste cuvinte și felul în care fuseseră spuse îi amintiră

imediat lui Elinor de toate amănuntele legate de plecarea lui de la conac, de neliniștea și bănuielile pe care aceasta i le pricinuisese doamnei Jennings și se temu ca nu cumva întrebarea ei să fi trădat mai multă curiozitate decât simțise ea de fapt.

Curând veni și doamna Jennings.

— Oh, domnule colonel, mă bucur nespuse să te văd! spuse ea cu obișnuita-i veselie. Îmi pare rău că n-am venit mai înainte, te rog să mă ierți, dar a trebuit să mă îngrijesc puțin și să-mi rezolv treburile, căci am lipsit mult de acasă, și știi că întotdeauna sunt de făcut o mulțime de lucruri mărunte după ce ai fost plecat o vreme; și a trebuit să o aranjez și cu Cartwigh. Doamne, de la cină am muncit ca o albină! Dar rogu-te, domnule colonel, cum ai ghicit că am să fiu azi în Londra?

— Am avut plăcerea să aud acest lucru în casa domnului Palmer, unde am luat masa.

— Oh, așa! Și ce mai fac cei de acolo? Cum se simte Charlotte? Trebuie să fi luat proporții serioase acum.

— Doamna Palmer părea să fie foarte bine, și sunt însărcinat să vă spun că o veți vedea în mod sigur mâine.

— Da, sigur, așa mă gândeam și eu. Ei bine, domnule colonel, am adus cu mine două domnișoare... adică, acum vezi doar una dintre ele, dar există și alta pe undeva. Și nu-ți va părea rău să auzi că e vorba de prietena dumată, domnișoara Marianne. Nu știu cum te vei înțelege cu Willoughby în privința ei. Da, e grozav să fii tânăr și frumos. Mă rog, și eu am fost tânără odată, dar nu prea frumoasă — ghinionul meu. Totuși, am avut un soț foarte bun, și nu știu ce poate face mai mult frumusețea. Oh, sărmanul, e mort de opt ani și mai bine. Dar, domnule colonel, pe unde ai fost de când ne-am despărțit? Și cum îți merg treburile? Ei, haide, haide, fără secrete între prieteni.

El îi răspunse cu obișnuita-i blândețe la toate întrebările, însă fără s-o mulțumească. Elinor începu să pregătească ceaiul, iar Marianne fu obligată să repara.

După intrarea ei, colonelul deveni mai gânditor și mai tăcut decât până atunci, iar doamna Jennings nu putu să-l convingă să rămână mai mult. În seara aceea nu mai apărură alt musafir și doamnele se hotărâră să meargă la culcare devreme.

În dimineața următoare Marianne se sculă binedispusă și fericită. În așteptarea a ceea ce avea să se întâmple în acea zi, dezamăgirea din seara dinainte părea uitată. Nici nu-și terminară

bine micul dejun când trăsură doamnei Palmer se opri la ușă, și în câteva minute doamna intră râzând în cameră; atât de încântată era să le vadă pe toate, încât era greu de spus dacă se bucura mai mult să-și revadă mama sau pe domnișoarele Dashwood. Se arătă foarte mirată de faptul că aceasta venise la Londra și foarte supărată că acceptaseră invitația mamei ei după ce o refuzaseră pe a ei deși, totodată, nu le-ar fi iertat niciodată dacă nu veneau!

— Domnul Palmer va fi mai mult decât fericit să vă vadă, spuse ea. Ce credeți că a spus când a aflat că veniți cu mama? Am uitat ce-a zis, dar a fost ceva foarte amuzant!

După o oră sau două petrecute în ceea ce mama ei numea pălăvrăgeală plăcută, sau, cu alte cuvinte, după o serie de întrebări privitoare la toate cunoștințele lor puse de doamna Jennings și răsese fără rost din partea doamnei Palmer, aceasta din urmă le propuse tuturor să o însoțească la câteva prăvălii unde avea treabă în acea dimineață, propunere acceptată numaidecât de doamna Jennings și de Elinor, întrucât aveau și ele de făcut niște cumpărături. Marianne, deși la început refuză, fu convinsă să meargă și ea.

Oriunde merseră, Marianne stătea continuu la pândă. În Bond Street mai ales, unde făcură mare parte din cumpărături, ochii ei cercetară neîncetat mulțimea, și în toate magazinele fu la fel de absentă la ceea ce avea în fața ochilor și deloc interesată de ceea ce le preocupa pe celelalte. Neliniștită și nemulțumită pretutindeni, sora ei nu putu să-i obțină părerea cu privire la vreun articol de cumpărat care ar fi putut să le intereseze pe amândouă. Nimic nu-i mai făcea plăcere; abia aștepta să se întoarcă acasă și își stăpânea cu greu enervarea pricinuită de plictisitoarea doamnă Palmer, ai cărei ochi erau atrași de orice lucru frumos, scump sau nou, care voia să cumpere tot și nu se hotăra la nimic, pierzându-și vremea în încântare și nehotărâre.

Când se întoarseră acasă, dimineața era pe sfârșite; nici nu intrară bine, că Marianne o și rupse la fugă pe scări, iar când Elinor o urmă, o găsi întorcându-se de la masă cu fața tristă, ceea ce dovedea că Willoughby nu trecuse pe acolo.

— N-a fost lăsată nici o scrisoare pentru mine cât am fost plecată? Îl întrebă ea pe lacheul care intrase cu pachetele. Când i se răspunse negativ, adăugă: Ești absolut sigur? Ești sigur că nici un servitor, nici un portar n-a lăsat vreo scrisoare sau vreun bilet?

Omul răspunse că nu lăsase nimeni nimic.

— Ce ciudat! spuse ea cu glasul coborât și dezamăgit,

întorcându-se spre fereastră.

„Foarte ciudat, într-adevăr”, își spuse în sinea ei Elinor, cercetându-și sora cu neliniște. „Dacă n-ar fi știut că e în Londra, nu i-ar fi scris, așa cum a făcut; i-ar fi scris la Combe Magna; dar dacă e în Londra, e ciudat că nici nu vine, nici nu scrie! Oh, dragă mamă, greșești încuviințând o logodnă între o fată atât de tânără și un bărbat atât de puțin cunoscut, logodnă care decurge atât de îndoielnic și de misterios! Tare aș vrea să cercetez situația, dar oare cum va fi privit amestecul meu?”

După un oarecare timp de gândire, hotărî că, dacă aparențele continuau să fie la fel de neplăcute ca acum, trebuia să-i prezinte mamei ei, cu toată tăria, necesitatea unei investigații serioase a problemei.

Luară masa cu doamna Palmer și două doamne în vârstă, prietene bune cu doamna Jennings, cu care aceasta se întâlnise în cursul dimineții și le invitase la prânz. Una dintre ele plecă la scurt timp după ceai, pentru a îndeplini niște obligații pe care le avea pentru acea seară, iar Elinor fu nevoită să ajute la organizarea unei partide de whist pentru celelalte. În astfel de ocazii, Marianne nu era de nici un folos, căci nu voia să învețe să joace whist, însă, cu toate că fu liberă să facă ce voia, seara nu-i oferi nicicum mai multe plăceri decât lui Elinor, căci timpul se scurse în neliniștea așteptării și durerea dezamăgirii. Se strădui în câteva rânduri să citească preț de câteva minute, dar cartea fu aruncată curând deoparte și ea reveni la mai interesanta îndeletnicire de a umbla de colo-colo prin cameră, oprindu-se o clipă ori de câte ori ajungea la fereastră, în speranța de a desluși mult așteptata bătaie în ușă.

CAPITOLUL V

A doua zi, când se întâlneau la micul dejun, doamna Jennings spuse:

— Dacă vremea asta frumoasă mai ține mult, sir John nu o să vrea să plece de la Barton săptămâna viitoare; pentru vânători e trist să piardă plăcerea unei zile de vânatoare. Sărmanii de ei! Mi-e milă de ei ori de câte ori se întâmplă s-o piardă, căci se pare că pun mult la inimă lucru ăsta.

— Asta e adevărat! exclamă cu glas vesel Marianne, îndreptându-se spre fereastră pentru a vedea cum era vremea. La asta nu m-am gândit. Vremea asta îi ține pe mulți vânători la țară.

Această amintire fericită îi restituie toată buna dispoziție.

— Pentru ei chiar că e o vreme încântătoare, continuă ea în timp ce se așeza la masă, cu chipul fericit. Câtă plăcere trebuie să le facă! Însă nu cred să dureze mult, adăugă ea, iarăși ușor neliniștită. În perioada asta a anului și după așa ploi, în mod sigur nu o să ne mai bucurăm mult de ea. Va veni în curând înghețul și, după câte se pare, va fi un ger cumplit. Poate chiar peste o zi sau două. Vremea asta extrem de blândă nu poate să mai țină mult... da, s-ar putea să fie îngheț chiar la noapte!

— În orice caz, cred că la sfârșitul săptămânii viitoare îi vom avea la Londra pe sir John și pe lady Middleton spuse Elinor, dorind s-o împiedice pe doamna Jennings să citească la fel de bine ca ea gândurile surorii ei.

— Da, draga mea, garantez că așa va fi. Mary știe întotdeauna să-și impună punctul de vedere.

„Iar acum o să scrie la Combe cu poșta de azi”, presupuse în gând Elinor.

Dar dacă Marianne chiar scrisese, scrisoarea fu întocmită și expediată în taină, căci, cu toată atenția ei, Elinor nu observă nimic care să confirme faptul. Oricare ar fi fost adevărul și oricât de puțin mulțumită se simțea Elinor, atâta timp cât o vedea pe Marianne binedispusă, nu se simțea nici ea prea rău. Iar Marianne era binedispusă; era fericită de blândețea vremii și mai fericită încă în așteptarea gerului.

Își petrecură o mare parte a dimineții lăsând cărți de vizită pe la casele cunoștințelor doamnei Jennings, pentru a le înștiința că era

în Londra, iar Marianne fu ocupată tot timpul cu observarea direcției vântului, a schimbărilor cerului și modificărilor survenite în aer.

— Nu ți se pare mai frig decât azi-dimineață, Elinor? Mie mi se pare că diferența e foarte clară. Mi-e frig la mâini chiar și în manșon. Ieri nu era așa, cred. Și norii par să se risipească și într-o clipă o să iasă soarele; o să avem o după-amiază senină.

Elinor era când amuzată, când îndurerată, însă Marianne persevera, văzând în fiecare seară, din strălucirea focului, și în fiecare dimineață, din aspectul atmosferei, simptomele sigure ale gerului care se apropia.

Domnișoarele Dashwood nu aveau motive să fie nemulțumite de stilul de viață și de cunoștințele doamnei Jennings și nici de purtarea lor față de ele, mereu amabilă. Toate treburile din gospodăria ei erau conduse după un plan extrem de flexibil și, în afară de câțiva prieteni vechi la care nu renunțase, spre regretul lui lady Middleton, nu se vizita cu nimeni a cărei prezență să le fi indispus pe tinerele ei tovarășe. Mulțumită să constate că, în această privință, lucrurile stăteau mai bine decât se așteptase, Elinor era foarte dispusă să se împace cu lipsa de distracție adevărată a petrecerilor de seară la care, fie că se țineau acasă, fie în oraș, se jucau numai cărți, ceea ce nu o amuza deloc.

Colonelul Brandon, care primise invitația de a le vizita oricând, era la ele aproape în fiecare zi; venea să se uite la Marianne și să stea de vorbă cu Elinor, căreia deseori conversația cu el îi făcea mai multă plăcere decât oricare alt eveniment zilnic, dar care, totodată, vedea cu multă îngrijorare că interesul lui față de sora ei rămânea neschimbat. Se temea că era un interes care devenea mai puternic. O îndurera să vadă cât de arzător o privea deseori pe Marianne, și era în mod sigur mai abătut decât la Barton.

Cam la o săptămână de la sosirea lor, deveni sigur că sosise și Willoughby. Într-o dimineață, când se întoarseră de la o plimbare cu trăsură, găsiră pe masă cartea lui de vizită.

— Doamne sfinte! exclamă Marianne. A fost aici în timp ce eram plecate!

Elinor, bucuroasă să-l știe în Londra, se aventură să spună:

— Fii sigură că mâine va veni din nou.

Dar Marianne abia dacă o auzi și, la intrarea doamnei Jennings, fugi cu prețioasa carte de vizită.

Acest eveniment îi ridică moralul lui Elinor, dar pe sora ei o făcu să fie și mai agitată decât până atunci. Din această clipă mintea

ei nu mai cunosc liniște; nerăbdarea de a-l vedea apărând în orice moment o făcu să nu mai fie bună de nimic. În dimineața următoare, când celelalte ieșiră în oraș, ea insistă să rămână acasă.

Elinor nu se gândi decât la ce s-ar fi putut întâmpla în Berkeley Street în absența lor; însă, când se întoarseră, fu suficient să-i arunce surorii ei o privire ca să-și dea seama că Willoughby nu mai făcuse o a doua vizită. Tocmai atunci fu adus și lăsat pe masă un bilet.

— Pentru mine? strigă Marianne, înaintând repede.

— Nu, doamnă, pentru stăpâna mea.

Dar, neconvinsă, Marianne îl ridică pe loc.

— Într-adevăr, e pentru doamna Jennings. Ce păcat!

— Aștepți o scrisoare? întrebă Elinor, nemaiputând să tacă.

— Da, oarecum...

După o scurtă pauză, Elinor spuse:

— N-ai încredere în mine, Marianne.

— Vai, Elinor, tocmai tu îmi reproșezi asta, tu, care n-ai încredere în nimeni!

— Eu! exclamă Elinor, puțin derutată. Dar, Marianne, eu nu am nimic de spus.

— Nici eu, răspunse Marianne cu energie. Suntem în situații asemănătoare. Nici una dintre noi nu are nimic de spus; tu, pentru că nu ești comunicativă, iar eu, pentru că n-am nimic de ascuns.

Măhnită de această acuzație de închidere în sine, pe care nu o putea respinge, Elinor nu știu cum s-o facă pe Marianne să-și deschidă sufletul mai mult.

Curând apărură și doamna Jennings și, după ce i se dădu biletul, îl citi cu glas tare. Era de lady Middleton, care o anunța că sosiseră în Conduit Street și o ruga să treacă pe acolo în acea seară, împreună cu verișoarele ei. Treburile lui sir John și răceala de care suferea ea îi împiedicau să vină în Berkeley Street. Invitația fu acceptată; însă, când se apropie ora de plecare, cum politetea elementară față de doamna Jennings cerea ca amândouă s-o însoțească în acea vizită, lui Elinor îi fu destul de greu să-și convingă sora să meargă, căci aceasta nu îl văzuse încă pe Willoughby și, de aceea, nu numai că nu avea chef de distracție, ci se și temea că el va trece iarăși pe acolo în lipsa ei.

În seara aceea Elinor descoperi că firea omului nu se schimbă în mod esențial odată cu schimbarea locuinței, căci, abia instalat la Londra, sir John reușise să adune în jurul său vreo douăzeci de tineri

și să-i distreze cu un bal. Totuși, asta era un lucru cu care lady Middleton nu era de acord. La țară, un bal pe nepregătite era absolut acceptabil; însă la Londra, unde reputația de eleganță era mult mai importantă și mai greu de obținut, era un risc prea mare să se afle că lady Middleton organizase un bal mic cu numai opt sau nouă perechi, două viori și un simplu bufet rece, și asta numai pentru a face plăcere câtorva fete.

Domnul și doamna Palmer erau și ei prezenți. Domnul Palmer, pe care nu-l văzuseră când sosise la Londra, întrucât avea grijă să evite impresia că-i acorda atenție soacrei lui și nici nu se apropia de ea, nu dădu nici un semn de recunoaștere la intrarea lor. Le privi în treacăt, de parcă nu știa cine sunt, și se mulțumi s-o salute pe doamna Jennings dând din cap, din cealaltă parte a încăperii. Când intră, Marianne aruncă o privire în jur; fu destul ca să constate că el nu era acolo, și se așeză la fel de puțin dispusă să se amuze sau să-i amuze pe ceilalți. Cam după o oră, domnul Palmer se îndreptă agale spre domnișoarele Dashwood pentru a-și exprima uimirea că le vedea la Londra, deși colonelul Brandon fusese primul care îl informase despre sosirea lor, iar el însuși spusese ceva foarte amuzant când aflate că urmau să vină.

— Credeam că sunteți în Devonshire, spuse el.

— Da? răspunse Elinor.

— Când vă întoarceți acolo?

— Nu știu.

Și astfel conversația lor luă sfârșit.

Marianne nu fusese niciodată în viața ei mai puțin doritoare să danseze ca în acea seară, și niciodată efortul nu o obosise atât de tare. Se plânse de acest lucru când se întoarseră în Berkeley Street.

— Of, cunoaștem prea bine motivul, spuse doamna Jennings. Dacă ar fi fost acolo o anumită persoană, pe care n-am s-o numesc, n-ai mai fi cătuși de puțin obosită; și, ca să fim dreapți, n-a fost deloc frumos din partea lui să evite să te întâlnească, deși a fost invitat.

— Invitat! exclamă Marianne.

— Așa mi-a spus fiica mea, lady Middleton, căci se pare că sir John s-a întâlnit cu el pe stradă azi-dimineață.

Marianne nu mai spuse nimic, dar arătă nespuse de îndurerată. În această situație, nerăbdătoare să facă ceva ce i-ar fi putut aduce alinare surorii ei, Elinor se hotărî să-i scrie mamei sale în dimineața următoare, în speranța că teama pentru sănătatea lui Marianne o va face să întreprindă acele cercetări atât de mult amânate; și fu și mai

nerăbdătoare să treacă la această măsură a doua zi, după micul dejun, când o văzu pe Marianne scriindu-i iarăși lui Willoughby, căci nu-și putea închipui că scrie altcuiva.

Pe la prânz, doamna Jennings ieși singură în oraș cu treburi și Elinor începu deodată să scrie, în timp ce Marianne, prea neliniștită ca să facă ceva, prea tulburată ca să înceapă o conversație, mergea de la o fereastră la alta, sau stătea lângă foc, îngândurată și tristă. Elinor fu foarte serioasă în cererea către mama ei, relatându-i tot ce se întâmplase, împărtășindu-i bănuielile ei cu privire la nestatornicia lui Willoughby și îndemnând-o, făcând apel la datorie și afecțiune, să-i ceară lui Marianne să-i dezvăluie adevărata situație cu privire la el.

Nici nu-și termină bine scrisoarea, când o bătaie în ușă vesti un musafir și fu anunțat colonelul Brandon. Marianne, care îl văzuse de la fereastră și care detesta compania de orice fel, părăsi camera înainte de intrarea lui. Brandon părea mai grav ca de obicei și, cu toate că își exprimă satisfacția că o găsea pe domnișoara Dashwood singură, de parcă ar fi avut să-i spună ceva în particular, stătu o vreme fără să scoată o vorbă. Convinsă că avea să-i comunice ceva care avea legătură cu sora ei, Elinor așteptă nerăbdătoare ca el să înceapă discuția. Nu era prima oară când avea această convingere; de mai multe ori până atunci, începând cu observații precum „Sora dumitale nu arată bine azi”, sau „Sora dumitale pare abătută”, fusese pe punctul fie de a-i dezvălui, fie de a o întreba ceva anume despre ea. După o pauză de câteva minute el rupse tăcerea și o întrebă, cu o oarecare emoție în glas, când trebuia s-o felicite pentru achiziția unui cumnat. Elinor nu se așteptase la o astfel de întrebare și, neavând nici un răspuns pregătit, fu nevoită să recurgă la trucul simplu și obișnuit de a-l întreba ce voia să spună. El răspunse, încercând să zâmbească:

— Logodna surorii dumitale cu domnul Willoughby este un lucru bine cunoscut de toată lumea.

— Nu poate fi cunoscută de toată lumea, căci nici familia ei nu știe de ea.

El păru surprins și spuse:

— Te rog să mă ierți, mă tem că întrebarea mea a fost impertinentă; însă nu m-am gândit că doriți să fie un secret, întrucât corespundează pe față și toată lumea discută despre căsătoria lor.

— Cum e cu puțință? Pe cine ați auzit vorbind despre asta?

— Pe mulți... dintre care pe unii nici nu-i cunoști, iar pe alții

îi cunoști foarte bine — doamna Jennings, doamna Palmer și familia Middleton. Și poate tot n-aș fi crezut, căci, atunci când mintea nu dorește să fie convinsă, găsește întotdeauna ceva care să-i susțină îndoielile, dacă, cu totul întâmplător, n-aș fi văzut în mână servitorului care mi-a deschis azi un bilet adresat domnului Willoughby cu scrisul surorii dumitale. Am venit să întreb, deși eram convins înainte de a pune întrebarea. Este totul hotărât? Oare nu e cu puțință să nu...? Însă eu n-am nici un drept, și n-aș putea avea vreo șansă de izbândă. Scuză-mă, domnișoară Dashwood. Cred că am greșit vorbind atât de mult, dar nu prea știu ce să fac și întotdeauna am avut mare încredere în înțelepciunea dumitale. Spune-mi că totul e hotărât, că orice încercare ar fi zadarnică — pe scurt, că nu-mi rămâne altceva de făcut decât să-mi ascund sentimentele, dacă acest lucru mai este cu puțință.

Aceste cuvinte, care erau o mărturisire fățișă a dragostei lui pentru sora ei, o mișcăre foarte tare pe Elinor. Pe moment, nu fu în stare să spună nimic și îi trebui un oarecare timp pentru a se gândi la răspunsul cel mai potrivit. Adevărata stare a lucrurilor dintre Willoughby și sora ei îi era atât de puțin cunoscută încât, în străduința de a o lămuri, primejdia de a spune prea mult era la fel de mare cu aceea de a spune prea puțin. Totuși, întrucât era convinsă că afecțiunea lui Marianne pentru Willoughby nu-i lăsa nici o speranță colonelului Brandon, oricare ar fi fost deznodământul acelei afecțiuni, și dorind totodată să nu se expună la vreo critică, după o oarecare chibzuială hotărî că era mai prudent și mai puțin dureros să spună mai mult decât știa cu adevărat sau credea. Prin urmare, recunosc că, deși nu fusese informată de către ei despre termenii în care erau, nu avea nici o îndoială asupra afecțiunii lor reciproce și nu era uimită să audă de corespondența dintre ei.

Colonelul o ascultă cu atenție, în tăcere, și, când ea încetă să vorbească, se ridică numaidecât de la locul lui și după ce spuse cu un glas emoționat: „Surorii dumitale îi doresc toată fericirea din lume, iar lui Willoughby să-și dea silința s-o merite”, își luă rămas-bun și plecă.

Această conversație nu-i oferă lui Elinor prilejul să-și alunge neliniștea cu privire la alte aspecte; dimpotrivă, rămase neplăcut impresionată de nefericirea colonelului Brandon, iar nerăbdarea de a afla evenimentul care trebuia să o confirme o împiedică să dorească s-o înlăture.

CAPITOLUL VI

În următoarele trei sau patru zile nu se întâmplă nimic care s-o facă pe Elinor să regrete că apelase la mama ei, căci Willoughby nici nu veni, nici nu scrisese.

Pe la sfârșitul acelei perioade trebuiră s-o însoțească pe lady Middleton la o petrecere la care doamna Jennings nu putea lua parte din cauză că fiica ei cea mică nu se simțea prea bine, iar Marianne, pe deplin abătută, nepăsătoare la înfățișarea sa și vădit indiferentă dacă mergea sau rămânea acasă, se pregăti pentru acea petrecere fără să manifeste speranță sau plăcere. După ceai, stătu lângă focul din salon până la sosirea lui lady Middleton, fără să se miște de pe scaun sau să-și schimbe poziția, cufundată în propriile-i gânduri și insensibilă la prezența surorii ei, iar când în cele din urmă li se spuse că lady Middleton le așteaptă la ușă tresări de parcă uitase că aștepta pe cineva.

Sosiră la timp la locul de destinație și, de îndată ce șirul de calești din fața lor le permise, se dădură jos, urcară scările și își auziră numele anunțate cu un glas sonor de la un palier la altul și intrară într-o sală luminată splendid, plină de lume, în care era înăbușitor de cald. După ce, conform regulilor bunei-cuviințe, își prezentară omagiile stăpânei casei, se amestecară în mulțime și își luară partea de căldură și lipsă de confort, pe care sosirea lor le spori. După un oarecare timp petrecut în tăcere și nemișcare, lady Middleton luă loc la masa de cărți și, cum Marianne nu avea chef să se miște prin salon, ea și Elinor avură norocul să găsească două scaune și se așezară, nu departe de masa de joc.

Nu stăteau de mult timp astfel când Elinor îl zări pe Willoughby, la câțiva metri de ele, angajat într-o conversație aprinsă cu o tânără foarte elegantă. Curând îi prinse privirea, și el se înclină numaidecât, dar fără să încerce să vorbească cu ea sau să se apropie de Marianne, deși nu putea să n-o fi văzut, apoi își continuă conversația cu aceeași doamnă. Elinor se întoarse involuntar spre Marianne, să vadă dacă situația putea rămâne neobservată de către ea. În acel moment îl zări și ea și, cu fața strălucind brusc de încântare, s-ar fi îndreptat spre el pe loc, dacă sora ei n-ar fi oprit-o.

— Doamne sfinte! exclamă ea. E acolo... e acolo... Oh, de ce nu se uită la mine? De ce nu pot să vorbesc cu el?

— Te rog să te liniștești și să nu-ți dai în vileag sentimentele în fața celor prezenți, spuse Elinor. Poate că încă nu te-a observat.

Însă nici ea nu credea asta, iar a fi liniștită într-un astfel de moment nu era numai peste puterile lui Marianne, ci și dincolo de dorința ei. Ședea pe scaun chinută de nerăbdare, ceea ce îi schimba toate trăsăturile.

În cele din urmă el se răsuca din nou și se uită la amândouă; Marianne se ridică numaidecât și, pronunțându-i numele cu un glas afectuos, îi întinse mâna. El se apropie și, adresându-i-se mai degrabă lui Elinor decât lui Marianne, de parcă dorea să-i evite privirea, și hotărât să nu-i ia în seamă atitudinea, se interesă în grabă de doamna Dashwood și întrebă de cât timp erau în Londra. În fața unei astfel de purtări, Elinor se pierdu cu firea și nu putu să scoată o vorbă. Sora ei, însă, își exprimă pe loc sentimentele. Roșie toată la față, exclamă cu un glas copleșit de emoție:

— Doamne sfinte, Willoughby! Ce înseamnă toate astea? N-ai primit scrisorile mele? Nu vrei să dai mâna cu mine?

Atunci, el nu mai putu să evite s-o facă, însă atingerea ei îi păru dureroasă și îi ținu mâna numai o clipă. În tot acest timp, Marianne se lupta evident să-și recapete stăpânirea de sine. Elinor îi urmări fața și văzu că expresia ei se liniștea. După o clipă, Willoughby rosti calm:

— Am avut onoarea să trec marșea trecută prin Berkeley Street și am regretat foarte mult că n-am avut norocul să vă găsesc acasă nici pe dumneavoastră, nici pe doamna Jennings. Sper că nu s-a pierdut cartea mea de vizită.

— Dar n-ai primit biletele de la mine? întrebă Marianne, cu cea mai sălbatică neliniște. Sunt sigură că e o greșeală aici — o greșeală îngrozitoare. Ce poate să însemne asta? Pentru Dumnezeu, Willoughby, spune-mi ce s-a întâmplat!

El nu răspunse; se schimbă la față și toată stânjeneala îi reveni; dar, întâlnind privirea domnișoarei cu care discutasese înainte și simțind parcă nevoia unui efort imediat, își reveni iarăși și spuse:

— Da, am avut plăcerea să primesc informația cu privire la sosirea dumneavoastră la Londra, pe care ați avut amabilitatea să mi-o transmiteți.

Apoi, cu o mică plecăciune, se întoarse în grabă lângă prietena lui.

Marianne, care acum arăta albă ca varul și nu se mai putea ține pe picioare, se prăbuși pe scaunul ei, iar Elinor, care se aștepta

s-o vadă leșinând în orice clipă, încercă să o ferească de privirile celorlalți, în timp ce o readucea în simțiri cu apă de lavandă.

— Elinor, du-te la el și fă-l să vină la mine! spuse Marianne de îndată ce putu să vorbească. Spune-i că trebuie să-l văd iarăși, că trebuie să vorbesc cu el numaidecât. N-am stare... n-am să mai am o clipă de liniște până nu se vor lămuri toate astea... trebuie să fie la mijloc o neînțelegere. Oh, du-te la el în clipa asta!

— Cum să fac asta? Nu, draga mea Marianne, trebuie să ai răbdare. Aici nu-i locul pentru explicații. Așteaptă până mâine.

Reuși cu greu s-o împiedice să se ducă ea însăși după el, îi fu cu neputință s-o convingă să-și stăpânească agitația, să aștepte măcar până putea să vorbească cu el între patru ochi, căci Marianne continuă să-și exprime neîncetat, cu glas coborât, nefericirea pe care o simțea, prin exclamații de durere. În scurtă vreme Elinor îl văzu pe Willoughby părăsind încăperea pe ușa care dădea spre scară și, spunându-i lui Marianne că plecase, o convinse că era cu neputință să mai vorbească iarăși cu el în acea seară, îndemnând-o din nou să se liniștească. Marianne o rugă pe sora ei să stăruie pe lângă lady Middleton să le ducă acasă, întrucât era prea nefericită ca să mai rămână un minut.

Informată că Marianne nu se simțea bine, lady Middleton, deși era în mijlocul unei partide de cărți, era prea politicoasă pentru a se împotrivi dorinței ei de a pleca și, trecându-și cărțile unei prietene, ieși de îndată ce fu adusă caleașca. Pe drumul de întoarcere în Berkeley Street nu se rosti nici o vorbă. Marianne suferea în tăcere, prea îndurerată ca să poată măcar să plângă; însă, cum din fericire doamna Jennings nu venise acasă, putură să se ducă direct în camerele lor, unde sărurile de amoniu o readuseră puțin în simțiri. În scurt timp era dezbrăcată și culcată și, cum părea dornică să fie singură, sora ei o părăsi și, în timp ce aștepta întoarcerea doamnei Jennings, avu destul timp să se gândească la cele petrecute.

Nu se putea îndoi că între Willoughby și Marianne existase un fel de logodnă, și părea la fel de limpede că Willoughby se plictisise de ea; căci orice speranță ar fi putut anima încă dorințele lui Marianne, ea, una, nu putea atribui un astfel de comportament vreunei greșeli sau neînțelegeri. Nimic nu o putea explica, în afară de o schimbare totală a sentimentelor. Indignarea ei ar fi fost și mai puternică dacă n-ar fi fost martoră la acea stânjenală care părea o recunoaștere a purtării lui urâte și o împiedica să-l considere atât de lipsit de scrupule încât să se fi jucat de la bun început cu

sentimentele surorii ei fără vreun scop. Poate că absența îi slăbise afecțiunea, iar comoditatea îl făcuse să și-o înfrângă, însă ea nu se îndoia că acea afecțiune existase la început.

Cât despre Marianne, nu putea să se gândească fără cea mai adâncă îngrijorare la durerea pe care o întâlnește atât de nefericită trebuie să i-o fi provocat deja și la suferința și mai mare care, cu siguranță, avea să vină. Prin comparație ea avea o situație fericită, căci putea să-l stimeze pe Edward la fel ca până atunci, chiar dacă ar fi fost despărțiți în viitor. Însă se părea că toate împrejurările care ar fi putut face și mai rău se uniseră pentru a spori nefericirea lui Marianne prin despărțirea definitivă de Willoughby, prin ruptura imediată și irevocabilă cu el.

CAPITOLUL VII

În dimineața următoare, înainte ca fata în casă să le aprindă focul sau ca soarele să capete putere asupra unei zile reci și mohorâte de iarnă, Marianne stătea în genunchi, îmbrăcată numai pe jumătate, lângă pervazul unei ferestre, unde avea puțină lumină, și scria atât de repede cât îi permiteau lacrimile care îi curgeau fără încetare pe obraji. Așa o zări Elinor când fu deșteptată de agitația și suspinele ei și, după ce o urmări neliniștită câteva clipe, o întrebă cu cea mai mare blândețe:

— Marianne, pot să întreb...

— Nu, Elinor, nu întreba nimic, răspunse ea. Curând vei afla totul.

Calmul disperat cu care rosti aceste cuvinte nu ținu decât atât cât le spuse, fiind urmat imediat de revenirea aceleiași dureri fără limite. Trecură câteva minute până putu să-și continue scrisoarea, și dese răbufniri de durere care o sileau să se oprească din scris din când în când erau dovezi grăitoare a ceea ce simțea scriindu-i, mai mult ca sigur, pentru ultima oară lui Willoughby.

Elinor dădu dovadă de toată atenția discretă de care era în stare, și ar fi căutat să o aline și s-o liniștească și mai mult, dacă Marianne nu ar fi implorat-o, cu înfocarea celei mai mari nervozități, să nu-i mai vorbească pentru nimic în lume. În astfel de împrejurări, era mai bine pentru amândouă să nu stea mult împreună; starea de spirit agitată a lui Marianne o făcu nu doar să părăsească încăperea de îndată ce se îmbracă, ci și să rătăcească prin casă, evitând să vadă pe cineva.

La micul dejun, Marianne nici măcar nu încercă să mănânce ceva, iar Elinor își dădu toată silința, nu s-o îndemne să mănânce sau s-o compătimească, ci s-o facă pe doamna Jennings să fie atentă numai la ea, și nu la Marianne.

Cum micul dejun era masa preferată a doamnei Jennings, ținu destul de mult și, după ce se sfârși, tocmai se așezau la masa de lucru când Marianne primi o scrisoare pe care o luă nerăbdătoare din mâna servitoarei și, făcându-se albă ca varul, fugi imediat în cameră. Dându-și seama din comportarea lui Marianne că scrisoarea trebuia să fie de la Willoughby, Elinor simți dintr-odată că i se face rău, abia mai putu să-și țină capul sus și începu să tremure atât de tare încât se

temu că era cu neputință ca doamna Jennings să nu bage de seamă. Totuși, buna doamnă văzu numai că Marianne primise o scrisoare de la Willoughby, ceea ce i se păru o glumă foarte bună și o trată ca atare, exprimându-și râzând speranța că avea s-o găsească pe placul ei. Era prea ocupată cu măsurarea firelor de lână pentru carpeta la care lucra ca să bage de seamă ceva. După ce Marianne dispăru, continuă liniștită:

— Pe cuvântul meu că n-am văzut în viața mea o tânără atât de îndrăgostită! Fetele mele au fost nimic pe lângă ea, deși au fost și ele destul de prostuțe; cât despre domnișoara Marianne, e o făptură cu totul schimbată. Sper din toată inima că el n-o să mai aștepte mult, căci e dureros s-o vezi arătând atât de bolnavă și pierită. Spune-mi, rogu-te, când urmează să se căsătorească?

Cu toate că Elinor nu fusese nicicând mai puțin dispusă să vorbească, se văzu nevoită să răspundă unui asemenea atac și, prin urmare, încercând să zâmbească, replică:

— Chiar v-ați convins, doamnă, că sora mea e logodită cu domnul Willoughby? Credeam că e doar o glumă, dar o întrebare atât de serioasă pare să sugereze mai mult; de aceea, mă văd obligată să vă rog să nu vă mai amăgiți. Vă asigur că nimic nu m-ar mira mai mult decât să aud că ei urmează să se căsătorească.

— Rușine, domnișoară Dashwood, rușine! Cum poți să vorbești așa? Oare nu știm cu toții că trebuie să fie o căsătorie, că s-au îndrăgostit până peste cap din clipa în care s-au cunoscut? Oare nu i-am văzut zi de zi, în Devonshire, de dimineată până seara, împreună? Și crezi că nu știu că sora dumitale a venit cu mine la Londra cu scopul de a-și cumpăra haine de nuntă? Haide, haide, asta nu se face. Pentru că dumneata ești atât de vicleană în privința asta, crezi că nimeni altcineva nu are minte; dar lucrurile nu stau așa, și-o spun eu, căci lucrul ăsta e de mult cunoscut în tot orașul. Le-am spus tuturor despre asta, și la fel și Charlotte.

— Chiar că vă înșelați, doamnă, spuse Elinor, foarte serios. Faceți un lucru foarte rău răspândind o astfel de veste, și veți vedea că așa este, deși acum nu vreți să mă credeți.

Doamna Jennings râse din nou, dar Elinor nu mai avu chef să mai spună ceva și, cum era nerăbdătoare să știe ce scrisese Willoughby, se duse în grabă în camera lor unde, deschizând ușa, o văzu pe Marianne întinsă pe pat, aproape sufocată de durere, cu o scrisoare în mână și alte două sau trei zăcând lângă ea. Elinor se apropie, dar nu scoase o vorbă; și, așezându-se pe pat, o luă de

mână, o sărută drăgăstos de mai multe ori, apoi izbucni în lacrimi care, la început, fură la fel de violente ca ale lui Marianne. Deși nu era în stare să vorbească, Marianne păru să simtă toată blândețea acestei purtări și, după ce plânseră împreună un timp, îi înmână lui Elinor toate scrisorile, apoi își îngropă fața în batistă și aproape că urlă de durere. Elinor, care știa că o așa durere trebuia să-și urmeze cursul, oricât de tulburător era să fii martor la ea, așteptă până când Marianne se mai liniști puțin apoi, nerăbdătoare, luă scrisoarea lui Willoughby și citi următoarele:

Stimată domnișoară,

Tocmai am avut onoarea de a primi scrisoarea dumneavoastră, pentru care vă rog să primiți sincerele mele mulțumiri. Mă îngrijorează mult că purtarea mea de aseară nu a întrunit aprobarea dumneavoastră și, deși mi-e greu să descopăr cum am putut să să am nenorocul să vă supăr, vă cer iertare pentru ceea ce, vă asigur, a fost absolut neintenționat. Nu o să mă gândesc niciodată decât cu cea mai mare plăcere la fostele mele legături cu familia dumneavoastră din Devonshire, și mă amăgesc cu gândul că ele nu vor fi întrerupte de vreo greșeală sau înțelegere greșită a faptelor mele. Stima mea pentru toată familia dumneavoastră este foarte sinceră, dar, dacă am avut ghinionul să dau naștere unei credințe că a existat ceva mai mult decât am simțit sau am vrut să exprim, am să-mi reproșez că n-am fost mai prudent în exprimarea acestei stime. Veți fi de acord că era cu neputință să mă fi gândit la mai mult, când veți înțelege că afecțiunea mea era de mult angajată în altă parte, și cred că nu vor trece multe săptămâni până când această logodnă va fi un fapt împlinit. Mă supun cu mare regret poruncii dumneavoastră de a vă înapoia scrisorile cu care am fost onorat și șuvița de păr pe care mi-ați dăruit-o cu atâta mărinimie.

Rămân, stimată domnișoară, al dumneavoastră supus și umil servitor,

John Willoughby.

E ușor de închipuit cu ce indignare trebuie să fi fost citită o astfel de scrisoare de către domnișoara Dashwood. Cu toate că, încă înainte s-o înceapă, știa că trebuia să aducă o dovadă a nestatorniciei lui și să confirme despărțirea lor definitivă, nu știa că se puteau folosi astfel de vorbe pentru a o anunța și nici nu-l credea pe Willoughby în stare să se abată atât de mult de la aparența sentimentelor onorabile și delicate, potrivite cu buna-cuviință firească a unui gentleman, încât să trimită o scrisoare atât de

nerușinat de crudă, o scrisoare care, în loc să arate, odată cu dorința lui de a-și recăpăta libertatea, și manifestări de regret, nu recunoștea înșelarea încrederii, nega orice afecțiune aparte — o scrisoare în care fiecare rând era o insultă și care dovedea că autorul ei era un ticălos înrăit.

Elinor se uită un timp la ea cu uimire și indignare, apoi o reciti de câteva ori; ceea ce nu făcu decât să-i sporească sila față de cel care o scrisese, iar sentimentele împotriva lui erau atât de înverșunate, încât nu îndrăzni să vorbească, de teamă să n-o facă pe Marianne să sufere și mai mult, tratând ruperea logodnei lor nu ca pe o pierdere regretabilă, ci ca pe o salvare de la cel mai rău și mai iremediabil dintre toate lucrurile, o legătură pe viață cu un bărbat fără scrupule.

Meditând cu seriozitate la conținutul scrisorii, la ticăloșia acelei minți care o dictase și la mintea foarte diferită a unei persoane foarte diferite, care avea o legătură cu povestea asta doar prin sentimentele pe care i le dăruise inima ei, Elinor uită de suferința imediată a surorii ei, uită că avea în poală încă trei scrisori necitite, uită cu desăvârșire că era de mult în acea cameră, astfel încât, atunci când auzi o trăsură oprindu-se în fața casei, se duse la fereastră să vadă cine putea să vină atât de devreme și fu uimită să descopere trăsura doamnei Jennings, care, știa ea, era comandată pentru ora unu. Hotărâtă să nu o lase singură pe Marianne, cu toate că știa că în acele clipe nu-i putea aduce multă alinare, se grăbi să se scuze de la a o însoți pe doamna Jennings, motivând că sora ei nu se simțea bine. Doamna Jennings o scuti numaidecât, exprimându-și sincera îngrijorare pentru indispoziția surorii ei, iar Elinor, după ce o văzu plecată, se întoarse la Marianne, care tocmai încerca să se dea jos din pat; ajunse la timp ca s-o împiedice să cadă, slăbită și amețită cum era din pricina îndelungatei lipse de hrană și odihnă, căci trecuseră multe zile de când nu mai avusese deloc poftă de mâncare și multe nopți de când nu mai dormise cu adevărat; dar acum, când febra așteptării nu o mai însuflețea, urmările se făceau simțite prin dureri de cap, senzație de leșin și epuizare nervoasă. Elinor îi aduse îndată un pahar de vin, care o mai întremă, și în cele din urmă putu să-și exprime recunoștința față de bunătatea surorii sale spunând:

— Sărmană Elinor! Câtă nefericire îți pricinuiesc!

— N-aș vrea decât să pot face ceva ca să te simți mai bine, răspunse Elinor.

Aceste cuvinte fură prea mult pentru Marianne care în chinul

inimii ei nu putu decât să exclame „Oh, Elinor, sunt într-adevăr nefericită!”, după care glasul îi pieri de tot în suspine.

Elinor nu mai putu să fie martoră la acest torent de durere nestăvilită fără să spună nimic.

— Străduiește-te să te liniștești, dragă Marianne, dacă nu vrei să mori și să-i omori pe toți care te iubesc! strigă ea. Gândește-te la mama, gândește-te la cât de nefericită e că suferi. Trebuie să te stăpânești de dragul ei.

— Nu pot, nu pot! strigă Marianne. Dacă te supăr, pleacă, părăsește-mă, urăște-mă, uită-mă, dar nu mă chinui așa. Oh, ce ușor le este să vorbească de stăpânire celor care n-au nici o durere! Fericită Elinor, n-ai ideea cât sufăr eu!

— Mă numești fericită, Marianne? Ah, dacă ai ști!... Și cum poți să crezi că sunt fericită când te văd atât de nenorocită?

— Iartă-mă, iartă-mă! exclamă Marianne, înlănțuindu-i gâtul cu brațele. Știu că suferi din cauza mea, știu ce inimă ai. Totuși tu trebuie să fii fericită. Edward te iubește... Oh, ce poate ucide o așa o fericire?

— Multe, multe împrejurări, spuse Elinor cu gravitate.

— Nu, nu, nu! strigă cu sălbăticie Marianne. El te iubește pe tine și numai pe tine. Tu nu poți să ai vreo durere.

— Nu pot să am nici o plăcere când te văd în starea asta.

— Și n-ai să mă vezi niciodată altfel. Nimic nu poate alunga nefericirea mea.

— Nu trebuie să vorbești așa, Marianne. N-ai nici o alinare, nici un prieten? Oare pierderea ta nu lasă loc de consolare? Acum suferi mult, dar gândește-te cât ai fi suferit dacă îi descopereai mai târziu caracterul, dacă logodna voastră ar fi ținut luni în șir, cum se putea întâmpla, înainte ca el să aleagă să-i pună capăt. Fiecare zi de încredere nefericită din partea ta ar fi făcut lovitura și mai îngrozitoare.

— Logodnă! exclamă Marianne. N-a existat nici o logodnă.

— Nici o logodnă?

— Nu, nu e atât de nedemn pe cât îl crezi. Nu a încălcat niciodată nici un jurământ de credință față de mine.

— Dar ți-a spus că te iubește?

— Da... nu... niciodată categoric. M-a lăsat să cred asta în fiecare zi, dar nu mi-a declarat-o niciodată în mod deschis. Uneori mi se părea că o spune... dar n-a spus-o niciodată.

— Și totuși i-ai scris.

— Da... Ce putea fi rău în asta, după toate cele petrecute?... Dar nu pot să vorbesc.

Elinor nu mai spusese nimic și, întorcându-se la cele trei scrisori care îi stârneau acum o și mai mare curiozitate, începu imediat să le citească. Prima, pe care sora ei i-o trimisese lui Willoughby când sosiseră la Londra, suna în felul următor:

Berkeley Street, ianuarie.

Vei fi uimit, Willoughby, la primirea acestei scrisori, și cred că vei fi mai mult decât uimit când vei afla că sunt la Londra. Prilejul de a veni încoace, deși cu doamna Jennings, a fost o ispită căreia n-am putut să-i rezist. Aș vrea să primești această scrisoare la timp ca să poți să vii aici diseară, dar nu mă voi bizui pe asta. În orice caz, am să te aștept mâine. Deocamdată, la revedere.

M.D.

Al doilea bilet, care fusese scris în dimineața de după balul de la familia Middleton, conținea următoarele:

N-am cuvinte să-ți spun cât am fost de dezamăgită că n-am fost acasă alaltăieri când ai trecut pe aici și nici cât am fost de uimită că n-am primit nici un răspuns la biletul pe care ți l-am trimis acum mai mult de o săptămână. Așteptăm vești de la tine și, mai mult chiar, să te vedem apărând în orice clipă. Te rog să treci iarăși de îndată ce poți și să-mi explici motivul pentru care am așteptat în zadar. Altă dată ar fi bine să vii mai devreme pentru că, în general, ieșim în oraș pe la unu. Aseară am fost la lady Middleton, unde a fost un bal. Mi s-a spus că ai fost și tu invitat la petrecere. Dar oare așa să fie? Dacă așa stau lucrurile și n-ai venit acolo, trebuie să te fi schimbat foarte mult de când ne-am despărțit. Însă nu vreau să cred că este adevărat, și sper să primesc foarte curând asigurarea ta că este altfel.

M.D.

Conținutul ultimului ei bilet către el era următorul:

Ce trebuie să înțeleg, Willoughby, din comportarea ta de aseară? Îți cer din nou o explicație. Eram pregătită să te întâlnesc cu plăcerea căreia despărțirea noastră era firesc să-i dea naștere, cu familiaritatea pe care intimitatea noastră de la Barton mi se pare că o justifică. Însă am fost respinsă! Am petrecut o noapte nefericită, străduindu-mă să găsesc scuze unei purtări care cu greu poate fi numită mai puțin decât insultătoare; însă, cu toate că n-am putut încă găsi o scuză rezonabilă pentru comportamentul tău, sunt gata să-ți ascult justificarea. Poate că ai fost greșit informat sau

înșelat cu bună știință în legătură cu mine, ceea ce m-ar putea coborî în ochii tăi, spune-mi despre ce este vorba, arată-mi pe ce temei te-ai purtat așa, și voi fi mulțumită să pot să-ți dau explicații. M-ar îndurera să fiu nevoită să gândesc rău despre tine; dar, dacă trebuie s-o fac, dacă trebuie să aflu că nu ești ceea ce te-am crezut până acum, că stima ta pentru noi n-a fost deloc sinceră, că purtarea ta față de mine era menită doar să înșele, fie s-o aflu cât mai repede. În prezent, sentimentele mele sunt într-o stare de incertitudine îngrozitoare; aș dori să te achit de vinovăție, dar e mai bine pentru amândoi să cunoaștem adevărul, decât să sufăr ca acum. Dacă sentimentele tale nu mai sunt cele care au fost, te rog să-mi înapoezi biletele și șuvița de păr care se află în posesia ta.

M.D.

Gândindu-se la Willoughby, lui Elinor nu-i venea să creadă că asemenea scrisori, atât de pline de afecțiune și încredere, putuseră să primească un astfel de răspuns. Însă faptul că îl condamna nu o orbea într-atât încât să nu-și dea seama că n-ar fi trebuit deloc să fie scrise, și suferea în tăcere din cauza imprudenței care condusese la astfel de dovezi de dragoste nesolicitate, nemotivate și foarte sever condamnate de cele întâmplare. Marianne, văzând că ea terminase de citit scrisorile, făcu observația că nu conțineau decât ceea ce ar fi scris oricine într-o situație asemănătoare și îi spuse:

— Mă simțeam atât de angajată față de el, pe parcă ne-ar fi legat cel mai serios acord legal.

— Te cred, spuse Elinor, însă, din păcate, el nu simțea același lucru.

— Ba da, Elinor, săptămâni la rând a simțit același lucru. Sunt sigură de asta. Orice ar fi putut să-l schimbe acum — și nu poate să fie decât cea mai mârșavă minciună împotriva mea —, cândva i-am fost atât de dragă pe cât putea să-și dorească sufletul meu. Această șuviță de păr, la care a renunțat acum cu atâta ușurință, mi-a fost cerută cu cele mai arzătoare rugăminți. Să-i fi auzit atunci glasul, să-i fi văzut privirea și purtarea din acea clipă! Ai uitat ultima seară pe care am petrecut-o împreună la Barton? Și dimineața în care ne-am despărțit, când mi-a spus că s-ar putea să treacă multe săptămâni până ne vom reîntâlni... ce nefericit era... aș putea uita vreodată cât de nefericit era?

Câteva clipe nu mai putu să spună nimic, dar, când această emoție trecu, adăugă pe un ton mai ferm:

— Am fost folosită cu cruzime, Elinor, dar nu de către

Willoughby.

— Draga mea Marianne, de cine, dacă nu de el? Cine putea să-l instige?

— Mai degrabă toată lumea, decât inima lui. Mai degrabă aş crede că toate cunoştinţele mele s-au aliat să mă distrugă în ochii lui, decât să-l cred în stare de o aşa cruzime. Poate că femeia asta de care îmi scrie, oricine ar fi ea, sau oricine altcineva în afară de tine, de mama şi de Edward, are o inimă atât de haină încât să mă vorbească de rău. În afară de voi trei, există vreo făptură pe lume pe care să n-o bănuiesc de răutate mai mult decât pe Willoughby, a cărui inimă o cunosc atât de bine?

Elinor nu voia să se certe şi se mulţumi să spună:

— Indiferent cine sunt duşmanii tăi, surioară, fă-i să nu aibă parte de victoria lor răutăcioasă, arată-le cum conştiinţa nevinovăţiei tale şi a bunelor tale intenţii îţi susţine moralul. Mândria care rezistă în faţa unei asemenea rele-voinţe este nimerită şi laudabilă.

— Ba nu! strigă Marianne. O nefericire precum este a mea nu are mândrie. N-au decât să se bucure ştiindu-mă nenorocită. Elinor, celor care nu suferă le dă mâna să fie mândri şi independenţi, să facă faţă insultei sau să întoarcă umiliinţa, însă eu nu pot. Eu trebuie să sufăr, trebuie să fiu nefericită, şi cei care se bucură de asta n-au decât să o facă.

— Dar de dragul mamei şi al meu...

— Aş face mai mult decât de al meu. Dar să par fericită când sunt atât de nefericită... Oh, cine poate să-mi ceară asta?

Un timp, tăcură amândouă. Elinor se plimba îngândurată de la cămin la fereastră şi de la fereastră la cămin, fără să simtă căldura primului şi fără să vadă ceva pe a doua; iar Marianne, aşezată la piciorul patului, cu capul rezemat de un stâlp de-al lui, începu să recitească scrisoarea lui Willoughby şi, după ce se cutremură la fiecare rând, exclamă:

— E prea mult! Oh, Willoughby, Willoughby, ar putea fi asta scrisoarea ta? Eşti crud, crud — nimic nu te poate dezvinovăţi. Nimic nu poate, Elinor. N-ar fi trebuit să nu mai creadă în mine, indiferent ce ar fi auzit împotriva mea. Trebuia să-mi fi spus şi mie, trebuia să-mi fi dat şansa să mă dezvinovăţesc. „...Şuviţa de păr (citi ea din scrisoare) pe care mi-ai dăruit-o cu atâta mărinimie...”, asta este de neiertat! Unde ţi-era inima, Willoughby, când ai scris aceste cuvinte? Oh, câtă cruzime şi insolenţă! Ce justificare o fi având, Elinor?

— Nici una, Marianne.

— Și totuși, femeia asta... cine știe ce șiretlicuri o fi folosit... de când o fi pus la cale asta... și câte o fi născocit! Cine e? Cine poate să fie? Despre care dintre cunoștințele lui feminine l-am auzit spunând că e tânără și atrăgătoare? Oh, despre nici una — vorbea numai despre mine.

Se lăsă din nou tăcerea; Marianne era pradă agitației, și îi puse capăt astfel:

— Trebuie să plec acasă, Elinor. Trebuie să mă duc s-o liniștesc pe mama. N-am putea să plecăm mâine?

— Mâine, Marianne?

— Da. De ce aș mai rămâne aici? Am venit numai de dragul lui Willoughby, iar acum cui îi pasă de mine? Cine se gândește la mine?

— Ar fi cu neputință să plecăm mâine. Îi datorăm doamnei Jennings mai mult decât politețe, iar politețea cea mai elementară nu îngăduie o plecare atât de pripită.

— Bine, atunci peste o zi sau două. Dar nu pot să mai rămân mult aici, nu pot să rămân și să îndur întrebările acestor oameni. Cum am să suport mila familiilor Middleton și Palmer? Mila unei femei precum lady Middleton! Oh, ce-ar spune el de asta?

Elinor o sfătui să se întindă din nou pe pat și Marianne o ascultă; însă, agitată cum era, nu-și găsea locul, se foia întruna, schimbându-și poziția și devenind tot mai nervoasă, astfel încât sora ei reuși cu greu s-o țină în pat și un timp se temu că o să fie constrânsă să ceară ajutor. Până la urmă, totuși, o convinse să ia câteva picături de apă de lavandă, care se dovediră de folos și, până la sosirea doamnei Jennings, Marianne rămase în pat liniștită și nemișcată.

CAPITOLUL VIII

Când se întoarse, doamna Jennings veni numaidecât în camera lor și, fără să aștepte să fie poftită, deschise ușa și păși înăuntru cu un aer de îngrijorare adevărată.

— Cum te simți, draga mea? întrebă ea cu mare compasiune pe Marianne, care își întoarse fața fără să răspundă. Cum se simte, domnișoară Dashwood? Biata de ea, arată foarte rău! Nu-i de mirare. Da, e adevărat. Urmează să se însoare foarte curând. Un om de nimic! Mă scoate din sărite. Doamna Taylor mi-a spus asta acum o jumătate de oră, iar ei i-a spus o prietenă bună a domnișoarei Grey înseși, altfel sigur n-aș fi crezut; și era să leșin când am aflat. Ei bine, am spus, tot ce pot să spun este că, dacă este adevărat, s-a purtat detestabil cu o domnișoară pe care o cunosc, și îi doresc din tot sufletul ca soția lui să-i frângă inima. Și am s-o spun mereu, draga mea, fii sigură de asta. Nu mi-am închipuit că un bărbat poate să se comporte astfel, iar dacă o fi să-l mai întâlnesc vreodată, am să-i trag o săpuneală de n-o să mă uite curând. Dar, dragă domnișoară Marianne, există o alinare; nu e singurul bărbat din lume cu care merită să te măriți și, cu chipul dumitale frumos, n-ai să duci niciodată lipsă de admiratori. Bietul sufletel! Nu vreau s-o mai deranjez, căci este mai bine pentru ea să-și verse durerea acum și să termine cu asta. Din fericire, familiile Parry și Sanderson vin diseară aici, și asta o va amuza.

Apoi plecă, ieșind în vârful picioarelor din cameră, de parcă își închipuia că durerea tinerei sale prietene putea fi sporită de zgomot.

Spre mirarea ei, Marianne se hotărî să ia masa cu ele. Elinor o sfătui să rămână în cameră. Dar nu, ea voia să coboare; putea să suporte foarte bine încercarea, iar zarva din jurul ei avea să fie mică. Elinor, mulțumită s-o vadă deocamdată călăuzită de un astfel de motiv, deși nu prea credea că o să poată sta cât ținea masa, nu spuse nimic și, aranjându-i rochia cât putu de bine, în timp ce Marianne era tot în pat, era pregătită s-o ajute să coboare în sufragerie de îndată ce erau chemate la masă.

Când acest lucru se întâmplă și se așezară la masă, deși părea extrem de nefericită, Marianne mănca mai mult și fu mai liniștită decât se așteptase sora ei. Dacă ar fi încercat să vorbească sau dacă

ar fi fost conștientă de jumătate din atențiile bine intenționate, dar prost gândite ale doamnei Jennings, acest calm n-ar fi putut fi păstrat; însă de pe buzele ei nu scăpă nici o silabă și neatenția ei cauzată de gânduri o făcu să fie neștiutoare de tot ce se petrecea în jurul ei.

Elinor, care onoră amabilitatea doamnei Jennings, deși izbucnirile ei erau deseori supărătoare și uneori aproape ridicole, răspunse la acele amabilități și întoarse acele politețuri la care sora ei nu putea să răspundă sau pe care nu putea să le întoarcă ea însăși. Buna lor prietenă vedea că Marianne era nefericită și considera că era de datoria ei să facă tot ce putea pentru a-i micșora durerea. De aceea, o trată cu toată tandrețea îngăduitoare a unui părinte față de copilul preferat în ultima zi de vacanță. Marianne trebuia să aibă cel mai bun loc lângă foc, trebuia să fie îndemnată să mănânce toate delicatesele mesei și să fie distrată relatându-i-se toate noutățile zilei. Dacă expresia tristă a surorii ei n-ar fi împiedicat-o să râdă, Elinor s-ar fi amuzat pe seama strădaniilor doamnei Jennings de a leculi o dezamăgire în dragoste prin tot felul de dulciuri, mășline și un foc bun. Totuși, de îndată ce Marianne își dădu seama de toate astea, dat fiind faptul că îi erau întruna repetate, nu putu să mai stea. Cu o exclamație scurtă de nefericire și cu un semn către sora ei, prin care o ruga să n-o urmeze, se ridică imediat și ieși în grabă din încăpere.

— Bietul sufletel, exclamă doamna Jennings de cum o văzu plecată, cât mă îndurerează s-o văd așa! Și a plecat fără să-și termine vinul! Și n-a mâncat nici cireșele uscate! Doamne, se pare că nimic nu-i face bine! Dacă aș ști că i-ar face plăcere ceva, aș trimite în tot orașul după acel lucru. Pentru mine, cel mai ciudat lucru e ca un bărbat să se poarte atât de urât cu o fată atât de drăguță! Dar când de o parte sunt o mulțime de bani, iar de cealaltă aproape nici unul, Dumnezeu să ne ierte, bărbaților nu le mai pasă de astfel de lucruri!

— Atunci, doamna — cred că i-ați spus domnișoara Grey — e foarte bogată?

— Cincizeci de mii de lire, draga mea. Ai văzut-o vreodată? Se spune că e o fată elegantă, stilată, dar nu frumoasă. O țin minte foarte bine pe mătușa ei, Biddy Henshawe; s-a măritat cu un bărbat extrem de înstărit. Dar toți din familie sunt bogați. Cincizeci de mii de lire! Și, din câte se spune, pică la țanc, căci lumea zice că el e la pământ. Și nu-i de mirare, când umblă toată ziua cu cabrioleta și se duce la vânătoare! Ei bine, n-are rost să mai vorbim, dar când un

tânăr, cine-o fi, vine și curtează o fată frumoasă și promite că o ia în căsătorie, n-are de ce să nu se țină de cuvânt numai din cauză că a sărăcit și că o fată mai bogată e gata să-l ia de bărbat. În cazul ăsta, de ce nu-și vinde caii, de ce nu-și închiriază casa, de ce nu-și concediază servitorii și nu face pe dată o reformă amănunțită? Îți garantez că domnișoara Marianne ar fi fost gata să aștepte până când lucrurile s-ar fi îndreptat. Dar în ziua de azi nu se face așa; tinerii de acum nu renunță la nici o plăcere.

— Știți ce fel de fată e domnișoara Grey? E drăguță?

— N-am auzit nimic rău despre ea, ba nici n-am prea auzit de ea; numai ce mi-a spus doamna Taylor azi-dimineață, și anume că, într-o zi, cineva a spus că familiei Ellison i-ar părea bine s-o mărite pe domnișoara Grey, întrucât ea și doamna Ellison nu s-au înțeles niciodată.

— Și cine sunt domnul și doamna Ellison?

— Tutorii ei, draga mea. Însă acum este majoră și poate să aleagă singură. Și ce alegere bună a făcut! Ce facem acum? Întrebă ea după o scurtă pauză. Îmi închipui că sărmana dumitale soră s-a dus în camera ei să jelească singură. Nu putem face nimic s-o alinăm? Draga de ea, mi se pare o cruzime s-o lăsăm singură. Ei bine, curând o să vină niște prieteni și asta o va distra puțin. Ce să jucăm atunci? Din câte știu, nu-i place whistul; nu e nici un joc care să-i placă?

— Dragă doamnă, nu e nevoie să vă frământați. Cred că Marianne nu va mai ieși din cameră în seara asta. Am s-o conving, dacă pot, să se culce devreme, căci sunt sigură că are nevoie de odihnă.

— Da, cred că e cel mai bine pentru ea. Să spună ce vrea să mănânce și apoi să se culce. Doamne, nu-i de mirare că de două săptămâni arată atât de rău, căci presupun că problema asta a frământat-o tot timpul! Iar scrisoarea care a venit azi i-a pus capac. Bietul sufleteț! Dacă aș fi avut vreo idee, n-aș fi glumit pe seama ei pentru nimic în lume. Dar de unde era să ghicesc una ca asta? M-am gândit că era o simplă scrisoare de dragoste, și știu că tinerilor le place să fie tachinați în legătură cu asta. Doamne, ce rău o să le pară lui sir John și fetelor mele când vor auzi de asta! Dacă nu mă pierdeam cu firea, aș fi trecut prin Conduit Street în drum spre casă și le-aș fi spus. Dar am să-i văd mâine.

— Îmi închipui că nu e nevoie să le atrageți atenția doamnei Palmer și lui sir John să nu pomenească numele lui Willoughby sau

să facă vreo aluzie la cele întâmplate de față cu sora mea. Cred că, buni la suflet cum sunt, or să-și dea seama și singuri că n-ar fi potrivit să arate că știu totul când ea e prezentă. Și cu cât îmi vor vorbi și mie mai puțin despre acest subiect, cu atât îmi vor cruța sentimentele, după cum vă dați seama prea bine, dragă doamnă.

— Oh, Doamne! Da, sigur că-mi dau seama. Trebuie să fie cumplit pentru dumneata să auzi vorbindu-se despre asta. Cât despre sora dumitale, pentru nimic în lume n-aș mai pomeni despre povestea asta în fața ei. Ai văzut că n-am făcut-o deloc la masă. Și n-au s-o facă nici sir John, nici fetele mele, căci sunt foarte atenți și plini de considerație, mai ales dacă le fac o aluzie, cum în mod sigur am să fac. Din partea mea, cu cât se vorbește mai puțin despre asta, cu atât mai bine și mai repede va fi uitată lovitura asta. Și la ce bun să tot vorbim?

— În povestea asta, vorbitul nu poate să facă decât rău, și poate că mai mult decât în alte cazuri de acest fel, căci a fost însoțită de împrejurări care, de dragul celor implicați în ea, o fac nepotrivită să devină subiect de conversație publică. Trebuie să recunosc un merit al domnului Willoughby — el nu a rupt nici o logodnă clară cu sora mea.

— Nu încerca să-l aperi, draga mea. Nici o logodnă clară! După ce a dus-o prin toată casa de la Allenham și au stabilit fiecare cameră în care aveau să locuiască după aceea!

De dragul surorii ei, Elinor nu mai insistă asupra subiectului și speră să nu i se ceară să-l continue, spre binele lui Willoughby, întrucât, deși Marianne putea să piardă mult, el putea să câștige foarte puțin de pe urma ieșirii la iveală a adevărului. Și, după un timp în care tăcură amândouă, doamna Jennings izbucni cu toată veselia ei înnăscută:

— Ei bine, draga mea, colonelului Brandon i se potrivește de minune zicala care spune că tot răul e spre bine. În sfârșit, o să pună mâna pe ea; da, o va face. Ține minte ce-ți spun: până la Sânziene o să fie căsătorită. Doamne, ce-o să mai rădă pe înfundate când o afla vestea! Sper să vină în seara asta. Și, fără doar și poate, o să fie o partidă mult mai bună pentru sora dumitale. Două mii de lire pe an, fără nici o datorie... în afară de fetița din flori; da, uitasem de ea; dar poate n-ar costa mult să o dea la o meserie, și atunci ce mai contează? Delaford este un loc frumos, pot să te asigur de asta. Este o casă frumoasă de modă veche, cu tot confortul, este înconjurată de o grădină mare, cu ziduri înalte, în care cresc cei mai buni pomi

fructiferi din ținut, iar într-un colț este un dud grozav! Doamne, ce ne-am mai îndopat Charlotte și cu mine singura dată când am fost acolo! Și mai are și o hulubărie și câteva iazuri minunate cu pești și un canal foarte frumos, pe scurt, tot ce și-ar putea dori cineva. Și, mai mult, e aproape de biserică și numai la un sfert de milă de drumul mare, așa că nu te plictisești niciodată, căci nu trebuie decât să te așezi într-un boschet de tisă din spatele casei ca să vezi toate trăsurile care trec. Oh, e un loc foarte frumos! Măcelăria e foarte aproape, în sat, iar casa parohială la o azvârlitură de băț. După părerea mea, e de o mie de ori mai frumos decât Barton Park, unde trebuie să trimită după carne la trei mile și n-au alt vecin mai apropiat decât mama dumitale. Ei bine, am să-l încurajez pe colonel de îndată ce o să am ocazia. Vorba aceea, cui pe cui se scoate. Numai de-am izbuti să i-l scoatem din cap pe Willoughby!

— Da, dacă vom putea face asta, o să reușim cu sau fără ajutorul colonelului Brandon, spuse Elinor.

Apoi, ridicându-se, se duse la Marianne, pe care o găsi, așa cum se aștepta, în camera ei, aplecată cu tristețe peste resturile unui foc care, până la intrarea lui Elinor, fusese singura lumină din încăpere.

— Mai bine m-ai lăsa singură, fu singura atenție pe care sora ei o primi de la ea.

— Am să te las, dacă te culci, spuse Elinor.

Însă, din încăpățânarea de moment a unei suferințe fără alinare, Marianne nu o ascultă la început. Totuși, Elinor reuși să o înduplece, vorbindu-i serios, dar cu blândețe și, înainte de a pleca, o văzu culcându-și pe pernă capul care o durea, gata să se cufunde într-un somn liniștit, așa cum sperase.

Când se întoarse în salon, veni curând și doamna Jennings, cu un pahar plin în mână.

— Dragă mea, tocmai mi-am adus aminte că am în casă un vin bun și vechi de Constantia, așa că i-am adus un pahar surorii dumitale. Ce mult îi plăcea sărmanului meu soț! Ori de câte ori avea o criză de gută bea un pahar și spunea că îi făcea mai bine decât orice pe lume. Du-i-l, te rog, surorii dumitale.

— Ce bună sunteți, dragă doamnă! spuse Elinor, zâmbind la deosebirea durerilor pentru care era recomandat vinul. Dar, când am lăsat-o, Marianne era aproape adormită și, cum cred că nimic nu i-ar face mai bine decât odihna, cu permisiunea dumneavoastră am să beau eu vinul.

Doamna Jennings, deși regretă că nu adusese vinul cu cinci minute mai devreme, fu mulțumită de compromis; și, în timp ce Elinor înghiți o mare parte din el, reflectă că, deși efectele lui în criza de gută o interesau prea puțin deocamdată, puterile lui tămăduitoare asupra unei inimii dezamăgite putea fi încercate la fel de bine pe ea ca și pe sora ei.

Colonelul veni în timp ce erau la ceai și, din felul în care se uită prin cameră după Marianne, Elinor își dădu seama numaidecât că nici nu se aștepta și nici nu dorea să o vadă acolo și, pe scurt, că aflase deja ce pricinuisese absența ei. Doamnei Jennings nu-i trecu prin minte gândul acesta căci, la scurt timp după sosirea lui, se apropie de masa unde Elinor pregătea ceaiul și îi șopti:

— Vezi, colonelul arată la fel de grav ca întotdeauna. Nu știe nimic despre cele întâmplate. Spune-i, te rog, draga mea.

Curând după aceea, el își trase un scaun lângă cel al lui Elinor și, cu un aer care confirma convingerea lui Elinor că era la curent cu tot, se interesă de sora ei.

— Marianne nu se simte bine, spuse Elinor. A fost toată ziua indispusă și am convins-o să se ducă la culcare.

— Atunci, probabil ce am auzit în dimineața asta ar putea să fie... poate că există mai mult adevăr în asta decât mi-a fost cu putință să cred la început, spuse colonelul șovăitor.

— Ce ai auzit?

— Că un gentleman, despre care aveam motive să cred... pe scurt, un bărbat pe care îl știam logodit... dar cum să-ți spun? Dacă dumneata știi deja, după cum e sigur, poate ai să mă cruți.

— Vă referiți la căsătoria domnului Willoughby cu domnișoara Grey, răspunse Elinor cu un calm forțat. Da, știm totul. Se pare că a fost o zi lămuritoare pentru toată lumea, căci abia în dimineața asta ni s-a dezvăluit și nouă adevărul. Domnul Willoughby este foarte ascuns! Unde ai auzit noutatea?

— Într-o papetărie din Pall Mall, unde aveam treabă. Două doamne așteptau trăsura și una dintre ele îi povestea celeilalte despre căsătoria ce urmează să aibă loc fără să se ferească deloc, așa că era cu neputință să nu aud totul. Primul lucru care mi-a atras atenția a fost numele lui Willoughby, John Willoughby, repetat în mod frecvent; iar din cele ce au urmat am aflat că acum căsătoria lui cu domnișoara Grey este stabilită, nu mai e nici un secret, și că urmează să aibă loc în câteva săptămâni, și multe alte amănunte în legătură cu pregătirile. Țin minte un lucru în mod anume, pentru că

m-a ajutat să identific persoana: de îndată ce se termină ceremonia, vor pleca la Combe Magna, reședința lui din Somersetshire. Ce mare mi-a fost mirarea! Însă îmi e cu neputință să descriu ce am simțit. Interesându-mă cine era doamna cea vorbărească, căci am rămas în prăvălie după plecarea lor, am aflat că este o anume doamnă Ellison și, din informațiile primite ulterior, că domnișoara Grey este pupila ei.

— Așa e. Dar ați auzit, de asemenea, că domnișoara Grey are cincizeci de mii de lire? Dacă e să existe o explicație, o putem găsi în asta.

— Se poate. Willoughby e în stare... cel puțin eu așa cred... Se opri o clipă, apoi adăugă cu un glas care părea nesigur: Și sora dumitale... cum se simte...?

— Suferința ei e foarte mare. Nu-mi rămâne decât să sper că, pe cât e de puternică, pe atât o să fie de scurtă. A fost și este o lovitură foarte crudă. Până ieri, cred eu, nu s-a îndoit o clipă de dragostea lui și nici chiar acum... însă eu sunt aproape convinsă că nu a ținut niciodată cu adevărat la ea. A fost foarte prefăcut și, în anumite privințe, se pare că are o inimă insensibilă.

— Ah, așa este! spuse colonelul Brandon. Dar sora dumitale — parcă așa ai spus — nu crede la fel ca dumneata?

— Știți cum e firea ei și vă puteți da seama că încă i-ar găsi justificări dacă ar putea.

Colonelul nu răspunse și curând după aceea, odată cu scoaterea serviciului de ceai și aranjarea mesei de joc, subiectul nu mai putu fi abordat. Doamna Jennings, care îi urmărise cu plăcere în timp ce vorbeau și care se așteptase să vadă efectele celor împărtășite de domnișoara Dashwood într-o manifestare instantanee de veselie din partea colonelului Brandon, firească la un bărbat în floarea tinereții, a speranței și a fericirii, îl văzu cu uimire rămânând toată seara mai serios și mai îngândurat decât de obicei.

CAPITOLUL IX

După o noapte de mai mult somn decât se așteptase, Marianne se trezi la fel de nefericită cum era când închisese ochii.

Elinor o încurajă să-și descarce sufletul și, înainte de a fi chemate la micul dejun, discută subiectul iar și iar, cu aceeași convingere fermă și sfaturi afectuoase din partea lui Elinor și aceleași sentimente impetuoase și păreri schimbătoare din partea lui Marianne ca până atunci. Uneori, ea îl credea pe Willoughby la fel de nefericit și nevinovat ca ea, iar alteori pierdea orice consolare în neputința de a-l dezvinovăți. Într-o clipă îi era absolut indiferent ce spunea lumea, pentru ca în clipa următoare să vrea să se izoleze de ea pentru totdeauna, ca apoi să vrea iarăși s-o înfrunte cu energie. Totuși, într-o privință era statornică, și anume să evite pe cât posibil prezența doamnei Jennings, iar când nu avea încotro și trebuia s-o suporte, să o îndure într-o tăcere încăpățânată. În inima ei era convinsă că doamna Jennings nu putea să-i privească durerea cu compasiune.

— Nu, nu, nu, nu se poate! strigă ea. Nu poate să fie simțitoare. Amabilitatea ei nu e înțelegere, firea ei bună nu e duioșie. Tot ce vrea e să bârfească, și mă place numai pentru că acum îi dau prilej s-o facă.

Elinor nu avusese nevoie de această dovadă pentru a-și da seama cât de nedrepte erau uneori părerile surorii ei despre oameni, din cauza irascibilității ei și a faptului că puneă prea mult preț pe finețea unei sensibilități puternice și pe farmecul unei purtări alese. La fel ca jumătate din restul oamenilor, Marianne, care avea însușiri excelente și un caracter deosebit, nu era nici rezonabilă, nici sinceră. Ea se aștepta ca toți ceilalți să aibă aceleași păreri și sentimente ca ale ei, și le judeca motivele prin efectul imediat al acțiunilor lor asupra ei. O astfel de împrejurare avu loc după micul dejun, când surorile erau în camera lor, împrejurare care o coborî și mai mult pe doamna Jennings în ochii ei pentru că, din pricina propriei slăbiciuni, întâmplarea se dovedi o bună sursă de durere pentru Marianne, deși doamna Jennings acționă cu cele mai bune intenții.

Cu o scrisoare în mână întinsă și fața veselă și zâmbitoare, convinsă că aducea împăcare, ea intră în cameră spunând:

— Ei, draga mea, îți aduc ceva care sunt sigură că îți va face

bine.

Lui Marianne nu-i trebui mai mult. Într-o clipă, imaginația îi puse dinainte o scrisoare de la Willoughby, o scrisoare plină de tandrețe și de căință, care explica tot ce se întâmplase, satisfăcător și convingător, și care într-o clipă era urmată de Willoughby în persoană, alergând nerăbdător în cameră pentru a întâi, la picioarele ei, prin elocvența ochilor lui, asigurările date în scrisoare. Lucrarea unei clipe fu distrusă de următoarea. Acum avea sub ochi scrisul mamei sale, care fusese întotdeauna pentru ea bine venit și, după ascuțimea dezamăgirii care urmă unui asemenea extaz al speranței, se simți de parcă până în acea clipă nu suferise niciodată.

Nici un limbaj care i-ar fi fost la îndemână în momentele ei de maximă elocință n-ar fi putut exprima cruzimea doamnei Jennings, iar acum i-o putu reproșa numai prin lacrimile care îi șiroiau din ochi cu o violență pătimasă, un reproș ce nu fu însă înțeles de doamna Jennings care, după ce își exprimă de multe ori mila, se retrase, nu fără a se referi iarăși la scrisoare ca la un motiv de alinare. Însă, când se liniști îndeajuns pentru a o putea citi, scrisoarea nu-i aduse alinare. Numele lui Willoughby umplea toate paginile. Mama ei, încrezătoare încă în logodna lor și bizuindu-se la fel ca întotdeauna pe statornicia lui, fusese doar stârnită de rugămințile lui Elinor să-i ceară lui Marianne să fie mai deschisă cu ele amândouă și manifesta în scrisoare atâta duioșie față de Marianne, atâta afecțiune față de Willoughby și așa o convingere în fericirea lor viitoare, încât Marianne plânse de durere tot timpul cât citi.

Toată nerăbdarea ei de a fi iarăși acasă se redeșteptă acum; mama ei îi era mai dragă ca oricând, mai dragă prin însuși excesul de încredere greșită în Willoughby, și dorea cu sălbăticie să plece. Elinor, care nu-și dădea seama dacă era mai bine pentru Marianne să rămână la Londra sau să se întoarcă acasă, nu-i dădu nici un sfat, ci doar o rugă să aibă răbdare până vor afla dorințele mamei lor și, în cele din urmă, sora ei consimți să aștepte.

Doamna Jennings le părăsi mai devreme ca de obicei, căci nu avea liniște până nu știa că familiile Middleton și Palmer erau la fel de îndurerate ca ea și, după ce refuză categoric oferta lui Elinor de a o însoți, plecă în oraș singură pentru restul dimineții. Elinor, cu inima foarte grea, conștientă de durerea pe care avea s-o comunice și dându-și seama din scrisoarea primită de Marianne că nu reușise să pregătească terenul pentru ea, se așeză să-i scrie mamei ei pentru a-i

relata cele întâmplate și pentru a-i cere instrucțiuni pentru viitor. Marianne, care după plecarea doamnei Jennings venise și ea în salon, rămase neclintită la masa la care scria Elinor, urmărind înaintarea peniței, compătiment-o că trebuia să ducă la îndeplinire o sarcină atât de grea și îndurerată de efectele ei asupra mamei lor.

Astfel se scurse cam un sfert de oră, când Marianne, ai cărei nervi nu mai puteau suporta nici un zgomot brusc, tresări la o bătaie în ușă.

— Cine poate să fie? întrebă Elinor. Și atât de devreme! Credeam că suntem în siguranță.

Marianne se duse la fereastră.

— E colonelul Brandon, spuse ea cu supărare. De el n-o să scăpăm niciodată.

— Nu va vrea să intre, întrucât doamna Jennings nu e acasă.

— Nu m-aș bizui pe asta, spuse Marianne grăbindu-se să se retragă în camera ei. Un om care n-are ce face cu timpul lui nu își dă seama că îi deranjează pe ceilalți.

Presupunerea ei se dovedi adevărată, cu toate că dădea dovadă de nedreptate și eroare; căci colonelul Brandon intră în casă, iar Elinor, care era convinsă că îngrijorarea pentru Marianne îl aducea acolo și care văzu acea îngrijorare în expresia lui tulburată și tristă și în întrebarea neliniștită, deși scurtă, despre starea ei, nu putu să-și ierte sora pentru că îl aprecia atât de puțin.

— Am întâlnit-o pe doamna Jennings în Bond Street, spuse el după ce o salută mai întâi. Ea m-a încurajat să vin încoace și m-am lăsat cu atât mai ușor convins cu cât am crezut că am să te găsesc singură, ceea ce doream foarte mult. Scopul meu... dorința mea... sper, cred că este... să aduc alinare; ba nu, nu trebuie să spun alinare... nu alinare, de fapt, ci convingere, o convingere de durată pentru mintea surorii dumitale. Respectul meu pentru ea, pentru dumneata, pentru mama dumitale... dă-mi voie să-l dovedesc relatându-ți anumite împrejurări, mânat fiind de o afecțiune sinceră... de dorința arzătoare de a vă fi de folos... sper să nu greșesc, deși însuși faptul că mi-au trebuit atâtea ore să mă conving că am dreptate să fac ceea ce intenționez să fac arată că n-am motiv să cred că m-aș putea înșela.

Se opri.

— Vă înțeleg, spuse Elinor. Aveți să-mi spuneți ceva despre domnul Willoughby, ceva care va face și mai multă lumină cu privire la caracterul lui. Faptul că îl spuneți va fi cel mai mare gest

de prietenie față de Marianne. Veți primi imediat recunoștința mea pentru orice informație în această privință, iar pe a ei o veți câștiga cu timpul. Spuneți-mi, rogu-vă, tot ce știți.

— Am să-ți spun; ca să fiu scurt, în octombrie, când am plecat de la Barton... dar nu vei înțelege dacă încep povestea de atunci, trebuie să merg mai în urmă. O să mă crezi un povestitor foarte stângaci, domnișoară Dashwood; nu prea știu cu ce să încep. Cred că va trebui să spun câteva cuvinte despre mine și am să o fac pe scurt. Nu mă ispitește deloc să vorbesc despre acest subiect, spuse el oftând din greu.

Se opri o clipă ca să-și adune gândurile apoi, cu un alt oftat, continuă:

— Probabil că ai uitat de tot o discuție... e greu de presupus că ți-a făcut vreo impresie... o discuție pe care am avut-o într-o seară la Barton Park — era seara unui bal — în care am făcut aluzie la o tânără pe care am cunoscut-o cândva și care semăna, într-o oarecare măsură, cu sora dumitale.

— Ba n-am uitat-o, spuse Elinor.

Colonelul păru încântat că ea își aducea aminte și adăugă:

— Dacă nu mă înșală nesiguranța și părtinirea amintirilor unei minți fragede, cum era atunci a mea, între ele există o asemănare puternică, fizică și spirituală. Aceeași inimă caldă, aceeași înflăcărare a frii și a imaginației. Această doamnă era una dintre cele mai apropiate rude ale mele, orfană de la o vârstă fragedă, și era sub tutela tatălui meu. Eram cam de aceeași vârstă și încă din primii ani am fost tovarăși de joacă și prieteni. Nu-mi amintesc să fi existat o vreme când n-am iubit-o pe Eliza și, pe măsură ce creșteam, afecțiunea mea pentru ea devenea atât de puternică încât, judecându-mă după tristețea și gravitatea de acum, nu m-ai putea crede în stare s-o fi simțit vreodată. Afecțiunea ei pentru mine era, cred eu, la fel de fierbinte ca aceea a surorii dumitale pentru Willoughby; și a fost, deși din motive diferite, nu mai puțin nefericită. La șaptesprezece ani, am pierdut-o pentru totdeauna. A fost măritată, împotriva voinței ei, cu fratele meu. Averei ei era mare, iar domeniul familiei noastre era înglodat în datorii. Și mă tem că asta e tot ce se poate spune despre purtarea celui care îi era totodată unchi și tutore. Fratele meu nu o merita; nici măcar nu o iubea. Sperasem că dragostea ei pentru mine avea s-o ajute să treacă prin toate greutățile, și un timp așa a și fost; însă, până la urmă, situația ei nefericită, căci îndura numai umilințe, îi

înfrânse hotărârea și, cu toate că îmi promisese că nimic... Dar ce dezlânat povestesc! Nu ți-am spus cum s-a ajuns la asta. Mai aveam câteva ore până să fugim amândoi în Scoția. Trădarea, sau prostia servitoarei verișoarei mele ne-a dat în vileag. Eu am fost izgonit în casa unei rude care locuia departe, iar ei nu i s-a îngăduit nici o libertate, nici o companie, nici o distracție, până ce tata n-a obținut ce voia. Mă bizuisem foarte mult pe tăria ei, și lovitura primită a fost puternică, dar dacă ar fi fost fericită în căsnicie, tânăr cum eram pe atunci, în câteva luni m-aș fi împăcat cu situația, sau cel puțin n-aș mai deplânge-o acum. Dar nu s-a întâmplat așa. Fratele meu nu avea nici un sentiment pentru ea; plăcerile lui erau altele decât s-ar fi convenit să fie și de la bun început s-a purtat urât cu ea. Rezultatul acelei purtări a fost cât se poate de firesc pentru o minte atât de tânără, de vioaie și de lipsită de experiență ca aceea a doamnei Brandon. La început s-a resemnat cu situația ei nefericită; dacă ar fi fost fericită, n-ar fi trebuit să se lupte cu regretele pe care i le stârnea amintirea mea. Dar ne putem mira că alături de un soț care o provoca la nestatornicie și fără nici un prieten care s-o sfătuiască sau să o înfrâneze (căci tatăl meu n-a mai trăit decât câteva luni după căsătoria lor, iar eu eram cu regimentul meu în Indiile de Est) a decăzut? Poate că dacă rămâneam în Anglia... însă am vrut să contribui la fericirea lor plecând departe de ea câțiva ani și în acel scop am obținut mutarea. Lovitura pe care mi-a dat-o căsătoria ei a fost un fleac, a fost nimic față de ce am simțit când am auzit la vreo doi ani după aceea de divorțul ei. Acea lovitură a atras această tristețe... chiar și acum, amintirea acelei suferințe...

Nu putu să mai spună nimic și, ridicându-se repede, se plimbă câteva minute prin încăpere. Impresionată de relatarea lui și încă și mai mult de nefericirea lui, Elinor rămase mută. El văzu tulburarea ei și, venind la ea, îi luă mâna, i-o strânse și i-o sărută cu respect și recunoștință. După alte minute de tăcere, reuși să continue cu calm:

— Trecuseră aproape trei ani de la această perioadă nefericită când m-am întors în Anglia. De cum am sosit, prima mea grijă a fost să o caut; însă căutarea a fost pe cât de zadarnică, pe atât de tristă. N-am reușit decât să dau de urma primului bărbat care o sedusese, și aveam toate motivele să mă tem că îl părăsise doar pentru a se afunda și mai mult într-o viață de desfrâu. Alocația pe care o primea prin lege nu era pe măsura averii ei, nici suficientă pentru a trăi confortabil, și am aflat de la fratele meu că, în urmă cu câteva luni,

împuternicise pe altă persoană să o primească. El își închipuia că extravaganța ei, a cărei consecință era mizeria, o obligase să cedeze alocația pentru a ieși dintr-un impas. În cele din urmă, totuși, la doar șase luni de la întoarcerea mea în Anglia, am reușit să o găsesc. Simpatia față de un fost servitor de-al meu, care avusese o soartă nefericită, m-a îndemnat să-l vizitez într-un adăpost pentru datornici și acolo, în aceeași casă, închisă din aceleași motive, am găsit-o pe nefericita mea cumnată. Era atât de schimbată, atât de ofilită, atât de istovită din pricina suferințelor de tot felul! Nu mi-a venit să cred că făptura tristă și bolnăvicioasă din fața mea fusese cândva fata sănătoasă, înfloritoare și fermecătoare pe care o iubisem nebunește! Cât am suferit găsind-o astfel... Dar n-am nici un drept să-ți rănesc sentimentele încercând să-ți descriu asta, deja te-am îndurerat prea mult. După toate aparențele, era în ultimul stadiu de tuberculoză și, în situația în care se afla, asta a fost pentru mine cea mai mare consolare. Viața nu mai putea face nimic pentru ea, în afară de a-i da timp să se pregătească mai bine de moarte. Am avut grijă să fie mutată într-o locuință confortabilă, sub o îngrijire corespunzătoare. În puținul timp cât a mai trăit, am vizitat-o în fiecare zi, am fost alături de ea în ultimele clipe.

Se opri din nou pentru a se aduna, iar Elinor, printr-o exclamație plină de duioșie, își exprimă sentimentele față de soarta nefericitei lui prietene.

— Sper că sora dumitale nu se poate simți jignită de asemănarea pe care o găsesc eu între ea și sărmana mea rudă dezonorată. Soarta lor, norocul lor nu pot să fie la fel. Dacă firea blândă din naștere a verișoarei mele ar fi fost apărută de o minte hotărâtă sau de o căsnicie mai fericită, ar fi putut să fie tot ce va fi Marianne. Dar la ce duc toate astea? Se pare că te-am necăjit degeaba. Oh, domnișoară Dashwood... un subiect ca ăsta, neatins de paisprezece ani, e periculos de mânuit! Dar promit să fiu mai concis. Ea mi-a lăsat în grijă singurul ei copil, o fetiță, vlăstarul primei ei legături vinovate, care avea pe atunci în jur de trei ani. O iubea pe copilă și o ținuse mereu lângă ea. Încrederea ei în mine era neprețuită și așa fi răspuns cu bucurie la ea, ocupându-mă personal de educația copilei, dacă situația mi-ar fi permis. Însă eu nu aveam familie, nu aveam un cămin și, de aceea, micuța Eliza a fost plasată într-un internat. Mă duceam s-o văd ori de câte ori puteam, iar după moartea fratelui meu, care a survenit în urmă cu cinci ani și care m-a lăsat moștenitorul familiei, Eliza mă vizita frecvent la Delaford. Am

spus că era o rudă îndepărtată, dar știu bine că, în general, lumea bănuia că între noi exista o legătură mult mai strânsă. Acum trei ani (tocmai împlinise paisprezece ani) am luat-o de la internat și am dat-o în grija unei femei foarte respectabile, care locuiește în Dorsetshire, și care avea în grijă alte patru sau cinci fete cam de aceeași vârstă, și timp de doi ani am avut toate motivele să fiu mulțumit de situația ei. Însă, în februarie trecut, aproape cu un an în urmă, a dispărut dintr-odată. La rugămințile ei insistente, o lăsasem să se ducă la Bath, un lucru total imprudent, cum s-a dovedit mai târziu, cu una dintre prietenele ei care își însoțea acolo tatăl, din motive de sănătate. Știam că era un om foarte cumsecade și aveam o părere bună despre fiica lui — mai bună decât merita căci, cu toate că știa totul, s-a încăpățânat în mod nechibzuit să păstreze secretul, nevrând să spună nimic, nevrând să dea nici un indiciu. Tatăl ei, un om bine intenționat, dar nu foarte perspicace, chiar n-a putut să dea nici o informație, căci în general stătuse în casă, pe când fetele hoinăreau prin oraș și făceau cunoștință cu cine aveau chef. Bătrânul a încercat să mă convingă, fiind într-un totu convins de cele ce spunea, că fiica lui nu avea nici o legătură cu toată povestea. Pe scurt, n-am putut să aflăm dacă plecase, iar tot restul, timp de opt luni ce păreau că nu se mai termine, a fost lăsat pe seama presupunerilor. E lesne de înțeles ce-am gândit, de ce m-am temut și ce-am suferit.

— Doamne sfinte! exclamă Elinor. Să fi fost... să fi fost Willoughby?

— Primele vești despre ea au venit într-o scrisoare trimisă chiar de ea în octombrie trecut. Era expediată de la Delaford și mi-a fost înmănată chiar în dimineața când urma să mergem în excursie la Whitwell, de aceea am plecat atât de brusc, ceea ce la vremea aceea trebuie să le fi părut ciudat tuturor, unii dintre ei simțindu-se chiar jigniți. Îmi închipui că, atunci când mă critica din priviri pentru lipsa de politețe de care mă făceam vinovat zădărniciind excursia, domnului Willoughby nici nu-i trecea prin minte că eram chemat să aduc alinare celei pe care o nenorocise. Și chiar să fi știut, la ce-ar fi folosit? I-ar fi zâmbit surorii dumitale puțin mai vesel sau mai puțin fericit? Nu, căci făcuse deja ceea ce un bărbat cu simțire n-ar fi făcut. O abandonase pe fata de a cărei tinerețe și inocență profitase, într-o situație extrem de nefericită, fără o casă onorabilă, fără ajutor, fără prieteni, fără să-i cunoască adresa! O lăsase promițând să se întoarcă, însă nici nu s-a întors, nici n-a scris, nici nu i-a adus vreo consolare.

— Asta le întrece pe toate! exclamă Elinor.

— Acum îți dai seama ce caracter are; este un cheltuitor și un desfrânat înrăit. Știind toate astea, întrucât le știi de multe săptămâni, cred că-ți dai seama ce-am simțit văzând că sora dumitale ține la el mai mult decât oricând și încredințat fiind că urmează să se mărite cu el. Imaginează-ți cu câtă îngrijorare m-am gândit la familia dumitale. Săptămâna trecută, când am trecut pe aici și te-am găsit singură, venisem hotărât să aflu adevărul, deși nu prea știam ce am să fac atunci când îl voi ști. Probabil că atitudinea mea ți s-a părut ciudată, dar acum o înțelegi. Mă durea inima să vă văd pe toate înșelate, pe sora dumitale... dar ce puteam să fac? Nu aveam nici o speranță că intervenția mea ar fi avut succes și mă gândeam, câteodată, că influența surorii dumitale l-ar putea îndrepta. Dar acum, după un astfel de comportament dezonorant, cine știe ce planuri avea cu ea? Însă oricare ar fi fost intențiile, poate că de acum încolo domnișoara Marianne o să fie recunoscătoare pentru situația ei, când o va compara cu cea a sărmanei mele Eliza, când o să se gândească la situația nefericită și fără speranță a acestei biete fete care l-a iubit la fel de mult ca ea și care toată viața va fi chinuită de remușcări. Această comparație îi va fi în mod sigur de folos. Va considera că suferința ei a fost nimic, nu a fost rezultatul unei purtări nepotrivite care să-i fi adus dezoanore. Dimpotrivă, această suferință i-a apropiat și mai mult de ea pe toți prietenii ei. Îngrijorarea pricinuită de suferința ei și admirația pentru curajul cu care a îndurat-o vor spori atașamentul prietenilor ei. În tot cazul, domnișoară Dashwood, folosește-ți discreția când ai să-i comunici ce ți-am spus. Dumneata trebuie să știi cel mai bine ce efecte va avea. Dacă n-aș fi crezut în mod serios, din toată inima, că o să-i fie de folos, că o s-o facă să regrete mai puțin, n-aș fi îndrăznit să te supăr cu această relatare despre necazurile familiei mele, cu un monolog care ar putea părea menit să mă ridice în ochii familiei dumitale în detrimentul altora.

Elinor îi mulțumi cu multă recunoștință pentru tot ce îi spusese, asigurându-l că Marianne avea de câștigat de pe urma celor relatate.

— Ce mă îndurerează mai mult decât toate, spuse ea, sunt încercările ei de a-l absolvi de orice vină, căci asta o face să sufere mai mult decât dacă ar fi încredințată de nevrednicia lui. Acum, deși la început va suferi mult, sunt sigură că în curând îi va fi mai ușor. Apoi, după o scurtă pauză, continuă: L-ați mai văzut pe domnul

Willoughby de când ați plecat de la Barton?

— Da, răspunse el cu gravitate. L-am văzut o dată. O întâlnire era inevitabilă.

Uimită de tonul lui, Elinor se uită neliniștită la el și spuse:

— Cum? L-ai întâlnit ca să...

— Nu puteam să-l întâlnesc altfel. Eliza îmi mărturisise, deși cu cea mai mare reținere, numele amantului ei, iar când s-a întors la Londra, ceea ce s-a întâmplat la vreo două săptămâni de la întoarcerea mea, ne-am întâlnit pentru un duel, el pentru a se apăra, eu pentru a-l pedepsi. Nici unul dintre noi nu a fost rănit și de aceea vestea duelului nu s-a răspândit.

Elinor oftă gândindu-se la duel, iar colonelul Brandon continuă:

— Așa o asemănare între soarta mamei și a fiicei! Și ce prost mi-am îndeplinit misiunea!

— Ea e tot la Londra?

— Nu. De îndată ce și-a revenit din lăuzie, căci atunci când am găsit-o mai avea puțin până să nască, i-am dus pe ea și pe copil la țară, și au rămas acolo.

Curând după aceea, amintindu-și probabil că o luase pe Elinor de lângă sora ei, puse capăt vizitei, primind iarăși aceleași asigurări de recunoștință din partea ei și lăsând-o copleșită de compasiune și de stimă pentru el.

CAPITOLUL X

Când, foarte curând după plecarea colonelului Brandon, domnișoara Dashwood îi repetă surorii ei amănuntele acestei conversații, efectul acestora nu fu în întregime cel la care spera. Nu că Marianne ar fi părut să nu dea crezare celor povestite, căci ascultă tot cu cea mai mare atenție, nu făcu nici o obiecție și nici o remarcă, nu încercă să-i ia apărarea lui Willoughby și, prin lacrimi, arătă că nu considera că era cu neputință să fie adevărat. Acest comportament o asigură pe Elinor că sora ei se convinsese în sfârșit de vinovăția lui Willoughby, iar efectul acestui lucru era că nu-l mai evita pe colonelul Brandon când trecea pe acolo, ba chiar stătea de vorbă cu el de bunăvoie, arătându-i un respect plin de înțelegere, însă nu putu să nu observe că, deși era mai puțin irascibilă decât până atunci, Marianne nu era mai puțin nefericită. Mintea i se liniștise într-adevăr, dar acea liniște se manifesta printr-o deprimare posacă. Pierderea încrederii în caracterul lui Willoughby era pentru ea o lovitură mai grea decât pierderea inimii lui. Faptul că el o sedusese și apoi o părăsise pe domnișoara Williams, nefericirea acelei sărmane fete și îndoiala cu privire la planurile pe care el ar fi putut să le aibă cândva în legătură cu ea însăși o frământau într-atât încât nu se putea hotărî să vorbească nici măcar cu Elinor despre ceea ce simțea, iar faptul că se chinuia în tăcere o îndurera pe sora ei mai mult decât dacă i-ar fi mărturisit deschis sentimentele ei.

Sentimentele conținute în răspunsul doamnei Dashwood la scrisoarea lui Elinor nu fură decât o repetare a celor deja trăite de fetele ei — o dezamăgire aproape la fel de dureroasă ca aceea a lui Marianne și o indignare și mai mare decât a lui Elinor. Acestei scrisori îi urma, una după alta, alte scrisori lungi, în care le spunea tot ce gândea și cât suferea și își exprima îngrijorarea pentru Marianne, implorând-o să înfrunte nenorocirea cu curaj.

Împotriva intereselor sale, doamna Dashwood hotărâse că, în acele clipe, pentru Marianne ar fi fost mai bine să fie oriunde numai la Barton nu, unde totul i-ar fi amintit de trecut, aducându-i-l mereu în gând pe Willoughby, așa cum îl văzuse acolo. Drept care le recomandă fetelor ei să nu-și scurteze vizita la Londra, a cărei durată, deși nu foarte clar hotărâtă, era de așteptat să fie de cel puțin cinci sau șase săptămâni. Acolo aveau să fie inevitabil o mulțime de

îndeletniciri și vizite care la Barton ieșeau din discuție și care, spera ea, aveau s-o abată pe Marianne din când în când de la gândurile ei și chiar s-o facă să se distreze puțin, chiar dacă acum respingea ideea.

Cât despre primejdia de a-l revedea pe Willoughby, mama ei o considera cel puțin la fel de mică la Londra ca și la țară, întrucât cei care se numeau prietenii ei mai mult ca sigur acum nu-l mai cunoșteau. Așa că nu aveau cum să se întâlnească în vreo casă, iar posibilitatea să se întâlnească din întâmplare era mult mai mică în aglomerația din Londra decât în izolarea de la Barton, unde ghinionul l-ar fi putut aduce în calea ei în timp ce era în vizită la Allenham cu ocazia căsătoriei lui, lucru de care acum doamna Dashwood era foarte sigură, deși la început îl vedea ca pe un eveniment probabil.

Și mai avea un motiv pentru care dorea ca fetele ei să rămână acolo unde erau; o scrisoare de la fiul ei vitreg o înștiințase că el și soția lui aveau să fie la Londra pe la mijlocul lui februarie, iar ea socotea că era bine ca ele să-și vadă fratele din când în când.

Marianne promisese să urmeze sfaturile mamei ei, de aceea se supuse lor fără împotrivire, deși ele se dovediră total diferite de ceea ce dorea ea și ce așteptase. Se consolă însă cu gândul că ceea ce era rău pentru ea era bine pentru sora ei. Elinor, pe de altă parte, bănuind că nu avea cum să-l evite pe Edward, se mângâie cu ideea că, deși prelungirea vizitei lor nu putea să fie decât un prilej de nefericire pentru ea, lui Marianne avea să-i facă mai bine decât întoarcerea imediată la Devonshire.

Grija de a o feri pe sora ei să audă pomenindu-se numele lui Willoughby nu fu zadarnică. Deși fără să știe, Marianne avu de câștigat de pe urma ei, căci nici doamna Jennings, nici sir John și nici măcar doamna Palmer nu mai vorbiră niciodată despre el în prezența ei. Elinor ar fi vrut să fie și ea scutită de comentariile lor, însă lucrul acesta fu cu neputință, și fu nevoită să asculte zi de zi indignarea lor.

Lui sir John nu-i venea să creadă că fusese cu putință așa ceva. Un om despre care avusese întotdeauna motive întemeiate să-și facă o părere bună! Un tânăr atât de simpatic! Un călăreț îndrăzneț cum nu credea să mai existe altul în toată Anglia! Era o întâmplare de neînțeles. Îi dorea din toată inima să-l înghită Iadul. Pentru nimic în lume nu avea să mai schimbe o vorbă cu el, oriunde l-ar fi întâlnit! Ce individ ticălos! Ce câine mincinos! Și el, care nu

mai departe de ultima dată când se întâlniseră îi oferise unul dintre cățelușii lui Folly! Dar cu asta, gata!

În felul ei, doamna Palmer era la fel de supărată. Era hotărâtă să rupă numaidecât orice legătură cu el și era foarte mulțumită că nu fusese niciodată în relații cu el. Își dori din toată inima ca reședința Combe Magna să nu fi fost atât de aproape de Cleveland, dar asta nu avea importanță, căci era mult prea departe pentru vizite; îl ura atât de mult încât era hotărâtă să nu-i mai pomenească numele și să le spună tuturor ce om de nimic era.

Doamna Palmer își mai dovedi simpatia prin aflarea tuturor amănuntelor legate de apropiata căsătorie și împărțirea acestora lui Elinor. Curând fu în măsură să spună unde se construia noua caleașcă, ce pictor făcea portretul domnului Willoughby și în ce atelier puteau fi văzute hainele domnișoarei Grey.

Nepăsarea calmă și politicoasă a lui lady Middleton în această împrejurare fu o adevărată ușurare pentru Elinor, pe care amabilitatea zgomotoasă a celorlalți o deprima deseori. Pentru ea, era o mare consolare să știe că măcar o persoană din cercul lor de prieteni nu era interesată de subiect, că se putea întâlni cu ea fără să aibă vreo curiozitate pentru amănunte sau vreo neliniște pentru sănătatea surorii ei.

Orice însușire este ridicată uneori de împrejurările de moment la o valoare mai mare decât cea adevărată; iar Elinor, pe care compătimirea exagerat de amabilă o istovea deseori, ajunsese să considere buna-creștere mai de folos decât amabilitatea.

Dacă subiectul era luat foarte des în discuție, lady Middleton își exprima sentimentele exclamând o dată sau de două ori „Este foarte neplăcut!”, iar dacă la început nu trădă nici cea mai mică emoție când le văzu pe domnișoarele Dashwood, foarte curând nu mai aminti nici un cuvânt despre întreaga poveste; și după ce susținu astfel demnitatea propriului sex și critică defectele celuilalt, se consideră liberă să se îngrijească de petrecerile ei și, ca atare, hotărî (deși cam împotriva părerii lui sir John), că, întrucât doamna Willoughby avea să fie o femeie elegantă și bogată, avea să-i lase cartea ei de vizită de îndată ce se va mărita.

Întrebările discrete și delicate ale colonelului Brandon erau oricând bine-venite pentru domnișoara Dashwood. El își câștigase cu prisosință dreptul la o discuție intimă despre dezamăgirea surorii ei și conversau întotdeauna cu inima deschisă. Privirea plină de milă cu care îl privea uneori Marianne și blândețea glasului ei ori de câte

ori era obligată sau se simțea obligată să-i vorbească, deși lucrul acesta nu se întâmpla des, erau cea mai mare răsplată pentru efortul dureros de a-și dezvălui suferințele trecute și umilințele prezente. Colonelul știa acum că efortul lui îi sporise bunăvoința față de el, iar Elinor începu să speră că această bunăvoință avea să fie și mai mare cu timpul; doamna Jennings însă, care habar n-avea despre toate astea și vedea doar că atitudinea gravă a colonelului era neschimbată, începea să creadă după vreo două zile că nu aveau să fie căsătoriți până la Sânziene, ci până la Sfântul Mihail, iar după o săptămână era încredințată că nu mai avea să fie nici o nuntă. Buna înțelegere dintre colonel și domnișoara Dashwood părea să arate că onoarea de a deveni stăpâna dudului, a canalului și a crângului de tisă avea să-i revină mai degrabă ei și, o vreme, doamna Jennings încetă cu desăvârșire să se mai gândească la domnul Ferrars.

Pe la începutul lui februarie, cam la vreo două săptămâni după primirea scrisorii lui Willoughby, Elinor avu sarcina dureroasă de a-și informa sora că el se însurase. Avusese grijă ca știrea să-i fie dată mai întâi ei, deoarece nu voia ca Marianne să afle din ziarele pe care le cerceta cu înfrigurare în acea dimineață.

Marianne primi vestea cu un calm hotărât, nu făcu nici o remarcă și, la început, nu vărsă nici o lacrimă, însă curând după aceea izbucni în plâns și tot restul zilei fu într-o stare la fel de jalnică precum cea în care fusese când aflase prima dată despre eveniment.

Soții Willoughby părăsiră Londra imediat după căsătorie, iar Elinor speră să reușească să-și convingă sora, care nu mai părăsise casa de când primise lovitura, să iasă iarăși câte puțin în oraș, așa cum făcea înainte, întrucât acum nu mai exista pericolul de a-l vedea pe vreunul dintre ei.

Cam pe la acea vreme, cele două domnișoare Steele, sosite de curând în casa verișoarei lor din Bartlett Buildings, Holborn, se prezentară iarăși dinaintea rudelor lor mai importante din Conduit Street și Berkeley Street și fură primite de toate cu mare cordialitate.

Numai Elinor nu se bucură să le vadă. Prezența lor era mereu pentru ea prilej de durere și cu greu putu să răspundă cu amabilitate la extraordinara bucurie a lui Lucy de a o fi găsit încă în Londra.

— Aș fi fost foarte dezamăgită dacă nu te-aș *mai* fi găsit aici, spuse ea în mod repetat, subliniind puternic cuvântul *mai*. Însă mereu m-am gândit că am să te găsesc. Eram aproape sigură că n-ai să părăsești Londra încă o vreme, deși la Barton parcă mi-ai spus că nu intenționezi să stai mai mult de o lună. Ar fi fost păcat să pleci

înainte de sosirea fratelui și a cumnatei dumitale. Acum sunt sigură că n-ai să te mai grăbești să pleci. Mă bucur tare mult că *nu te-ai ținut de cuvânt*.

Elinor înțelese foarte bine ce voia să spună și trebui să facă apel la întreaga sa stăpânire de sine pentru a da impresia că nu pricepuse.

— Ei bine, draga mea, cum ați călătorit? întrebă doamna Jennings.

— Nu cu diligența, răspunse domnișoara Steele, entuziasmându-se dintr-odată. Am venit cu o caleașcă închiriată și am fost însoțite de un tânăr foarte elegant. Doctorul Davies tocmai venea la Londra și ne-am gândit să venim și noi cu el; iar el s-a purtat ca un gentleman și a plătit cu zece-foisprezece șilingi mai mult decât noi.

— Oh, oh! exclamă doamna Jennings. Foarte frumos, într-adevăr, și garantez că doctorul nu e înșurat.

— Ei, asta-i acum! spuse făcând pe mironosița domnișoara Steele. Toată lumea face glume pe seama mea și a doctorului și zău dacă știu de ce. Verișoarele mele spun că am făcut o cucerire, însă în ce mă privește, declar că nu mă gândesc la el. „Doamne, uite că vine amorezul tău, Nancy!”, mi-a spus verișoara mea zilele trecute când l-a văzut trecând strada spre casă. „Amorezul meu, ce să zic!”, am spus eu. „Nu știu la cine te referi. Doctorul nu e deloc amorezul meu.”

— Ei, lasă că știu eu că doctorul e alesul, spuse verișoara domnișoarei Steele.

— Ba nu, replică aceasta cu seriozitate afectată, și te rog să contrazici acest lucru dacă vei auzi vreodată vorbindu-se de el.

Doamna Jennings îi dădu asigurări că nu avea s-o facă, lucru care o mulțumi de-a dreptul pe domnișoara Steele.

— Presupun că vă veți duce să stați cu fratele și cumnata voastră când vor sosi în Londra, domnișoară Dashwood, spuse Lucy reluându-și atacul după o încetare a aluziilor ostile.

— Nu, nu cred că o vom face.

— Oh, ba da, cred că da.

Elinor nu vru să-i facă pe plac contrazicând-o în continuare.

— Ce lucru fermecător că doamna Dashwood se poate lipsi de amândouă atâta timp!

— Care atâta timp? interveni doamna Jennings. Vai, vizita lor abia a început!

Lucy fu redusă la tăcere.

— Îmi pare rău că nu putem s-o vedem pe sora dumitale, spuse Steele. Îmi pare rău că nu se simte bine.

— Ești foarte bună. Și surorii mele îi va părea rău că nu a putut să vă vadă, însă în ultima vreme au chinuit-o niște dureri de cap cumplite, din care cauză nu poate să facă față companiei sau conversației.

— Oh, mare păcat! Dar cred că ar putea să vadă niște prietene atât de bune ca Lucy și ca mine, iar noi nu vom scoate o vorbă.

Elinor refuză cu multă politețe propunerea. Probabil că sora ei era în pat sau în capot și, prin urmare, nu putea să vină la ele.

— Oh, dacă e vorba numai de asta, putem să mergem noi s-o vedem! spuse domnișoara Steele.

Pe Elinor această obraznicie începu s-o scoată din răbdări; însă fu scutită de deranjul de a-i pune capăt de dojana aspră a lui Lucy.

CAPITOLUL XI

După o oarecare împotrivire, Marianne cedă rugămintelor surorii ei și consimți să iasă într-o dimineață, jumătate de oră, cu ea și cu doamna Jennings. Puse totuși o condiție, și anume să nu facă nici o vizită și să nu le însoțească decât până la magazinul Gray, în Sackville, unde Elinor ducea o negociere pentru schimbarea unor bijuterii demodate ale mamei ei.

Când se opriă la ușă, doamna Jennings își aduse aminte că la celălalt capăt al străzii locuia o doamnă pe care ar fi trebuit s-o viziteze și, cum ea nu avea nici o treabă la Gray, hotărî să-și facă vizita cât își rezolvau treburile tinerele ei prietene, iar apoi să vină să le ia.

Urcând scările, domnișoarele Dashwood descoperiră că în încăpere era atâta lume încât nu avea cine să se ocupe de ele și erau nevoite să aștepte. Se așezară la capătul tejghelei care părea să promită o înaintare mai rapidă și unde se găsea un singur domn care, nădăjdui Elinor, avea să fie destul de politicoș pentru a-și termina mai repede treaba. Dar agerimea ochilor și rafinamentul gustului lui se dovediră mai presus de politețe. Își comanda o cutie pentru scobitori și, până se hotărî asupra mărimii, forme și ornamentelor de pe ea, după ce examină un sfert de oră toate cutiile pentru scobitori din prăvălie, nu avu răgaz să le acorde celor două doamne prea multă atenție, în afară de câteva priviri foarte vagi, care îi lăsară lui Elinor amintirea unei persoane absolut neinteresante, deși împodobită după ultima modă.

Marianne fu scutită de sentimentele de dispreț și resentiment pe care le provocau nerușinarea cu care le cerceta trăsăturile și dovezile de proastă-creștere în examinarea diferitelor feluri de cutii pentru scobitori, pentru simplul motiv că nu-i remarcă prezența; căci, atunci când era cufundată în gânduri, nu mai vedea nimic din ce era în jurul ei, indiferent unde s-ar fi aflat.

În cele din urmă, domnul se hotărî. După ce stabili ultima zi în care trebuia să-i fie trimisă acasă cutia de fildeș cu aur și perle, domnul își trase mânușile cu gesturi leneșe și, aruncând încă o privire spre domnișoarele Dashwood, însă una care părea mai degrabă să pretindă admirație decât să o exprime, ieși din prăvălie cu un aer fericit de îngâmfare adevărată și indiferență afectată.

Elinor nu pierdu timpul pentru a spune pentru ce venise, și era pe punctul de a încheia afacerea când un alt domn se apropie de ea. Ridicând ochii, văzu cu mirare că era fratele ei.

Afecțiunea și plăcerea cu care se întâlniră fură de ajuns pentru a face o bună impresie în prăvălia domnului Gray. John Dashwood era cu adevărat departe de a regreta că își revedea surorile, lucru care le făcu să fie mulțumite, iar întrebările lui cu privire la mama lor erau pline de respect și atenție.

Elinor află că el și Fanny erau de două zile la Londra.

— Am dorit foarte mult să trecem ieri pe la voi, spuse el, însă a fost cu neputință, căci a trebuit să-l ducem pe Harry la Exeter Exchange să vadă animalele sălbatice, iar restul zilei l-am petrecut în compania doamnei Ferrars. Harry a fost nespus de încântat. Azi-dimineață aș fi venit cu dragă inimă să vă văd dacă aș fi găsit o jumătate de oră liberă, însă întotdeauna sunt atâtea de făcut când ajungi la Londra! Am venit aici să-i comand lui Fanny o pecete. Măine, însă, vom veni negreșit în Berkeley Street pentru a fi prezentați prietenei voastre, doamna Jennings. Din câte am auzit, e o femeie foarte bogată. Și mai trebuie să mă prezentați și familiei Middleton. Întrucât sunt rudele mamei mele vitrege, voi fi fericit să-mi exprim toată considerația față de ei. Am înțeles că vă sunt buni vecini la țară.

— Așa este. N-am cuvinte să descriu grija lor pentru confortul nostru și prietenia lor în cel mai mic amănunt.

— Pe cuvântul meu, mă bucură nespus să aud asta, mă bucură extraordinar. Dar așa se și cuvine să fie, sunt oameni foarte bogați, sunt rude cu voi și e de așteptat să se poarte astfel încât să vă simțiți cât mai bine. Așadar, v-ați aranjat foarte confortabil în vila voastră și nu mai aveți nevoie de nimic. Edward ne-a spus că vila este cu adevărat fermecătoare — cea mai reușită căsuță din câte a văzut, spunea el, și părea să vă placă mai mult decât orice. A fost o mare bucurie pentru noi să auzim asta, vă asigur.

Elinor se simți puțin rușinată pentru fratele ei și nu-i păru rău că fu scutită de necesitatea de a-i răspunde prin sosirea servitorului doamnei Jennings, care veni să le spună că stăpâna lui aștepta la ușă.

Domnul Dashwood le însoți afară, fu prezentat doamnei Jennings la ușa caleștii ei și, repetând speranța de a putea să treacă pe la ele a doua zi, își luă la revedere.

Vizita avu loc. Domnul Dashwood sosi scuzând-o pe cumnata lor că nu putuse să vină și ea, întrucât era atât de ocupată cu mama

ei încât chiar că nu mai avea timp să meargă nicăieri. Totuși, doamna Jennings îl asigură de îndată că ea nu ținea la ceremonie, căci erau cu toții veri, sau așa ceva, și că foarte curând avea să se ducă ea la doamna Dashwood, aducându-i și cumnatele să o vadă. Purtarea lui față de ele fu amabilă, dar fără exagerare, iar față de doamna Jennings, extrem de atentă și politicoasă. Când, la scurt timp după el, sosi colonelul Brandon, îl măsură cu o curiozitate care părea să spună că nu voia decât să știe că era bogat pentru a se purta cu el la fel de politicoș.

După ce stătu cu ele o jumătate de oră, o rugă pe sora lui să-l însoțească în Conduit Street și să-l prezinte lui sir John și lui lady Middleton. Vremea era extraordinar de frumoasă, iar ea primi pe loc. De îndată ce ieșiră din casă, el începu să-i pună întrebări.

— Cine e colonelul Brandon? E un om cu avere?

— Da, are proprietăți foarte bune în Dorsetshire.

— Mă bucur de asta. Pare un gentleman și cred, Elinor, că pot să te felicit pentru perspectiva unui aranjament foarte respectabil în viață.

— Pe mine? Ce vrei să spui, frate?

— Te place. L-am urmărit îndeaproape și sunt convins de asta. La ce sumă se ridică averea lui?

— La vreo două mii de lire pe an, cred.

— Două mii pe an! exclamă el, iar apoi, ambalându-se până la o culme de generozitate entuziasmată, adăugă: De dragul tău, Elinor, aș fi vrut din toată inima să fie de două ori pe atât.

— Te cred, spuse Elinor, dar sunt foarte sigură că nu are nici cea mai mică dorință să se însoare cu mine.

— Te înșeli, Elinor; te înșeli foarte mult. Dacă ți-ai da puțin osteneala, ai pune mâna pe el numaidecât. Poate că în momentul de față nu este foarte hotărât; l-ar putea reține faptul că nu prea ai avere; poate că prietenii îl sfătuiesc să nu facă acest pas. Dar puțină încurajare și câteva mici atenții din acelea la care femeile se pricep atât de bine îl vor face să se hotărască, în ciuda voinței lui. Și n-ai nici un motiv ca să nu încerci. Nu cred că te-ar putea împiedica vreo legătură anterioară — cred că știi că o astfel de legătură e cu totul exclusă, obiecțiile sunt de neînlăturat, ești prea deșteaptă să nu-ți dai seama de asta. Trebuie să pui mâna pe colonelul Brandon. Am să mă port cu el în așa fel încât să fie încântat de tine și de familia ta. E o partidă care le va aduce tuturor satisfacție. Pe scurt — și aici coborî glasul până la șoptă —, va fi un lucru extrem de bine-venit pentru

toate părțile. Totuși, adunându-se, adăugă: Adică, vreau să spun... prietenii tăi sunt cu toții dornici să te vadă aranjată bine, mai ales Fanny, căci ea ține foarte mult la tine, crede-mă. Și mama ei, doamna Ferrars, o femeie foarte bună din fire, s-ar bucura foarte mult, sunt sigur; chiar spunea asta zilele trecute.

Elinor nu catadicsi să dea nici un răspuns.

— Ar fi extraordinar, ar fi ceva nemaipomenit de nostim ca Fanny să aibă un frate și o cumnată care să se așeze la casa lor în același timp! Și nu e deloc imposibil.

— Domnul Ferrars urmează să se căsătorească? Întrebă Elinor cu un glas hotărât.

— De fapt, nu e ceva stabilit, dar circulă un astfel de zvon. Are o mamă extraordinară. În cazul în care căsătoria are loc, doamna Ferrars este gata să-i asigure, cu cea mai mare generozitate, un venit de o mie de lire. Tânăra este onorabila domnișoară Morton, unica fiică a răposatului lord Morton, care are treizeci de mii de lire. O căsătorie foarte de dorit de ambele părți, și n-am nici o îndoială că o să aibă loc la timp. Pentru o mamă e mare lucru să renunțe pentru totdeauna la o mie de lire pe an, însă doamna Ferrars este o fire nobilă. Zilele trecute, de îndată ce am sosit la Londra, dându-și seama că s-ar putea să nu avem prea mulți bani la noi, i-a dat lui Fanny în mână bancnote în valoare de două sute de lire. Și ne-au prins foarte bine, căci trebuie să trăim pe picior mare cât stăm aici.

Se opri, așteptând aprobarea și compătimirea ei, iar ea făcu un efort ca să spună:

— Cheltuielile voastre atât la Londra, cât și la țară, sunt cu siguranță considerabile, însă venitul vostru e mare.

— Nu atât de mare pe cât presupun mulți. Totuși, nu vreau să mă plâng; e un venit îndestulător, fără îndoială, și sper să devină și mai mare cu timpul. Împrejmuirea pășunilor de la Norland, care se desfășoară acum, ne seacă de bani. Și apoi, în ultima jumătate de an, am mai făcut o mică achiziție: am cumpărat ferma Kingham, trebuie să îți aduci aminte de ea, unde trăia bătrânul Gibson. Pământul era convenabil din toate punctele de vedere și se învecina cu proprietatea mea, așa că am considerat de datoria mea să îl cumpăr. N-aș fi avut conștiința împăcată dacă l-aș fi lăsat să încapă pe mâini străine. Omul trebuie să plătească pentru tihna lui, iar pe mine m-a costat o grămadă de bani.

— Mai mult decât crezi că valorează cu adevărat?

— Vai, sper că nu. Aș putea să-l vând și mâine, cu mai mult

decât am dat. Dar referitor la banii de cumpărare, chiar că puteam să am mare ghinion, căci acțiunile la acea vreme erau atât de scăzute încât, dacă bancherul meu n-ar fi avut suma necesară, ar fi trebuit să-mi vând stocul în mare pierdere.

Elinor se mulțumi să zâmbească.

— Și am avut și alte cheltuieli mari și inevitabile când ne-am mutat la Norland. După cum bine știi, stimatul nostru tată i-a lăsat mamei tale toate lucrurile de la Stanhill, și erau foarte valoroase. Departe de mine gândul să-i port pică pentru asta; fără doar și poate, avea tot dreptul să dispună de averea lui cum credea de cuviință. Însă, ca urmare a acestui lucru, am fost nevoiți să cumpărăm multe pânzeturi, veselă și altele pentru a înlocui ceea ce s-a luat. După toate cheltuielile astea, cred că-ți dai seama cât suntem de departe de a fi bogați și cât de binevenită este mărinimia doamnei Ferrars.

— Sigur, spuse Elinor, și, ajutați de mărinimia ei, sper să trăiți totuși confortabil.

— S-ar putea ca peste un an sau doi să putem spune asta, răspunse el cu gravitate. Totuși, mai sunt o mulțime de lucruri de făcut. La sera lui Fanny nu s-a mai pus nici o piatră, cât despre grădina de flori, nu s-a întocmit decât planul.

— Unde o să fie sera?

— Pe colina din spatele casei. Ca să-i facem loc, am doborât toți nucii bătrâni. Va fi o priveliște frumoasă din orice punct al parcului, iar grădina de flori va coborî panta chiar în fața ei și va fi nemaipomenit de frumoasă. Am înlăturat toți măcăcinii care creșteau pe vârful colinei.

Elinor păstră pentru sine regretele și criticile și fu foarte mulțumită că Marianne nu era de față pentru a-i împărtăși supărarea.

După ce spuse destul pentru a-și dovedi sărăcia și scăpă de obligația de a-i cumpăra fiecareia dintre surorile lui o pereche de cercei la următoarea sa vizită la Gray, domnul Dashwood se înveseli dintr-odată și o felicită că avea o prietenă ca doamna Jennings.

— Pare o femeie foarte valoroasă. Casa, stilul ei de viață, toate dovedesc un venit extrem de bun, iar prietenia cu ea nu numai că v-a fost de mare folos până acum ci, până la urmă, s-ar putea să fie avantajoasă și din punct de vedere material. Faptul că v-a invitat la Londra este un semn bun: arată că, într-adevăr, ține la voi atât de mult încât, după toate probabilitățile, n-o să vă uite când o să moară. Trebuie să aibă o grămadă de lăsat.

— Mai degrabă aș zice că nimic, căci nu are decât uzufructul

proprietăților, care va reveni copiilor ei.

— Dar nu e de imaginat că își cheltuiește tot venitul. Puțini oameni cât de cât prudenți ar face asta. Tot ce economisește va lăsa moștenire.

— Și nu crezi că e mai probabil să lase fetelor ei decât nouă?

— Fetele ei sunt măritate amândouă extrem de bine, așa că nu văd necesitatea de a le mai lăsa ceva. După părerea mea, faptul că vă bagă atât de mult în seamă și vă tratează cu atâta amabilitate vă dă dreptul să credeți că se va gândi și pe viitor la voi, lucru pe care o femeie cu cap nu l-ar nesocoti. Nu se poate să fie atât de amabilă cu voi fără să-și dea seama că dă naștere anumitor așteptări.

— Dar nu nouă. Zău, frățioare, grija pentru binele și prosperitatea noastră te duce cu gândul prea departe.

— Așa e, spuse el, părând să se adune. Nu stă totul în puterea oamenilor. Dar, dragă Elinor, care e problema cu Marianne? Arată foarte rău, și-a pierdut culoarea din obraji și a slăbit foarte mult. E bolnavă?

— Nu se simte bine, suferă cu nervii de mai multe săptămâni.

— Îmi pare rău. La vârsta ei, boala distruge strălucirea pentru totdeauna! A ei a fost foarte scurtă. Anul trecut în septembrie era cea mai frumoasă fată din câte am văzut și avea șanse mari să atragă bărbații. Frumusețea ei avea ceva care îi ispitește în mod deosebit. Țin minte că Fanny spunea că o să se căsătorească mai repede și mai bine ca tine; nu că n-ar ține la tine foarte mult, dar așa i se părea ei. Totuși, se pare că s-a înșelat. Acum mă îndoiesc că Marianne se va mărita cu un bărbat care să aibă mai mult de cinci sau șase sute de lire pe an, cel mult, și înseamnă că mă înșel foarte tare dacă tu n-ai să faci o partidă foarte bună. Dorsetshire! Cunosc foarte puțin Dorsetshire dar, draga mea Elinor, o să-mi faci mare plăcere să-l cunosc mai bine, și pot să te asigur că Fanny și cu mine vom fi printre primii oaspeți ai tăi, și cei mai încântați.

Elinor își dădu toată silința să-l convingă că nu era deloc probabil ca ea să se mărite cu colonelul Brandon, însă fratele ei își dorea prea mult asta ca să se lase convins și era hotărât să stabilească o relație mai apropiată cu acel domn și să încurajeze căsătoria prin tot felul de atenții. Își reproșase destul că el, unul, nu făcuse nimic pentru surorile lui, pentru a fi extrem de dornic ca alții să facă foarte mult; iar o cerere în căsătorie din partea colonelului Brandon sau o moștenire de la doamna Jennings erau cel mai simplu mijloc de compensare a propriei neglijențe.

Avură norocul s-o găsească acasă pe lady Middleton, iar înainte ca vizita lor să ia sfârșit veni și sir John. Ambele părți se întrecură în politețuri. Sir John era dispus să placă pe oricine și, cu toate că domnul Dashwood părea să nu se priceapă la cai, în scurt timp îl consideră un tânăr foarte simpatic, în timp ce lady Middleton descoperi în înfățișarea lui destulă eleganță ca să merite să intre în relații cu el; iar domnul Dashwood plecă încântat de amândoi.

— Fanny o să fie încântată de ce am să-i povestesc, spuse el în timp ce se întorcea cu sora lui. Lady Middleton este cu adevărat o femeie extrem de elegantă! Sunt sigur că Fanny va dori să cunoască o astfel de femeie. Doamna Jennings este și ea o femeie cu purtări alese, deși nu atât de elegantă ca fiica ei. Cumnata ta nu trebuie să aibă nici o rețineră de a o vizita, căci a cam avut, ca să fiu sincer, și era normal să fie așa, deoarece noi știam doar că doamna Jennings este văduva unui om care și-a agonisit averea în mod necinstit. Doamna Ferrars și Fanny erau foarte hotărâte să nu aibă nimic de a face nici cu ea, nici cu fetele ei. Acum însă pot să le spun despre amândouă numai lucruri frumoase.

CAPITOLUL XII

Doamna John Dashwood avea atâta încredere în judecata soțului ei încât chiar a doua zi le făcu o vizită doamnei Jennings și ficei ei; iar încrederea îi fu răsplătită prin aceea că descoperi că prima, femeia la care stăteau cumnatele ei, nu era nicicum nedemnă de a fi băgată în seamă de ea; cât despre lady Middleton, era una dintre cele mai încântătoare ființe din lume!

Lady Middleton fu la fel de încântată de doamna Dashwood. Amândouă aveau un fel de egoism rece care le atrăgea reciproc; și apreciau una la cealaltă aceleași reguli insipide de bună-cuviință în comportament și lipsa de duh.

Totuși, aceleași maniere care câștigă rădăcină părerea bună a lui lady Middleton despre doamna John Dashwood nu fură pe placul doamnei Jennings, care o văzu ca pe o femeiușcă mândră cu comportament rece, care le tratase pe surorile soțului ei fără afecțiune și aproape fără să aibă ceva a le spune, căci în jumătate de oră petrecută la Berkeley Street, cel puțin șapte minute și jumătate nu scosese o vorbă.

Deși nu întrebă, Elinor ar fi vrut tare mult să știe dacă Edward era în Londra; dar nimic n-ar fi făcut-o pe Fanny să-i pomenească de bunăvoie numele în fața ei, până nu era în măsură să-i spună că nunta lui cu domnișoara Morton era hotărâtă sau până când așteptările soțului ei cu privire la colonelul Brandon nu se adevăreau; pentru că ea îi credea atât de atașată unul de celălalt încât nici o strădanie în vorbă sau în faptă nu i-ar fi putut despărți. Însă, foarte curând, informația pe care ea nu voia să o dea veni din altă sursă. La scurt timp după aceea, Lucy veni să fie compătimită de Elinor pentru faptul că nu putea să-l vadă pe Edward, deși sosise la Londra odată cu domnul și doamna Dashwood. Nu îndrăznise să vină la Bartlett's Buildings de teamă să nu fie descoperit și, cu toate că amândoi erau nerăbdători să se întâlnească, în prezent nu puteau să facă nimic decât să-și scrie.

La foarte scurt timp, Edward le aduse personal la cunoștință că era la Londra, venind de două ori în Berkeley Street. Cartea lui de vizită fu găsită de două ori pe masă, când se întoarseră de la treburile pe care le avuseseră dimineata în oraș. Elinor era încântată că trecuse, dar și mai încântată că nu le găsisese acasă.

Soții Dashwood erau atât de cucerți de familia Middleton încât, deși nu le prea stătea în obicei să dea ceva, se hotărâră să le ofere... o masă și, la scurt timp după ce se cunoscuseră, îi invitară la masă în Harley Street, unde închiriaseră pe trei luni o casă foarte frumoasă. Fură invitate și doamna Jennings și domnișoarele Dashwood, iar John Dashwood avu grijă să-l invite și pe colonelul Brandon care, oricând bucuros să fie acolo unde erau domnișoarele Dashwood, primi invitația cu o oarecare mirare, dar și cu multă plăcere. Urmau să o cunoască pe doamna Ferrars, însă Elinor nu putu afla dacă aveau să vină și fiii ei. Totuși, perspectiva de a o vedea pe ea fu suficientă pentru a privi cu interes evenimentul. Deși acum se putea întâlni cu mama lui Edward fără acea neliniște puternică ce promitea, cândva, să însoțească o astfel de întâlnire, iar acum părerea acestora despre ea îi era absolut indiferentă, dorința ei de a fi în compania doamnei Ferrars, curiozitatea ei de a ști cum era se dovediră la fel de vii.

Interesul cu care aștepta întâlnirea spori la scurt timp după aceea, auzind că aveau să vină și domnișoarele Steele.

Intraseră atât de mult pe sub pielea lui lady Middleton prin zelul cu care se comportau în prezența ei încât, deși Lucy nu era deloc elegantă, iar sora ei nici măcar rafinată, fu la fel de promptă ca sir John în a le pofti să petreacă o săptămână sau două la Conduit Street, iar de îndată ce domnișoarele Steele aflară de invitația soților Dashwood, găsiră foarte potrivit să-și înceapă vizita cu câteva zile înainte ca petrecerea să aibă loc.

Poate că doamna John Dashwood n-ar fi dat importanță pretențiilor lor de a fi luate în seamă ca nepoate ale domnului care ani de zile avusese grijă de fratele ei într-atât încât să le asigure locuri la masa ei, dar ca musafire ale lui lady Middleton erau bine-venite. Iar Lucy, care de multă vreme dorea să cunoască personal familia pentru a putea aprecia mai bine caracterele lor și propriile greutăți și pentru a avea prilejul de a se strădui să le fie pe plac, rareori în viața ei fusese mai fericită ca atunci când primise cartea de vizită a doamnei John Dashwood.

Efectul cărții de vizită asupra lui Elinor fu foarte diferit. Presupuse numaidecât că Edward, care locuia cu mama lui, era și el invitat la petrecere, și nu știa cum avea să suporte să-l vadă după toate câte se întâmplaseră, și încă în compania lui Lucy!

Probabil că aceste temeri nu se bazau pe rațiune și cu siguranță deloc pe adevăr. Totuși, ele fură înlăturate prin bunăvoința

lui Lucy, care credea că o să-i producă o mare dezamăgire spunându-i că Edward sigur nu avea să fie marți în Harley Street, și chiar spera să împingă durerea și mai departe convingând-o că el se ținea deoparte din cauza imensei afecțiuni pentru ea, pe care nu o putea ascunde când erau împreună.

Veni și importanta zi de marți, care urma să le prezinte pe cele două domnișoare acestei formidabile soacre.

— Ai milă de mine, domnișoară Dashwood! spuse Lucy în timp ce urcau scările împreună. N-am pe nimeni aici care să mă compătimească. Îți jur că abia mă mai țin pe picioare! Doamne sfinte! Peste o clipă am să dau ochii cu persoana de care depinde toată fericirea mea... care urmează să-mi fie mamă!

Elinor ar fi putut s-o liniștească imediat sugerând posibilitatea ca doamna pe care erau să o întâlnească să devină mai degrabă mama domnișoarei Morton decât a ei, însă în loc de asta o asigură, cu cea mai mare sinceritate, că într-adevăr îi era milă de ea, spre marea uimire a lui Lucy care, deși chiar nu se simțea în largul ei, spera ca măcar să fie obiectul unei invidii nestăpânite din partea lui Elinor.

Doamna Ferrars era o femeie mică, slabă, cu o siluetă dreaptă, chiar țeapănă, și cu o înfățișare serioasă, chiar acră. Avea tenul palid, trăsăturile mici, fără frumusețe și, firește, fără expresie; însă fruntea îngustă îi salvase înfățișarea de la insipiditate, dându-i un aer de mândrie și răutate. Nu era o femeie care vorbea mult, spre deosebire de majoritatea oamenilor, își împărțea cuvintele la numărul ideilor și, din puținele silabe care îi scăpară, nici una nu-i fu adresată domnișoarei Dashwood, pe care era hotărâtă s-o antipatizeze cu orice preț.

Acest comportament n-o mai putea face acum nefericită pe Elinor. În urmă cu câteva luni ar fi durut-o mult, însă acum doamnei Ferrars nu-i mai stătea în putere s-o facă să sufere, iar faptul că se purta mult mai amabil cu domnișoarele Steele, anume ca s-o umilească și mai mult, nu făcea decât să o amuze. Nu putea decât să zâmbească văzând bunăvoința pe care mama și fiica i-o arătau înseși persoanei pe care să fi fost cel mai dornice s-o umilească, dacă ar fi știut câte știa ea. Însă, în timp ce zâmbea văzând acea amabilitate atât de prost plasată, nu putu să nu remarce atențiile studiate cu care domnișoara Steele întrețineau acea amabilitate fără să le disprețuiască din adâncul inimii pe toate patru.

Lucy exulta toată văzând că i se acordă atâta atenție, iar

domnișoara Steele nu avea nevoie decât să fie tachinată în legătură cu doctorul Davies pentru a fi pe deplin fericită.

Masa fu grandioasă, servitorii numeroși, totul dovedea înclinația stăpânei spre ostentație și capacitatea stăpânului de a o susține. În ciuda îmbunătățirilor și adăugirilor care i se aduceau domeniului Norland și în ciuda faptului că proprietarul lui fusese cândva la un pas de a-și vinde acțiunile în pierdere, nimic nu trăda vreun simptom al acelei sărăcii pe care încercase să o sugereze; sărăcia nu se manifestă decât în conversație, unde lipsurile era considerabile. John Dashwood nu avea multe de spus care să merite să fie auzite, iar soția lui și mai puțin. Dar acest lucru nu era o rușine pentru ei, căci cam tot așa stăteau lucrurile cu majoritatea invitaților, care aproape toți aveau destule neajunsuri pentru a fi agreabili — lipsă de înțelepciune, înnăscută sau dobândită, lipsă de eleganță, lipsă de caracter sau lipsă de stăpânire de sine.

Când, după cină, doamnele se retraseră în salon, această sărăcie fu și mai evidentă, căci domnii mai aduseseră, totuși, o oarecare varietate în conversație, prin discuțiile despre politică, despre îngrădirea proprietăților și dresarea cailor; însă toate acestea fiind sfârșite, singurul subiect de discuție care le rămase doamnelor până la sosirea cafelei fu care dintre cei doi băieți era mai înalt, Harry Dashwood sau William, al doilea fiu al lui lady Middleton, care erau cam de aceeași vârstă.

Dacă ambii copii ar fi fost acolo, problema s-ar fi putut rezolva foarte ușor măsurându-i pe loc; însă cum numai Harry era prezent, de ambele părți se făceau doar presupuneri, fiecare doamnă având dreptul să fie la fel de categorică în părerea ei și s-o repete cât de des voia.

Părțile aveau următoarea poziție:

Cele două mame, deși fiecare era convinsă că băiatul ei era mai înalt, decideau din politețe în favoarea celuilalt.

Cele două bunici, cu mai puțină părtinire, dar cu mai multă sinceritate, își susțineau cu aceeași înfocare propriul urmaș.

Lucy, care dorea în aceeași măsură să placă ambelor tabere, considera că băieții erau amândoi foarte înalți pentru vârsta lor, și pentru nimic în lume n-ar fi putut fi convinsă că exista vreo diferență, cât de mică, între ei; iar domnișoara Steele, cu și mai multă bunăvoință, atribui diferența, atât cât putu, în favoarea fiecăruia.

După ce își spuse părerea în favoarea lui William, lucru care

o jigni pe doamna Ferrars și încă și mai mult pe Fanny, Elinor nu mai simți nevoia să-și întărească spusele prin alte argumente, iar Marianne, când i se ceru părerea, le jigni pe toate spunând că nu are nici o părere de dat întrucât nici nu se gândise la asta.

Înainte de a pleca de la Norland, Elinor pictase pentru cumnata ei două paravane în miniatură, foarte frumoase, care, montate și aduse acasă, împodobeau salonul; iar aceste paravane miniaturale, atrăgând privirea lui John Dashwood când îi însoți pe ceilalți domni în salon, fură înmânate cu serviabilitate colonelului Bradon pentru a le admira.

— Au fost făcute de sora mea cea mare, spuse el, și aş îndrăzni să spun că vei fi încântat de ele, căci ești un om cu gust. Nu știu dacă ai avut prilejul să vezi până acum vreo lucrare de-a ei, dar toată lumea spune că desenează foarte bine.

Colonelul, deși tăgădui toate pretențiile de cunoscător, admiră cu căldură paravanele, așa cum ar fi făcut cu orice lucru pictat de domnișoara Dashwood, iar curiozitatea celorlalți fiind în mod firesc stârnită, ele fură trecute din mână în mână pentru a fi cercetate de toți. Doamna Ferrars, neștiind că erau opera lui Elinor, ținu neapărat să se uite la ele și, după ce se bucurară de mărinimoasa apreciere a lui lady Middleton, îi fură înmânate de către Fanny care, totodată, o informă că erau făcute de domnișoara Dashwood.

— Hm! spuse doamna Ferrars. Foarte drăguțe...

Și, fără să se uite deloc la ele, le înapoie fiicei sale.

Probabil că, preț de o clipă, Fanny consideră că mama ei fusese extrem de nepoliticoasă căci, roșind puțin, spuse imediat:

— Sunt foarte frumoase, mamă, nu-i așa? Însă poate de teamă că era prea politicoasă și prea încurajatoare, adăugă: Nu crezi că au ceva din stilul de a picta al domnișoarei Morton? Ea chiar pictează absolut minunat! Ce frumos este ultimul peisaj pictat de ea!

— Chiar că e frumos! Tot ce face ea e admirabil.

Marianne nu mai putu suporta; era deja foarte scârbită de doamna Ferrars, iar lauda atât de prost plasată adusă alteia în defavoarea lui Elinor, deși nu bănuia ce scop avea, o provocă imediat să spună cu aprindere:

— Admirația asta este foarte ciudată! Ce ne interesează pe noi domnișoara Morton? Cine o cunoaște sau cui îi pasă de ea? Noi vorbim acum despre Elinor!

Și, spunând aceste cuvinte, luă paravanele din mâinile cumnatei sale pentru a le admira ea însăși așa cum se cuvenea.

Doamna Ferrars păru nespus de supărată și, după ce se făcu și mai băjoasă, rosti cu un glas tăios:

— Domnișoara Morton este fiica lordului Morton.

Și Fanny arăta foarte supărată, iar soțul ei era înspăimântat la culme de îndrăzneala surorii lui. Lui Elinor, înflăcărarea lui Marianne îi făcu mai mult rău decât motivul care o produsese, însă privirile colonelului Brandon ațintite asupra lui Marianne arătau că el nu remarcase decât ceea ce era nobil în acea înflăcărare, inima afectuoasă care nu suporta să-și vadă sora desconsiderată.

Indignarea lui Marianne nu se opri aici. Insolența rece cu care se purtase în general doamna Ferrars cu sora ei părea să prevestească, după părerea ei, greutăți și amărăciune pentru Elinor, iar inima ei rănită o făcea să se gândească cu groază la ele. Mânată de o puternică pornire de afecțiune, se duse după o clipă la scaunul surorii ei și, cuprinzând-o cu brațul pe după gât și lipindu-și obrazul de al ei, spuse cu glas scăzut, dar pățimaș:

— Draga, scumpa mea Elinor, nu le băga în seamă. Nu le lăsa să te mâhnească.

Nu putu să spună mai mult; copleșită, își îngropă fața în umărul lui Elinor și izbucni în plâns. Lucrul acesta atrase atenția tuturor și aproape fiecare se îngrijoră. Fără să știe ce face, colonelul Brandon se ridică și se duse la ele. Doamna Jennings, cu un „Ah, sărăcuța!” plin de simțire, îi dădu imediat sărurile ei, iar sir John se înfurie atât de tare pe autorul acestei suferințe nervoase încât se mută de îndată lângă Lucy Steele și-i povesti pe scurt, în șoaptă, întreaga poveste șocantă. În câteva minute, totuși, Marianne își reveni suficient pentru a pune capăt agitației și își reluă locul, însă toată seara păstra amintirea celor întâmplare.

— Sărmana Marianne! îi spuse cu glas scăzut fratele ei colonelului Brandon de îndată ce reuși să-i atragă atenția. Sănătatea ei nu e atât de bună ca a surorii ei... e foarte nervoasă... nu are constituția lui Elinor... și trebuie să admitem că, pentru o tânără care a fost odată o frumusețe, este foarte supărător să-și fi pierdut farmecele personale. Poate n-ai să mă crezi, dar Marianne era extraordinar de frumoasă acum câteva luni; la fel de frumoasă ca Elinor. După cum vezi, toată frumusețea s-a dus.

CAPITOLUL XIII

Curiozitatea lui Elinor de a o vedea pe doamna Ferrars era satisfăcută. Cunoscând-o, ajunse la concluzia că tot ce ar fi putut duce la o legătură mai strânsă între familii nu era de dorit. Îi văzuse prea bine mândria, meschinăria și pornirea împotriva ei ca să-și dea seama că doamna Ferrars ar fi încurcat logodna și ar fi întârziat căsătoria dintre Edward și ea, dacă el ar fi fost liber, și văzuse destule pentru a fi recunoscătoare că un obstacol mai mare o împiedica să sufere de pe urma vreunuia creat de doamna Ferrars, că o ferea să depindă de capriciile ei și o scutea de orice grijă de a-i face o părere bună. Se gândi că, dacă Lucy ar fi fost mai bună, ar fi trebuit să se bucure pentru ea.

Se întreba dacă Lucy putea să fie într-atât de entuziasmată de politețea doamnei Ferrars și dacă vanitatea o orbea într-atât încât să considere că atenția care i se dăduse doar pentru că ea nu era Elinor era un compliment făcut ei înseși. Răspunsul la această întrebare îl avu în dimineața următoare, când lady Middleton o lăasă pe Lucy la ușa casei din Berkeley Street, la dorința ei. Lucy spera s-o găsească singură pe Elinor, pentru a-i spune ce fericită era.

Speranța i se adeveri, căci la scurt timp după sosirea ei doamna Jennings primi un mesaj de la doamna Palmer și plecă la ea.

— Draga mea prietenă, am venit să-ți vorbesc despre fericirea mea, spuse Lucy de îndată ce rămăseseră singure. Oare poate să existe ceva mai măgulitor decât felul în care s-a purtat ieri cu mine doamna Ferrars? Ce amabilă a fost! Știi ce groază îmi era să dau ochii cu ea, dar s-a purtat atât de frumos cu mine din prima clipă. Cred că m-a îndrăgit de îndată ce i-am fost prezentată. Nu-i așa? Doar ai văzut tot. Nu te-a impresionat?

— Cu siguranță, a fost foarte politicoasă cu dumneata.

— Politicoasă! Dumneata n-ai văzut decât politețe? Eu am văzut mult mai mult. Nimănui nu i-a arătat mai multă bunătate decât mie! S-a purtat cu mine fără pic de mândrie, fără pic de aroganță, și cumnata dumatăle la fel — numai dragălașenie și amabilitate!

Elinor ar fi vrut să vorbească despre altceva, însă, cum Lucy tot insista să recunoască faptul că avea toate motivele să fie fericită, Elinor fu nevoită să continue subiectul și spuse:

— Nu încape îndoială că, dacă ar fi știut de logodna voastră,

nimic n-ar mai fi fost măgulitor decât felul în care te-au tratat, dar, cum lucrurile nu stau așa...

— Bănuiam eu că ai să-mi spui asta, spuse repede Lucy, însă doamna Ferrars nu ar fi avut nici un motiv să-și arate simpatia față de mine dacă nu m-ar fi plăcut cu adevărat, iar faptul că mă place înseamnă totul pentru mine. N-ai să mă convingi că n-am de ce să fiu mulțumită. Sunt sigură că totul se va termina cu bine și că nu voi întâmpina nici un obstacol, așa cum crezusem. Doamna Ferrars este o femeie fermecătoare și cumnata dumitale la fel. Amândouă sunt cu adevărat încântătoare! Mă mir că nu te-am auzit niciodată spunând că doamna Dashwood este o femeie extrem de agreabilă!

Elinor nu avu nici un răspuns de dat la aceasta, și nici nu încercă.

— Ești bolnavă, domnișoară Dashwood? Pari abătută... nu vorbești... sigur nu te simți bine.

— N-am fost niciodată mai sănătoasă.

— Mă bucur din toată inima, dar zău că nu pari. Mi-ar părea tare rău să fi bolnavă tocmai dumneata, care ai fost cea mai mare mângâiere din lume pentru mine! Numai Dumnezeu știe ce m-aș fi făcut fără prietenia dumitale...

Elinor încercă să dea un răspuns politicos, deși se îndoia de reușită. Însă o convinse pe Lucy, care răspunse imediat:

— Sunt convinsă de sentimentele pe care le ai pentru mine și, alături de dragostea lui Edward, ele sunt cea mai mare alinare pe care o am... Sărmanul Edward!... Însă acum lucrurile merg spre bine, o să ne putem întâlni și o să ne întâlnim destul de des, căci lady Middleton este încântată de doamna John Dashwood, așa că vom fi des în Harley Street, cred, iar Edward își petrece jumătate din timp la sora lui... în plus, lady Middleton și doamna Ferrars se vor vizita acum și, cum doamna Ferrars și cumnata dumitale au fost atât de bune cu mine o dată, vor fi oricând bucuroase să mă vadă. Sunt niște femei absolut fermecătoare! Sunt sigură că, dacă ai să-i spui cumnatei dumitale ce cred despre ea, n-ai putea vorbi îndeajuns de elogios.

Însă Elinor nu vru s-o încurajeze să spere că avea să-i spună cumnatei ei. Lucy continuă:

— Sunt convinsă că aș fi văzut numai decît dacă doamna Ferrars nu m-ar fi plăcut. Dacă mi-ar fi făcut doar o reverență formală, de exemplu, fără să spună o vorbă și fără să mă bage în seamă după aceea, dacă nu s-ar fi uitat măcar o dată frumos la mine

— știi ce vreau să spun — și dacă m-ar fi tratat cu aroganță, aș fi renunțat la tot cu disperare. N-aș fi putut suporta. Căci știu că, atunci când nu poate să sufere pe cineva, este extrem de violentă.

Însă Elinor nu mai apucă să răspundă ceva, căci ușa se deschise și, după ce servitorul îl anunță pe domnul Ferrars, Edward intră imediat.

Fu un moment foarte jenant și lucrul acesta se văzu pe fața fiecăruia. Toți arătau extrem de fâstâciți, iar Edward părea mai înclinat să iasă din cameră decât să înainteze. Se aflau într-o situație pe care toți ar fi dorit s-o evite. Domnișoarele își reveniră primele. Nu era treaba lui Lucy să facă oficiile de gazdă, și aparența de discreție trebuia păstrată. De aceea, nu-și manifestă afecțiunea decât prin priviri și, după ce îi adresă câteva cuvinte, nu mai spuse nimic.

Însă Elinor avea mai multe de făcut și era atât de dornică să se achite bine de îndatoririle sale, încât își impuse să se stăpânească și, după o clipă în care se adună, îi ură bun venit cu o privire și o atitudine care păreau aproape firești și sincere. Nu vru ca prezența lui Lucy sau faptul că i se făcuse o nedreptate s-o împiedice să-i spună că era fericită să-l vadă și că regretase foarte mult că nu fusese acasă când el venise în Berkeley Street. Nu vru ca, de teama ochilor cercetători ai lui Lucy, să nu-i acorde atenția cuvenită ca prieten și aproape rudă, deși curând observă că Lucy o urmărea îndeaproape.

Purtarea ei îl liniști oarecum pe Edward și îi dădu destul curaj ca să ia loc; cu toate acestea, cum era de așteptat, el era mai încurcat decât cele două domnișoare, căci inima lui nu era indiferentă ca a lui Lucy și nici conștiința lui nu era atât de curată ca a lui Elinor.

Cu un aer sfios și liniștit, Lucy părea hotărâtă să nu contribuie la confortul celorlalți și nu vru să scoată o vorbă; aproape tot ce se spuse veni de la Elinor, care se văzu nevoită să dea de bunăvoie toate informațiile despre sănătatea mamei ei, despre venirea lor la Londra și așa mai departe, informații pe care s-ar fi cuvenit să le ceară Edward, dar pe care nu le cerea.

Eforturile ei nu se opriră aici; curând după aceea, făcu un gest eroic lăsându-i singuri, sub pretextul că se ducea s-o aducă pe Marianne. De îndată ce auzi că Edward era acolo, Marianne alergă bucuroasă în salon. Plăcerea pe care o simți văzându-l fu pe măsura celorlalte sentimente ale ei, puternică și manifestată fățiș. Veni spre el cu mâna întinsă și un glas care exprima afecțiunea unei surori.

— Ce clipă fericită, dragă Edward! exclamă ea. Ar trebui să

compenseze aproape totul!

Edward încercă să răspundă acestei amabilități așa cum se cuvenea, însă în fața unor asemenea martori nu îndrăzni să spună nici jumătate din ce simțea. Se așezară din nou cu toții și, preț de câteva clipe, nimeni nu spuse nimic, timp în care Marianne se uita cu multă duioșie când la Edward, când la Elinor, crezând că plăcerea lor de a se revedea era ținută în frâu de prezența deloc bine venită a lui Lucy. Edward vorbi primul, remarcând schimbarea înfățișării lui Marianne și exprimându-și teama că poate Londra nu-i pria.

— Oh, nu te gânde la mine! replică ea cu înfocare, deși ochii îi erau plini de lacrimi. Nu te gânde la sănătatea mea! După cum vezi, Elinor e bine. Asta trebuie să vă fie de ajuns amândurora.

Această remarcă nu fu menită să-i facă pe Elinor și pe Edward să se simtă mai bine și nici să atragă bunăvoința lui Lucy, care se uită la Marianne cu o expresie foarte răutăcioasă.

— Îți place Londra? întrebă Edward, dorind să spună ceva care să ducă la schimbarea subiectului.

— Deloc. Mă așteptam să găsesc aici tot felul de distracții, dar n-am găsit nici una. Singurul lucru plăcut de care am avut parte este să te văd pe dumneata, Edward. Slavă Domnului că ești neschimbat!

Se opri și nimeni nu spuse nimic. Curând după aceea, Marianne adăugă:

— Elinor, cred că ar trebui să-l rugăm pe Edward să aibă grijă de noi când ne întoarcem la Barton. Presupun că o să plecăm într-o săptămână sau două și sunt încredințată că Edward nu o să aibă nimic împotriva să accepte sarcina.

Bietul Edward îngână ceva, însă nimeni nu știu ce anume, nici chiar el. Însă Marianne, care îi văzu agitația, o puse pe seama motivului care îi convenea ei, fu mulțumită și începu să vorbească despre altceva.

— Vai, Edward, ce zi am petrecut ieri la Harley Street! Atât de plictisitoare! Îngrozitor de plictisitoare! Am multe să-ți spun despre asta, dar nu pot s-o fac acum.

Și, cu această discreție admirabilă, amână pe altă dată, când aveau să se bucure de mai multă intimitate, dezvăluirea faptului că le găsisse pe rudele lor comune mai dezagreabile ca niciodată și că mama lui, mai ales, o dezgustase foarte tare.

— Dar tu de ce n-ai fost acolo, Edward? Tu de ce n-ai venit?

— Aveam o obligație în altă parte.

— Obligații! Ce obligații puteau să fie, când trebuia să te întâlnești cu niște prieteni foarte buni?

Lucy, care părea să se răzbune pe ea, interveni.

— Poate că dumneata, domnișoară Marianne, crezi că tinerii nu își onorează niciodată obligațiile, mici sau mari, dacă n-au chef de ele.

Elinor se supără foarte tare, însă Marianne păru total insensibilă la înțepătură, căci răspunse cu calm:

— Ba nu-i așa, căci, serios vorbind, cred că numai conștiința l-a ținut pe Edward departe de Harley Street. Și sunt încredințată că are cea mai delicată conștiință din lume, cea mai scrupuloasă când vine vorba să se achite de obligații, oricât ar fi ele de mărunte și oricât de mult ar contrazice acestea interesele sau plăcerea lui. N-am văzut om pe lume care să se ferească mai mult decât el să producă durere sau dezamăgire sau care să fie atât de incapabil de egoism. Așa este, Edward, și țin să o spun. De ce nu vrei să fii laudat? Atunci înseamnă că nu-mi ești prieten, căci cei care îmi acceptă iubirea și stima trebuie să se supună și la criticile mele fâțișe.

Totuși, laudele ei nu fură deloc pe placul a două tinere din auditoriu și se dovediră atât de deprimante pentru Edward încât, foarte curând, se ridică să plece.

— Pleci atât de repede! exclamă Marianne. Dragă Edward, nu se poate!

Și, trăgându-l puțin deoparte, îi șopti că era convinsă că Lucy nu avea să mai stea mult. Însă nici această încurajare nu avu succes, căci el ținu să plece, iar Lucy, care ar fi rămas mai mult decât el chiar dacă vizita lui ar fi durat câteva ore, plecă la scurt timp după aceea.

— Ce poate s-o aducă aici atât de des? întrebă Marianne după plecarea lor. Oare n-a văzut că doream să plece? Ce neplăcut pentru Edward!

— De ce să fie neplăcut? Suntem prietenele lui, iar pe Lucy o cunoaște de mai multă vreme decât pe noi. Este absolut firesc să-i facă tot atâta plăcere s-o vadă ca pe noi.

Marianne o privi țință și spuse:

— Elinor, nu pot să suport genul ăsta de discuție, să știi. Dacă speri să ți se contrazică afirmațiile, cum presupun că e cazul, ar trebui să-ți aduci aminte că eu sunt ultima ființă din lume care s-o facă. Nu îngădui să mi se smulgă prin viclenie asigurări de care nu e nevoie.

După aceste cuvinte, părăsi încăperea. Elinor nu îndrăzni s-o urmeze pentru a-i spune mai multe ca să o convingă, căci era legată de promisiunea făcută lui Lucy. Nu-i rămase decât să spere că durerea care însoțise recenta întâlnire nu avea să se repete — lucru la care avea toate motivele să se aștepte.

CAPITOLUL XIV

La câteva zile după această întâlnire, ziarele anunțau lumii că doamna Thomas Palmer dăduse naștere unui fiu și moștenitor, lucru foarte interesant și mulțumitor, cel puțin pentru toate cunoștințele apropiate care știau asta dinainte.

Acest eveniment extrem de important pentru fericirea doamnei Jennings produse o schimbare în modul ei de a-și petrece timpul și influență, în aceeași măsură, și modul de viață al tinerelor ei prietene. Dorind să fie cât mai mult cu Charlotte, doamna Jennings pleca într-acolo în fiecare dimineață și nu se întorcea decât seara târziu. Domnișoarele Dashwood, la insistențele familiei Middleton, își petreceau toată ziua în Conduit Street, zi de zi. Pentru liniștea lor, ar fi preferat să rămână, măcar dimineața, în casa doamnei Jennings, dar nu se putură opune dorinței tuturor. Prin urmare, își petreceau timpul cu lady Middleton și cele două domnișoare Steele, care de fapt le prețuiau tot atât de puțin compania pe cât se prefăceau că o caută.

Domnișoarele Dashwood aveau prea multă minte pentru a fi o companie de dorit pentru lady Middleton, iar de celelalte erau privite cu invidie deoarece, după părerea lor, se băgau peste ele și le răpeau politețurile pe care voiau să le monopolizeze. Deși purtarea lui lady Middleton față de Elinor și Marianne era cum nu se poate mai politicoasă, soția lui sir John nu le plăcea deloc. Din cauză că ele nu îi linguseau niciodată nici pe ea, nici pe copiii ei, nu le credea bune la suflet, și pentru că lor le plăcea să citească, își închipuia că sunt sarcastice, fără să știe probabil ce înseamnă să fii sarcastic; dar asta nu avea importanță. Pentru ea însemna să critici cu ușurință.

Prezența lor le stânjenea atât pe lady Middleton, cât și pe Lucy. Celei dintâi îi era rușine să trândăvească în fața lor, iar cealaltă se temea că va fi disprețuită pentru linguşelile pe care era mândră să le rostească în alte ocazii. Dintre cele trei, domnișoara Steele era cel mai puțin deranjată de prezența lor și s-ar fi putut înțelege foarte bine cu ea dacă i-ar fi povestit în amănunțime întreaga afacere amoroasă dintre Marianne și Willoughby drept compensație pentru sacrificiul pe care îl făcea cedând, după masă, cel mai bun loc de lângă foc, sau măcar dacă ar fi tachinat-o în legătură cu doctorul Davies. Însă ele țineau atât de puțin să-i câștige

simpatia încât, dacă sir John n-ar fi luat masa acasă, zilele s-ar fi scurs într-o plictiseală îngrozitoare.

Totuși, toate aceste invidii și nemulțumiri erau atât de departe de a fi bănuite de doamna Jennings, încât ea considera că era încântător că fetele erau împreună și, în fiecare seară, își felicita tinerele prietene că scăpaseră de compania unei bătrâne proaste. Le însoțea câteodată acasă la sir John, iar alteori rămânea cu ele acasă. Însă oriunde s-ar fi aflat, era întotdeauna bine dispusă, încântată și plină de importanță că Charlotte se simțea bine datorită grijii ei, și gata să ofere o prezentare atât de amănunțită a situației ei cum numai domnișoara Steele putea să fie curioasă să afle. Un lucru, totuși, o supăra, și se plângea de el zilnic. Domnul Palmer era de părere, ca de altfel toți bărbații, dar pentru asta nu mai puțin nedemn de un tată, că toți bebelușii seamănă între ei; și, deși doamna Jennings văzuse de multe ori, în ocazii diferite, o asemănare izbitoră între bebeluș și fiecare dintre rudele lui de ambele părți, nu reușea cu nici un chip să-l convingă pe tată de acest lucru; nu putea să-l convingă că nu era la fel cu nici un alt copil de aceeași vârstă și nici să-l facă să recunoască faptul că era cel mai frumos copil din lume.

Trebuie să relatăm acum un necaz care, cam pe la acea vreme, se abătuse asupra doamnei John Dashwood. Întâmplarea făcuse ca, atunci când cumnatele ei și doamna Jennings îi făceau prima vizită în Harley Street, altă cunoștință de-a ei să treacă pe acolo, împrejurare care, în sine, nu părea să producă vreun rău. Însă cum imaginația unora îi face să ne judece greșit comportamentul și să decidă asupra lui după cele mai neînsemnate aparențe, fericirea omului este întotdeauna, într-o oarecare măsură, la mila norocului. În cazul de față, doamna care venise după cele două surori mersese cu imaginația atât de departe încât, la simpla pomenire a numelui domnișoarelor Dashwood și înțelegând că erau surorile domnului Dashwood, trăsese numaidecât concluzia că locuiau în Harley Street. Această neînțelegere avu drept urmare trimiterea unor cărți de vizită care le invitau să ia parte, împreună cu fratele și cumnata lor, la o mică serată muzicală ce urma să aibă loc în casa ei.

Consecința acestui lucru fu că doamna John Dashwood nu numai că se văzu obligată să se supună marelui inconvenient de a trimite caleașca după domnișoarele Dashwood ci, și mai rău, fu silită să îndure neplăcerea de a da impresia că le trata cu atenție; și cine putea spune că nu aveau să se aștepte să iasă în lume cu ea și a

doua oară? Pe de altă parte, stătea acum în puterea ei să le dezamăgească.

Marianne se obișnuise de acum să iasă în fiecare zi din casă și ajunsese să-i fie indiferent dacă ieșea sau nu. Se pregătea cu calm și mecanic pentru fiecare obligație mondenă, fără să se aștepte la cea mai mică distracție și, foarte des, fără să știe până în ultima clipă unde se ducea.

Ajunsese să fie atât de indiferentă la îmbrăcămintea și înfățișarea ei încât, pe toată durata toaletei, nu le acorda nici jumătate din atenția pe care o primea de la domnișoara Steele în primele cinci minute după ce era gata. Nimic nu scăpa cercetării minuțioase și curiozității acesteia; ea vedea totul și întreba totul, nu avea liniște până nu știa prețul fiecărui articol al îmbrăcăminții lui Marianne, știa mai bine decât Marianne numărul rochiilor acesteia și spera să afle, înainte de a se despărți, cât o costa spălătul pe săptămână și cât cheltuia pe an cu persoana ei. Obrăznicia acestor cercetări amănunțite se încheia, în general, cu un compliment care, deși era venit să răsplătească răspunsurile primite, era considerat de Marianne cea mai mare impertinență dintre toate, căci, după ce era supusă unei examinări minuțioase privind valoarea și croiala rochiei ei, culoarea pantofilor și aranjarea părului, era sigură că avea să i se spună: „Ești foarte elegantă, și așa zice că ai să faci multe cuceriri”.

Cu o astfel de încurajare fu expediată și de această dată la caleașca fratelui ei, în care urcară după cinci minute după ce se oprise la ușă, punctualitate ce nu prea fu pe placul cumnatei lor, care sperase ca ele să întârzie spre nemulțumirea ei sau a vizitiului.

Evenimentele serii nu fură deosebite din cale-afară. Petrecerea, ca oricare altă serată muzicală, adună un mare număr de oameni care chiar se pricepeau la muzică, dar și mai mulți care nu se pricepeau deloc; cât despre interpreți, aceștia erau, ca de obicei, după propria lor apreciere și cea a prietenilor intimi, cei mai buni interpreți amatori din Anglia.

Cum Elinor nu se pricepea la muzică, și nici n-o pretindea, nu avu nici o reținere să-și întoarcă privirile de la pian, ori de câte ori avea chef, și să și le ațintească asupra obiectelor din jur, fără să fie împiedicată de prezența harpei sau a violoncelului. Într-o astfel de ocazie îl zări într-un grup de tineri pe acela care le ținuse o lecție despre cutiile pentru scobitori la Gray. Curând după aceea îl zări uitându-se la ea și vorbind familiar cu fratele ei. Tocmai se hotărâse să-i afle numele de la cel din urmă, când amândoi veniră spre ea și

domnul Dashwood i-l prezentă ca fiind domnul Robert Ferrars.

El i se adresează cu o politețe degajată, răsucindu-și capul într-o plecăciune care o asigură la fel de limpede cum ar fi făcut vorbele că era exact filizonul descris de Lucy. Ce bine ar fi fost pentru ea dacă simpatia ei pentru Edward s-ar fi bazat mai puțin pe meritele lui decât pe meritele celor mai apropiate rude ale lui! Căci atunci plecăciunea fratelui lui ar fi dat lovitura finală în ceea ce începuseră răutăcioasa lui mamă și nu mai puțin antipatica lui soră. Dar în timp ce se minuna de diferența dintre cei doi tineri, nu găsea că golițiunea sufletească și îngâmfarea unuia ar fi putut să o facă să nu aprecieze modestia și valoarea celui alt. De ce erau deosebiți îi explică însuși Robert într-o conversație de un sfert de oră când, discutând despre fratele lui și plângându-se de extraordinara stângăcie care, după părerea lui, îl ținea departe de societatea corespunzătoare rangului său, o atribui cu candoare și generozitate mult mai puțin vreunei deficiențe înnăscute decât unei nefericite educații particulare; pe când el, care probabil nu era cu nimic mai înzestrat de natură, era la fel de capabil să se învârtă în lume ca oricare alt bărbat doar pentru că fusese la o școală publică.

— Pe cinstea mea, adăugă el, sunt încredințat că nu e vorba de nimic mai mult. Și i-o și spun deseori mamei mele, când se necăjește din pricina asta. Îi spun: „Dragă doamnă, trebuie să te liniștești. Acum răul e iremediabil, și a fost în întregime opera ta. De ce te-ai lăsat convinsă de unchiul meu, sir Robert, să-l plasezi pe Edward sub tutelă privată, în cea mai critică perioadă din viața lui? Dacă l-ai fi trimis la Westminster, ca pe mine, în loc să-l trimiți la domnul Pratt, nu s-ar mai fi întâmplat toate astea.” Așa privesc eu problema, și mama este pe deplin convinsă că a greșit.

Elinor nu vru să-l contrazică pentru că, oricare ar fi fost părerea ei despre avantajele unei școli publice, nu se putea gândi cu mulțumire la faptul că Edward locuise la familia domnului Pratt.

— Locuiești în Devonshire, parcă, spuse el apoi. Într-o vilă pe lângă Dawlish.

Elinor îl puse la curent cu așezarea vilei și el se arătă destul de mirat că cineva putea locui în Devonshire, fără să fie aproape de Dawlish. Totuși, își exprimă profunda aprobare pentru genul de casă în care trăiau.

— În ceea ce mă privește, îmi plac nespuse de mult vilele, spuse el. Sunt foarte confortabile și foarte elegante. Dacă aș avea bani de pus deoparte, mi-aș cumpăra un petic de pământ și mi-aș

construi una la mică distanță de Londra, unde să pot să mă duc oricând, să iau câțiva prieteni cu mine și să fiu fericit. Sfătuiesc pe oricine vrea să construiască să-și ridice o vilă. Zilele trecute a venit la mine prietenul meu lordul Courtland ca să-mi ceară sfatul, și mi-a pus dinainte trei planuri ale renumitului arhitect Bonomi. Trebuia să hotărâsc care e cel mai bun. „Dragul meu Courtland, am spus aruncându-le imediat pe toate în foc, nu adopta nici unul, și clădește-ți neapărat o vilă.” Și îmi închipui că asta o să și facă. Unii își imaginează că vilele nu oferă confort și nici spațiu, dar se înșală. Am fost luna trecută acasă la prietenul meu Elliot, în apropiere de Dartford. Lady Elliot dorea să dea un bal. „Dar cum să fac, dragul meu Ferrars?”, m-a întrebat ea. „În vila asta încap zece perechi și unde o să mai fie și masa?” Eu am văzut imediat că totul se putea rezolva foarte simplu, așa că i-am spus: „Dragă lady Elliot, liniștește-te. În sufragerie vor încăpea ușor optsprezece perechi; mesele de cărți se pot pune în salonaș; biblioteca se poate deschide pentru ceai și alte băuturi răcoritoare, iar cina poate fi servită în salonul cel mare”. Lady Elliot a fost încântată de idee. Am măsurat sufrageria și am descoperit că în ea încăpeau exact optsprezece perechi, și toată afacerea a fost aranjată după planul meu. Așa că, vezi dumneata, dacă oamenii știu să abordeze problema, pot să aibă același confort într-o vilă ca în cea mai spațioasă locuință.

Elinor fu de acord cu toate astea, căci nu considera că el merita complimentul contrazicerii raționale.

Cum lui John Dashwood nu-i plăcea muzica mai mult decât celei mai mari dintre surorile lui, își luă aceeași libertate de a se gândi la cu totul altceva. Astfel, în timpul serii, îi veni o idee pe care i-o împărtăși soției lui când ajunse acasă. Greșeala doamnei Dennison de a presupune că surorile lui erau musafirele lor îl făcuse să se gândească la faptul că poate ar fi fost potrivit chiar să le invite să stea la ei cât timp obligațiile doamnei Jennings o țineau departe de casă. Cheltuiala ar fi fost nimic, și deranjul la fel; și, una peste alta, ar fi fost o atenție absolut necesară pentru a-și elibera conștiința de promisiunea făcută tatălui său. Propunerea o uimi pe Fanny.

— Nu văd cum le-am putea invita fără să-i aducem un afront lui lady Middleton, căci ele își petrec toată ziua la ea; altfel le-aș invita cu cea mai mare plăcere. Știi că sunt gata oricând să le acord toată atenția care îmi stă în putere, așa cum am făcut-o și în seara asta luându-le la petrecere. Dar ele sunt musafirele lui lady Middleton. Cum să le cer să plece de la ea?

Soțul ei îi spuse, cu multă umilință, că nu înțelegea obiecția ei.

— Au petrecut deja o săptămână în Conduit Street și lady Middleton nu are de ce să se supere dacă or să stea tot atâtea zile la niște rude atât de apropiate.

Fanny se gândi o clipă apoi, cu vigoare reînnoită, spuse:

— Iubitul meu, le-aș invita din toată inima dacă mi-ar sta în putere. Dar tocmai mă hotărâsem să le invit pe domnișoarele Steele să stea câteva zile la noi. Sunt fete bune și foarte bine crescute, și cred că le datorăm atenție, întrucât unchiul lor i-a făcut mult bine lui Edward. Pe surorile tale le putem invita și în alt an, dar domnișoarele Steele s-ar putea să nu mai vină la Londra. Sunt sigură că îți vor plăcea; ba le placi deja foarte mult, și la fel și mama. Și sunt preferatele lui Harry!

Domnul Dashwood fu convins. Înțelese necesitatea de a le invita numai de cât pe domnișoarele Steele și conștiința lui fu împăcată de hotărârea de a-și invita surorile în alt an; în același timp, totuși, bănuia cu viclenie că alt an avea să facă invitația inutilă, aducând-o pe Elinor la Londra ca soție a colonelului Brandon, iar pe Marianne ca musafir al lor.

Fanny, bucurându-se că scăpase și mândră de istețimea cu care o făcuse, îi scrisese dimineața următoare lui Lucy, invitând-o ca, împreună cu sora ei, să stea câteva zile în Harley Street, de îndată ce lady Middleton se putea lipsi de ele. Lucrul acesta fu de ajuns pentru a o face pe Lucy cu adevărat fericită. Doamna Dashwood părea să o ajute, întărindu-i speranțele și încurajându-i intențiile! Un astfel de prilej de a fi cu Edward și familia lui îi servea mai mult decât orice altceva interesele, iar o astfel de invitație era cea mai mare încântare pentru inima ei!

Când biletul îi fu arătat lui Elinor, ceea ce se întâmplă la zece minute de la primirea lui, aceasta fu înclinată pentru prima dată să împărtășească întru câțva așteptările lui Lucy, căci această dovadă de deosebită amabilitate acordată la un timp atât de scurt după ce se cunoscuseră părea să declare că bunăvoința arătată ei nu izvoră doar din răutate față de Elinor și, cu timpul, putea să ducă la tot ce își dorea Lucy. Lingușelile ei înfrânseseră deja mândria lui lady Middleton și deschideau o ușă în inima închisă a doamnei John Dashwood.

Domnișoarele Steele se mutară în Harley Street, și tot ce ajunse la Elinor despre influența lor acolo îi întări convingerea că

așteptările lui Lucy aveau să se împlinească. Sir John, care le vizita de multe ori, povestea că se bucurau de niște favoruri extraordinare. Doamna Dashwood nu fusese în viața ei încântată de vreo tânără cum era de ele, le dăruise fiecăreia un manual de brodat, îi spunea lui Lucy pe numele de botez și nu știa dacă putea să se mai despartă de ele.

VOLUMUL III

CAPITOLUL I

După două săptămâni, doamna Palmer se simțea atât de bine încât mama ei nu mai considera necesar să-i cedeze tot timpul său, mulțumindu-se s-o viziteze o dată sau de două ori pe zi, se întoarse în casa ei și la obiceiurile ei, domnișoarele Dashwood fiind și ele gata să-și reia viața alături de ea.

În a treia sau a patra dimineață de la reinstalarea lor în Berkeley Street, întorcându-se din obișnuita ei vizită la doamna Palmer, doamna Jennings intră în salon, unde Elinor era singură, cu un aer atât de important și grăbit, încât aceasta se pregăti să audă ceva minunat.

— Doamne! Draga mea domnișoară Dashwood, ai auzit vestea?

— Nu, doamnă. Ce este?

— Ceva foarte ciudat! Dar ai să auzi tot. Când am ajuns acasă la domnul Palmer, am găsit-o pe Charlotte foarte agitată din pricina copilului. Era sigură că era foarte bolnav — plângea, se agita și era plin de bubulițe. M-am uitat imediat la el și am spus: „Doamne, draga mea, n-are decât o iritație de la dinți”, și dacă i-a spus la fel. Dar Charlotte n-a fost mulțumită și a trimis după domnul Donovan. Norocul a făcut ca tocmai să se întoarcă din Harley Street, așa că a venit imediat acolo, și de cum a văzut copilul a spus exact ce spusesem și noi, și atunci Charlotte s-a liniștit. Însă tocmai când domnul Donovan dădea să plece, mi-a venit ideea să-l întreb dacă avea vreo noutate. Atunci a zâmbit ipocrit, și-a luat un aer grav, lăsând să se înțeleagă că ar ști el ceva și în cele din urmă a spus în șoaptă: „De teamă să nu ajungă la urechile domnișoarelor pe care le ai în grijă vreo relatare neplăcută despre indispoziția cumnatei lor, cred că e recomandabil să le spunei că sunt încredințat că nu există nici un mare motiv de îngrijorare; sper că doamna Dashwood se va face bine.”

— Cum? Fanny e bolnavă?

— Exact asta am spus și eu, draga mea. „Doamne! Doamna Dashwood e bolnavă?”, am întrebat, și atunci totul a ieșit la iveală. Ca să nu mai lungesc vorba, iată ce am aflat: Domnul Edward Ferrars, însuși tânărul în legătură cu care glumeam deseori pe seama dumatăle (dar, după cum se dovedește acum, mă bucur nespun că n-a

fost niciodată nimic la mijloc), domnul Edward Ferrars, așadar, se pare că e logodit de mai bine de un an cu verișoara mea Lucy! Și nimeni n-a știut nimic în afară de Nancy! Ți-ai fi închipuit una ca asta? Nu e de mirare că se plac, dar cine ar fi bănuir că lucrurile sunt atât de înaintate! E tare ciudat! Eu nu i-am văzut niciodată împreună, altfel sunt sigură că mi-aș fi dat seama numaidecât. Totul a fost făcut pe ascuns, de teama doamnei Ferras. Ei bine, și nici ea, nici fratele sau cumnata dumitale n-au bănuir nimic, până azi-dimineață, când biata Nancy, care e o făptură bine intenționată, dar nu se pricepe la secrete, i-a dat de gol. S-a gândit că toată lumea ține atât de mult la Lucy, încât n-o să-i facă greutăți din pricina asta, așa că s-a dus la cumnata dumitale, care era singură și lucra la carpeta ei, nebănuind deloc ce avea să urmeze — căci tocmai îi spusese cu cinci minute înainte fratelui dumitale că se gândea să aranjeze o căsătorie între Edward și fiica nu știu cărui lord, am uitat cine. Așa că poți să-ți dai seama ce lovitură a fost pentru vanitatea și mândria ei. A făcut pe loc o criză violentă de isterie și a țipat atât de tare încât a fost auzită de fratele dumitale, care era jos în camera lui, pregătindu-se să-i scrie o scrisoare administratorului său de la țară. El a alergat imediat sus, și a avut loc o scenă îngrozitoare, căci Lucy tocmai venea la ei, fără să-i treacă măcar prin gând ce se petrecea. Bietul suflător! Mi-e milă de ea. După părerea mea, a fost tratată foarte rău, căci după ce cumnata dumitale a certat-o ca o scorpie, sărmana Lucy a leșinat. Nancy căzuse în genunchi și plângea amarnic, iar fratele dumitale umbla prin cameră, neștiind ce să facă. Doamna Dashwood le-a spus să nu mai rămână un minut în casă, iar fratele dumitale a fost nevoit să cadă și el în genunchi ca s-o convingă să le lase să stea până își strângeau lucrurile. Atunci pe ea au apucat-o iarăși istericalele și el s-a speriat atât de tare încât a trimis imediat după domnul Donovan, iar domnul Donovan a găsit această gălăgie îngrozitoare în casă. Trăsura le aștepta la ușă și bietele mele verișoare tocmai urcau în ea, când el a ieșit din casă. Biata Lucy, mi-a spus el, era într-un așa hal încât abia se mai ținea pe picioare, iar Nancy nu se simțea nici ea mult mai bine. Declar că n-am pic de înțelegere pentru cumnata dumitale și sper din toată inima că, în ciuda ei, va fi o căsătorie. Doamne, ce lovitură o să fie pentru sărmanul domn Edward când va auzi asta! Iubita lui să fie tratată cu atâta dispreț! Se spune că ține foarte mult la ea, și se poate să fie așa. Nu m-ar mira să provoace un scandal îngrozitor, și la fel crede și domnul Donovan. Am vorbit cu el foarte mult despre asta,

și partea bună e că se întoarce în Harley Street să fie acolo când i se va spune doamnei Ferrars despre asta, căci s-a trimis după ea de îndată ce verișoarele mele au părăsit casa. Cumnata dumatăle era sigură că și pe ea are s-o apuce isteria și, din partea mea, poate s-o apuce. Nu mi-e milă de nici una din ele. Nu știu de ce unii fac atâta caz de bani și noblețe. Nu există nici un motiv ca domnul Edward și Lucy să nu se căsătorească, căci sunt sigură că doamna Ferrars își poate permite să fie generoasă cu fiul ei și, cu toate că Lucy nu are aproape nimic, e una dintre puținele persoane care știu să se gospodărească chibzuit. Cred că, dacă doamna Ferrars le-ar da numai cinci sute de lire pe an, ea ar face față la fel de onorabil cu ei ca alții cu opt sute. Ar putea trăi confortabil într-o casuță ca a voastră — poate puțin mai mare — cu două slujnice și doi servitori. Sunt sigură că le-aș putea găsi o fată în casă, căci Betty a mea are o soră care a rămas fără slujbă și ar fi numai potrivită pentru ei.

Aici doamna Jennings se opri și, cum Elinor avusese destul timp să-și adune gândurile, fu în stare să-i dea un răspuns și să facă observațiile cerute în mod firesc de subiectul respectiv. Bucuroasă să constate că nu era bănuită de vreun interes aparte în această problemă și mulțumită că Marianne nu era de față, îi veni foarte ușor să vorbească despre toată afacerea fără stânjeneală și să-și exprime fără părtinire părerea despre purtarea tuturor celor în cauză.

Încă nu-și dădea seama ce avea să însemne cu adevărat evenimentul pentru ea; totuși, încercă să alunge gândul că el s-ar fi putut sfârși și altfel decât prin căsătoria lui Edward cu Lucy. Era curioasă să audă ce avea să spună și să facă doamna Ferrars, deși nu putea exista îndoială în această privință, și era și mai curioasă să știe cum avea să se poarte Edward. Îi era tare milă de el. De Lucy, foarte puțin, dar chiar și pentru acel puțin îi trebuia ceva eforturi. Cât despre ceilalți, nu îi era deloc milă de ei.

Întrucât doamna Jennings nu mai vorbea acum despre alt subiect, Elinor înțelese curând că trebuie s-o pregătească pe Marianne pentru discutarea lui. Nu mai trebuia să piardă timpul, ci să-i dezvăluie adevărul și să o determine să îi asculte pe alții vorbind despre el fără să-și trădeze neliniștea pentru sora ei sau resentimentul față de Edward.

Sarcina lui Elinor era dureroasă. Urma să-i răpească surorii sale cea mai mare consolare, să-i dea astfel de amănunte despre Edward, care, se temea ea, aveau să distrugă pentru totdeauna părerea bună a lui Marianne despre el, și, din cauza asemănării

dintre situațiile lor, s-o facă să-și retrăiască propria dezamăgire. Dar oricât de nedorită era o astfel de sarcină, trebuia dusă la îndeplinire și, de aceea, Elinor se grăbi să o execute.

Povestirea ei fu limpede și simplă, și neînsoțită de agitație sau de vreo izbucnire de durere, deși nu și de o oarecare emoție. Marianne, care ascultă cu groază și plânse amarnic, fu în schimb foarte agitată. Elinor trebuia să-i consoleze pe alții și când era vorba de suferința ei, nu doar a lor. Oferi de îndată toată alinarea pe care o puteau aduce asigurările că ea era foarte liniștită și îl absolvi cu mare înflăcărare pe Edward de toate acuzațiile, în afară de aceea de imprudență.

Însă, un timp, Marianne nu crezu nici una, nici alta; Edward părea un al doilea Willoughby, iar dacă Elinor recunoștea că îl iubise din toată inima, atunci nu putea să sufere mai puțin decât ea. Cât despre Lucy Steele, o considera total nesuferită și absolut incapabilă să atragă un bărbat cu minte, astfel că la început nu putu fi convinsă că Edward avea vreun sentiment de afecțiune pentru ea, iar după aceea nu putu fi convinsă să-l ierte.

Elinor nu apucă să-i vorbească decât despre logodnă și de când exista, căci sentimentele lui Marianne o întrerupseră și nu mai putu să-i dea nici un amănunt. Un timp, nu făcu decât să-i aline suferința, să-i alunge neliniștea și să-i combată resentimentele. Prima întrebare pe care o puse Marianne și care conduse la amănunte ulterioare fu următoarea:

— De când știi tu toate astea, Elinor? Ți-a scris el?

— Le cunosc de patru luni. Când Lucy a venit la Barton Park anul trecut, în noiembrie, mi-a povestit în secret de logodna ei.

— Patru luni! Știi despre asta de patru luni?

Elinor confirmă.

— Cum? În timp ce aveai grijă de mine în toată nefericirea mea, ai avut asta în inimă? Și eu îți reproșam că ești fericită!

— Nu era nimerit atunci să știi cât eram de nefericită.

— Patru luni! exclamă iarăși Marianne. Cum ai putut să fii atât de calmă și atât de veselă?

— Simțind că îmi făceam datoria. Promisiunea pe care i-am făcut-o lui Lucy mă obliga să păstrez secretul. De aceea, eram datoare față de ea să evit orice aluzie la adevărata situație, iar față de familia mea și de prieteni eram datoare să nu îi îngrijorez.

Marianne părea foarte impresionată.

— Am dorit deseori să vă dezvălui ție și mamei adevărul și în

câteva rânduri am și încercat s-o fac pe ocolite, căci nu puteam să vă spun direct și să trădez încrederea ce îmi fusese acordată!

— Patru luni! Și tot îl iubeai!

— Da. Dar nu-l iubeam doar pe el. Gândindu-mă la liniștea celor care îmi sunt dragi, am fost bucuroasă să-i cruț de neplăcerea de a ști ce mult sufeream. Acum pot să mă gândesc și să vorbesc despre asta cu prea puțină emoție. Nu vreau să suferi din pricina mea, căci te asigur că nu mai sufăr. Am multe lucruri care mă susțin. Nu am pe conștiință faptul că l-am dezamăgit prin vreo imprudență de-a mea, și am îndurat totul atât cât am putut fără să duc vorba mai departe. Îl iert pe Edward pentru felul urât în care s-a purtat. Îi doresc să fie foarte fericit, și sunt sigură că, deși s-ar putea ca acum să nutrească vreun regret, până la urmă o să fie fericit. Lucy nu-i lipsită de minte, și asta este temelia pe care se poate clădi tot ce este bun. Edward se va însura cu Lucy, o femeie superioară ca înfățișare și inteligență multora dintre semenele ei, și timpul și distanța îl vor învăța să uite că a considerat vreodată altă femeie mai bună decât ea.

— Dacă așa gândești, dacă poți să compensezi atât de ușor cu altceva pierderea a ceea ce este cel mai de preț, atunci nu mai am de ce să mă mir atât de mult de curajul tău și de stăpânirea ta. Mi-e mai ușor să le înțeleg.

— Te înțeleg. Tu îți închipui că niciodată n-am suferit mult. Timp de patru luni, Marianne, toate astea mi-au împovărat mintea și n-am avut libertatea de a vorbi despre ele. Adevărul mi-a fost spus — într-un fel, mi-a fost impus — de însăși persoana a cărei logodnă îmi năruia toate speranțele și mi-a fost spus, după cum mi s-a părut, cu un aer triumfător. De aceea, a trebuit să infirm bănuielile acelei persoane străduindu-mă să par indiferentă tocmai când eram mai interesată, și nu numai o dată. A trebuit să-i ascult în nemăsurate rânduri speranțele și exaltările. Știam că eram despărțită pentru totdeauna de Edward, dar asta nu mă făcea să țin la el mai puțin. Nimic nu dovedea că e nedemn; nimic nu arăta că era indiferent față de mine. A trebuit să suport lipsa de amabilitate a surorii lui și insolența mamei lui, și am fost pedepsită pentru un atașament de ale cărui avantaje nu m-am bucurat. Toate astea s-au petrecut într-o vreme în care, după cum știi, am avut și alt motiv de nefericire. Dacă mă consideri capabilă de simțire, cred că îți dai seama acum că am suferit.

Marianne se simți rușinată.

— Oh, Elinor, mi-e rușine! Ce crudă am fost cu tine! Tocmai

cu tine, care ai fost singura mea mângâiere, care mi-ai fost alături în toată suferința mea, care păreai că suferi numai pentru mine! Asta mi-e recunoștința!

Această destăinuire fu urmată de cele mai gingașe mângâieri. În starea de spirit în care se afla acum Marianne, lui Elinor nu-i fu deloc greu s-o facă să-i promită tot ce dorea și, la cererea ei, Marianne să angajă să nu vorbească cu nimeni despre acea poveste trădând cea mai mică urmă de amărăciune, să se întâlnească cu Lucy fără să arate că o antipatiza, iar cu Edward, dacă întâmplarea avea să-i aducă împreună, să se poarte cu obișnuita ei cordialitate. Erau concesiile foarte mari, dar când Marianne considera că nedreptățișe pe cineva, nici o concesie nu era prea mare pentru ea.

Își ținu admirabil promisiunea de a fi discretă. Ascultă tot ce avea de spus doamna Jennings pe tema respectivă fără să se schimbe la față, fără s-o contrazică măcar o dată, și fu auzită spunând de trei ori „da, doamnă”. O ascultă laudând-o pe Lucy doar mutându-se de pe un scaun pe altul, iar când doamna Jennings vorbi despre afecțiunea lui Edward, i se puse doar un nod în gât. Astfel de progrese spre eroism la sora ei o făcură pe Elinor să simtă că ea însăși era în stare de orice.

Dimineața aduse încă o încercare pentru Marianne, căci fratele lor veni cu o înfățișare foarte gravă să discute despre îngrozitoarea poveste și să le dea vești despre soția lui. De îndată ce se așază, spuse cu mare solemnitate:

— Presupun că ați auzit de descoperirea foarte supărătoare care a avut loc ieri sub acoperișul nostru.

Privirea lor arătă că auziseră; era un moment prea îngrozitor ca să poată vorbi.

— Cumnata voastră, continuă el, a suferit cumplit. Și doamna Ferrars. Pe scurt, a fost o scenă greu de descris, dar sper că furtuna va trece fără să ne fi doborât pe nici unul. Biata Fanny! Toată ziua de ieri a avut crize. Dar nu vreau să vă alarmez prea tare. Donovan spune că nu sunt motive serioase de îngrijorare. Constituția ei e bună și are o hotărâre care poate să treacă peste orice. A suportat totul cu o tărie extraordinară! Spune că niciodată n-o să mai aibă o părere bună despre cineva, ceea ce nu poate să te mire după ce a fost atât de înșelată! Să ai de a face cu atâta nerecunoștință, după ce ai arătat atâta bunăvoință și atâta încredere! Numai inima ei bună a făcut-o să le invite pe aceste tinere în casa ei; s-a gândit că merită să le acorde puțină atenție, că erau fete bine-crescute, nevinovate, și că aveau

să-i fie niște tovarășe plăcute, căci altfel amândoi doream foarte mult să vă invităm pe voi două să stați la noi cât timp buna voastră prietenă o îngrijea pe fiica ei. Și uite care ne-a fost răsplata! „Îmi doresc din toată inima să le fi invitat pe surorile tale în locul lor”, a spus sărmana Fanny afectuos.

Aici se opri ca să primească mulțumiri și, după ce le primi, continuă:

— Nu se poate descrie cât a suferit sărmana doamnă Ferrars când Fanny i-a dat vestea. Cum a fost cu putință ca în tot acel timp cât ea, cu dragostea profundă, plănuia pentru fiul ei o căsătorie cum nu se poate mai potrivită, el să fie logodit în secret cu altă persoană? Nici prin cap nu i-a trecut așa ceva. Dacă a avut vreodată o bănuială, era îndreptată împotriva altcuiva. „Dinspre partea asta, mă consideram în siguranță”, spunea ea. Oricum, ne-am consultat cu privire la ce trebuie făcut și în cele din urmă ea s-a hotărât să trimită după Edward. El a venit. Dar mi-e greu să povestesc ce a urmat. Tot ce-a spus doamna Ferrars ca să-l facă să pună capăt logodnei, argumentele mele, după cum vă puteți lesne închipui, și rugămintele fierbinți ale lui Fanny au fost în zadar. Datoria, dragostea față de familie, toate au fost desconsiderate. Nu mi-aș fi închipuit niciodată că Edward e atât de încăpățânat, atât de nesimțitor. Mama lui i-a explicat planurile ei generoase, în caz că se căsătorește cu domnișoara Morton, i-a spus că o să treacă pe numele lui domeniul Norfolk care, scutit de impozite, aduce un venit de o mie de lire pe an; când problema a devenit disperată, s-a oferit chiar să-l sporească la o mie două sute; iar dacă el stăruia în nesăbuinta lui și continua acea logodnă josnică, i-a descris sărăcia sigură care o să însoțească acea căsătorie. I-a spus că îi va da cele două mii de lire ale lui și că nu mai vrea să-l vadă; și va merge până-ntr-acolo încât, dacă ar fi să intre în vreo profesie pentru a-și rotunji veniturile, ea va face tot ce îi va sta în putere să-l împiedice să avanseze.

Aici, Marianne, în culmea indignării, pocni din palme și strigă:

— Doamne sfinte! E cu putință?

— Ai dreptate să te miri de o încăpățânare care a putut să reziste în fața unor asemenea argumente, replică fratele ei. Exclamația ta, Marianne, este foarte firească.

Marianne fu pe cale să-l contrazică, dar își aminti de promisiune și se abținu.

— Oricum, continuă fratele lor, totul a fost în zadar. Edward

a vorbit foarte puțin, dar a fost foarte hotărât în ceea ce a spus. Nimic n-a putut să-l convingă să renunțe la logodnă. A spus că nu-i va pune capăt, oricât l-ar costa.

— Atunci, s-a comportat ca un om cinstit! exclamă doamna Jennings cu sinceritate, nemaiputând să tacă. Iertați-mă, domnule Dashwood, dar dacă ar fi făcut altfel, l-aș fi considerat un ticălos. Mă privește oarecum și pe mine această problemă, la fel ca pe dumneavoastră, căci Lucy Steele îmi este verișoară și, după părerea mea, nu există pe lume fată mai bună, care să merite mai mult un soț bun.

John Dashwood fu foarte uimit; însă era calm din fire, nu era receptiv la provocări și nici nu dorea să jignească pe nimeni, mai ales pe cineva cu avere mare. Așa că răspunse fără nici un resentiment:

— N-aș vorbi nicicum nerespectuos de vreo rudă de-a dumneavoastră, doamnă. Domnișoara Lucy Steele este, cred eu, o tânără plină de calități, însă în cazul de față legătura este imposibilă. Și este cu totul neobișnuit că s-a logodit în secret cu un tânăr care se afla în grija unchiului ei, mai cu seamă că e fiul unei femei atât de bogate precum doamna Ferrars. Pe scurt, nu intenționez că comentez comportamentul unei persoane la care țineți, doamnă Jennings. Cu toții îi dorim numai fericire, iar purtarea doamnei Ferrars a fost, pe toată durata întâmplării, cea pe care ar fi adoptat-o într-o astfel de împrejurare orice mamă bună și chibzuită. A fost demnă și generoasă. Edward și-a ales singur soarta, și teamă îmi este că n-o să fie prea bună.

Marianne oftă, manifestându-și astfel și ea temerile, iar inima lui Elinor se strânse gândindu-se la sentimentele lui Edward, în timp ce înfrunta amenințările mamei sale, pentru o femeie care nu-l putea răsplăti.

— Ei bine, domnule, cum s-au terminat lucrurile? întrebă doamna Jennings.

— Îmi pare rău că trebuie să vă spun, doamnă, printr-o ruptură cât se poate de nefericită. Mama lui Edward nu mai vrea să știe de el. Ieri a părăsit casa ei, dar nu știu unde s-a dus sau dacă mai e la Londra, căci, desigur, nu ne putem interesa.

— Sărmanul tânăr! Ce-o să se aleagă de el?

— Chiar așa, doamnă! E trist să te gândești. Cu ce perspective de îndestulare s-a născut! Nu-mi pot imagina o situație mai jalnică. Cum poate să trăiască un om din dobânda la două mii

de lire? Și când te gândești că, dacă n-ar fi fost atât de nechibzuit, în trei luni putea să aibă un venit de două mii cinci sute de lire pe an (căci domnișoara Morton are treizeci de mii de lire)! Nu-mi pot imagina o situație mai nenorocită. Tuturor ne pare rău pentru el, mai cu seamă că nu ne stă deloc în putere să-l ajutăm.

— Sărmanul tânăr! exclamă doamna Jennings. Ar fi bine venit în casa mea, pentru hrană și adăpost, și i-aș spune-o dacă l-aș vedea. Nu se cuvine să trăiască pe propria cheltuială, prin camere mobilate și taverne.

În sinea ei, Elinor îi mulțumi din suflet pentru bunătatea față de Edward, deși nu se putu abține să zâmbească de felul în care era exprimată.

— Dacă s-ar fi descurcat bine singur, așa cum toți prietenii lui ar fi dorit s-o facă, acum ar fi fost în situația în care s-ar fi convenit să fie și n-ar mai fi avut nevoie de nimic, spuse John Dashwood. Însă, așa cum stau lucrurile acum, nimeni nu-l poate ajuta. Și i se mai pregătește ceva, care trebuie să fie mai rău decât toate — mama lui s-a hotărât să-i dăruiască numai decît lui Robert acel domeniu care, în condiții corespunzătoare, putea să fie al lui Edward. Am lăsat-o azi-dimineață cu avocatul, discutând afacerea.

— Ei bine, spuse doamna Jennings, asta e răzbunarea ei. Fiecare are felul lui de a fi. Însă eu nu cred că m-aș fi purtat așa — să-l fac independent pe un fiu, pentru că celălalt m-a necăjit.

Marianne se ridică și începu să se plimbe prin cameră. John Dashwood continuă:

— Ce poate să-i trezească mai multă invidie unui bărbat decât să-și vadă fratele mai mic posesor al unui domeniu care putea să fie al lui? Sărmanul Edward! Îmi pare sincer rău pentru el.

După alte câteva minute petrecute în același gen de efuziune, își încheie vizita și, după ce le asigură în mod repetat pe surorile lui că indispoziția lui Fanny nu era cu adevărat periculoasă și, prin urmare, nu trebuiau să-și facă prea multe griji din cauza asta, plecă, lăsându-le pe cele trei femei având aceleași sentimente cu privire la prezenta împrejurare, cel puțin în ceea ce privea purtarea doamnei Ferrars, a soților Dashwood și a lui Edward.

Indignarea lui Marianne izbucni de îndată ce el părăsi încăperea; și, cum vehemența ei nu-i permise lui Elinor să fie rezervată, iar doamna Jennings nu avea de ce să fie rezervată, se uniră toate într-o critică însuflețită a grupului.

CAPITOLUL II

Doamna Jennings lăudă cu multă căldură conduita lui Edward, însă numai Elinor și Marianne înțelegeau adevărul ei merit. Doar ele știau cât de mică era tentația care-l făcuse să-și sfideze familia și ce mică era consolarea, dincolo de conștiința că își făcea datoria, care putea să-i rămână în urma pierderii prietenilor și a averii. Elinor îi ridică în slăvi integritatea, iar Marianne, din compasiune pentru pedeapsa lui, îi iertă toate greșelile. Dar, cu toate că această dezvăluire publică restabili încrederea dintre ele, nici uneia nu-i făcea plăcere să abordeze acest subiect când erau singure. Elinor îl evita din principiu, deoarece asigurările prea înflăcărate și prea categorice ale lui Marianne aveau tendința să-i însuflească credința nedorită că Edward continua s-o iubească. Marianne își pierdu curând curajul de a discuta un subiect care de fiecare dată o făcea tot mai nemulțumită de ea, în urma comparației dintre purtarea lui Elinor și a ei.

O zi sau două nu mai auziră nimic despre frământările din Harley Street sau Bartlett's Buildings. Însă, deși cunoștea deja foarte multe în această problemă și ar fi avut destul de lucru răspândind mai departe ceea ce știa, doamna Jennings se hotărî să le facă o vizită verișoarelor ei de îndată ce numărul vizitatorilor, mai mare decât de obicei, avea să scadă.

A treia zi de la aflarea amănuntelor, o duminică însorită, vremea era atât de frumoasă încât atrase în parcul Kensington o mulțime de locuitori ai Londrei, cu toate că era abia a doua săptămână din martie. Printre ei se aflau și doamna Jennings și Elinor. Marianne, care aflase că doamna și domnul Willoughby se întorseseră în Londra și avea o groază constantă de a-i întâlni, preferă să rămână acasă decât să se aventureze într-un loc atât de frecventat.

De îndată ce intrară în parc, o prietenă bună a doamnei Jennings li se alătură și, în timp ce aceasta se întreținea cu doamna Jennings, Elinor fu lăsată cu gândurile ei. Nu-i văzu nici pe soții Willoughby și nici pe Edward, și o vreme nu observă nimic vesel sau trist care să o intereseze. În cele din urmă, se pomeni acostată de domnișoara Steele care, deși părea destul de timidă, își exprimă marea bucurie de a le fi întâlnit și, încurajată de deosebita

amabilitate a doamnei Jennings, își părăsi pentru scurt timp grupul cu care venise pentru a li se alătura. Doamna Jennings îi șopti imediat lui Elinor:

— Scoate tot de la ea, draga mea. Dumitale îți va spune tot, dacă o întrebi. După cum vezi, nu pot s-o las singură pe doamna Clarke.

Din fericire pentru curiozitatea doamnei Jennings și a lui Elinor, ea spuse tot fără să fie întrebată.

— Mă bucur tare mult că te-am întâlnit, spuse domnișoara Steele, luând-o cu familiaritate de braț pe Elinor. Dintre toate ființele din lume, pe dumneata voiam să te întâlnesc. Apoi, cu glas coborât, adăugă: Presupun că doamna Jennings a aflat tot. E supărată?

— Pe voi nu e deloc supărată, cred eu.

— Asta-i bine. Dar lady Middleton... ea e supărată?

— Nu văd de ce ar fi.

— Mă bucur tare mult. Doamne sfinte! Câte am pățimit! În viața mea n-am văzut-o pe Lucy atât de furioasă. La început s-a jurat că în viața ei n-o să-mi mai țină vreo pălărie nouă sau să mai facă ceva pentru mine. Dar acum și-a mai revenit și suntem la fel de bune prietene ca întotdeauna. Uite, ea mi-a făcut aseară funda asta la pălărie și a băgat pana în ea. Ei, hai, și dumneata ai să râzi de mine. Dar de ce n-aș purta panglici roz? Ce dacă e culoarea preferată a doctorului? Nici n-aș fi știut că e, dacă nu mi-ar fi spus-o el. Verișoarele mele mă necăjesc mult cu asta. Să-ți spun drept, câteodată nici nu știu cum să apar îmbrăcată în fața lor.

Se abătuse de la subiectul care o interesa pe Elinor și de aceea consideră necesar la scurt timp să revină la el și spuse cu glas triumfător:

— Ei bine, domnișoară Dashwood, spună lumea ce-o vrea, dar eu știu că nu-i adevărat că domnul Ferrars a declarat că n-o vrea pe Lucy. E o rușine că se răspândesc zvonuri atât de răuvoitoare. Orice ar gândi Lucy despre asta, nu e treaba altora să le dea ca sigure, să știi.

— N-am auzit nimic despre vreo aluzie de genul ăsta, te asigur, spuse Elinor.

— Oh! Serios? Dar s-a spus, știu prea bine, și nu numai o dată. Domnișoara Godby i-a spus domnișoarei Spark că nimeni întreg la minte nu se poate aștepta ca domnul Ferrars să renunțe la o femeie ca domnișoara Morton, care are treizeci de mii de lire, pentru Lucy Steele, care nu are nimic. Asta o știu de la domnișoara Sparks.

Pe lângă asta, însuși vărul meu Richard a spus, când a venit vorba, că îi e teamă că domnul Ferrars o să renunțe la Lucy; și, când Edward n-a mai venit pe la noi trei zile la rând, n-am mai știut ce să cred și, în inimă, sunt încredințată că Lucy îl considera pierdut, căci noi am plecat miercuri din casa dumată și joi, vineri și sâmbătă n-am mai știut nimic de el. O dată Lucy s-a gândit să-i scrie, dar s-a răzgândit din mândrie. Totuși, a venit azi-dimineață, tocmai când ne întorceam de la biserică. Ne-a povestit tot ce s-a întâmplat, cum a fost chemat miercuri în Harley Street și muștră de mama lui și de toți ceilalți și cum a declarat în fața tuturor că el nu o iubește decât pe Lucy și că nu vrea să se însoare cu nimeni altcineva în afară de Lucy. Și ne-a spus că fusese atât de supărat de cele întâmplate încât, după ce părăsise casa mamei lui, se suise pe cal și plecase de supărare să se gândească în liniște. După ce s-a gândit bine la întreaga situație, a spus el, i s-a părut că acum, când nu mai are nici o avere, nimic, ar fi urât din partea lui s-o mai țină legată de el, pentru că ea n-ar avea decât de pierdut, căci el nu are decât două mii de lire și nici o speranță la altceva; iar dacă ar fi să intre în rândul preoților, așa cum se gândise, n-ar putea ajunge decât diacon, și cum ar putea trăi numai cu atât? Nu putea să suporte gândul că Lucy o s-o ducă atât de rău, așa că a implorat-o, dacă asta o deranja câtuși de puțin, să pună capăt pe loc logodnei și să-l lase să se descurce singur cum o putea. L-am auzit spunând toate astea foarte limpede. Spunea că vrea să se retragă spre binele ei și ținând seamă de interesele ei, nu ale lui. Jur că nu i-a scăpat o vorbuliță cum că s-ar fi săturat de ea sau că ar dori să se însoare cu domnișoara Morton. Însă Lucy nici n-a vrut să audă de așa ceva și i-a spus numaidecât — folosind o mulțime de vorbe drăgăstoase precum „iubitule” și „scumpule”, știi dumneata, tot felul de cuvinte din astea, care nu se pot repeta —, că nu are nici cea mai mică intenție să rupă logodna, căci poate trăi foarte bine alături de el cu o nimica toată, și că va fi fericită cu el, oricât de puțin ar avea, sau ceva de genul ăsta. Și atunci el a fost nespuse de fericit și au mai vorbit un timp despre ce ar trebui să facă și au căzut de acord ca el să intre numaidecât în rândul clerului și să aștepte cu căsătoria până capătă el o parohie. Și tocmai atunci n-am mai putut să aud nimic, căci verișoara mea m-a strigat de jos să-mi spună că doamna Richardson venise cu trăsura să o ia în parcul Kensington pe una dintre noi; așa că am fost nevoită să intru în cameră și să-i întrerup, întrebând-o pe Lucy dacă dorea să meargă ea; însă ea nu a vrut să-l lase pe Edward, așa că am alergat

jos, mi-am pus o pereche de ciorapi de mătase și am plecat cu familia Richardson.

— Cum adică i-ai întrerupt? întrebă Elinor. Nu erai toți în aceeași încăpere?

— Oh, nu. Crezi dumneata, domnișoară Dashwood, că oamenii se giugiulesc când sunt și alții de față? Rușine să-ți fie. Te credeam mai înțeleaptă. Nu, nu, se închiseseră în salon și am auzit tot numai ascultând la ușă.

— Poftim?! exclamă Elinor. Mi-ai repetat ce ai aflat numai ascultând la ușă? Îmi pare rău că n-am știut dinainte, căci fii sigură că nu te-aș fi lăsat să-mi reproduci amănuntele unei conversații pe care n-ar fi trebuit s-o cunoști nici dumneata. Cum de te-ai purtat atât de incorect cu sora dumitale?

— Nu e nimic rău în asta. N-am făcut decât să stau la ușă și să aud ce s-a putut. Și sunt sigură că Lucy ar fi făcut la fel dacă ar fi fost vorba de mine. Acum un an sau doi, când eu și Martha Sharpe ne împărtășeam secretele, nu s-a sfiit să se ascundă în dulap sau după apărătoarea de la cămin ca să audă ce vorbeam.

Elinor încercă să schimbe vorba, dar domnișoara Steele nu lăsa să treacă nici două minute și continuă subiectul care o interesa cel mai mult.

— Edward vorbește de apropiata plecare la Oxford, spuse ea, dar acum locuiește în Pall Mall, la nr. ... Ce femeie rea e mama lui, nu-i așa? Nici fratele și cumnata dumitale n-au fost prea amabili! Totuși, n-am să spun nimic împotriva lor în fața dumitale; în plus, ne-au trimis acasă cu trăsura lor, lucru la care nu m-am așteptat. În ce mă privește, îmi era tare frică să nu ne ceară înapoi coșulețele de lucru pe care ni le dăruiseră cu câteva zile înainte, însă n-au spus nimic despre ele, și am avut grijă să-l ascund pe al meu. Edward are niște treburi la Oxford, a zis, așa că trebuie să se ducă acolo pentru un timp și, după aceea, de îndată ce o să se pună bine cu un episcop, o să fie hirotonisit. Oh, iată-i pe soții Richardson. Mai aveam o mulțime de lucruri să-ți spun, dar trebuie să mă întorc la ei. Te asigur că sunt niște oameni foarte stilați. El câștigă enorm, și au caleașcă. N-am avut timp să stau de vorbă cu doamna Jennings, dar te rog pe dumneata să-i spui că sunt nespus de fericită că nu e supărată pe noi, și nici lady Middleton, și că dacă o fi cumva ca dumneata și sora dumitale să plecați lăsând-o fără cineva care să-i țină tovărășie, o să ne facă oricând o plăcere deosebită să venim să stăm cu ea. Îmi închipui că lady Middleton n-o să ne mai invite

sezonul acesta. La revedere. Îmi pare rău că domnișoara Marianne n-a fost aici. Te rog să-i transmiți salutările mele.

Și, cu aceasta, plecă. Elinor avea acum destule informații la care să se gândească un timp, deși nu aflate mare lucru în plus față de ce prevăzuse deja. Căsătoria lui Edward cu Lucy era tot atât de ferm hotărâtă, iar momentul în care urma să aibă loc rămânea tot atât de nesigur cum bănuise; după cum se și așteptase, totul depindea de acea promovare a lui care, în momentul de față, părea să fie de-a dreptul imposibilă.

De îndată ce se înapoiară la trăsură, doamna Jennings fu nerăbdătoare să afle noutățile. Dar cum nu dorea să răspândească multe informații care fuseseră atât de necinstit obținute, Elinor se mărgini să repete pe scurt câteva amănunte lipsite de importanță, despre care era sigură că și Lucy ar fi vrut să fie știute, în avantajul ei. Nu-i spuse decât că ei nu pusese răcapăt logodnei și ce aveau de gând să facă pentru a o înfăptui. Doamna Jennings făcu următoarea remarcă firească:

— Să aștepte până o să aibă o parohie! Ah, știm cu toții cum se va sfârși asta! Au să aștepte un an și, când or să vadă că n-o să iasă nimic bun, au să accepte un post de diacon cu cincizeci de lire pe an și or să se descurce cu ele și cu dobânda la cele două mii de lire și cu puținul pe care poate o să i-l dea lui Lucy domnul Steele și domnul Pratt. Și o să mai facă și un copil în fiecare an! Dumnezeu să-i ajute, că tare săraci or să fie! Trebuie să văd ce pot să le dau ca să-și mobilizeze casa. Și eu, care zilele trecute mă gândeam la două slujnice și doi servitori! Nu, nu, o să le trebuiască o fată voinică, bună la toate. În situația actuală, n-ar avea ce face cu sora lui Betty.

Dimineața următoare, Elinor primi o scrisoare chiar de la Lucy. Scrisoarea suna astfel:

Dragă domnișoară Dashwood, sper că îmi vei ierta îndrăzneala de a-ți scrie. Știu, însă, că prietenia pe care mi-o porți te va face să te bucuri când ai să afli vești bune despre mine și dragul meu Edward, după toate necazurile prin care am trecut în ultima vreme, de aceea n-am să mă mai scuz ci am să continui spunându-ți că, deși am suferit îngrozitor, suntem acum amândoi foarte bine, slavă Domnului, așa cum se cuvine să fim când ne bucurăm de dragostea celuiilalt.

Am trecut prin încercări grele, am fost persecutați, dar, pe de altă parte, ne-am dat seama cu recunoștință că avem și mulți prieteni, dumneata numărându-te printre ei; mă voi gândi

întotdeauna cu recunoștință la bunătatea dumitale, și la fel și Edward, căruia i-am povestit despre ea. Sunt sigură că te vei bucura să afli că ieri după-amiază am petrecut două ore fericite cu el, după cum cred că se va bucura și doamna Jennings. Nici nu a vrut să audă de o eventuală despărțire, cu toate că am insistat să renunțe la mine, căci am considerat că era de datoria mea s-o fac, având în vedere că ar fi fost mai bine pentru el. Dacă ar fi consimțit, m-aș fi despărțit pe loc de el; însă el mi-a spus că nu are s-o facă niciodată și că, atâta timp cât are dragostea mea, nu-i pasă de supărarea mamei lui. Firește, perspectivele noastre nu sunt prea strălucite, dar nu ne rămâne decât să așteptăm și să sperăm că va fi bine. În scurt timp va fi hirotonisit și, dacă o să ai cumva prilejul să-l recomanzi cuiva care are o parohie liberă, sunt foarte sigură că nu ne vei uita, după cum cred că și scumpa noastră doamna Jennings o să pună o vorbă bună pentru noi la sir John sau domnul Palmer, sau la oricare alt prieten de-al ei care ne-ar putea da o mână de ajutor. Sărmana Anne a fost foarte vinovată pentru ce a făcut, dar nu ne-a vrut decât binele, așa că nu spun nimic.

Sper că doamna Jennings nu o să considere că e prea mare deranj să ne facă o vizită, dacă se întâmplă să aibă drum pe aici într-o dimineață. Ar fi foarte amabil din partea ei, și verișoarele mele ar fi mândre s-o cunoască. Trebuie să închei aici, rugându-te să transmiți salutări pline de respect și recunoștință atât ei cât și lui sir John, lui lady Middleton și scumpilor lor copilași, când ai să-i întâlnești, și toată dragostea mea domnișoarei Marianne.

A dumitale etc. etc.

De îndată ce terminase de citit scrisoarea, Elinor înțelese care era adevăratul plan al celei care o scrisese, punând-o în mâinile doamnei Jennings, care o citi cu glas tare, cu multe exclamații de mulțumire și laude.

— Foarte bine!... Ce frumos scrie!... A făcut exact ce se cuvenea, dezlegându-l de obligația de a continua logodna, dacă el ar fi dorit. Așa e Lucy... sărmanul suflete! Aș vrea din toată inima să-i pot da o parohie... Uite, vezi, îmi spune „scumpa doamnă Jennings”. Este fata cea mai bună la inimă pe care am văzut-o vreodată... Foarte bine, pe cuvântul meu. Fraza asta e foarte frumos scrisă... Da, da, am să mă duc s-o văd negreșit... Și ce atentă e, gândindu-se la toți!... Îți mulțumesc că mi-ai arătat-o și mie, draga mea. Este o scrisoare cum nu se poate mai frumoasă, și face mare cinste minții și inimii lui Lucy.

CAPITOLUL III

Domnișoarele Dashwood erau de mai bine de două luni la Londra și nerăbdarea lui Marianne de a pleca sporea cu fiecare zi. Ofta după aerul, după libertatea și liniștea de la țară și își închipuia că, dacă exista vreun loc care putea să-i aducă tihnă, acela era Barton. Elinor era și ea tot atât de nerăbdătoare să plece și dacă nu o făcea numaidecât era doar pentru că își dădea seama de dificultățile unei călătorii atât de lungi, pe care Marianne nu voia să le recunoască. Totuși, începu să se gândească serios la înfăptuirea ei și deja îi menționase dorința lor amabilei lor gazde, care i se opuse cu toată elocvența bunăvoinței, când li se propuse un plan care, deși le mai întârzia cu câteva săptămâni plecarea acasă, i se păru lui Elinor mult mai convenabil. Pe la sfârșitul lui martie, familia Palmer urma să plece la Cleveland pentru a sărbători Paștele, iar doamna Jennings fu invitată cu multă căldură de Charlotte să meargă cu ei, împreună cu prietenele ei. Invitația în sine nu fu suficientă pentru delicatețea lui Elinor, însă fu întărită cu politețe sinceră de către însuși domnul Palmer, fapt care, alături de schimbarea în bine a atitudinii lui față de ele de când aflase de nefericirea lui Marianne, o făcu să o accepte cu plăcere.

Totuși, când o informă pe Marianne de ceea ce făcuse, reacția acesteia nu fu prea bună.

— Cleveland! exclamă ea, foarte agitată. Nu, nu pot să merg la Cleveland...

— Uiți că așezarea lui nu este... că nu se află în vecinătatea lui...

— Dar este în Somersetshire. Nu pot să merg în Somersetshire... Acolo, unde abia așteptam să mă duc... Nu, Elinor, nu te aștepta de la mine să merg acolo.

Elinor nu vru să se certe spunându-i că era vremea să-și învingă astfel de sentimente, ci se strădui să i le alunge apelând la altele; prin urmare, îi arătă că șederea lor la Cleveland putea să grăbească întoarcerea la scumpa lor mamă, pe care dorea atât de mult s-o vadă. Distanța de la Cleveland la Barton putea fi parcursă în cel mult o zi, iar servitorul mamei lor putea veni ușor acolo pentru a le însoți la întoarcere. Și cum nu aveau de ce să stea la Cleveland mai mult de-o săptămână, în mai puțin de trei săptămâni

puteau fi acasă. În cele din urmă, dragostea sinceră a lui Marianne pentru mama ei reuși să învingă răul închipuit.

Doamna Jennings era departe de a se fi săturat de invitatele ei, drept care insistă foarte mult ca ele să se întoarcă la Londra cu ea de la Cleveland. Elinor îi mulțumi pentru atenție, însă spuse că nu puteau să-și schimbe planul. Cum în curând primiră și aprobarea mamei lor, puseră la punct toate amănuntele cu privire la întoarcere și Marianne se mai liniști și începu să numere orele care o mai despărțeau de Barton.

— Oh, domnule colonel, nu știu ce o să ne facem fără domnișoarele Dashwood! fu primul lucru pe care i-l spuse doamna Jennings colonelului Brandon la prima lui vizită după stabilirea plecării lor. Sunt foarte hotărâte să plece acasă, de la familia Palmer. Ce singuri o să fim când am să mă întorc acasă! O să stăm și o să ne uităm unul la celălalt ca două pisici plictisite.

Poate că, prin această prezentare grăitoare a viitoarei plictiseli, doamna Jennings spera să-l provoace să facă acea ofertă care i-ar fi oferit lui însuși o scăpare. Curând după aceea avu un motiv temeinic să creadă că reușise căci, atunci când Elinor se duse la fereastră ca să măsoare dimensiunile unui tipar pe care voia să-l copieze pentru prietena ei, colonelul o urmă cu o privire plină de subînțeles și stătu de vorbă cu ea câteva minute.

Doamnei Jennings nu-i scăpă nici efectul vorbelor lui asupra lui Elinor; însă, cum era o femeie prea respectabilă ca să tragă cu urechea — ca să nu audă, își mutase scaunul mai aproape de pianul la care cânta Marianne —, observă doar că Elinor se schimbase la față și că era agitată și atentă la cele pe care i le spunea el. Avu o altă confirmare a speranțelor ei când, în liniștea care se lăsă când Marianne trecu de la o partitură la alta, îi ajunseră la ureche câteva cuvinte rostite de colonel, cuvinte prin care părea să se scuze pentru starea proastă a casei. Asta puse capăt oricărei îndoieli. Se miră doar că el considera necesar să se scuze, însă presupuse că așa cerea eticheta. Nu auzi răspunsul lui Elinor, dar, după mișcarea buzelor ei, ghici că ea nu considera asta o obiecție majoră și, în adâncul inimii, o lăudă că era atât de sinceră. Mai vorbiră câteva minute fără ca ea să mai prindă vreun sunet, când o altă pauză fericită în interpretarea lui Marianne îi aduse la ureche următoarele cuvinte rostite de glasul calm al colonelului:

— Mă tem că nu poate avea loc prea curând.

Uimită și șocată de astfel de cuvinte atât de puțin potrivite

unui îndrăgostit, fu cât pe cât să strige: „Doamne! Ce-ar putea s-o împiedice?”, dar se stăpâni și își spuse în sinea ei: „Asta e foarte ciudat! Doar n-o vrea să aștepte până o îmbătrâni.”

Totuși, această amânare din partea colonelului nu păru s-o supere câtuși de puțin pe blânda lui interlocutoare căci, curând după aceea, când își întrerupseră discuția și porniră în direcții diferite, doamna Jennings o auzi foarte clar pe Elinor spunând, cu un glas care arătă că simțea ce spunea:

— Vă rămân foarte îndatorată.

Doamna Jennings fu încântată de recunoștința ei și doar se miră că, după ce auzise o astfel de frază, colonelul plecă, la scurt timp, fără să dea un răspuns și cu cel mai desăvârșit sânge-rece! N-ar fi crezut niciodată că vechiul ei prieten putea să fie un pretendent atât de indiferent.

În realitate, între ei avusese loc următoarea conversație:

— Am auzit de nedreptatea pe care prietenul dumitale, domnul Ferrars, a suferit-o din partea familiei lui, spuse colonelul cu multă compătimire. Dacă am înțeles eu bine, a fost alungat definitiv din cauză că nu a vrut să rupă logodna cu o tânără foarte merituoasă. Am fost bine informat? Așa e?

Elinor îi spuse că da.

— Este cumplită cruzimea de a despărți sau de a încerca să desparți doi tineri care țin de multă vreme unul la altul! spuse el cu aprindere. Doamna Ferrars nu știe ce face, la ce-ar putea să-l împingă pe fiul ei. L-am întâlnit pe domnul Ferrars de câteva ori în Harley Street și sunt foarte încântat de el. Nu e un tânăr cu care poți să te împrietenești bine într-un timp scurt, dar l-am cunoscut destul ca să-i doresc numai bine, cu atât mai mult cu cât e prietenul dumitale. Din câte am înțeles, vrea să între în rândul preoților. Vrei să fii atât de bună să-i spui că parohia de la Delaford, în prezent vacantă, cum am fost informat într-o scrisoare primită azi, este a lui, dacă vrea să o accepte? Însă, în împrejurările nefericite în care se află acum, ar fi o prostie să mă îndoiesc că o acceptă; aş dori doar să fi fost mai valoroasă. Este un prezbiteriu mic; fostul preot, cred eu, n-a scos mai mult de două sute de lire pe an și, deși situația s-ar mai putea îmbunătăți, mă tem că nu într-atât încât să-i permită un venit foarte confortabil. Oricum, îmi va face mare plăcere să i-o ofer. Te rog să-l asiguri de asta.

Dacă tăcutul colonel i-ar fi oferit cu adevărat mâna lui, uimirea lui Elinor n-ar fi fost mai mare decât în fața acestei

propuneri. Promovarea, pe care cu numai două zile în urmă o considerase de nesperat pentru Edward, îi permitea acum să se însoare. Și tocmai ea trebuia să i-o aducă la cunoștință! Încercă să-l convingă pe colonel că persoana cea mai îndreptățită s-o facă era el însuși, însă colonelul insistă ca propunerea să fie transmisă de ea, așa că Elinor nu se mai opuse. Edward, credea ea, era încă la Londra, și îi auzise adresa de la domnișoara Steele. Prin urmare, putea să-și asume sarcina de a-l informa chiar în acea zi. După ce se stabili asta, colonelul Brandon începu să vorbească despre plăcerea de a-și asigura un vecin atât de respectabil și agreabil, și acela fu momentul când menționează, cu regret, că locuința era mică și banală, un rău pe care Elinor, după cum presupusese doamna Jennings, îl trată cu ușurință, cel puțin privitor la mărime.

— Nu cred că micimea casei e vreun inconvenient pentru ei, căci va fi pe măsura familiei și venitului lor.

Prin aceste cuvinte, colonelul află cu surprindere că ea considera căsătoria domnului Ferrars drept consecință sigură a propunerii lui, întrucât el nu credea că era cu puțință ca parohia Delaford să ofere un asemenea venit încât să facă pe cineva cu stilul lui de viață să se aventureze să se așeze la casa lui, lucru pe care i-l și spuse lui Elinor.

— Acest prezbiteriu mic e bun pentru domnul Ferrars numai ca holtei; nu-i dă posibilitatea să se căsătorească. Îmi pare rău să spun că protecția mea se sfârșește cu asta. Dacă însă, prin vreo împrejurare neprevăzută, o să-mi stea în putere să-l ajut mai mult, am s-o fac cu mare plăcere. E adevărat că ce fac acum pentru el pare o nimica toată, întrucât îl apropie prea puțin de țelul lui principal, de singurul lucru care îl poate face fericit. Căsătoria lui este încă îndepărtată... mă tem, cel puțin, că nu poate să aibă loc prea curând.

Aceasta era propoziția care, greșit înțeleasă de doamna Jennings, îi jignise sentimentele delicate, și pe bună dreptate. Pe de altă parte, după această relatare a celor petrecute în realitate între colonelul Brandon și Elinor în timp ce stăteau la fereastră, recunoștința exprimată de aceasta din urmă când se despărțiseră putea trece foarte bine drept recunoștința stârnită de o ofertă de căsătorie.

CAPITOLUL IV

— Ei bine, domnișoară Dashwood, spuse doamna Jennings zâmbind atotștiutor de îndată ce colonelul Brandon plecă, n-am să te întreb ce ți-a spus colonelul, căci cu toate că, pe onoarea mea, am încercat să nu aud ce vorbești, n-am putut să nu prind destul cât să înțeleg ce voia. Și te asigur că în viața mea n-am fost mai încântată și îți doresc din toată inima să fii fericită.

— Vă mulțumesc, doamnă, răspunse Elinor. Sunt într-adevăr fericită și consider că bunătatea colonelului Brandon este fără de margini. Nu mulți ar face ce a făcut el. Puțini oameni au o inimă atât de simțitoare. În viața mea n-am fost mai uimită.

— Doamne, draga mea, ești foarte modestă! Eu nu sunt câtuși de puțin uimită, căci deseori în ultimul timp m-am gândit că e foarte probabil să se întâmple.

— Ați judecat cunoscând bunăvoința colonelului în general, însă nu ați prevăzut că prilejul o să apară atât de curând.

— Prilejul! repetă doamna Jennings. Oh, cât despre asta, odată ce un bărbat s-a hotărât la așa ceva, mai devreme sau mai târziu va găsi el cumva un prilej. Ei bine, draga mea, îți doresc din nou să te bucuri de asta; și, dacă a existat vreodată pe lume un cuplu fericit, cred că am să știu curând unde să-l caut.

— Presupun că intenționați să vă duceți la Delaford după ei, spuse Elinor cu un zâmbet ușor.

— Da, draga mea, chiar asta am să fac. Cât despre faptul că locuința este proastă, nu știu ce ar vrea colonelul, căci am văzut că are o casă bună.

— Spunea că trebuie reparată.

— Ei, și a cui vină e? De ce n-o repară? Cine s-o repare, dacă nu el?

Fură întrerupte de servitorul care intră pentru a le anunța că trăsura aștepta la ușă. Doamna Jennings se pregăti numaidecât de plecare și spuse:

— Ei bine, draga mea, trebuie să plec înainte de a fi spus nici jumătate din ce am pe suflet. Dar vom putea să continuăm discuția diseară, căci vom fi singure. Nu te invit să mergi cu mine, căci așa zice că ai mintea prea plină de cele întâmplate ca să mai ai chef de companie. Pe lângă asta, trebuie că de-abia aștepți să-i povestești

surorii dumitale totul.

Marianne ieşise din cameră înainte de începerea conversaţiei.

— Sigur, doamnă, am să-i povestesc lui Marianne dar, deocamdată, n-am să spun nimănui altcuiva.

— Oh! Prea bine, spuse doamna Jennings destul de dezamăgită. Atunci, probabil că nu vrei să ştie nici Lucy, căci am de gând să mă duc azi tocmai până la Holborn.

— Nu, doamnă, nici măcar Lucy. Vă rog. O amânare de o zi nu e importantă şi, până ce nu-i voi fi scris domnului Ferrars, cred că n-ar trebui să mai spunem şi altcuiva. Am să-i scriu imediat. Este important ca să nu piardă timpul deloc, căci desigur va avea multe de făcut cu privire la hirotonisirea lui.

Aceste vorbe o nedumeriră la început pe doamna Jennings. De ce trebuia să i se scrie atât de grabnic domnului Ferrars despre asta? Nu înţelesese. Totuşi, după câteva moment de gândire, îi veni o idee foarte fericită şi exclamă:

— Aha, înţeleg! Domnul Ferrars o să fie omul. Ei, cu atât mai bine pentru el. Ei da, atunci sigur că trebuie hirotonisit cât mai repede. Dar, draga mea, oare nu depăşeşte acest lucru obligaţiile tale? N-ar trebui să-i scrie colonelul însuşi? Sigur, el e persoana potrivită.

Elinor nu prea înţelese ce voise să spună doamna Jennings la început, dar nici nu consideră că merita să-i pună vreo întrebare în această privinţă, aşa că răspunse numai la ultimele cuvinte.

— Colonelul Brandon este un om atât de delicat, încât a dorit ca intenţiile lui să-i fie aduse la cunoştinţă domnului Ferrars de oricine în afară de el.

— Şi eşti nevoită s-o faci dumneata. Mă rog, asta-i un gen ciudat de delicateţe. Oricum, nu te mai deranjez, te las să scrii. Dumneata îţi cunoşti cel mai bine interesele. La revedere, draga mea. N-am mai auzit ceva care să-mi facă atâta plăcere de când Charlotte a mea a rămas grea.

Doamna Jennings plecă, dar se întoarse după o clipă.

— Dragă mea, tocmai mi-am adus aminte de sora lui Betty. Mi-ar părea tare bine să-i găsesc o stăpână atât de bună. Dar nu ştiu dacă ar fi bună de cameristă. E o servitoare excelentă şi e foarte pricepută la cusut. Oricum, o să te gândeşti dumneata pe îndelete la asta.

— Sigur, doamnă, răspunse Elinor, nefiind prea atentă la ce spunea ea şi abia aşteptând să rămână singură.

Ce o preocupa acum era cum să înceapă, cum să se exprime în biletul către Edward. Situația deosebită dintre ei făcea o greutate din ceea ce pentru orice altă persoană ar fi fost cel mai ușor lucru din lume; îi era în egală măsură teamă să nu spună prea mult sau prea puțin, și pierdu multă vreme chibzuind cu tocul în mână, aplecată asupra hârtiei, până când fu întreruptă de intrarea lui Edward însuși.

Se întâlnise cu doamna Jennings la ușă, pe când venea să-și lase cartea de vizită de rămas-bun, iar ea, după ce se scuzase că nu se întorcea, îl obligase să intre, spunându-i că domnișoara Dashwood era sus și voia să vorbească cu el într-o problemă foarte importantă.

Intrarea lui neașteptată o uimi și o tulbură foarte tare pe Elinor. Și el părea foarte tulburat și se așezară amândoi cât se poate de stânjeniți. El nu mai ținea minte dacă își ceruse scuze pentru faptul că intrase neașteptat în cameră, dar, pentru a fi sigur, o rugă ceremonios să-l ierte, de îndată ce putu să spună ceva, apoi continuă:

— Mi-a spus doamna Jennings că dorești să-mi vorbești, sau cel puțin așa am înțeles de la ea, căci altfel nu te-aș fi deranjat astfel. Deși, totodată, mi-ar fi părut extrem de rău să părăsesc Londra fără să vă văd pe dumneata și pe sora dumitale, mai ales că va trece în mod sigur ceva timp... e puțin probabil să am plăcerea să vă revăd curând. Măine plec la Oxford.

Adunându-se hotărâtă să scape cât mai repede cu putință de ceea ce o înspăimânta atât de mult, Elinor răspunse:

— Totuși, n-ai fi plecat fără să fi primit din partea noastră toate urările, chiar dacă n-am fi putut să ți le trimitem personal. Doamna Jennings a avut mare dreptate în ce ți-a spus. Trebuie să-ți aduc la cunoștință ceva important și tocmai mă pregăteam s-o fac printr-o scrisoare. Mi s-a încredințat o misiune cât se poate de plăcută. Colonelul Brandon, care a plecat doar de vreo zece minute, m-a rugat să te informez că, întrucât a aflat de dorința dumitale de a intra în rândul clerului, are plăcerea de a-ți oferi parohia de la Delaford, care în prezent e vacantă, și singura lui părere de rău este că nu e mai valoroasă. Dă-mi voie să te felicit că ai un prieten atât de respectabil și de înțelept și să mă alătur dorinței lui ca parohia — care e la vreo două sute de lire pe an — să fi fost mai considerabilă pentru ca să-ți fi putut permite, nefiind doar un aranjament temporar, să-ți vezi împlinite toate visele de fericire.

E greu de știut ce simțea Edward, căci nu era în stare să

spună. Înfățișarea lui trăda toată uimirea pe care nu putea să n-o stârneasă o veste atât de neașteptată, și rosti doar două cuvinte:

— Colonelul Brandon!

— Da, continuă Elinor, prinzând mai mult curaj, mai ales că trecuse de ce fusese mai greu. Colonelul Brandon s-a gândit să-ți ofere parohia, drept mărturie a îngrijorării lui pentru ce s-a întâmplat în ultima vreme... pentru situația crudă în care te-a adus purtarea de neiertat a familiei dumitale. Sunt sigură că această îngrijorare este împărtășită de toți prietenii dumitale, printre care Marianne și cu mine. Colonelul vrea să-ți dea astfel și o dovadă a stimei lui deosebite pentru caracterul dumitale și a deplinei sale aprobări pentru felul cum te-ai comportat în împrejurarea prezentă.

— Colonelul Brandon îmi oferă o parohie! E cu puțință?

— Lipsa de înțelegere a rudelor dumitale te face să te miri că găsești prietenie în altă parte.

— Ba nu, răspunse Edward, revenindu-și dintr-odată. Nu mă miră deloc că o găsesc la dumneata, căci îmi dau prea bine seama că toate astea ți le datorez dumitale, bunătații dumitale. O simt... aş exprima-o dacă aş putea dar, cum bine știi, nu sunt un bun orator.

— Te înșeli foarte tare. Te asigur că ele se datorează în întregime meritelor dumitale și înțelegerii colonelului Brandon. Eu n-am avut nici un amestec în asta. Nici n-am știut, până nu i-am aflat intenția, că parohia este vacantă și nici nu mi-a trecut prin minte că ar avea de dăruit o parohie. Însă pot să afirm că i-a făcut mare plăcere să ți-o ofere. Așadar, îți dau cuvântul meu că nu datorezi nimic intervenției mele.

După ce Elinor tăcu, Edward rămase pe gânduri câteva clipe iar apoi, cu mare efort, spuse:

— Colonelul Brandon pare un om de mare valoare și foarte respectabil. Mereu am auzit vorbindu-se astfel despre el, iar fratele dumitale îl prețuiește foarte mult. Este fără doar și poate un om înțelept și se poartă ca un adevărat gentleman.

— Într-adevăr, am convingerea că, atunci când îl vei cunoaște mai bine, ai să constăți că este întocmai cum ai auzit vorbindu-se despre el și, întrucât veți fi vecini (căci am înțeles că prezbiteriul este chiar lângă conac), este deosebit de important ca el să fie așa cum a fost zugrăvit.

Edward nu răspunse, dar când ea întoarse capul îi aruncă o privire serioasă și tristă, de parcă ar fi vrut să spună că ar fi dorit ca distanța dintre casa parohială și conac să fi fost mult mai mare.

— Din câte știu, colonelul Brandon locuiește în St. James's Street, spuse el curând după aceea, ridicându-se de pe scaun.

Elinor îi spuse numărul casei.

— Atunci trebuie să mă grăbesc să-i aduc acele mulțumiri pe care nu vrei să mă lași să ți le ofer dumitale, să-l asigur că m-a făcut un om extrem de fericit.

„Când am să-l revăd, se gândi Elinor în timp ce ușa se închidea în urma lui, va fi soțul lui Lucy.”

Și, la acest gând plăcut, se așeză să reflecteze la faptele petrecute, să-și amintească vorbele lui Edward și să încerce să-i înțeleagă sentimentele și, firește, să se gândească la propria nemulțumire.

Când doamna Jennings veni acasă, mintea ei era încă foarte preocupată de secretul important pe care îl deținea, drept care reveni la el de îndată ce Elinor își făcu apariția.

— Ei bine, draga mea, ți l-am trimis sus pe tânăr. N-am făcut bine? Bănuiesc că n-ai întâmpinat greutăți mari... Nu s-a codit prea mult să-ți accepte propunerea, nu-i așa?

— Nu, doamnă, era puțin probabil să refuze.

— Și când o să fie gata? Căci se pare că totul depinde de asta.

— De fapt, știu atât de puțin despre formalitățile de genul ăsta, încât nu pot să fac nici o presupunere cu privire la timpul și pregătirile necesare, dar îmi închipui că o să dureze două sau trei luni până va fi hirotonisit.

— Două sau trei luni! exclamă doamna Jennings. Poate colonelul să mai aștepte două sau trei luni? Doamne, iartă-mă! Eu, una, n-aș fi avut atâta răbdare. Și cu toate că oricui i-ar face plăcere să-i facă un bine domnului Ferrars, chiar că nu cred că merită să așteptați atâta timp după el. Sunt sigură că s-ar putea găsi altcineva la fel de bun: cineva care este deja hirotonisit.

— La ce vă gândiți, dragă doamnă? Singurul scop al colonelului Brandon este să-i fie de folos domnului Ferrars.

— Domnul să te binecuvânteze, draga mea! Doar nu vrei să mă convingi că colonelul se însoară cu dumneata doar de dragul de a-i da zece guinee domnului Ferrars!

Aceste cuvinte puseră capăt neînțelegerii și avu loc pe dată o explicație care le amuză pe moment pe amândouă.

— Da, da, prezbiteriul e mic, spuse doamna Jennings după primele izbucniri de uimire și satisfacție, și mă tem că s-ar putea să aibă nevoie de reparații! Dar să auzi un om scuzându-se, după cum

mi s-a părut, pentru o casă care, după știința mea, are cinci camere de zi la parter și ar putea găzdui peste noapte cincisprezece persoane — parcă așa mi-a spus menajera — și încă în fața dumatăle, care ai trăit în vila Barton! Mi s-a părut absolut ridicol! Dar, draga mea, trebuie să intervenim pe lângă colonel să facă ceva la casa parohială ca să fie confortabilă pentru ei, înainte ca Lucy să meargă acolo.

— Dar colonelul Brandon nu crede că venitul parohiei o să le permită să se căsătorească.

— Colonelul e un prostănac, draga mea; din cauză că el însuși are două mii de lire pe an, crede că nimeni nu se poate însura cu mai puțin. Îți dau cuvântul meu că, dacă mai trăiesc până atunci, am să fac o vizită la prezbiteriul Delaford înainte de Sf. Mihail, și sigur n-am să mă duc dacă Lucy nu e acolo.

Elinor fu într-o clipă de părere că era greu de crezut că ei vor mai amâna căsătoria.

CAPITOLUL V

După ce Edward îi mulțumi colonelului Brandon, se duse să-i împărtășească lui Lucy fericirea lui și când ajunse în Bartlett's Buildings era într-o asemenea stare de euforie încât, când doamna Jennings se duse a doua zi s-o felicite pe Lucy, aceasta o încredință că nu-l văzuse în viața ei pe Edward atât de binedispus.

Ea, cel puțin, era foarte fericită și, la fel ca doamna Jennings, își exprimă speranța ca, înainte de venirea toamnei, să petreacă împreună zile plăcute în casa parohială de la Delaford, arătându-și totodată deplina recunoștință pe care, ca și Edward, o avea față de Elinor, și vorbind cu multă căldură despre prietenia pe care aceasta le-o arătase amândurora. Cât despre colonelul Brandon, nu numai că era gata să-l venereze ca pe un sfânt, ci și mai mult decât nerăbdătoare să-l trateze ca atare în toate treburile lumești. Dorea ca daniile lui către biserică să fie cât mai mari și, în secret, era hotărâtă, când avea să se stabilească la Delaford, să se folosească de servitorii lui, de trăsura lui, de vacile și de păsările lui cât mai mult cu putință.

Trecuse o săptămână de la venirea lui John Dashwood în Berkeley Street și, cum de atunci nu mai primiseră nici o veste despre indispoziția soției lui, Elinor consideră că era necesar să îi facă o vizită. Totuși, nu o trăgea inima să îndeplinească această obligație și nici nu se bucura de vreun sprijin sau încurajare din partea tovarășilor ei.

Marianne nu numai că refuza categoric să meargă, ci și stărui s-o împiedice pe sora ei să se ducă, iar doamna Jennings, deși îi puneă oricând la dispoziție trăsura ei lui Elinor, o detesta atât de mult pe doamna John Dashwood încât nici curiozitatea de a vedea cum arăta după descoperirea din urmă, nici puternica dorință de a o jigni luându-i partea lui Edward nu-i putură învinge sila de a fi în compania ei. Ca urmare, Elinor plecă singură să facă o vizită pentru care nu avea nici cea mai mică tragere de inimă și să înfrunte riscul să stea *tête-à-tête* cu o femeie pe care nici una dintre celelalte două nu avea un motiv atât de mare să o deteste ca ea.

Află că doamna Dashwood nu primea pe nimeni dar, înainte ca trăsura să întoarcă, soțul ei ieși întâmplător din casă. Își exprimă marea plăcere de a o întâlni pe Elinor, îi spuse că tocmai avea de gând să vină în Berkeley Street și, asigurând-o că Fanny se va

bucura foarte mult s-o vadă, o invită să intre.

Urcară în salon, însă acolo nu era nimeni.

— Fanny e în camera ei, presupun, spuse el. Am să mă duc numaidecât la ea, căci sunt sigur că nu va avea nici o obiecție să te vadă. Nici vorbă de așa ceva, crede-mă. Mai ales acum... Și, oricum, tu și Marianne ați fost întotdeauna preferatele ei. Marianne de ce n-a venit?

Elinor o scuză cum putu.

— Nu-mi pare rău că te văd singură, căci am o mulțime de lucruri să-ți spun. Parohia asta a colonelului Brandon... o fi adevărat?... Chiar i-a oferit-o lui Edward? Am auzit ieri despre asta, din întâmplare, și veneam la voi ca să aflu mai multe.

— Este absolut adevărat. Colonelul Brandon i-a dat lui Edward parohia Delaford.

— Nu, zău? Ei bine, asta mă surprinde peste măsură! Nici măcar nu sunt rude! Și acum parohiile se iau foarte scump! Ce valoare are asta?

— Cam vreo două sute de lire pe an.

— Foarte frumos. Pe o parohie de valoarea asta — presupunând că fostul paroh era bătrân și bolnav și o elibera curând — ar fi putut câpăta o mie patru sute de lire, așa zice. Și cum se face că n-a aranjat problema înainte de moartea persoanei? Acum chiar că e prea târziu s-o mai vândă, dar nu te-ai fi așteptat la asta de la un om atât de chibzuit precum colonelul Brandon! Mă mir că e atât de nesocotit într-o problemă atât de banală, de firească! Dacă stau însă și mă gândesc bine, îmi închipui că, probabil, situația este următoarea: Edward o să dețină parohia numai până când persoana căreia colonelul i-a vândut-o de fapt o să aibă vârsta când o să poată s-o ia. Da, da, așa stau lucrurile, fii sigură.

Totuși, Elinor îl contrazise categoric și, spunându-i că ea personal îi transmisese lui Edward oferta colonelului Brandon și, prin urmare, cunoștea foarte bine condițiile în care fusese făcută, îl obligă să îi dea crezare.

— Este cu adevărat uimitor! exclamă el după ce o asculta. Care o fi fost motivul colonelului?

— Unul cât se poate de simplu — să-i fie de folos domnului Ferrars.

— Mă rog, mă rog, oricum o fi colonelul Brandon, Edward e un om foarte norocos. Te rog, totuși, să nu-i pomenești lui Fanny nimic, căci, deși i-am dat vestea și o suportă nespuns de bine, nu-i va

face plăcere să audă vorbindu-se mult despre asta. Apoi, coborând glasul, adăugă: Doamna Ferrars nu știe deocamdată nimic despre asta și cred că cel mai bun lucru ar fi să-i ascundem realitatea cât mai mult timp cu putință. Mă tem că oricum o să audă de asta când o să aibă loc căsătoria.

— Dar de ce trebuie luate astfel de precauții? Ținând seamă de cum s-a purtat în ultima vreme, de ce ar afecta-o în vreun fel? A terminat-o cu fiul ei, l-a alungat pentru totdeauna și i-a făcut și pe cei asupra cărora are vreo influență să-l alunge. De bună seamă că, după ce a făcut asta, nu e de închipuit că o să se necăjească sau o să se bucure pe seama lui, că o mai interesează ceva legat de el.

— Ah, Elinor, raționamentul tău e foarte bun, dar se bazează pe necunoașterea firii omului. Când va avea loc nefericita căsătorie a lui Edward, fii sigură că mama lui va suferi la fel de mult ca și când nu l-ar fi dezmoștenit; prin urmare, orice împrejurare care poate grăbi acel eveniment îngrozitor trebuie să-i fie ascunsă cât mai mult cu putință. Doamna Ferrars nu poate să uite că Edward este fiul ei.

— Mă uimești. Aș fi zis că acest amănunt i-a ieșit din minte până acum.

— O nedreptățești foarte tare. Doamna Ferrars este una dintre cele mai afectuoase mame din lume.

Elinor nu mai spuse nimic. După o scurtă pauză, domnul Dashwood spuse:

— Acum ne gândim să-l căsătorim pe Robert cu domnișoara Morton.

Zâmbind în fața tonului grav și foarte important al fratelui ei, Elinor răspunse:

— Presupun că domnișoara n-are nici o preferință în problema asta.

— Preferință! Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că, după cum ai vorbit, s-ar părea că domnișoarei Morton îi este indiferent dacă se căsătorește cu Edward sau cu Robert.

— Categorie, nu e nici o diferență, căci acum Robert va fi considerat fiul cel mare și, oricum, amândoi sunt niște tineri foarte plăcuți. N-aș putea spune care dintre ei e mai bun.

Elinor nu mai spuse nimic și o vreme tăcu și John Dashwood. În cele din urmă, acesta spuse, luând-o cu blândețe de mână și vorbindu-i în șoaptă.

— Pot să te asigur de un lucru, draga mea soră, și am să o fac

pentru că sigur o să te bucure. Am motive serioase să cred, pentru că dacă n-aș ști din sursa cea mai autorizată n-aș sufla o vorbă, că doamna Ferrars n-ar fi fost nici pe jumătate supărată din pricina unei anumite legături — înțelegi în ce vreau să spun — pe cât este din pricina celei în cauză. Nu că doamna Ferrars mi-ar fi spus asta, ci fiica ei, care a auzit-o de la ea. Mi-a făcut mare plăcere să află că doamna Ferrars privește lucrurile într-o așa lumină. Totuși, cum nu mai poate fi vorba de așa ceva, nu merită să ne mai gândim sau să discutăm despre asta, dar am ținut să îți spun pentru că știam că te va bucura. Nu că ai avea vrem motiv să regreti, draga mea Elinor; nu mă îndoiesc că îți merge bine, la fel de bine sau poate chiar mai bine, dacă ținem seama de toate. Colonelul Brandon a mai fost în ultima vreme pe la tine?

Elinor auzise destule lucruri care, în loc să-i mângâie vanitatea și să-i sporească încrederea în sine, s-o enerveze și s-o preocupe; prin urmare, fu recunoscătoare că intrarea în salon a domnului Robert Ferrars o scuti de a da un răspuns și de pericolul de a mai auzi și altceva de la fratele ei. După un taifas de câteva clipe, John Dashwood își aduse aminte că Fanny nu fusese încă informată că sora lui era acolo și părăsi camera pentru a pleca în căutarea ei. Elinor avu astfel prilejul să-l cunoască mai bine pe Robert care, prin veselia lui nepăsătoare, prin mulțumirea de sine pe care o manifesta în timp ce se bucura atât de nedrept de iubirea și generozitatea mamei sale, în dauna fratelui său izgonit, nu făcu decât să confirme părerea nefavorabilă pe care și-o formase despre el.

Nu trecuseră două minute de când erau singuri, că Robert și începu să vorbească despre Edward, căci și el auzise de parohie, și îi puse o mulțime de întrebări. Elinor repetă ce îi spusese și lui John, impresionându-l pe cumnatul lui, însă în alt fel. Acesta râse cu poftă. Ideea că Edward avea să fie preot și că avea să trăiască într-o căsuță parohială îl amuză peste măsură și nimic nu i se părea mai caraghios decât să și-l imagineze pe Edward în veșminte albe, citind rugăciuni și anunțând căsătoria dintre John Smith și Mary Brown.

În timp ce aștepta în tăcere și cu o gravitate de neclintit sfârșitul acestor cuvinte, Elinor nu se putu abține să-l fixeze cu o privire care exprima întregul dispreț stârnit de ele. Deși privirea nu avu nici un efect asupra lui, ei îi ușură sufletul de ceea ce simțea. El deveni serios, nu în urma vreunui reproș de-al ei, ci prin propria-i judecată.

— Am tratat-o noi ca pe-o glumă dar, pe cinstea mea, este o

afacere extrem de serioasă. Bietul Edward! E distrus pe vecie. Mi-e tare milă de el, căci are o inimă de aur și e foarte bine intenționat. Nu-l judeca după puținul pe care îl cunoști despre el, domnișoară Dashwood. Sărmanul Edward! Manierele lui nu sunt dintre cele mai fericite, fără îndoială, dar nu ne naștem toți cu aceleași talente, cu aceleași calități. Bietul băiat! Să-l vezi într-un cerc de străini. E foarte jalnic dar, pe cinstea mea, are o inimă tare bună. Și declar că n-am fost în viața mea mai uluit ca atunci când au izbucnit toate astea. Nu mi-a venit să cred. Mama a fost prima care mi-a dat vestea și, simțindu-mă dator să acționez cu hotărâre, i-am spus imediat: „Dragă doamnă, nu știu ce ai de gând să faci în această împrejurare, însă în ce mă privește, mărturisesc că, dacă Edward se căsătorește cu această femeie, nu vreau să-l mai văd.” Așa i-am spus. Eram neînchipuit de supărat. Sărmanul Edward! Și-a făcut-o singur — s-a izolat pentru totdeauna de societatea elegantă dar, așa cum i-am spus pe loc mamei mele, asta nu mă miră câtuși de puțin. Era oricând de așteptat de la stilul de educație pe care l-a primit.

— Ați văzut-o vreodată pe domnișoara în cauză?

— Da, o dată, pe când stătea în această casă. Am trecut pe aici vreo zece minute, dar a fost destul ca să-mi fac o părere. O simplă provincială stângace, lipsită de rafinament și eleganță și nici măcar frumoasă. Mi-o aduc aminte perfect. Este exact genul de fată capabilă să-i sucească mințile bietului Edward. De îndată ce mama mi-a relatat situația, m-am oferit de îndată să stau personal de vorbă cu el și să-l conving să renunțe la acea căsătorie. Am constatat, însă, că era prea târziu să mai pot face ceva căci, din nefericire, am aflat totul când ruptura avusese loc deja. Dacă aș fi fost informat cu câteva ceasuri mai devreme, mai mult ca sigur aș fi putut face ceva. I-aș fi prezentat situația într-o lumină foarte grăitoare. „Dragă băiete, i-aș fi spus, gândește-te ce faci. Ești pe cale să închei o căsătorie cât se poate de rușinoasă, pe care familia ta o dezaprobă în mod unanim.” Pe scurt, nu pot să cred că n-aș fi găsit un mijloc ca să-l conving. Acum, însă, e prea târziu. Trebuie să fie mort de foame, să știi, asta e sigur, absolut mort de foame.

Tocmai stabilise cu mult calm acest lucru, când intrarea lui Fanny în salon puse capăt subiectului. Deși ea nu vorbea niciodată despre el în afara familiei, Elinor își dădu seama de influența lui asupra spiritului ei din expresia stânjenită cu care își făcuse apariția și din încercarea de a se purta cât mai prietenos cu ea. Doamna John Dashwood merse chiar până-ntr-acolo încât se arătă întristată când

află că Elinor și sora sa aveau să plece curând din Londra, întrucât ar fi dorit să le vadă mai des, o strădanie în care soțul ei, care o însoțise în cameră și îi sorbea cu nesaț vorbele, părea să distingă numai afecțiune și bunăvoință.

CAPITOLUL VI

O altă vizită scurtă în Harley Street, în cursul căreia primi felicitările fratelui ei pentru că urmau să ajungă atât de aproape de Barton fără nici o cheltuială, ca apoi, la o zi sau două, să fie urmate la Cleveland de colonelul Brandon, încheie relațiile dintre frate și surori la Londra; și o invitație vagă din partea lui Fanny să vină la Norland dacă avea să le fie vreodată în drum, lucru foarte puțin probabil, și o asigurare mai călduroasă, dar mai puțin fățișă, din partea lui John pentru Elinor, că avea s-o viziteze la Delaford, fură semnele care prevesteau o întâlnire la țară.

Pe Elinor o amuza să vadă că toți prietenii ei păreau hotărâți s-o trimită la Delaford, tocmai locul în care dorea cel mai puțin să se ducă sau să stea; căci nu numai fratele ei și doamna Jennings îl considerau viitorul ei cămin, ci chiar și Lucy care, când se despărțiră, îi făcu o invitație insistentă s-o viziteze acolo.

În primele zile din aprilie, într-o dimineață, cele două grupuri din Hanover Square și Berkeley Street porniră din casele lor pentru a se întâlni la o oră stabilită pe drum. Pentru confortul lui Charlotte și al copilului ei, urmau să facă mai bine de două zile pe drum, iar domnul Palmer și colonelul Brandon, care aveau să călătorească mai repede, ajungeau la Cleveland la scurt timp după ele.

Deși orele de liniște în Londra fuseseră puține și era nerăbdătoare să părăsească orașul, Marianne nu putu să-și ia rămas-bun fără durere de la casa în care trăise ultimele clipe de speranță și încredere în Willoughby; și nici să părăsească, fără să verse lacrimi, orașul în care rămânea Willoughby, ocupat cu noi obligații și noi proiecte la care ea nu era părtașă.

Satisfacția lui Elinor în clipa plecării fu mai puternică. Ea nu avea un asemenea subiect asupra căruia gândurile ei să zăbovească, nu lăsa în urmă pe nimeni de care să regrete fie și-o clipă că se despărțea; era bucuroasă că scăpase de persecuția prieteniei lui Lucy, era recunoscătoare că își lua sora de acolo fără să-l fi văzut pe Willoughby de la căsătoria acestuia și aștepta cu nerăbdare și speranță ca liniștea câtorva luni la Barton să-i redea lui Marianne pacea sufletească și s-o consolideze pe a ei.

Călătoria decurse în siguranță. A doua zi ajunseseră în îndrăgitul sau interzisul comitat Somerset, căci astfel apărea el, pe

rând, în gândurile lui Marianne, iar în dimineața celei de a treia zile ajunseră la Cleveland.

Cleveland era o casă spațioasă, nouă, așezată pe o pajiște înclinată. Nu avea parc, dar terenurile din jur erau destul de largi și, ca oricare alt loc de aceeași importanță, aveau întinderi cu tufe și boschete și, nu departe, o alee de plimbare în pădure; un drum cu pietriș mărunț, șerpuind în jurul unei plantații, ducea în fața casei; pajiștea era presărată toată cu copaci, iar casa era străjuită de brazi, de frasini și de salcâmi, care alcătuiau laolaltă o perdea deasă în care, din loc în loc, se înălțau plopii de Lombardia, iar dincolo de ea erau dependințele.

Marianne intră în casă cu inima plină de emoție, știindu-se la numai optzeci de mile de Barton și la mai puțin de treizeci de Combe Magna, și nu stătu nici zece minute între pereții ei și o părăsi din nou, în timp ce toți ceilalți se agitău în jurul lui Charlotte și al copilului. Furișându-se printre tufele șerpuitoare care tocmai începuseră să înverzească, ajunse pe o culme îndepărtată unde, din templul grecesc de acolo, privirile ei rătăciră peste o întindere vastă ce se deschidea spre sud-est, ca apoi să se oprească pe șirul de coline înalte din zare, de pe care, își închipui ea, s-ar fi putut vedea Combe Magna. Această priveliște o făcu să se bucure că era la Cleveland și, în timp ce se întorcea spre casă pe un alt drum, hotărî să-și petreacă aproape fiecare ceas din zilele cât mai stătea acolo în astfel de hoinăreli solitare, bucurându-se de libertate în sânul naturii.

Ajunse la timp pentru a li se alătura celorlalți într-o excursie prin imediata vecinătate a casei. Restul zilei îl petrecură în mod plăcut, plimbându-se prin grădina de zarzavat, admirând florile de pe zidurile ei și ascultându-l pe grădinar plângându-se de mană, zăbovind prin seră, unde pierderea plantelor sale preferate, din cauza expunerii total nechibzuite la ger, stârni râsul lui Charlotte, vizitând ograda de păsări, unde nemulțumirile îngrijitoarei, stârnite de găinile care ciuguleau pe unde apucau sau de moartea unor pui abia ieșiți din găoace, îi prilejuiră lui Charlotte noi surse de veselie.

Dimineața era frumoasă și senină și, când își făcuse planul de a sta mai mult afară pe timpul șederii la Cleveland, Marianne nu pusese la socoteală vreo schimbare a vremii. De aceea, nu mică îi fu mirarea când o ploaie deasă o împiedică să iasă din casă.

Grupul lor era mic și orele se scurgeau în liniște. Doamna Palmer își făcea de lucru cu copilul ei, iar doamna Jennings cosea la carpetă; vorbiră despre prietenii pe care îi lăsaseră la Londra,

discutară obligațiile mondene ale lui lady Middleton și se întrebă dacă domnul Palmer și colonelul Brandon aveau să treacă de Reading în seara aceea. Oricât de puțin o interesau pe Elinor acele subiecte, participă și ea la discuții, iar Marianne, care în orice casă găsea întotdeauna drumul spre bibliotecă, își procură curând o carte.

Doamna Palmer își dădu toată silința să le facă să se simtă bine-venite în casa ei, fiind permanent veselă și prietenoasă. Sinceritatea și cordialitatea ei compensau lipsa de eleganță și de stăpânire de sine care o făceau deseori să nu se conformeze regulilor cerute de etichetă. Bunătatea chipului ei și frumusețea lui erau de-a dreptul cuceritoare. Aiureala ei, deși evidentă, nu era respingătoare, pentru că nu dovedea nici o urmă de înfumurare. Elinor putea să-i ierte totul, în afară de răs.

Cei doi domni sosiră a doua zi în jurul prânzului, lărgind în mod plăcut grupul și adăugând o variație bine-venită conversației, care scăzuse considerabil în lunga dimineață de ploaie neconținută.

Elinor îl întâlnise foarte rar pe domnul Palmer și, în puținele dăți când îl văzuse, el se purtase atât de inconsecvent cu ea și cu sora ei, încât nu știa la ce să se aștepte de la el în mijlocul familiei lui. Constată, totuși, că se comporta ca un domn cu toți musafirii lui și era doar uneori nepoliticos cu soția și soacra lui; văzu că poate fi o companie plăcută și singurul lucru care îl împiedica să fie așa mereu era faptul că se considera tot atât de superior oamenilor în general pe cât se considera față de doamna Jennings și de Charlotte. Cât despre restul caracterului său și obiceiuri, nu se deosebeau prin nimic de cele ale altor bărbați de aceeași vârstă. Mânca frumos și nu era punctual; ținea la copilul lui, deși se prefăcea că nu-i dădea atenție; își pierdea dimineața la biliard, în loc să se ocupe de afaceri. Una peste alta, îl plăcea mai mult decât se așteptase și în adâncul inimii ei nu regreta că nu putea să-l placă mai mult; nu putea să regrete, când îi compara grija pentru propriile plăceri, egoismul și îngâmfarea cu firea generoasă a lui Edward, cu gusturile lui simple și sentimentele de nesiguranță de sine.

Despre Edward, sau cel puțin despre o parte din preocupările lui, primi informații de la colonelul Brandon, care fusese de curând în Dorsetshire și care, considerând-o deopotrivă prietenă dezinteresată a domnului Ferrers și confidenta lui, îi vorbi mult despre casa parohială de la Delaford, îi descrie neajunsurile acesteia și îi spuse ce intenționa să facă pentru a le înlătura. Comportamentul lui în această privință, ca și în toate celelalte, față

de ea, plăcerea sinceră de a o întâlni după o absență de numai zece zile, dorința lui de a sta de vorbă oricând cu ea și respectul pe care îl arăta părerilor ei puteau fi prea bine dovada acelui atașament de care era convinsă doamna Jennings și poate ar fi fost de ajuns să o facă și pe ea însăși să-l bănuiască, dacă n-ar fi fost încredințată că Marianne îl interesa, de fapt. Elinor era convinsă că spiritul ei de observație era mai fin decât cel al doamnei Jennings. Se lua numai după purtarea lui; și, în timp ce îngrijorarea și solitudinea lui față de Marianne, care, având dureri de cap și de gât, simțea apropierea unei răceli grave, trecură total neobservate de doamna Jennings din cauză că nu fură exprimate în cuvinte, ea putu să descopere în ele sentimentele vii și panica exagerată ale unui îndrăgostit.

În a treia și a patra după-amiază a șederii lor acolo, două plimbări încântătoare pe tot cuprinsul proprietății, până în cele mai îndepărtate colțuri, unde natura era mai sălbatică, copacii mai bătrâni și iarba mai mare și mai umedă, făcură ca, din cauza marii imprudențe de a rămâne în pantofii și ciorapii uzi, Marianne să se aleagă cu o răceală atât de puternică încât, deși la început nu-i dădu importanță, până la urmă fu observată de toți ceilalți și ea însăși fu nevoită s-o bage în seamă. Sfaturile începură să curgă din toate părțile și, ca de obicei, le respinse pe toate. Era încredințată că febra și toropeala, tusea și durerea de gât aveau să treacă după o noapte de odihnă. Când se duse la culcare, Elinor reuși cu greu să o convingă să încerce unul sau două leacuri simple.

CAPITOLUL VII

În dimineața următoare Marianne se sculă la ora ei obișnuită; la toate întrebările răspunse că se simțea mai bine și încercă s-o dovedească dedându-se îndeletnicirilor obișnuite. Însă o zi petrecută stând și tremurând lângă foc, ținând în mână o carte pe care nu o putu citi sau zăcând istovită pe canapea nu lăsa să se întrevadă vreo îmbunătățire a stării ei și când, în cele din urmă, se duse la culcare, colonelul Brandon nu putu să nu se mire de calmul surorii ei care, în ciuda împotririlor lui Marianne, nu se dezlipise de ea toată ziua și o îngrijise, dar care, fiind convinsă, ca și sora ei, de eficacitatea sigură a somnului, nu era cu adevărat alarmată.

Însă această speranță împărțită de amândouă fu spulberată de o noapte foarte agitată, cu febră; iar atunci când Marianne, după ce insistă să se scoale, mărturisi că nu putea să stea în picioare și se întoarse de bunăvoie în pat, Elinor se grăbi să țină cont de sfatul doamna Jennings și trimise după doctorul domnului Palmer.

Acesta veni, o examinează pe pacientă și, deși o încurajă pe domnișoara Dashwood să se aștepte ca sănătatea surorii ei să se refacă în câteva zile, lăsa totuși să-i scape cuvântul „infecție”, sperînd-o pe loc pe doamna Palmer din pricina copilașului. Doamna Jennings, care încă de la început își exprimase părerea că boala lui Marianne era mai gravă decât își închipuia Elinor, insistă asupra necesității ca Charlotte să plece numaidecât cu copilul. Domnul Palmer, deși trata ca prostească neliniștea lor, nu se putu împotrivi spaimei și pisălogelii soției sale. Se hotărî, așadar, ca ea să plece și, la vreo oră după sosirea doctorului Harris, porni împreună cu copilul și doica spre casa unei rude apropiate a domnului Palmer, care trăia la câteva mile de Cleveland, unde soțul ei promise, la rugămintele ei fierbinți, să i se alăture într-o zi sau două. Doamna Palmer ținu foarte mult să fie însoțită de mama ei, însă doamna Jennings, cu o bunătate care o făcu pe Elinor s-o iubească cu adevărat, declară că era ferm hotărâtă să nu se clinească de la Cleveland cât timp Marianne era bolnavă și să se străduiască, prin îngrijirea ei atentă, să țină locul mamei de lângă care o luase. Elinor constată astfel că doamna Jennings era în orice împrejurare un ajutor de nădejde, gata să împartă cu ea oboseala și deseori de mare folos prin experiența ei mai mare.

Slăbită și deprimată din pricina bolii, biata Marianne nu mai spera să se facă bine până a doua zi, când ar fi trebuit să-și înceapă călătoria spre casă, însoțite de un servitor al doamnei Jennings, și asta o făcu să se simtă și mai rău. Puținele cuvinte pe care le rosti exprimau toate profundul ei regret pentru această întârziere inevitabilă, cu toate că Elinor încercă să-i ridice moralul și s-o facă să creadă, la fel cum credea și ea atunci, că întârzierea avea să fie foarte scurtă.

Ziua următoare nu aduse nici o schimbare în starea pacientei, sau una foarte mică. Nu se simțea sigur mai bine, dar nici mai rău. Grupul lor se micșoră și mai mult, căci domnul Palmer, deși nu-l trăgea deloc inima să plece, atât din omenie și bunăvoință, cât și din dorința de a nu părea că se teme de soția lui, fu convins în cele din urmă de colonelul Brandon să-și țină promisiunea de a o urma. Și, în timp ce el se pregătea de plecare, colonelul Brandon însuși începu să spună că trebuia să plece și el. De această dată, însă, buna doamnă Jennings interveni foarte hotărât spunându-i că șederea lui la Cleveland îi era necesară, că avea nevoie de el pentru a juca pichet seara, când Elinor era sus cu sora ei, și așa mai departe, îndemnându-l atât de stăruitor să rămână, încât el, care nu-și dorea altceva decât să accepte, nici nu se mai osteni să obiecteze, mai ales că rugămintile bătrânei doamnei fură călduros susținute de domnul Palmer, care părea să se simtă mai liniștit știind că lăsa în urmă o persoană atât de capabilă s-o ajute sau s-o sfătuiască pe domnișoara Dashwood în caz de urgență.

Firește că toate aceste aranjamente îi fură ascunse lui Marianne. Ea nu știa că, din cauza ei, stăpânii de la Cleveland plecaseră de acolo la vreo șapte zile de la sosirea lor. N-o miră că nu o vedea deloc pe doamna Palmer și, cum nici nu o preocupa persoana ei, nu pomeni de ea.

Trecură două zile de la plecarea domnului Palmer și starea sănătății ei continuă să fie aceeași, cu mici variații. Domnul Harris, care venea zilnic să o vadă, vorbea încă de o însănătoșire rapidă, iar Elinor era la fel de optimistă. Dar așteptările celorlalți nu era nicidecum tot atât de vesele. Doamna Jennings ajunsese încă de la început la concluzia că Marianne nu avea să se mai facă bine, iar colonelul Brandon, al cărui rol era să asculte prezicerile doamnei Jennings, nu avea tăria sufletească de a se opune influenței acestora. Încerca să se convingă că temerile lui nu aveau nici un temei, și ele păreau într-adevăr absurde când stătea de vorbă cu doctorul; dar în

numeroasele ceasuri când rămânea singur era chinuit de gânduri sumbre și nu putea să-și alunge din minte convingerea că nu avea s-o mai vadă pe Marianne.

Totuși, în dimineața celei de a treia zile, presimțirile negre ale amândurora fură alungate aproape cu totul, căci atunci când sosi domnul Harris acesta declară că pacienta se simțea mult mai bine. Elinor, ale cărei speranțe erau astfel confirmate, fu plină de veselie și se bucură că în scrisorile către mama ei se luase după propria-i judecată și nu după cea a prietenei sale și tratase cu ușurință indispoziția care le reținea la Cleveland; ba mersese până-ntr-acolo încât precizase ziua în care Marianne avea să fie în stare să călătorească.

Dar ziua nu se termină la fel de bine cum începuse. Spre seară, lui Marianne i se făcu iarăși rău, devenind mai slăbită și mai agitată decât înainte. Încă optimistă, sora ei fu dispusă să pună schimbarea doar pe seama faptului că stătuse în picioare cât i se făcuse patul. Și, după ce îi administă cu grijă doctoriile prescrise, o văzu cu satisfacție adormind în cele din urmă, nădăjduind că somnul avea să aibă cele mai benefice efecte și hotărându-se să o vegheze tot timpul. Doamna Jennings, care nu știa de schimbarea survenită în starea pacientei, se duse la culcare mai devreme ca de obicei, iar camerista ei, care era una dintre principalele infirmiere, se odihnea în camera menajerei, așa că Elinor rămase singură cu sora ei.

Somnul acesteia deveni tot mai agitat și Elinor, care o veghea cu o atenție neostoită, văzând-o cum se răsucea de pe o parte pe alta și scotea gemete de durere, începuse să considere că n-ar fi fost rău s-o trezească din acel somn frământat când Marianne, deșteptată brusc de un zgomot din casă, se ridică repede în capul oaselor și, delirând de febră, strigă:

— Mama vine?

— Încă nu, răspunse cealaltă, ascunzându-și groaza și ajutând-o să se culce la loc, dar sper că va fi curând aici. Știi că de aici până la Barton e cale lungă.

— Dar nu trebuie să faci ocol prin Londra! strigă Marianne la fel de surescitată. N-am s-o văd niciodată dacă vine prin Londra.

Elinor înțelese alarmată că aiura și, în timp ce încerca s-o liniștească, îi luă pulsul. Era mai slab și mai iute ca oricând. Și, întrucât Marianne continua să vorbească fără noimă despre mama ei, se sperie atât de tare, încât se hotărî să trimită de îndată după

domnul Harris și să expedieze un mesager la Barton după mama ei. De cum stabili ce avea de făcut, se gândi să se consulte cu colonelul Brandon în legătură cu cel mai nimerit mijloc de a-și anunța mama și, sunând-o pe cameristă să-i țină locul lângă sora ei, se grăbi să coboare în salon, unde știa că putea fi găsit chiar și la o oră mult mai târzie.

Nu era timp pentru ezitări. Îi împărțăși pe dată temerile și ezitățile ei. Colonelul nu avu nici curajul, nici încrederea să-i alunge temerile, și le ascultă cu o deznădejde mută; însă ezitățile ei fură pe loc înlăturate, căci se oferă să se ducă el s-o aducă pe doamna Dashwood. Elinor îi mulțumi în cuvinte puține, dar pline de recunoștință și, în timp ce colonelul plecă să trimită repede servitorul după domnul Harris și să poruncească să i se pregătească de îndată caii, Elinor îi scrisese câteva rânduri mamei sale.

Era aproape miezul nopții când Elinor se întoarse în camera unde se afla sora ei ca să-l aștepte pe doctor și să o vegheze până dimineată. Orele treceau una după alta, aducându-i lui Marianne o suferință care nu o lăsa să doarmă, făcând s-o aiureze, iar lui Elinor o îngrijorare fără margini, care ținu până la sosirea domnului Harris, nu înainte de ora cinci. Părerea lui îi compensă, totuși, oarecum întârzierea, căci, deși recunoscuse o schimbare în rău la pacienta sa, își exprimă credința că nu putea fi vorba de o primejdie adevărată și propuse un alt tratament. Încrederea lui i se transmise, într-o mai mică măsură, și lui Elinor. El promise să treacă iarăși pe acolo peste trei sau patru ore și le lăsă atât pe pacientă cât și pe neliniștita ei însoțitoare mai calme decât le găsise.

Dimineată, doamna Jennings află cu multă îngrijorare de cele întâmplate și le reproșă că nu fusese chemată în ajutor. Temerile pe care le avusese până atunci și care acum îi erau confirmate atât de categoric de cele întâmplate o făcură să nu mai pună la îndoială tristul deznodământ și, cu toate că încerca să o îmbărbăteze pe Elinor, convingerea bătrânei doamne cu privire la primejdia în care se afla Marianne nu îi îngăduia să-i ofere lui Elinor mângâierea speranței. Inima ei era cu adevărat îndurerată. Moartea timpurie a unei fete atât de tinere și fermecătoare ca Marianne ar fi impresionat și o persoană mai puțin interesată de binele ei. Însă doamna Jennings avea și alte motive să o compătimească. Marianne îi fusese tovarășă timp de trei luni și încă se mai afla în grija ei, și toată lumea știa ce greu fusese lovită tânăra de soartă și cât de nefericită era. Mai era martoră și la suferința surorii ei, la care ținea în mod deosebit;

cât despre mama lor, când doamna se gândea că probabil Marianne era pentru ea ce era Charlotte pentru sine, compătimirea față de suferința ei era cât se poate de sinceră.

Domnul Harris fu punctual când veni să-și examineze pacienta însă, din păcate, își văzu înșelate speranțele pe care și le făcuse în vizita precedentă. Leacurile pe care i le prescrisese dăduseră greș; temperatura nu scăzuse, iar Marianne, mai liniștită, zăcea într-o toropeală grea. Elinor, care înțelegea într-o clipă temerile doctorului, propuse să se ceară și sfatul altcuiva, însă domnul Harris nu consideră necesar acest lucru. Voia să încerce un tratament nou, de al cărui succes era aproape la fel de sigur ca și de al precedentului, așa că își încheie vizita cu asigurări încurajatoare, care ajunseră la urechea domnișoarei Dashwood, dar nu intrară în inima sa. Era calmă, în afară de clipele când se gândea la mamei ei, dar aproape fără speranță, și rămase în această stare până la amiază, abia dezlipindu-se de patul surorii ei, cu gândurile rătăcind de la o imagine a durerii la alta, de la un prieten în suferință la altul; cel mai mult o apăsa conversația doamnei Jennings, care nu se ferea să atribuie gravitatea și pericolul acestei crize numeroaselor săptămâni de indispoziție provocată de dezamăgirea lui Marianne. Elinor își dădea seama de justetea ideii și lucrul acesta era o nouă sursă de suferință pentru gândurile ei.

Totuși, pe la amiază, începu să-și închipuie că vedea o ușoară îmbunătățire în starea surorii ei; așteptă, urmări, îi luă pulsul iar și iar și, în cele din urmă, stăpânită de o agitație mai greu de ascuns sub calmul exterior decât toată nefericirea ei precedentă, se aventură să-și comunice speranțele. Deși forțată să recunoască o revigorare temporară, doamna Jennings încercă s-o împiedice pe prietena ei să-și facă iluzii că va fi de durată, iar Elinor, evitând orice prilej de dezamăgire, își spuse și ea că nu trebuie să nădăjduiască. Era însă prea târziu. Speranța pusese deja stăpânire pe ea și, nerăbdătoare și agitată, se aplecă asupra surorii ei să urmărească... nici ea nu prea știa ce. Trecu o jumătate de oră și simptomul continuă să o bucure, ba mai apărură și altele. Respirația lui Marianne, pielea și buzele ei dădeau semne de ameliorare și privirea pe care sora ei o ațintise asupra sa era lucidă, deși somnambulă. Așteptă cu înfrigurare sosirea domnului Harris, la patru, și asigurările și felicitările lui pentru însănătoșirea surorii ei îi dădură încredere, îi aduseră consolare și lacrimi de bucurie.

Marianne era mult mai bine în toate privințele și el declară că

era în afara oricărui pericol. Doamna Jennings, mulțumită de adevărarea parțială a temerilor ei din ultimul timp, își permise să se încreadă în judecata lui și recunoscă cu bucurie neprefăcută probabilitatea recuperării în întregime.

Elinor nu se putea veseli. Bucuria ei era de cu totul altă natură. Gândul că Marianne revenise la viață, la sănătate, la cei apropiați și la mama care o iubea la nebunie îi umplea inima de liniște și profundă recunoștință, dar nu provocă demonstrații exterioare de bucurie, nici cuvinte sau zâmbete. În pieptul lui Elinor domnea o mulțumire tăcută și puternică.

Rămase toată după-amiaza alături de sora ei, liniștindu-i temerile, satisfăcându-i toate dorințele, oferindu-i ajutor în toate privințele și urmărindu-i fiecare răsuflare. Când, pe la șase, o văzu cufundându-se într-un somn liniștit și neîntrerupt și, după toate aparențele, confortabil, toate îndoielile ei se risipiră.

Se apropia ceasul în care colonelul Brandon trebuia să se întoarcă de la Barton. Elinor spera ca, pe la zece, mama ei să scape de îngrozitoarea încordare pe care trebuia s-o fi simțit în drum spre Cleveland. Iar colonelul nu era nici el mai puțin nefericit!

La șapte, lăsându-o pe Marianne tot adormită, coborî în salon să ia ceaiul cu doamna Jennings. Dimineață nu mâncase mare lucru de îngrijorare, iar la prânz, de bucurie; așa că gustarea de acum era foarte bine venită. După ce băură ceaiul, doamna Jennings încercă să o convingă să se odihnească puțin până sosea mama ei, lăsând-o pe ea la căpătâiul lui Marianne; însă Elinor nu se simțea obosită, nu putea să doarmă și nu voia să plece de lângă sora ei decât cât era absolut necesar, așa că doamna Jennings o însoți în camera bolnavei pentru a se convinge că totul era bine, apoi o lăsă acolo și se retrase în camera ei ca să scrie niște scrisori.

Noaptea fu rece și furtunoasă. Vântul mugea și ploaia bătea în ferestre, dar, fericită, Elinor nu dădu importanță vremii de afară.

Orologiul bătu ora opt. Dacă ar fi fost zece, Elinor ar fi fost convinsă în acea clipă că aude o caleașcă apropiindu-se de casă; și totuși, impresia că auzea fu atât de puternică încât, cu toate că era aproape imposibil ca ei să fi ajuns deja, se duse în camera de toaletă de alături și deschise un oblon pentru a se convinge că nu i se părușe. Văzu de îndată felinarele pâlpâitoare ale unei calești și, la lumina lor slabă, avu impresia că distinge patru cai, lucru care explica neașteptata rapiditate cu care sosise mama sa, împinsă de îngrijorare.

Nicicând nu-i fuse mai greu lui Elinor să fie calmă ca în clipa aceea. Gândindu-se la sentimentele pe care trebuia să le fi avut mama ei în timp ce caleașca era pe punctul de a opri la ușă și la ce trebuia să-i spună, îi era cu neputință să fie calmă. Tot ce îi rămăsese de făcut era să se grăbească. După ce o lăsă pe camerista doamnei Jennings cu sora ei, alergă pe scări în jos.

Zarva din vestibul o asigură că musafirii intraseră deja în casă. Se repezi spre salon... intră... și îl văzu numai pe Willoughby.

CAPITOLUL VIII

Dându-se înapoi cu groază la vederea lui, Elinor ascultă de primul imbold al inimii ei care o îndemna să părăsească pe loc încăperea și puse mâna pe clanță, dar se opri, întrucât el înaintă repede și, cu un glas care mai degrabă poruncește decât rugă, spuse:

— Domnișoară Dashwood, te implor să stai o jumătate de oră... zece minute.

— Nu, domnule, replică ea cu fermitate, n-am să stau. Dumneata nu poți să ai treabă cu mine. Presupun că servitorii au uitat să te informeze că domnul Palmer nu este acasă.

— Chiar și să-mi fi spus că domnul Palmer și toate rudele lui s-au dus la naiba, tot nu m-aș fi întors de la ușă! strigă el cu vehemență. Cu dumneata și numai cu dumneata am treabă.

— Cu mine! exclamă ea în culmea uimirii. Ei bine, domnule, spune repede ce ai de spus și, dacă poți, fii mai puțin violent.

— Ia loc, și vom câștiga amândoi timp.

Ea ezită; nu știa ce să facă. Colonelul Brandon putea să apară oricând și să dea de el acolo. Dar promisesese să-l asculte și voia să audă ce avea de spus nu numai pentru că își dăduse cuvântul, ci și pentru că îi stârnise curiozitatea. Prin urmare, după o clipă în care își adună gândurile, ajungând la concluzia că era prudent să se grăbească, se îndreaptă fără o vorbă spre un scaun și se așează. Willoughby luă loc lângă ea și, un timp, nici unul nu spuse nimic.

— Te rog să te grăbești, domnule, spuse nerăbdătoare Elinor.

El stătea cufundat în gânduri și păru să n-o audă.

— Sora dumitale este în afară de orice pericol, spuse el dintr-odată. Am auzit asta de la servitor. Slavă Domnului! Dar e adevărat?... Chiar e adevărat?

Elinor nu vru să răspundă. El repetă întrebarea, cu și mai multă nerăbdare.

— Pentru Dumnezeu, spune-mi, este sau nu în afară de orice pericol?

— Noi sperăm că este.

El se ridică și începu să se plimbe prin cameră.

— Să fi știut măcar cu o jumătate de oră în urmă... Dar întrucât mă aflu aici... ce înseamnă asta? Se întoarse la locul lui cu o vioiciune forțată. Măcar o dată, domnișoară Dashwood, probabil va

fi și ultima, să ne veselim împreună. Sunt vesel... Spune-mi sincer, mă crezi ticălos sau prost? Întrebă el îmbujorându-se și mai tare.

Elinor se uită la el uimită. Începea să creadă că băuse; ciudățenia acestei vizite și a purtării lui nu părea să aibă altă explicație. Cu această impresie, se ridică imediat, spunând:

— Domnule Willoughby, te sfătuiesc să te întorci de îndată la Combe. Nu am răgaz să mai rămân cu dumneata. Orice treabă ai avea cu mine, e mai bine să te aduni și să-mi explici mâine.

— Te înțeleg, spuse el cu un zâmbet expresiv și un glas absolut calm. Da, sunt foarte beat. O carafă de porto la friptura rece de vacă de la Marlborough a fost de ajuns să mă dea peste cap.

— La Marlborough! exclamă Elinor, înțelegând tot mai puțin unde voia să ajungă el.

— Da. Am părăsit Londra azi-dimineață la opt și de atunci am irosit doar zece minute din călătorie, cu o gustare la Marlborough.

Faptul că se ținea bine pe picioare și avea ochii limpezi o convinse pe Elinor că, oricare ar fi fost nebunia de neiertat care îl aducea la Cleveland, nu fusese mânat acolo de beție și, după o clipă de reculegere, spuse:

— Domnule Willoughby, ar trebui să-ți dai seama că, după toate câte s-au întâmplat, venirea dumitale aici și insistența de a-mi vorbi necesită o scuză cu totul deosebită. Ce înseamnă această purtare?

— Vreau să te fac, dacă pot, să mă urăști mai puțin decât mă urăști acum, răspunse el serios și cu forță. Vreau să ofer un fel de explicație, un fel de scuză pentru cele întâmplate, să-mi deschid inima în fața dumitale și, convingându-te că, deși am fost întotdeauna un zezec, n-am fost mereu un nemernic, să obțin iertare de la Ma... de la sora dumitale.

— Acesta este adevăratul motiv al venirii dumitale?

— Pe sufletul meu că da, răspunse el cu o înflăcărare care îi aminti lui Elinor de fostul Willoughby și, împotriva voinței sale, îl consideră sincer.

— Dacă asta e tot, poți să fii mulțumit deja, căci Marianne te-a iertat de mult.

— M-a iertat! exclamă el, pe același ton serios. Atunci, m-a iertat înainte de a fi fost convenit s-o faci. Dar o să mă ierte iarăși, și pe temeuri mai rezonabile. Vrei să mă ascuți?

Elinor încuviință dând din cap.

După o pauză de gândire, el spuse:

— Nu știu cum ți-ai explicat dumneata purtarea mea față de sora dumitale sau ce motiv diabolic mi-ai atribuit. Poate o să-ți fie greu să-ți faci o părere mai bună despre mine, dar merită să încerc, și ai să auzi totul. Când m-am împrietenit cu familia dumitale, n-am avut altă intenție decât să-mi petrec timpul în mod plăcut cât eram obligat să rămân în Devonshire, mai plăcut decât până atunci. Persoana încântătoare a surorii dumitale și felul ei de a fi interesant nu puteau decât să îmi placă; iar purtarea ei față de mine încă de la început a fost de așa natură încât inima mea nu a rămas nesimțitoare. Însă trebuie să mărturisesc că, la început, n-a făcut decât să îmi măgulească orgoliul. Prea puțin interesat de fericirea ei, gândindu-mă numai la propriul meu amuzament, m-am străduit prin tot ce mi-a stat în putere să mă fac plăcut în ochii ei, fără vreo intenție de a-i întoarce afecțiunea.

Aruncându-i o privire mânioasă și plină de dispreț, domnișoara Dashwood îl opri, spunând:

— Din cele ce îmi spui, domnule Willoughby, nu prea merită să te mai ascult. Un asemenea început nu mai poate fi urmat de altceva. Nu mă îndurera obligându-mă să ascult mai mult.

— Insist să auzi tot, răspunse el. Averea mea nu a fost niciodată mare și întotdeauna am fost un cheltuitor, întotdeauna am avut obiceiul de a mă însoți cu oameni cu un venit mai mare decât al meu. De când am devenit major, sau chiar dinainte, datoriile mele au crescut an de an. Și, cu toate că moartea bătrânei mele verișoare, doamna Smith, urma să mă elibereze de ele, acest eveniment era nesigur și poate îndepărtat, astfel că, de câtăva vreme, mă hotărâsem să-mi restabilesc situația căsătorindu-mă cu o femeie cu avere. Prin urmare, nici nu mă gândeam să mă atașez de sora dumitale și, cu o meschinărie, un egoism și o cruzime pe care nici un dispreț, nici o indignare, nici chiar ale dumitale, domnișoară Dashwood, nu le poate condamna îndeajuns, m-am comportat în felul acesta, încercând să-i cuceresc dragostea fără gândul de a i-o întoarce. Un singur lucru pot să spun în apărarea mea: chiar și în acea stare îngrozitoare de vanitate egoistă, nu știam mărimea suferinței pe care o produceam, pentru că atunci nu știam ce înseamnă să iubești. Dar am știut vreodată? Acest lucru poate fi pus la îndoială, căci, dacă aş fi iubit cu adevărat, mi-aş mai fi sacrificat din sentimentele de vanitate şi avariţie, sau, şi mai mult, le-aş mai fi sacrificat pe ale ei? Dar am făcut-o. Pentru a evita o oarecare sărăcie, pe care afecțiunea

și societatea ei ar fi lipsit-o de toate neplăcerile, am pierdut tot ce ar fi putut face din ea o binecuvântare, alegând belșugul.

— Așadar, te-ai simțit într-o vreme atașat de ea? întrebă Elinor, puțin mai împlânzită.

— Cum puteam să fiu orb la acele farmece, cum puteam să rezist la atâta tandrețe? Da, m-am pomenit încetul cu încetul atașat sincer de ea, și cele mai fericite ceasuri din viața mea au fost cele petrecute alături de ea, când consideram că intențiile mele erau strict onorabile și sentimentele mele fără prihană. Totuși, chiar și atunci, când eram pe deplin hotărât să-i cer mâna, mi-am permis să amân de la o zi la alta momentul, din lipsa de dorință de a încheia o logodnă cât timp situația mea era foarte încurcată. Nimic nu scuză neghiobia purtării mele. Timpul a dovedit că am fost un nătărău viclean, dându-mi un prilej și mai mare de a deveni demn de dispreț și nenorocit pe vecie. Oricum, în cele din urmă, m-am hotărât ca, de îndată ce o găseam singură, să-i explic atenția cu care o tratasem mereu și s-o asigur de sinceritatea afecțiunii mele. Însă, între timp, în decurs de câteva ore, s-a petrecut ceva... a avut loc o întâmplare nefericită care mi-a distrus hotărârea și, odată cu ea, toată liniștea. S-a făcut o descoperire... Doamna Smith a fost informată într-un fel sau altul, probabil de vreo rudă îndepărtată care avea tot interesul să mă lipsească de favoarea ei, despre o poveste amoroasă, o legătură... dar nu e nevoie să spun mai mult, căci probabil ai auzit de mult întreaga poveste.

Aici, se uită la ea întrebător, cu fața și mai aprinsă.

— Am auzit tot, răspunse Elinor, roșind la rîndul ei și hotărîndu-se să nu-i mai fie milă de el. Și trebuie să mărturisesc că nu știu cum îți vei explica vinovăția în acea poveste îngrozitoare.

— Nu uita de la cine ai primit relatarea! strigă Willoughby. Putea să fie nepărtinitoare? Recunosc că s-ar fi cuvenit să respect situația și caracterul domnișoarei în cauză. Nu vreau să mă justific, dar totodată nu te pot lăsa să îți închipui că nu am nimic de spus... că, din pricină că a avut de suferit, era fără de pată și că, din cauză că eu am fost libertin, ea trebuie să fi fost o sfântă. Dacă violența pasiunilor ei, slăbiciunea minții ei... dar nu vreau să mă apăr. Afecțiunea ei pentru mine merita un tratament mai bun și deseori mă gândesc, făcându-mi reproșuri, la tandrețea ei, care, pentru scurtă vreme, a avut puterea de a mă face să răspund la fel. Îmi doresc din toată inima să nu-i fi răspuns. Dar nu i-am făcut rău numai ei, am făcut rău și altei persoane a cărei afecțiune pentru mine (oare pot s-o

spun?) nu era mai mică decât a ei și a cărei minte era, oh, infinit superioară!

— Oricât îmi este de neplăcut să discut un astfel de subiect, trebuie să spun că indiferența dumitale față de acea față nefericită nu e o scuză pentru cruzimea cu care ai neglijat-o. Nici o slăbiciune a ei, nici o lipsă înăscută a minții ei nu îți scuză cruzimea nesăbuită. În timp ce te distrai în Devonshire punând la cale planuri noi, veșnic vesel, veșnic fericit, trebuie să fi știut că ea se zbătea într-o sărăcie cumplită.

— Pe sufletul meu, n-am știut! replică el cu aprindere. Nu mi-am amintit că omiseseam să-i dau adresa mea. Și, dacă avea puțină minte, știa cum s-o afle.

— Ei bine, domnule, ce a spus doamna Smith?

— M-a acuzat numaidecât de destrăbălare, și e lesne de închipuit în ce încurcătură mă aflu. Puritatea ei, concepțiile ei rigide, necunoașterea lumii, toate erau împotriva mea. Nu puteam să îmi neg fapta și am încercat în zadar să-i micșorez gravitatea. Pe scurt, totul s-a încheiat printr-o ruptură definitivă. Mă puteam salva într-un singur fel. În înalta ei moralitate, biata femeie s-a oferit să uite cele întâmplate dacă mă căsătoream cu Eliza. Dar nu puteam să fac asta, așa că pur și simplu m-a izgonit din casa și din inima ei. Noaptea care a urmat acestei întâmplări mi-am petrecut-o meditănd la ce trebuia să fac pe viitor. Lupta a fost mare, dar s-a sfârșit prea curând. Afecțiunea mea pentru Marianne, convingerea că și ea mă iubea n-au fost de ajuns pentru a înlătura groaza mea de sărăcie, pentru a învinge ideile greșite cu privire la necesitatea bogăției, spre care eram înclinat din fire și pe care le încuraja societatea oamenilor avuți cu care mă înconjurasem. Aveam motive să cred că actuala mea soție voia să se căsătorească cu mine, dacă mă hotăram să-i cer mâna, și m-am convins că asta era singura cale înțeleaptă. Totuși, înainte de a pleca din Devonshire, a trebuit să fac față unei situații foarte dificile. Chiar în acea zi, fusesem invitat să iau masa cu familia dumitale și aveam nevoie de o scuză pentru a nu da curs invitației. M-am gândit îndelung dacă să mă scuz în scris sau prin viu grai. Simțeam că ar fi fost îngrozitor s-o văd pe Marianne și chiar mă îndoiam că puteam s-o revăd și să rămân, totuși, la hotărârea mea în această privință. Totuși, mi-am subevaluat setea de avuție, căci m-am dus, am văzut-o, mi-am dat seama cât era de nefericită și am părăsit-o așa nefericită, sperând să n-o mai revăd.

— Dar de ce ai mai trecut pe la noi, domnule Willoughby?

Un simplu bilet te-ar fi scos din încurcătură. De ce a trebuit să vii?

— Pentru mândria mea. Nu puteam să părăsesc ținutul într-un fel care putea să vă facă să bănuți ceea ce se întâmplase în realitate între mine și doamna Smith, așa că, în drum spre Honiton, m-am hotărât să trec pe la vilă. Însă priveriștea pe care mi-a oferit-o scumpa dumitale soră a fost înspăimântătoare și — ce a fost mai rău — am găsit-o singură. N-am să uit niciodată măhnirea ei, dezamăgirea ei, adâncul ei regret când i-am spus că eram nevoit să părăsesc dintr-odată comitatul Devonshire, și mai ales marea ei încredere în mine! Oh, Doamne! Ce ticălos cu inima de piatră am fost!

Câteva clipe tăcură amândoi. Elinor vorbi prima.

— I-ai spus că ai să te întorci curând?

— Nu mai știu ce i-am spus, răspunse el surescitat. Nici nu mă pot gândi la scena aceea. Mi-e cu neputință! Și pe urmă a venit scumpa dumitale mamă să mă îndurezeze și mai mult cu bunătatea și încrederea ei în mine. Doamne, ce chin a fost! Nici n-ai idee, domnișoară Dashwood, ce mângâiere e pentru mine să privesc în urmă la propria-mi nefericire. Sunt dator față de mine să mă răzbun în felul ăsta pentru nechibzuința prostească și ticăloasă a inimii mele, datorită căreia toate suferințele mele trecute îmi pricinuesc acum numai încântare. Ei bine, am plecat, am lăsat tot ce îmi era mai drag pentru a mă duce la cei cărora le eram, în cel mai bun caz, indiferent.

— Ei bine, domnule, asta e tot? Întrebă Elinor care, cu toate că îl compătimea, abia aștepta să-l vadă plecat.

— Tot? Ai uitat ce s-a întâmplat la Londra? Scrisoarea aceea ticăloasă? Nu ți-a arătat-o?

— Ba da, am văzut întreaga corespondență.

— Când am primit primul bilet de la ea (și l-am primit imediat, pentru că am fost tot timpul în Londra), n-am cuvinte să spun ce-am simțit. Fiecare rând, fiecare cuvânt erau un pumnal înfipt în inima mea și, ca să mă exprim tot printr-o metaforă, venirea lui Marianne la Londra a fost o lovitură de trăsnet! Trăsnete și pumnale!

Inima lui Elinor se înmuie din nou. Cu toate acestea, consideră de datoria ei să-l oprească să spună astfel de lucruri în prezența ei.

— Nu se cade, domnule Willoughby. Nu uita că ești căsătorit. Spune-mi doar ceea ce conștiința dumitale socotește că e necesar să aud.

— Biletul lui Marianne mi-a trezit remușcări îngrozitoare, căci îmi spunea că îi eram la fel de drag ca înainte, că, în ciuda multor săptămâni de despărțire, sentimentele ei nu se schimbaseră și că avea aceeași încredere deplină în statornicia mea. Spun că mi-a trezit remușcări, pentru că, de când eram la Londra, treburile și desfrâurile mi le mai domoliseră într-o câțva; devenisem un ticălos înrăit, închipuindu-mă indiferent față de ea și preferând să cred că și eu îi devenisem indiferent; mă gândeam la tot ce fusese între noi ca la o poveste nesperioasă și încercam să-mi înăbuș regretele spunându-mi adesea că mi-ar fi făcut plăcere să aflu că s-a măritat. Însă biletul de la ea m-a făcut să mă cunosc mai bine. Mi-am dat seama că îmi era mai dragă decât oricare altă femeie din lume și că mă purtam cu ea în mod infam. Însă totul era stabilit între domnișoara Grey și mine. Nu mai puteam da înapoi. Tot ce puteam să fac era să vă evit pe amândouă. Nu i-am răspuns lui Marianne, încercând s-o fac în felul ăsta să nu mă mai caute și, o vreme, am fost hotărât să nu mai trec prin Berkeley Street. Până la urmă, însă, gândindu-mă că era mai înțelept să iau aerul detașat al unei cunoștințe obișnuite, mi-am lăsat cartea de vizită într-o dimineață, după ce v-am văzut plecând de acasă.

— Ai așteptat să ne vezi plecând!

— Chiar așa. Te-ar uimi să știi de câte ori v-am urmărit și cât de des am fost pe punctul de a vă întâlni. Numai atenția mea permanentă și hotărârea nestrămutată de a nu mă lăsa văzut de voi au făcut să nu ne întâlnim atâta vreme. I-am evitat din răspuțeri pe soții Middleton și pe toți cei care se puteau dovedi a fi cunoștințe comune. Neștiind, totuși, că erau în Londra, am dat peste sir John în prima zi a sosirii lui, parcă și la o zi după ce fusesem acasă la doamna Jennings, iar el m-a invitat să vin în seara aceea la balul care avea loc acasă la el. În dimineața următoare am primit un alt bilet de la Marianne — tot afectuos, sincer, neprefăcut, încrezător, adică tot ce putea să mă fac să-mi detest purtarea. N-am putut să răspund. Am încercat, dar n-am putut să leg o propoziție. Însă, din ziua aceea, nu cred că a existat clipă în care să nu mă gândesc la ea. Dacă poți să mă compătimești, domnișoară Dashwood, compătimește-mă pentru situația mea de atunci. Cu mintea și inima dăruite surorii dumitale, trebuia să fac pe iubitul fericit în fața altei femei! Acele trei sau patru săptămâni au fost cele mai grele. Ei bine, în cele din urmă, după cum nu mai e nevoie să-ți spun, ați dat peste mine... și ce figură frumoasă am mai făcut! Ce seară de chin a fost!...

Marianne, frumoasă ca un înger, pe de o parte și strigându-mă pe nume atât de dulce!... Oh, Doamne... întinzând mâna spre mine, cerându-mi o explicație, cu ochii ei fermecători ațintiți pe fața mea cu o căldură atât de grăitoare! Iar de cealaltă parte Sophia, geloasă ca diavolul, uitându-se la... Ei bine, nu mai are importanță; acum s-a terminat... Ce seară! Am fugit de voi cât de repede am putut, dar nu înainte să fi văzut fața dulce a lui Marianne albă ca varul... Asta a fost ultima imagine a ei cu care am rămas. N-am să uit niciodată! A fost o priveliște cumplită! Totuși, când m-am gândit că e pe moarte, pentru mine a fost un fel de consolare să-mi închipui că știu exact cum o să le apară celor care o văd pentru ultima dată în lumea asta. Tot drumul am avut-o în fața ochilor mei, cu aceeași privire și aceeași paloare ca în seara aceea.

Urmă o scurtă pauză în care amândoi căzură pe gânduri. Willoughby își reveni primul și spuse:

— Ei bine, mă grăbesc să plec. Sora dumitale este sigur mai bine, este sigur în afară de orice pericol?

— Am fost asigurate de asta.

— Și biata dumitale mamă, care o iubește ca pe ochii din cap pe Marianne!

— Dar, domnule Willoughby, despre scrisoarea dumitale nu ai nimic de spus?

— Ba da, ba da, mai ales despre ea. Chiar în dimineața următoare, sora dumitale mi-a scris din nou, știi asta. Ai văzut ce mi-a spus. Luam micul dejun la familia Ellison și scrisoarea ei mi-a fost adusă acolo împreună cu altele. Sophia a dat cu ochii de ea înaintea mea și eleganța hârtiei și a scrisului i-au stârnit numai decît bănuielele. Auzise ea ceva vag despre o legătură a mea cu o domnișoară din Devonshire, iar ce se petrecuse sub ochii ei în seara precedentă o făcuse să-și dea seama cine era domnișoara și s-o facă mai geloasă ca oricând. De aceea, luând un aer jucăuș, deschise îndată scrisoarea și îi citi conținutul. Își primi răsplata din plin pentru nerușinarea ei. I-aș fi putu suporta nefericirea, dar patima ei... răutatea... Astea trebuiau neapărat domolite. Pe scurt, ce părere ai de stilul soției mele de a scrie scrisori? Un stil delicat, blajin, cu adevărat feminin, nu-i așa?

— Soția dumitale! Scrisoarea era scrisă cu scrisul dumitale.

— Da, dar eu n-am făcut decât să copiez docil niște propoziții sub care mi-a fost rușine să-mi trec numele. Originalul a fost opera ei. Dar ce puteam să fac? Eram logodiți, totul era aranjat, ziua nunții

stabilită... Dar vorbesc ca un prost. Totul aranjat, ziua stabilită! Adevărul e că aveam nevoie de banii ei și, în situația în care eram, trebuia să fac orice pentru a evita o ruptură. Și, la urma urmelor, ce importanță mai avea pentru reputația mea în ochii lui Marianne și ai celor din jurul ei felul în care era formulat răspunsul? Treaba mea era să mă declar un ticălos și nu conta dacă o făceam cu eleganță sau cu mojicie. „Oricum și-au format o părere proastă despre mine, mi-am zis, și nu voi mai putea niciodată să le frecventez, mă consideră lipsit de principii, așa că scrisoarea nu va schimba nimic.” Am fost obligat să-i returnez cele trei bilete pe care mi le trimisese — din nefericire erau toate în portofelul meu, altfel aș fi negat că le mai aveam și le-aș fi păstrat cu sfințenie. La fel și șuvița de păr... șuvița scumpă, totul, toate amintirile mi-au fost smulse cu răutate de femeia aceasta.

— Nu faci bine, domnule Willoughby, spuse Elinor cu glasul plin de compătimire. N-ar trebui să vorbești așa nici despre doamna Willoughby, nici despre sora mea. Singur ți-ai ales soarta. Nimeni nu te-a silit. Îi datorezi soției dumitale cel puțin respect și politețe. Probabil că ține la dumneata, altfel nu te-ar fi luat de bărbat. Vorbind despre ea cu atât dispreț și atâta lipsă de amabilitate, nu-i aduci nici o consolare lui Marianne și nici nu cred că îți ușurezi conștiința.

— Să nu-mi vorbești de soția mea, spuse el cu un oftat greu. Nu merită compasiunea dumitale. Știa că nu țineam deloc la ea când ne-am căsătorit... Ei bine, ne-am căsătorit și am venit la Combe Magna să fim fericiți și după aceea ne-am întors la Londra să ne distrăm. Nici acum nu ți-e milă de mine, domnișoară Dashwood? Am spus toate astea degeaba? Nu sunt mai puțin vinovat, fie și un pic, în ochii dumitale decât eram înainte? Intențiile mele n-au fost întotdeauna rele. Am reușit să-mi înlătur măcar o parte din vinovăție?

— Da, sigur, ai înlăturat ceva... puțin... te-ai dovedit mai puțin vinovat decât te-am crezut. Ai dovedit că ai o inimă mai puțin ticăloasă, mult mai puțin ticăloasă. Dar nu prea știi... nefericirea pe care ai pricinuit-o... nu știi ce ar fi putut s-o facă și mai mare.

— Vrei să-i repeți surorii dumitale, când se face bine, ce ți-am povestit? Lasă-mă să fiu mai puțin vinovat și în ochii ei. Mi-ai spus că m-a iertat deja. Lasă-mă să-mi închipui că, dacă o să știe mai bine ce este în inima mea și care sunt sentimentele mele de acum, iertarea ei va fi mai spontană, mai firească, mai nobilă. Povestește-i despre nefericirea și căința mea, spune-i că inima mea

nu i-a fost niciodată nestatornică și că, în clipa asta, mi-e mai dragă ca oricând.

— Îi voi spune tot ce este necesar pentru a-ți explica purtarea. Dar nu mi-ai spus încă ce motiv te-a făcut să vii aici și nici cum ai auzit de boala ei.

— Aseară, în foaierul teatrului Drury Lane, am dat de sir John Middleton și, pentru prima dată după două luni, mi-a vorbit. Constatasem, fără mirare sau resentiment, că de când mă căsătorisem nu voia să mă mai cunoască. Totuși, acum, bun la suflet, cinstit și naiv cum este, plin de indignare împotriva mea și îngrijorat de starea surorii dumitale, n-a putut rezista ispitei de a-mi spune ceea ce știa că ar trebui să mă mâhnească profund, deși probabil că se îndoia că vorbele lui vor avea vreun efect asupra mea. De aceea, mi-a spus pe șleau că Marianne Dashwood este pe moarte la Cleveland, din cauza unei infecții foarte grave... că o scrisoare pe care o primise în acea dimineață de la doamna Jennings declara că era în pericol iminent... că soții Palmer plecaseră de spaimă și așa mai departe. Vestea asta m-a lovit prea tare ca să pot să mai trec drept nesimțitor, chiar și în ochii unui om atât de puțin perspicace ca sir John. Inima i s-a înmuiat când m-a văzut suferind și mi-a strâns chiar și mâna în timp ce îmi amintea de o veche promisiune de a-mi da un pui de ogar. Nici nu-ți poți închipui ce am simțit când am auzit că sora dumitale era pe moarte, și mai ales gândindu-mă că avea să moară socotindu-mă cel mai mare ticălos din lume, disprețuindu-mă și urându-mă în ultimele clipe ale vieții ei! A fost îngrozitor! M-am hotărât repede, și azi-dimineață la opt eram în caleașcă. Acum știi tot.

Elinor nu răspunse. Se gândi în tăcere la răul ireparabil pe care o independență prea devreme câștigată, ale cărei consecințe firești fusesse predispoziția la trândăvie și desfrâu și setea de lux, îl făcuseră minții, caracterului și fericirii unui bărbat care, pe lângă faptul că era atrăgător și talentat, era și cinstit din fire, sensibil și afectuos. Lumea îl făcuse risipitor și orgolios. Risipa și vanitatea îl făcuseră egoist și îi împietriseră inima. Fiecare înclinație greșită care îl condusese la rău, îl condusese și la pedeapsă. Dragostea de care se rupsese împotriva onoarei, sentimentelor și dorinței de fericire îi stăpânea acum, când nu-i mai era permis, fiecare gând; iar căsătoria care îi adusese nefericire surorii ei se dovedea a fi pentru el o sursă de nefericire la fel de grea.

După câteva minute, Willoughby se smulse din gândurile lui

și, pregătindu-se de plecare, spuse:

— Nu are rost să mai rămân. Trebuie să plec.

— Te întorci la Londra?

— Nu, la Combe Magna. Am treabă acolo. La Londra mă duc peste o zi sau două. La revedere.

Întinse mâna. Elinor nu putu să refuze să i-o dea pe a ei. Willoughby i-o strânse cu afecțiune.

— Sper că acum ai o părere ceva mai bună despre mine, spuse el lăsându-i mâna și rezemându-se de polița căminului, de parcă uitase că pleca.

Elinor îl asigură că așa era, că îl ierta și îi era milă de el și îi ură numai bine, adăugând cu blândețe câteva sfaturi cu privire la cum să se comporte pentru a fi fericit. Însă răspunsul lui nu fu prea încurajator.

— Cât despre asta, spuse el, trebuie să-mi duc crucea. Fericirea în căsnicie iese din discuție. Dacă aș putea spera că dumneata și familia dumitale simțiți un interes pentru soarta mea și pentru faptele mele, cel puțin aș avea pentru ce să trăiesc. Marianne e sigur pierdută pentru mine pe vecie. Dacă, printr-o întâmplare fericită, aș fi iarăși liber...

Elinor îl opri cu un reproș.

— Bine, spuse el, încă o dată, la revedere. Acum am să plec și am să trăiesc cu groaza unui eveniment.

— La ce te referi?

— La căsătoria surorii dumitale.

— Te înșeli foarte tare. Nu poate să fie pierdută pentru dumneata mai mult decât este acum.

— Dar o va câștiga altcineva. Iar dacă acel cineva va fi persoana pe care o prețuiesc cel mai puțin dintre toate... Dar nu mai spun nimic ca să nu pierd bunăvoința dumitale plină de compătimire. La revedere, și Dumnezeu să te binecuvânteze!

Și, cu aceste cuvinte, ieși aproape în fugă din cameră.

CAPITOLUL IX

După plecarea lui Willoughby, Elinor rămase o vreme prea apăsată de o mulțime de gânduri diferite, dar toate triste, ca măcar să-și aducă aminte de sora ei.

Willoughby, pe care cu o jumătate de oră în urmă îl urâse, considerându-l cel mai nemernic dintre oameni, îi stârnea, în ciuda defectelor lui, o oarecare compătimire pentru suferința pricinuită de ele, suferință care acum o făcea să privească cu un sentiment de duioșie și regret despărțirea lui definitivă de familia ei. Își dădea seama că influența lui asupra minții ei era sporită de împrejurări care nu s-ar fi cuvenit să afecteze judecata, de acel farmec personal neobișnuit, de acel fel de a fi sincer și afectuos, care nu erau un merit, și de acea dragoste încă arzătoare pentru Marianne, care nu era nici măcar inocentă. Însă știa că avea să mai treacă mult până când influența lui să scadă.

Când se întoarse în cele din urmă la Marianne, aceasta era pe cale de a se trezi, refăcută, cum sperase ea, de somnul lung și binefăcător. Elinor avea inima grea. Trecutul, prezentul, viitorul, vizita lui Willoughby, faptul că Marianne era în afara oricărei primejdii și apropiata sosire a mamei sale îi dădeau o stare de agitație care îi alungă orice urmă de oboseală, făcând-o doar să se teamă că s-ar putea trăda în fața surorii ei. Însă teama nu avu timp să pună cu desăvârșire stăpânire pe ea căci, la mai puțin de o jumătate de oră de la plecarea lui Willoughby, zgomotul unei calești o făcu să coboare iarăși scările. Dornică să o cruțe pe mama ei de orice clipă în plus de neliniște chinuitoare, se repezi în vestibul și ajunse la ușa din față tocmai la timp pentru a o primi și sprijini în timp ce intra.

Doamna Dashwood, pe care spaima, pe măsură ce se apropiau de casă, aproape o convinsese că Marianne nu mai era în viață, nu mai avu glas să întrebe de ea și nici să-i spună o vorbă lui Elinor; dar aceasta, fără mai aștepte salutări sau întrebări, îi dădu pe loc vestea cea bună, iar mama ei, primind-o cu obișnuita ei înflăcărare, fu într-o clipă tot atât de copleșită de fericire pe cât fusese mai înainte de spaimă. Intră în salon sprijinită de fiica ei și de prietenul lor, iar acolo, vărsând lacrimi de bucurie și tot neputând să rostească o vorbă, o îmbrățișă iar și iar pe Elinor, întorcându-se din când în când să strângă mâna colonelului Brandon, aruncându-i

priviri pline de recunoștință, convinsă în sinea ei că el îi împărtășea fericirea. El i-o împărtășea, într-o tăcere și mai adâncă decât a ei.

De îndată ce își reveni, prima dorință a doamnei Dashwood fu să o vadă pe Marianne; peste două minute era alături de iubita ei copilă, care ajunsese să-i fie mai dragă ca oricând din cauza absenței, nefericirii și pericolului. Încântarea lui Elinor când văzu emoția fiecăreia prilejuită de revedere nu fu umbrită decât de teama că lui Marianne avea să-i piară somnul; însă doamna Dashwood putea să fie calmă, putea să fie chiar prudentă când era în joc viața unui copil. Marianne, mulțumită să știe că mama ei era lângă ea și conștientă că era prea slăbită pentru conversație, se supuse de bunăvoie la tăcerea și liniștea prescrise de toate îngrijitoarele din jurul ei. Doamna Dashwood insistă să o vegheze toată noaptea, iar Elinor, la rugămințile mamei ei, se duse la culcare. Însă era prea agitată ca să se poată odihni. Willoughby, „sărmanul Willoughby”, așa cum își permitea acum să-i spună, îi revenea neîncetat în minte; nu trebuia decât să-l audă dezvinovățindu-se, pentru ca acum să se acuze și să-și dea dreptate, pe rând, pentru că îl judecase atât de aspru. Însă promisiunea de a-i relata totul surorii ei era dureroasă. Îi era groază de efectul pe care putea să-l aibă asupra lui Marianne; se îndoia că, după o astfel de explicație, ea ar mai fi putut să fie fericită cu altul și, preț de o clipă, își dori ca Willoughby să fi rămas văduv. Apoi, aducându-și aminte de colonelul Brandon, își reproșă acest gând, dându-și seama că răsplata surorii ei se cuvenea mult mai mult suferințelor și statorniciei lui decât rivalului său, și își dori orice altceva în afară de moartea doamnei Willoughby.

Pe zi ce trecea, Marianne se simțea tot mai bine, iar veselia doamnei Dashwood dovedea că era una dintre cele mai fericite ființe din lume, după cum se și declara neconținut. Elinor nu putea să audă declarația, nici să fie martoră la dovezile ei, fără să se întrebe uneori dacă mama ei și-l mai amintea măcar pe Edward. Însă doamna Dashwood, încrezându-se în felul moderat în care își descrisese Elinor dezamăgirea în scrisoarea pe care i-o trimisese, se lăsa pradă bucuriei ei și nu se mai gândea la altceva. Marianne îi era redată dintr-un pericol spre care o împinsese și ea, așa cum începea să-și dea seama, încurajând nefericitul atașament față de Willoughby; iar vindecarea îi aducea un nou prilej de bucurie, pe care i-l împărtășii lui Elinor de îndată ce se ivi prilejul să stea de vorbă între patru ochi.

— În sfârșit, suntem singure. Draga mea Elinor, nu cunoști

încă toată fericirea mea. Colonelul Brandon o iubește pe Marianne. Mi-a spus-o chiar el.

Simțindu-se pe rând încântată și îndurerată, surprinsă și nesurprinsă, fiica ei o ascultă în tăcere.

— Nu semeni deloc cu mine, dragă Elinor, altfel m-aș fi mirat văzându-te acum atât de liniștită. Dacă aș fi urmărit vreun posibil avantaj pentru familia mea, m-aș fi gândit la căsătoria colonelului Brandon cu una dintre voi ca fiind lucrul cel mai de dorit. Și cred că, dintre voi două, Marianne va fi cea mai fericită cu el.

Elinor se simți înclinată s-o întrebe ce motiv avea să creadă asta, pentru că, dacă ar fi fost să țină seamă de nepotrivirea de vârstă, de fire și de sentimente, nu putea să aibă nici unul; însă mama lor se lăsa întotdeauna dusă de imaginație așa că, în loc s-o mai întrebe ceva, zâmbi.

— Ieri, în timp ce călătoream, colonelul Brandon și-a deschis inima în fața mea. S-a întâmplat pe neașteptate. După cum îți închipui, eu nu puteam să vorbesc despre altceva decât despre copila mea, iar el nu își putea ascunde nefericirea. Mi-am dat seama că suferea la fel de mult ca mine. Apoi, dintr-odată, dând frâu liber unor sentimente pe care nu le mai putea ascunde, mi-a adus la cunoștință dragostea lui statornică, serioasă și sinceră pentru Marianne. S-a îndrăgostit de ea, dragă Elinor, de cum a văzut-o.

Aici, Elinor recunoscă nu limbajul și declarațiile colonelului Brandon, ci înfloriturile firești ale imaginației mamei ei, care înfrumuseța totul după cum îi plăcea.

— Afecțiunea lui pentru ea, depășind cu mult tot ce ar fi putut să simtă sau să pretindă că simte Willoughby, fiind atât de caldă, de sinceră și de statornică, nu l-a părăsit nici când a aflat de nefericitele sentimente ale lui Marianne pentru acel tânăr netrebnic și, fără egoism, fără speranță încurajatoare, ar fi putut s-o vadă fericită cu altul. Ce spirit nobil! Ce sinceritate! În privința lui, nimeni nu se poate înșela.

— Caracterul minunat al colonelului Brandon este recunoscut, spuse Elinor.

— Știu că este, spuse cu seriozitate mama ei, astfel, după o așa avertizare, aș fi fost ultima care să încurajeze asemenea afecțiuni, sau chiar să se bucure de ea. Dar faptul că a venit după mine, arătând atâta prietenie, este suficient pentru a dovedi că este unul dintre cei mai valoroși oameni din lume.

— Dar caracterul lui nu stă numai într-un singur act de

bunătațe, la care l-ar fi îndemnat afecțiunea pentru Marianne. Doamna Jennings și familia Middleton îl cunosc bine de multă vreme și îl iubesc și îl respectă; chiar și eu pot să spun că îl cunosc foarte bine, deși nu de multă vreme, și îl prețuiesc atât de mult încât, dacă Marianne poate să fie fericită cu el, sunt gata, întocmai ca tine, să consider înrudirea noastră cu el cea mai mare binecuvântare din lume. Ce răspuns i-ai dat? I-ai lăsat vreo speranță?

— Oh, draga mea, atunci nu puteam să vorbesc de speranță. Marianne putea să fie pe moarte în acea clipă. Dar el nu a cerut speranță sau încurajare. A fost o mărturisire involuntară, o dorință irezistibilă de a liniști o prietenă, nu o cerere către un părinte. Totuși, după un timp, i-am spus într-adevăr că, dacă Marianne va trăi, după cum nădăjduiam, cea mai mare fericire a mea va fi să-i ajut să se căsătorească; iar de când am ajuns, de când am văzut că primejdia a trecut, i-am repetat-o cu mai multă tărie, l-am încurajat cât am putut. I-am spus că timpul o să rezolve totul. Inima lui Marianne nu o să tânjească pe vecie după un om ca Willoughby. Meritele lui au să câștige repede dragostea lui Marianne.

— Totuși, dacă e să judecăm după starea de spirit a colonelului, încă nu l-ai făcut să fie la fel de optimist ca tine.

— Nu, el crede că afecțiunea lui Marianne e înrădăcinată prea adânc ca să sufere vreo schimbare într-un timp scurt și, chiar presupunând că inima ei ar fi iarăși liberă, are prea puțină încredere în el ca să spere că, dată fiind diferența de vârstă și de fire, ar putea s-o facă vreodată să se atașeze de el. Dar se înșală. E mai în vârstă decât ea doar atât cât acest lucru să însemne un avantaj, și sunt foarte convinsă că firea lui este tocmai potrivită pentru a o face fericită pe sora ta. De asemenea, înfățișarea și manierele sunt în avantajul lui. Nu sunt chiar atât de părtinitoare ca să spun că e mai frumos decât Willoughby dar, totodată, chipul lui are ceva mult mai plăcut. Ochii lui Willoughby au avut întotdeauna ceva care nu îmi plăcea, dacă mai ții minte.

Elinor nu ținea minte, dar fără să aștepte vreo încuviințare din partea ei, mama sa continuă:

— Iar manierele colonelului nu numai că îmi plac mai mult decât mi-au plăcut vreodată cele ale lui Willoughby, ci vor fi în măsură și s-o facă pe Marianne să se atașeze mai trainic de el. Bunătatea lui, atenția sinceră față de ceilalți oameni, simplitatea lui bărbătească se potrivesc mai bine adevăratei ei firi decât vioiciunea deseori artificială și inoportună a celui alt. Eu, una, sunt foarte

sigură că, dacă Willoughby s-ar fi dovedit cu adevărat un om de treabă, cum nu s-a dovedit, Marianne n-ar fi fost atât de fericită cu el cum va fi cu colonelul Brandon.

Se opri. Fiica ei nu era deloc de acord cu ea, dar cum nu-și exprimă cu glas tare dezaprobarea, nu produse nici o supărare.

— Chiar dacă am să rămân la Barton, Delaford va fi la mică distanță de mine, continuă doamna Dashwood, și, după toate probabilitățile, căci am auzit că e un sat mare, s-ar găsi o căsuță pe-aproape, care să fie tot atât de convenabilă ca actuala noastră locuință.

Sărmana Elinor! Încă un plan de a o duce la Delaford. Însă ea avea o fire încăpățânată.

— Și când te gândești și cât e de bogat! Când ajungi la vârsta mea, ții seama și de asta... și, cu toate că nu știu și nici nu vreau să știu precis ce avere are, sunt sigură că trebuie să fie frumoasă.

Aici fură întrerupte de intrare unei a treia persoane și Elinor se retrase pentru a se gândi în liniște la toate, pentru a-i dori succes prietenului ei, simțind totuși o strângere de inimă pentru Willoughby.

CAPITOLUL X

Boala lui Marianne dură prea puțin ca ea să nu se însănătoșească repede, iar tinerețea și vigoarea îi îngăduiră să se restabilească fără complicații și, la patru zile de la sosirea doamnei Dashwood, să se mute în budoarul doamnei Palmer unde, la cererea ei anume, colonelul Brandon fu invitat să o viziteze, întrucât ea voia să-i mulțumească pentru că îi adusese mama.

Emoția lui când intră în încăpere și văzu cât de mult se schimbase și când luă mâna pe care ea i-o întinse imediat izvora, după cum presupuse Elinor, din ceva mai mult decât afecțiunea lui pentru Marianne sau din faptul că știa că era cunoscută de ceilalți. Privirea tristă cu care se uita la Marianne și faptul că se schimbă la față o făcură pe Elinor să creadă că sora ei îi amintea, prin asemănarea ei cu Eliza, de multe scene nefericite din trecut.

Doamna Dashwood, nu mai puțin atentă la ce se petrecea decât fiica ei, dar cu mintea influențată cu totul altfel, văzu în purtarea colonelului numai ceea ce izvora din cele mai simple și mai evidente sentimente, iar în gesturile și cuvintele lui Marianne mai mult decât dovada recunoștinței.

La capătul a încă două sau trei zile, întrucât Marianne era cu fiecare zi mai întremată, doamna Dashwood începu să vorbească de plecarea la Barton. De hotărârea ei depindeau măsurile pe care trebuiau să le ia prietenii săi; doamna Jennings nu putea părăsi Cleveland atât timp cât familia Dashwood era acolo, iar colonelul Brandon fu convins de toată lumea să considere șederea lui acolo la fel de hotărâtă, dacă nu și la fel de indispensabilă. În schimb, doamna Dashwood acceptă să se folosească de caleașca lui la întoarcere, pentru ca fiica ei bolnavă să călătorească mai confortabil, iar colonelul se oferă cu plăcere să treacă peste câteva săptămâni pe la vilă și cu ocazia acelei vizite să-și ia înapoi caleașca.

Sosi și ziua despărțirii. După ce își luă rămas-bun pe îndelete de la doamna Jennings, un rămas-bun plin de recunoștință și respect care izvorau din adâncul inimii, și după ce își luă la revedere cu prietenie de la colonelul Brandon, Marianne fu ajutată de el cu multă grijă să urce în caleașcă. Apoi urcară doamna Dashwood și Elinor, iar ceilalți rămaseră să vorbească despre călătorie și plictiseală, până când doamna Jennings fu chemată la trăsura ei și-și găsi în bârfa cu

camerista ei alinare pentru pierderea tinerelor ei tovarăşe, iar curând după aceea colonelul Brandon luă drumul spre Delarofd.

Familia Dashwood făcu două zile pe drum, iar Marianne le suportă bine pe amândouă, fără să dea semne de mare oboseală. Cele două însoţitoare îşi dădură toată silinţa s-o facă să se simtă bine şi fură răsplătite de sănătatea ei trupească şi de cugetul ei senin.

Când se apropiară de Barton, însă, şi dădură cu ochii de peisaje în care fiecare ogor şi fiecare copac îi amintea lui Marianne de ceva deosebit şi dureros, aceasta deveni tăcută şi gânditoare şi, întorcând-şi faţa de la ele, rămase uitându-se cu jind pe fereastră. Însă Elinor nici nu se miră, nici nu o învinui; şi, când o ajută să coboare din caleaşcă, văzu că plângea, iar această emoţie i se păru foarte firească şi menită să stârnească mila, după cum faptul că încerca să-şi ascundă lacrimile era spre lauda ei. În întreaga ei comportare de după aceea, Elinor remarcă hotărârea de a se stăpâni. De îndată ce intrară în camera lor de zi, Marianne se uită în jur cu o privire dârză, de parcă era hotărâtă să se obișnuiască imediat cu vederea obiectelor care puteau fi legate de amintirea lui Willoughby. Vorbi puţin, dar toate cuvintele rostite se străduiau să arate veselie şi, deşi uneori îi mai scăpa câte un oftat, acesta era imediat urmat de un zâmbet. După cină, ţinu să-şi încerce pianul. Se duse la el, dar primele note care îi căzură sub ochi fură cele ale unei opere pe care i-o procurase Willoughby şi pe a cărei copertă era numele lui. Clătină din cap, puse partitura deoparte şi, după ce îşi trecu un minut degetele pe clape, se plânse că îi erau slăbite şi închise la loc instrumentul, declarând cu fermitate că, pe viitor, avea să exerseze.

Ziua următoare nu produse nici o modificare a acestor simptome fericite. Dimpotrivă, cu mintea şi trupul întărite în egală măsură de odihnă, arăta mai însufleţită, vorbind cu plăcere şi nerăbdare despre întoarcerea lui Margaret, care în lipsa doamnei Dashwood fusese luată de familia Carey, spunând că întregirea familiei ei dragi, îndeletnicirile comune şi societatea plină de veselie erau singura fericire demnă de invidiat.

— Când vremea se va așeza şi îmi voi fi recăpătat puterile, spuse ea, o să facem plimbări lungi în fiecare zi. O să ne ducem până la niște ogoare ale lui sir John de la Barton Cross şi Abbeyland, o să vizităm des ruinele fostei mănăstiri şi o să încercăm să dăm de urma fundaţiilor. Sunt sigură că o să fim fericite. Ştiu că vom petrece vara vesele. N-am să mă scol niciodată mai târziu de şase şi am să-mi împart timpul între muzică şi lectură. Mi-am pus în gând să încep să

studiez serios. Biblioteca noastră mi-e prea cunoscută, dar la Barton Park sunt o mulțime de cărți ce merită citite, și apoi aş putea împrumuta altele, mai moderne, de la colonelul Brandon. Citind chiar și numai șase ore pe zi, într-un an voi dobândi o educație mult mai aleasă decât cea pe care o am acum.

Elinor își lăuda sora pentru acest plan nobil, deși în sinea ei zâmbi văzând la lucru aceeași fantezie arzătoare care o condusese la indolență și melancolie. Zâmbetul i se transformă în supliciu când își aduse aminte că nu își îndeplinise încă promisiunea pe care i-o făcuse lui Willoughby. Teama de a nu o tulbura pe Marianne o făcu să aștepte până când sănătatea surorii ei avea să fie mai sigură. Însă hotărârea aceasta fu luată doar pentru a fi încălcată.

Abia la trei zile de când Marianne se întorsese acasă vremea se făcu destul de frumoasă pentru a-i permite unei convalescente să se aventureze în aer liber; așa că, într-o dimineață blândă, sprijinindu-se de brațul lui Elinor, Marianne porni la plimbare pe aleea din fața casei.

Cele două surori mergeau încet, așa cum o cerea sănătatea șubredă a lui Marianne, și înaintaseră doar cât să poată avea în fața ochilor întreaga priveliște a dealului din spatele casei când, oprindu-se, Marianne își întoarse privirea spre el și spuse calmă:

— Acolo, exact acolo, arată ea cu mâna, pe movila aceea am căzut... și acolo l-am văzut prima dată pe Willoughby.

Glasul i se stinse, dar la un moment dat îi reveni, și adăugă:

— Sunt mulțumită să constat că pot să mă uit la acel loc cu așa puțină durere! Să mai discutăm oare despre acest subiect, Elinor? întrebă ea șovăitor. Sau nu e bine? Sper că acum pot să vorbesc despre el așa cum se cuvine.

Elinor o îndemnă cu duioșie să-și deschidă inima.

— Cât despre regret, spuse Marianne, în ceea ce îl privește pe el, am terminat cu asta. Nu vreau să-ți vorbesc despre sentimentele pe care le-am avut pentru el, ci despre cele pe care le am acum. În momentul de față, dacă aş putea fi sigură că nu a jucat întotdeauna teatru, că nu m-a înșelat mereu, dar mai ales că niciodată nu a fost atât de ticălos cum mi l-am închipuit uneori, după ce am aflat povestea acelei nefericite fete...

Se opri. Elinor se bucură de cuvintele ei și spuse:

— Crezi că, dacă ai putea fi sigură de asta, ai fi liniștită.

— Da. Pacea minții mele este de două ori implicată în asta; căci nu numai că e îngrozitor să bănuiești de astfel de planuri o

persoană care a însemnat ce a însemnat el pentru mine, dar cum apar eu în fața mea? Într-o situație ca a mea, la ce altceva putea să mă expună o afecțiune rușinoasă și de nestăpânit, dacă nu...

Elinor o întrerupse:

— Bine, dar atunci cum ți-ai explica purtarea lui?

— Atunci l-aș socoti — oh, și cu câtă bucurie! — l-aș socoti doar frivol, foarte, foarte frivol.

Elinor nu mai spusese nimic. În sinea ei încerca să se hotărască dacă era mai bine să-și înceapă povestirea direct sau s-o amâne până Marianne ar fi fost mai rezistentă. Un timp, merseră în tăcere. În cele din urmă, Marianne spusese cu un oftat.

— Nu-i doresc prea mult bine, din moment ce aș vrea ca gândurile lui tainice să nu fie mai puțin plăcute decât ale mele. Va suferi destul din pricina lor.

— Îți compari purtarea cu a lui?

— Nu, o compar cu ceea ce s-ar fi convenit să fie. O compar cu a ta.

— Dar situațiile noastre nu seamănă deloc.

— Ba au semănat mai mult decât purtarea noastră. Draga mea Elinor, nu apăra din bunătate ceea ce știu bine că judecata ta condamnă. Boala mi-a dat prilejul să reflectez. Cu mult înainte de a-mi fi revenit îndeajuns ca să pot vorbi, am fost perfect capabilă să reflectez. M-am gândit la cele petrecute și am constatat în comportarea mea de la începutul relației noastre cu el un șir de imprudențe față de mine însămi și o lipsă de bunătate față de voi. Mi-am dat seama că simțămintele mele mi-au adus suferință și că lipsa mea de tărie în fața lor era să mă bage în mormânt. Dacă aș fi murit, ar fi fost o sinucidere. Nu am știut de pericolul în care mă aflu până nu a fost înlăturat, dar cu astfel de sentimente pe care mi le-au provocat aceste reflecții mă mir că mi-am revenit, mă mir că însăși dorința înflăcărată de a trăi pentru a avea timp să-mi răscumpăr greșelile în fața lui Dumnezeu și a voastră, a tuturor, nu m-a ucis pe loc. Dacă muream, în ce cumplită suferință te-aș fi lăsat pe tine, sora mea, prietena mea, infirmiera mea! Tu, care ai fost martora egoismului meu din ultima vreme, care ai cunoscut tot zbuciumul inimii mele! Cum aș fi trăit în amintirea ta?... Și mama! Cum s-o consolezi? Nu am cuvinte care să exprime cât mă detest. Ori de câte ori mă uitam în urmă, mi se părea că le-am făcut rău tuturor. N-am răsplătit nesfârșita bunătate a doamnei Jennings decât cu dispreț și nerecunoștință. Am fost insolentă și nedreaptă cu

famiiliile Middleton și Palmer și cu surorile Steele; aveam inima de gheață, nu le recunoșteam meritele, și până și atențiile lor mă iritau. Lui John, ba chiar și lui Fanny le-am oferit mai puțin decât le datoram, chiar dacă nu meritau prea mult. Dar și pe tine, care ești mai presus de toți, mai presus chiar decât mama, te-am nedreptățit. Și numai eu știam ce era în inima ta și cât suferai. Și cum m-a influențat asta? Nu a stârnit nici o compătimire care să fi fost de folos. Îți aveam exemplul în fața ochilor. Dar la ce mi-a slujit? N-am făcut nici un efort, la care mă obligau datoria sau prietenia, să las durerea să sălășluiască numai în sufletul meu, și te-am lăsat să fii nefericită din pricina mea, tocmai pe tine, pentru care susțineam că am o afecțiune nemărginită.

Aici încetă șuvoiul de reproșuri pe care și le făcea, iar Elinor, nerăbdătoare să o liniștească, deși prea cinstită ca s-o măgulească, îi aduse pe dată laudele și susținerea pe care sinceritatea și căința lui Marianne le meritau din plin. Aceasta îi strânse mâna și spus:

— Ești foarte bună. Viitorul va arăta că nu mint. Ți-am spus planul meu și, dacă mă voi ține de el, am să-mi stăpânesc sentimentele și am să-mi schimb firea în bine. De acum înainte n-am să trăiesc decât pentru familia mea. N-am să mai doresc niciodată să mă îndepărtez de voi sau de căminul meu, iar dacă va trebui vreodată să apar în societate, am să o fac numai ca să vă arăt că sunt mai smerită, că inima mea e mai bună și că pot să fac față cum se cuvine, cu amabilitate și răbdare, îndatoririlor mondene. Cât despre Willoughby, cred că nu are rost să pretind că am să-l uit curând sau că am să-l uit vreodată. Nici o schimbare a împrejurărilor sau a părerilor nu poate să înlăture amintirea lui. Dar ea va fi ținută în frâu de religie, de rațiune și de îndeletniciri permanente. Se opri și adăugă cu glas coborât: Dacă aș putea ști ce e în inima lui, totul ar fi mai ușor.

La aceste cuvinte, Elinor se pomeni povestindu-i totul.

Reuși să-i relateze faptele cu pricepere, speră ea; o pregăti cu precauție pe nerăbdătoarea ascultătoare, îi expuse simplu și cinstit principalele aspecte pe care își întemeiasă Willoughby scuzele, îi recunoscă căința și nu atenuă decât declarațiile lui că o iubea și acum pe Marianne. Marianne nu spuse o vorbă. Tremură, cu privirea ațintită în pământ, și buzele i se albiră și mai mult decât le lăsase boala. O mie de întrebări îi izvorau din inimă, dar nu îndrăzni să rostească nici una. Sorbea cu nesaț, cu răsuflarea întretăiată de emoție fiecare silabă. Mâna ei i-o strângea tare pe cea a surorii ei, și

lăcrimile îi acopereau obraji.

Temându-se că o obosise, Elinor o conduse spre casă și, până să ajungă la ușa vilei, dându-și seama cât de curioasă era, deși nu-i pusese nici o întrebare, nu-i vorbi decât despre Willoughby și despre conversația lor, relatându-i în amănunt fiecare detaliu al înfățișării și vorbelor lui. De cum intrară în casă, Marianne o părăsi și se retrase în camera ei, nu înainte de a o săruta cu recunoștință și a rosti cu greu printre lacrimi următoarele câteva cuvinte:

— Spune-i și mamei.

Neîncercând să tulbure o singurătate atât de pe drept căutată, și hotărâtă să reia subiectul dacă Marianne nu o făcea, Elinor intră în salon pentru a duce la îndeplinire porunca primită la despărțire.

CAPITOLUL XI

Doamna Dashwood ascultă înduioșată justificările fostului ei favorit. Se bucură că putea fi absolvit de o parte din vinovăție, îi păru rău pentru el și îi dori fericire. Dar sentimentele din trecut nu puteau fi înnviate. Nimic nu i-l putea reda lui Marianne cu o reputație nepătată și o credință nezdruccinată. Nimic nu putea să șteargă suferințele pe care i le pricinuiseră lui Marianne, nici să înlăture vinovăția purtării lui față de Eliza. Prin urmare, nimic nu putea s-o facă pe doamna Dashwood să-l mai stimeze ca înainte, sau să dăuneze intereselor colonelului Brandon.

Dacă, la fel ca fiica ei, doamna Dashwood ar fi auzit povestea lui Willoughby chiar de la el, probabil că l-ar fi compătimit mai mult. Dar Elinor nu avu nici puterea, nici dorința de a trezi asemenea sentimente în inima ei printr-o relatare atât de amănunțită precum s-ar fi cuvenit. Judecând mai bine, devenise mai prudentă în legătură cu meritele lui Willoughby, așa că nu făcu decât să prezinte realitatea așa cum era și să spună deschis faptele care se datorau cu adevărat caracterului lui, fără ca vreo înfrumusețare izvorâtă din duioșie să conducă fantezia pe un drum greșit.

În aceeași seară, pe când se aflau toate trei împreună, Marianne începu să vorbească despre el de bunăvoie, însă obrajii îmbujorați și glasul nesigur dovedeau că nu o făcea fără efort.

— Aș vrea să vă asigur pe amândouă că văd totul așa cum doriți voi s-o fac. Ce mi-a povestit Elinor azi-dimineață a fost o mare ușurare pentru mine... Am auzit ce doream să aud... Glasul i se stinse dar, după câteva clipe, își reveni și adăugă mai calmă decât până atunci: Acum sunt pe deplin mulțumită și nu doresc nici o schimbare. După ce am aflat toate astea, și mai devreme sau mai târziu tot le aflam, n-aș mai putea fi fericită cu el. N-aș mai avea nici încredere, nici stimă pentru el.

— Știu! Știu! exclamă doamna Dashwood. Fericită cu un bărbat cu obiceiuri libertine! Cu unul care a distrus liniștea celui mai drag prieten al nostru, cel mai bun om! Nu, Marianne a mea n-are inima să fie fericită cu un astfel de bărbat!

Marianne oftă și repetă:

— Nu doresc nici o schimbare.

Elinor spuse:

— Privești problema întocmai cum trebuie privită de o minte înțeleaptă și așa zice că îți dai seama, la fel de bine ca mine, că ai motive suficiente să fii convinsă că mariajul tău ți-ar fi adus multe necazuri și dezamăgiri, în care ai fi fost slab sprijinită de afecțiunea lui mult mai puțin sigură. Chiar el recunoaște că e cheltuitor și că nimic nu îi este mai străin decât cumpătarea. Pretențiile lui la o viață luxoașă, pe de o parte, și lipsa ta de experiență, pe de altă parte, într-o căsnicie întemeiată pe un venit mic, n-ar fi dus decât la supărări. Știu că sentimentul onoarei și al cinstei te-ar fi făcut să încerci să fii cât se poate de chibzuită, dar, chiar dacă te-ai fi supus la lipsuri, cum ai fi putut să împiedici ruina care a început înainte de căsătoria voastră? N-ar trebui oare să ne temem că, în loc să convingi un om atât de egoist să consimtă să ducă o viață chibzuită, n-ai fi reușit decât să-l faci să regrete căsătoria?

Buzele lui Marianne tremură și repetă cuvântul „Egoist?” pe un ton ce spunea: „Chiar îl crezi egoist?”

— Toată purtarea lui de la început și până la sfârșit s-a bazat pe egoism, spuse Elinor. Egoismul l-a făcut să se joace cu sentimentele tale, apoi, când a început să simtă ceva pentru tine, l-a făcut să-și amâne mărturisirea și să plece din Barton. Plăcerea și confortul personal au fost principala lui preocupare.

— E foarte adevărat, fericirea mea nu l-a interesat niciodată.

— Acum regretă ce a făcut, continuă Elinor. Și de ce regretă? Pentru că vede că ceea ce a făcut nu e spre binele lui. Nu l-a făcut fericit. Situația lui de acum nu mai e încurcată, așa că nu se gândește decât că s-a însurat cu o femeie cu o fire mai puțin bună decât a ta. Dar asta înseamnă că, dacă s-ar fi căsătorit cu tine, ar fi fost fericit? Nemulțumirile ar fi fost altele. Ar fi suferit din pricina lipsurilor bănești pe care acum, că nu le mai cunoaște, le consideră un nimic. Ar fi avut o soție de care nu s-ar fi putut plânge, dar ar fi fost covârșit de lipsuri și probabil că foarte curând ar fi jinduit la nenumăratele avantaje ale unei moșii fără datorii și ale unui venit bun.

— Nu mă îndoiesc că așa este și că n-am nimic de regretat... în afară de propria-mi nesăbuiță.

— Spune mai bine că nu regreti decât imprudența mamei tale, copila mea, spuse doamna Dashwood. Ea este singura răspunzătoare.

Marianne nu o lăsă să continue, iar Elinor, mulțumită că amândouă vedeau că au greșit, dar nedorind ca această remușcare să

o întristeze pe sora ei, spuse repede:

— Eu cred că din toată povestea asta se poate trage o concluzie — și anume că toate greutățile lui Willoughby au fost pricinuite de comportarea sa față de Eliza Williams. Acea ticăloșie a fost originea tuturor nemulțumirilor lui trecute și prezente.

Marianne încuviință cu mare simțire această remarcă, iar mama ei avu prilejul să enumere suferințele și meritele colonelului Brandon, cu căldura dictată atât de prietenie cât și de interese. Însă fiica ei nu părea să audă mare lucru din cele spuse de ea.

În zilele următoare, Elinor observă că Marianne nu se mai întrema ca până atunci, însă cum hotărârea ei părea neclintită și cum încerca să fie veselă și degajată, Elinor era încredințată că timpul avea să-și facă efectul asupra sănătății ei.

Se întoarse și Margaret și astfel întreaga familie era întregită și își văzură în liniște de treburile lor, și dacă nu își îndeplineau îndeletnicirile cu tot atâta râvnă ca atunci când se stabiliseră la Barton, măcar plănuiau să le continue cu mai mult zel în viitor.

Elinor devenise nerăbdătoare să mai afle câte ceva despre Edward. Nu mai știa nimic despre el de când plecase din Londra. Din cauza bolii lui Marianne, între Elinor și fratele ei avusese loc un schimb de scrisori. În prima scrisoare de la John, găsisese această frază: „Nu știu nimic despre nefericitul nostru Edward și nici nu pot să fac cercetări cu privire la acest subiect interzis, dar trag concluzia că e tot la Oxford.” Aceasta fu singura informație despre el, în celelalte scrisori numele nefiind nici măcar pomenit. Totuși, nu îi fu dat să rămână neștiutoare despre faptele lui.

Într-o dimineață, servitorul lor fu trimis cu niște treburi la Exeter. Și, pe când servea la masă, după ce răspunse la întrebările stăpânei sale cu privire la însărcinarea lui, dădu de bunăvoie următoarea informație:

— Bănuiesc că știți, doamnă, că domnul Ferrars s-a căsătorit.

Marianne tresări îngrozitor, se uită la Elinor și o văzu pălind și, căzând pe spate în scaun, făcu o criză de nervi. Doamna Dashwood, se uită instinctiv în aceeași direcție și, după înfățișarea lui Elinor, fu șocată să constate cât de mult suferea în realitate. O clipă mai târziu, speriată în aceeași măsură de starea lui Marianne, nu mai știu cărei copile să-i dea mai multă atenție.

Servitorul, care nu observă decât că domnișoara Marianne nu se simțea bine, avu destul minte să cheme o slujnică care, ajutată de doamna Dashwood, o duse aproape pe sus în cealaltă cameră. Până

atunci, Marianne era deja mai bine, iar mama ei, lăsând-o în grija lui Margaret și a slujnicei, se întoarse la Elinor care, deși tot tulburată, își recăpătase stăpânirea de sine și glasul și era pe cale să-l întrebe pe Thomas de unde aflate acea informație, când doamna Dashwood își luă asupra sa toată osteneala.

— Cine ți-a spus că domnul Ferrars s-a căsătorit, Thomas?

— L-am văzut eu însumi pe domnul Ferrars azi-dimineață în Exeter, doamnă, și pe doamna lui, domnișoara Steele, cum ar veni. Când am trecut pe lângă trăsură, am ridicat întâmplător ochii și așa am văzut numaidecât că era domnișoara Steele cea mică. Mi-am scos pălăria, și ea m-a recunoscut și a strigat la mine, și m-a întrebat de dumneavoastră, doamnă, și de domnișoare, mai ales de domnișoara Marianne, și mi-a spus să vă transmit complimentele ei și ale domnului Ferrars, și că le pare tare rău că nu au timp să vină să vă vadă, căci se grăbeau mai departe, dar că, totuși, la întoarcere, o să treacă sigur să vă vadă.

— Dar ți-a spus că s-a măritat, Thomas?

— Da, doamnă. A zâmbit și a spus că și-a schimbat numele de când a fost prin părțile astea. Ea a fost mereu o domnișoară vorbăreată și foarte politicoasă. Așa că i-am urat și eu fericire.

— Domnul Ferrars era în trăsură cu ea?

— Da, doamnă. L-am văzut chiar când se lăsa pe spate, dar nu a ridicat privirea. Dânsul n-a fost niciodată un domn prea vorbăreț.

— Mai era cineva în trăsură?

— Nu, doamnă, numai ei doi.

— Știi de unde veneau?

— Veneau direct de la Londra, doamnă, după cum mi-a spus domnișoara Lucy... doamna Ferrars.

— Și mergeau mai departe spre vest?

— Da, doamnă, dar nu or să zăbovească mult. Or să se întoarcă repede, și atunci sigur or să treacă pe aici.

La auzul acestor cuvinte, doamna Dashwood se uită la fiica ei; dar Elinor avea destulă minte ca să nu le aștepte vizita. O recunoștea într-un tot pe Lucy în mesaj, dar era foarte încredințată că Edward nu avea să se apropie niciodată de ele. Spuse totuși, cu glasul coborât, că probabil se duceau la Plymouth, la domnul Pratt.

Thomas părea că nu mai știa și altceva. Elinor arăta de parcă ar fi vrut să audă mai mult.

— I-ai văzut plecând, înainte să vii încoace?

— Nu, doamnă; caii tocmai ieșeau, iar eu nu puteam să mai zăbovesc.

— Doamna Ferrars arăta bine?

— Da, doamnă, mi-a spus că se simte foarte bine.

Doamna Dashwood nu mai găsi nici o întrebare, iar Thomas fu expedit cu fața de masă. Marianne trimisese deja vorbă că nu mai vrea să mănânce. Pofta de mâncare a lui Elinor și a doamnei Dashwood pierise, iar Margaret se gândi că e foarte norocoasă căci, deși surorile ei avuseseră nenumărate supărări care le făcuseră să negligeze mesele, ea, una, nu trebuise niciodată să se lipsească de hrană.

După ce sosiră desertul și vinul, doamna Dashwood și Elinor rămaseră multă vreme cufundate în gânduri, fără să vorbească. Doamna Dashwood se temea să spună ceva și nu îndrăznea să ofere consolare. Descoperea acum că greșise încrezându-se în seninătatea lui Elinor și își dădu seama pe drept că fata ei cea mare îi prezentase lucrurile într-o lumină mai blândă, pentru a nu-i spori nefericirea pricinuită de suferința lui Marianne. Fusesse păcălită de grija fetei sale față de ea. Se temea că, din cauza impresiei greșite că atașamentul pe care îl observase foarte limpede în trecut era mai mic decât credea ea, fusese nedreaptă, lipsită de atenție, ba chiar rea cu Elinor a ei, că mâhnirea lui Marianne, din cauză că fusese mai răspicat exprimată, sub ochii ei, îi absorbisese prea mult tandrețea și o făcuse să uite că poate și Elinor suferea aproape la fel de mult, cu mai puțină autocompătimire și cu mai multă tărie.

CAPITOLUL XII

Elinor descoperi acum diferența dintre așteptarea unui eveniment neplăcut și certitudinea în sine. Văzu că, împotriva voinței sale, păstrase întotdeauna în inima ei speranța că, atâta timp cât Edward nu era încă însurat, se mai putea întâmpla ceva care să împiedice căsătoria lui cu Lucy, că putea să se ivească vreo hotărâre de-a lui, vreo intervenție a prietenilor, sau vreun mariaj mai avantajos pentru domnișoara Steele, lucru care le-ar fi adus tuturor fericire. Însă acum era însurat, și în inima ei se condamna că se lăsase amăgită de asemenea iluzii care făceau ca vestea pe care o primise acum să-i aducă și multă suferință.

La început, se miră puțin că el se însurase atât de repede, înainte să fie hirotonisit și, prin urmare, înainte să fi intrat în posesia parohiei. Dar curând își spuse că era foarte probabil ca Lucy, în graba ei egoistă de a pune mâna pe el, să nu mai fi ținut seama de riscul pe care îl putea aducea o amânare. Se căsătoriseră la Londra și acum se grăbeau spre casa unchiului ei. Oare ce simțise Edward știindu-se la doar patru mile de Barton, văzându-l pe servitorul mamei ei și auzind mesajul lui Lucy?

În curând, aveau să se stabilească la Delaford, locul care începuse să o intereseze atât de mult, pe care ar fi vrut să îl cunoască, dar își impunea să îl evite. Cu ochii minții, îi și văzu acolo: Lucy, rânduindu-le pe toate, îmbinând economiile cu dorința de a părea bogată și rușinându-se că unii ar putea să-și închipuie fie și numai jumătate din trucurile la care era nevoită să recurgă; lingușindu-i pe colonelul Brandon, pe doamna Jennings și pe toți prietenii avuți. Pe Edward nu îl vedea însă deslușit: nu îi era pe plac să-l vadă nici fericit, nici nefericit, așa că își alungă chipul său din minte.

Elinor se mângâie cu gândul că vreuna dintre cunoștințele lor avea să le scrie curând pentru a le anunța evenimentul, dând și alte amănunte, însă zilele treceau fără să primească nici o scrisoare. Deși nu era convinsă că vreunul dintre prietenii ei era cu adevărat de condamnat, ea le găsi vină la toți. Toți erau nepăsători sau leneși.

— Când îi scrii colonelului Brandon, mamă? o întrebă Elinor într-o zi pe mama ei, nerăbdătoare să afle mai multe amănunte.

— I-am scris săptămâna trecută, draga mea, și mă aștept mai

degrabă să-l văd decât să primesc vești de la el. L-am rugat insistent să vină la noi și nu m-ar mira să-l văd intrând în casă azi sau mâine sau în orice zi.

Cu asta câștiga ceva pe care să-l aștepte cu nerăbdare. Colonelul Brandon trebuia să aibă niște informații.

Nici nu hotărî bine asta, că silueta unui bărbat călare o făcu să-și îndrepte privirea spre fereastră. Călărețul se opri la poarta casei lor. Era un domn, era însuși colonelul Brandon. Acum avea să audă mai multe și, la gândul ăsta, o apucă tremuratul. Dar... nu era colonelul Brandon... nu avea nici aerul lui... nici înălțimea lui. Dacă ar fi fost cu puțință, ar fi spus că era Edward. Se uită din nou. El tocmai descălecaseră... Nu se putea înșela, era Edward. Se îndepărtă de fereastră și se așeză. „Vine de la domnul Pratt anume că ne vadă. Am să fiu calmă, stăpână pe mine.”

Într-o clipă văzu că și celelalte își dăduseră seama de greșeală. O văzu pe mama ei și pe Marianne schimbându-se la față... le văzu uitându-se la ea și șoptindu-și câteva fraze una celeilalte. Ar fi dat orice să poată vorbi... să le facă să înțeleagă. Spera ca ele să nu îl trateze cu răceală sau dispreț; dar nu putu să rostească un cuvânt și fu nevoită să lase totul în seama discreției lor.

Nimeni nu spuse o vorbă. Așteptară în tăcere apariția vizitatorului lor. Îi auziră pașii pe pietrișul aleii; o clipă mai târziu era pe coridor, iar în următoarea, în fața lor.

Nici chiar lui Elinor înfățișarea lui nu i se păru prea fericită. Era palid și tulburat, de parcă îi era teamă de cum avea să fie primit și știa că nu merita o primire mai amabilă. Dar doamna Dashwood, conformându-se, după cum credea ea, dorințelor ficei ei, îl întâmpină cu un aer forțat de încântare, îi întinse mâna și îi ură fericire.

El se înroși și bălămbăi un răspuns neinteligibil. Buzele lui Elinor se mișcară odată cu ale mamei ei și își dori să fi dat și ea mâna cu el. Dar era prea târziu și, cu o înfățișare care se dorea sinceră, se așeză la loc și vorbi despre vreme.

Marianne se retrăsese cât mai mult, pentru a-și ascunde amărăciunea. Margaret, înțelegând o parte din situație, dar nu tot, se așeză cât mai departe de el și păstră o tăcere strictă.

După ce Elinor încetă să se bucure de vremea uscată, se lăsă o tăcere stingherită. Îi puse capăt doamna Dashwood, care se simți obligată să-și exprime speranța că el o lăsase pe doamna Ferrars foarte bine. Grăbit, el răspunse afirmativ.

Urmă altă pauză.

Elinor, hotărându-se să facă un efort, spuse:

— Doamna Ferrars este la Longstaple?

— La Longstaple? Întrebă Edward cu un aer uimit. Nu. Mama e la Londra.

— Mă refeream la doamna Edward Ferrars, spuse Elinor, luând de pe masă lucrul de mână.

Nu îndrăzni să ridice privirea, dar atât doamna Dashwood, cât și Marianne, și-o ațintiră asupra lui. Edward roși, păru încurcat și, după o scurtă ezitare, spuse:

— Poate te referi la... fratele meu... te referi la doamna Robert Ferrars.

— Doamna Robert Ferrars! repetară Marianne și mama ei, cu cea mai mare uimire.

Cu toate că Elinor nu putu să scoată nici un cuvânt, iar ochii ei îl fixau cu aceeași mirare nerăbdătoare, Edward se ridică de pe scaun și se duse la fereastră, parcă neștiind ce să facă; luă de pe pervaz niște foarfece și, stricându-le tucul, pe care îl tăie bucățele, spuse cu un glas grăbit:

— Poate nu știți... poate nu ați auzit că fratele meu s-a căsătorit de curând cu... cu cea mai mică... cu domnișoara Lucy Steele.

Vorbele lui fură repetate, cu o uimire de nedescris de toate, în afară de Elinor, care rămase cu capul aplecat asupra lucrului, într-o stare de agitație care o făcea să nu mai știe unde se afla.

— Da, spuse el, s-au căsătorit săptămâna trecută, iar acum sunt la Dawlish.

Elinor nu mai putu să stea. Ieși aproape în fugă din cameră și, de îndată ce ușa se închise, izbucni în lacrimi de bucurie care, la început, păreau că n-au să mai oprească niciodată. Edward, care până atunci se uitase oriunde, numai la Elinor nu, o văzu ieșind din cameră și probabil își dădu seama de emoția ei, căci imediat după aceea căzu într-o reverie pe care nici o remarcă, nici o întrebare și nici cuvintele pline de afecțiune nu o putură întrerupe. În cele din urmă, fără să spună ceva, părăsi încăperea și porni spre sat, lăsându-le pe celelalte în culmea uimirii, neștiind ce să creadă despre această întorsătură neașteptată și minunată a situației.

CAPITOLUL XIII

Oricât de inexplicabile erau pentru toată familia împrejurările eliberării lui, era sigur că Edward era liber și era ușor de prevăzut cum avea să se folosească el de acea libertate; căci, după ce cunoscuse mai bine de patru ani binecuvântările unei logodne imprudente, contractată fără consimțământul mamei lui, nimic nu era mai puțin de așteptat de la el decât să contracteze imediat alta, întrucât prima dăduse greș.

De fapt, misiunea lui la Barton era simplă. Voia doar să-i ceară lui Elinor să se mărite cu el. Ținând seamă că nu era cu totul lipsit de experiență într-o astfel de problemă, poate era ciudat că se simțea atât de stingher și că avea atâta nevoie de încurajare și de aer curat.

Nu mai trebuie spus cât i-a trebuit să se plimbe până a luat hotărârea, cât de repede s-a ivit prilejul să și-o pună în aplicare, cum a făcut-o și cum a fost primită propunerea lui. Ce trebuie neapărat spus este că, pe la patru, când se așezară cu toții la masă, cam la trei ore de la sosirea lui, Edward fusese acceptat de Elinor, căpătase încuviințarea mamei ei și era unul dintre cei mai fericiți oameni din lume. Nu numai că se putea bucura de fericirea unei iubiri împărtășite, ci și reușise să se elibereze, fără să aibă nimic a-și reproșa, dintr-o legătură care îl făcuse multă vreme să se simtă nefericit, scăpase de o femeie pe care încetase de mult să o iubească. De la o nefericire profundă, ajunsese la fericire, iar schimbarea se manifesta printr-o voioșie atât de sinceră și plină de recunoștință cum nu le fusese dat prietenelor lui să vadă vreodată la el.

Acum își deschise sufletul în fața lui Elinor, mărturisindu-i toate slăbiciunile și greșelile de care se făcuse vinovat și analizând cu toată demnitatea filosofică a celor douăzeci și patru de ani atașamentul de tânăr fără experiență pentru Lucy.

— A fost o prostie, o înclinație nesăbuită din partea mea, spuse el, o consecință a necunoașterii lumii și a lipsei de ocupație. Dacă la optsprezece ani, când am fost luat din grija domnului Pratt, mama mi-ar fi dat o ocupație activă, acest lucru nu s-ar fi întâmplat. Dacă aș fi avut o îndeletnicire care să-mi umple timpul, aș fi scăpat foarte repede de acel atașament închipuit. Dar, în loc să am ceva de făcut, în loc ca familia mea să se gândească să-mi aleagă o profesie

sau să mă lase pe mine s-o fac, m-am întors acasă ca să lenevesc. Am stat un an fără să fac nimic, căci n-am intrat la Oxford decât la nouăsprezece ani, așa că n-am avut de făcut decât să-mi închipui că sunt îndrăgostit de Lucy. Și cum mama mea nu a reușit să facă din casa noastră un cămin agreabil, cum în fratele meu nu aveam un prieten și un tovarăș și nu îmi plăceau noile cunoștințe, a fost foarte firesc să mă duc des la Longstaple, unde m-am simțit întotdeauna ca acasă și unde eram bine primit. Lucy îmi părea cea mai blândă și mai bună fată din lume. Mai era și drăguță — sau cel puțin așa mi se părea mie atunci. Nu aveam cum să-i văd defectele, căci nu cunoșteam multe femei. Ținând seama de toate acestea, oricât de nechibzuită a fost logodna noastră, așa cum s-a dovedit a fi, la vremea aceea nu a fost o nebunie nefirească sau de neiertat.

Schimbarea care se produse în câteva ore în mintea și fericirea familiei Dashwood era atât de mare încât le promitea tuturor satisfacția unei nopți de insomnie. Doamna Dashwood, prea fericită ca să aibă liniște, nu mai știa cum să-și manifeste dragostea pentru Edward, nici cum s-o laude îndeajuns pe Elinor, cum să fie recunoscătoare pentru eliberarea lui fără să-i rănească delicatețea și nici cum să le dea răgaz să stea de vorbă nestingheriți și totuși să se bucure de compania lor.

Marianne își putea exprima fericirea numai prin lacrimi. Se nășteau comparații... se iveau regrete... iar bucuria sa, deși sinceră ca și iubirea pentru sora ei, nu era de așa natură încât să-i ofere veselie sau grai.

Dar Elinor? Cum s-ar putea descrie sentimentele ei? Din clipa în care aflate că Lucy era măritată cu altul, că Edward era liber, până în momentul în care el îi justificase speranțele pe care și le făcuse numaidecât, ea nu își găsisese liniștea. Dar când trecu și al doilea moment, când toate îndoilele și toate îngrijorările fură înlăturate, când îl văzu pe Edward eliberat în mod onorabil de fosta lui logodnă, când văzu că el profitase fără întârziere de această eliberare pentru a veni să declare o afecțiune tot atât de duioasă și statornică precum sperase ea mereu că nutrește, fu copleșită de bucurie; și cum, din fericire, mintea omenească se obișnuiește ușor cu orice schimbare în bine, îi trebuiă câteva ceasuri ca să-și domolească starea de spirit și să-și liniștească într-o oarecare măsură inima.

Edward era acum stabilit la vilă de cel puțin o săptămână, căci orice alte treburi ar fi avut, îi era cu neputință să acorde mai puțin de o săptămână bucuriei companiei lui Elinor sau să spună

jumătate din ce trebuia spus despre trecut, prezent și viitor, căci, deși în câteva ore de conversație neîntreruptă două ființe raționale ar putea încheia mai multe subiecte decât pot fi terminate în mod obișnuit, la îndrăgostiți este altfel. Ei nu epuizează nici un subiect și nici nu își comunică un lucru până nu l-au rostit de cel puțin douăzeci de ori.

Căsătoria lui Lucy fu, desigur, unul dintre primele subiecte de discuție ale îndrăgostiților; și, cum Elinor cunoștea fiecare parte, căsătoria lor i se părea cea mai extraordinară și inexplicabilă împrejurare de care auzise vreodată. Cum ajunseseră să fie împreună și prin ce farmece putuse Robert să fie atras de o fată despre a cărei frumusețe ea însăși îl auzise vorbind fără admirație, o fată care, pe deasupra, era logodită cu fratele lui și din cauza căreia acel frate fusese izgonit din familie — toate astea erau dincolo de înțelegerea ei.

Edward putu doar să încerce să dea o explicație, presupunând că poate, la prima întâlnire întâmplătoare, vanitatea unuia fusese atât de măgulită de linguşelile celuilalt, încât treptat se ajunsese la tot restul. Elinor își aminti de cele spuse de Robert în Harley Street despre părerea lui în legătură cu ce ar fi putut face intervenția sa în problemele fratelui său, dacă era făcută la timp.

— Așa e Robert, spuse imediat Edward. Și poate că asta a fost în capul lui când s-au cunoscut. Și poate că Lucy s-o fi gândit la început doar să obțină niște servicii în favoarea mea. Celelalte planuri or fi apărut după aceea.

Dar nici unul nu era în stare să ghicească de când exista relația dintre ei. La Oxford, unde alesese el să stea după ce părăsise Londra, nu avusese nici un mijloc de a primi vești despre ea decât de la ea însăși, iar scrisorile ei, până în ultimul moment, nu fuseseră nici mai puțin frecvente, nici mai puțin afectuoase. De aceea, nici cea mai mică bănuială nu l-a pregătit pentru ceea ce a urmat, iar când în cele din urmă adevărul a răbufnit într-o scrisoare de la Lucy, un timp a rămas împărțit între uimirea, groaza și bucuria unei asemenea eliberări. Puse scrisoarea în mâinile lui Elinor.

Dragă domnule,

Fiind foarte sigură că am pierdut de mult afecțiunea dumitale, m-am considerat liberă să mi-o dăruiesc pe a mea altuia și n-am nici o îndoială că am să fiu la fel de fericită cu el cum credeam că aş putea fi cu dumneata; dar consider mai prejos de demnitatea mea să accept o mână cât timp inima îi aparține alteia.

Îți doresc sincer fericire în alegerea dumitale, și nu o să fie vina mea dacă nu vom fi întotdeauna prieteni buni, așa cum rudenia noastră apropiată de acum face de cuviință să fim. Pot să spun cu certitudine că nu-ți port deloc pică și sunt sigură că vei fi prea generos ca să ne faci vreun rău. Fratele dumitale mi-a câștigat pe de-a întregul afecțiunea și, cum nu puteam trăi unul fără celălalt, tocmai ne-am întors de la altar și suntem acum în drum spre Dawlish, unde vom rămâne câteva săptămâni; scumpul

dumitale frate este foarte curios să vadă acel loc, dar m-am gândit mai întâi să te deranjez cu aceste câteva rânduri și să rămân veșnic,

A dumitale sinceră prietenă și cumnată care îți dorește numai bine,

Lucy Ferrars

Am ars toate scrisorile dumitale și îți voi înapoia portretul cu prima ocazie. Te rog să distrugi mângălelele mele — dar inelul cu șuvița de păr poți să-l păstrezi.

Elinor citi scrisoarea și o înapoie fără un cuvânt.

— Nu-ți voi cere părerea despre felul în care a fost compusă, spuse Edward. Înainte n-aș fi vrut pentru nimic în lume ca tu să vezi o scrisoare de-a ei. Pentru o cumnată e scrisă destul de prost, darămite pentru o soție! Ce rușine mi-a fost citindu-i rândurile! Cred că pot să spun că, din prima jumătate de an a logodnei noastre, asta e singura scrisoare pe care am primit-o de la ea care compensează, prin conținut, însușirile stilului.

— Oricum s-au întâmplat lucrurile, sunt cu siguranță căsătoriți, spuse Elinor după o pauză. Iar mama ta s-a pedepsit singură în modul cel mai potrivit. Independența materială pe care i-a dat-o lui Robert, din resentiment pentru tine, i-a oferit acestuia prilejul să facă propria lui alegere; și, de fapt, ea n-a făcut decât să-l mituiască dându-i o mie de lire pe an pentru a săvârși însăși fapta pentru a cărei intenție te-a dezmoștenit pe tine. Nu va fi mai puțin rănită, cred eu, de căsătoria lui Robert cu Lucy, decât ar fi fost dacă te căsătoreai tu cu ea.

— Va fi și mai rănită, căci Robert a fost întotdeauna preferatul ei. Va fi și mai rănită și, din aceleași considerente, îl va ierta mai repede.

Edward nu știa cum stăteau lucrurile în prezent între ei, căci nici nu încercase să ia legătura cu familia sa. Părăsise Oxfordul la mai puțin de douăzeci și patru de ore de la primirea scrisorii lui

Lucy și, cu un singur gând în minte — cel mai scurt drum spre Barton —, nu avusese răgaz să-și facă vreun plan de conduită cu care drumul să nu aibă nici cea mai mică legătură; nu putea face nimic până nu era sigur de soarta lui cu domnișoara Dashwood și, după iuțea cu care își căutase soarta, e de presupus că, în ciuda geloziei cu care se gândise odată la colonelul Brandon, în ciuda modestiei cu care își aprecia propriile merite și a politetii cu care vorbea despre îndoielile lui, nu se aștepta la o primire prea crudă. Totuși, era de datoria lui să spună că se aștepta, și o spuse foarte frumos.

Lui Elinor îi era limpede că, în mesajul transmis prin Thomas, Lucy intenționase în mod sigur să le păcălească, plină de răutate împotriva lui Edward; iar Edward însuși, acum pe deplin lămurit cu privire la caracterul ei, nu avea nici o rețineră s-o creadă în stare de cea mai cumplită josnicie născută din răutate gratuită. Deși își dăduse seama de multă vreme, încă dinainte de a o cunoaște pe Elinor, de ignoranța și de lipsa ei de generozitate, le pusese în egală măsură pe seama lipsei de educație și, până la primirea ultimei scrisori de la ea, o crezuse întotdeauna o fată binevoitoare, bună la inimă și atașată întru totul de el. Numai această convingere îl făcuse să nu pună capăt unei logodne care, cu mult înainte de a fi descoperită și de a stârni mânia mamei lui, fusese pentru el o continuă sursă de neliniște și regret.

— Am considerat că e de datoria mea, independent de sentimentele mele, să-i ofer opțiunea de a continua sau nu logodna, atunci când am fost renegat de mama și am rămas, după toate aparențele, fără nici un prieten pe lume, care să mă ajute. Într-o astfel de situație, în care nimic nu părea să ispitească avariția sau vanitatea vreunei făpturi, cum puteam să-mi închipui că nu era animată de cea mai dezinteresată afecțiune, când ea insista cu atâta înflăcărare să-mi împărtășească soarta, oricare ar fi fost ea? Nici acum nu înțeleg ce motiv a avut sau ce avantaj își închipuia că putea să aibă rămânând legată de un bărbat față de care nu avea nici cea mai mică afecțiune și care nu avea pe lume decât două mii de lire. Nu avea cum să prevadă că voi primi o parohie de la colonelul Brandon.

— Nu, dar și-o fi închipuit că o să se întâmple ceva în favoarea ta; că familia ta putea să se înduplece cu timpul. Și, în orice caz, nu pierdea nimic continuând logodna, căci s-a dovedit că ea nu i-a încăușat nici pornirile, nici faptele. Legătura era cu siguranță

respectabilă și probabil că îi aducea considerație printre prietene și, dacă nu apărea ceva mai avantajos, era mai bine să se mărite cu tine decât să rămână nemăritată.

Edward fu imediat convins, desigur, că nimic n-ar fi fost mai firesc decât purtarea lui Lucy, nici mai evident ca motivul ei.

Elinor îl certă cu asprime că își petrecuse cu ele atâta timp la Norland, când probabil își dădea seama de nestatornicia lui.

— Comportamentul tău a fost cu siguranță foarte greșit, spuse ea. Pentru că, lăsând la o parte convingerea mea, relația noastră era lăsată pe seama fanteziei și a așteptării a ceea ce, din cauza situației tale de atunci, nu putea să se întâmple.

El nu putu decât să invoce ignoranța inimii lui și încrederea greșită în trăinicia logodnei sale.

— Am fost destul de prost să cred că, din cauză că inima mea era fângăduită alteia, nu era nici un pericol să fiu în preajma ta. Îmi dădeam seama că te admir, dar îmi spuneam că asta însemna numai prietenie, și n-am știut cât de departe ajunseseam până n-am început să fac comparații între tine și Lucy. După aceea am făcut rău, presupun, rămânând atât de mult în Sussex, dar mi-am spus că pericolul era numai al meu, că nu făceam rău nimănui în afară de mine.

Elinor zâmbi și clătină din cap.

Edward află cu plăcere de așteptata vizită a colonelului Brandon la vilă, căci dorea cu adevărat nu numai să-l cunoască mai bine, ci și să aibă prilejul de a-l convinge că nu era supărat că îi oferise parohia Delaford.

— Ceea ce, de fapt, după ce atunci i-am mulțumit cu atât de puțină politețe, trebuie să-l fi făcut să creadă că nu l-am iertat niciodată pentru acea ofertă.

Începu și el să se mire acum că nu se dusesese încă acolo să vadă casa. Însă toată povestea îl interesase atât de puțin, încât tot ce știa el despre parohie era din informațiile primite de la Elinor, care și ea le aflase de la colonelul Brandon și le ascultase cu atâta atenție încât ajunsese să fie stăpână pe subiect.

După aceasta, o singură chestiune rămase nehotărâtă între ei, o singură dificultate de depășit. Îi lega o afecțiune reciprocă, aprobată cu căldură de prietenii lor adevărați, și singurul lucru care le lipsea era un venit din care să poată trăi. Edward avea două mii de lire, iar Elinor una, ceea ce, cu parohia Delaford, era tot ce puteau numi al lor; căci era cu neputință ca doamna Dashwood să le dea

ceva, și nici unul dintre ei nu era chiar atât de îndrăgostit încât să creadă că un venit de trei sute cincizeci de lire pe an le putea asigura un trai îndestulat.

Edward mai spera, totuși, într-o schimbare în bine a atitudinii mamei sale față de el, și pe asta se bazuia pentru a-și spori venitul. Însă Elinor nu-și făcea astfel de speranțe căci, întrucât Edward tot nu se căsătorea cu domnișoara Morton, și cum doamna Ferrars se referise la o eventuală căsătorie între ea și Edward ca fiind un rău mai mic decât a lui cu Lucy Steele, se temea că jignirea adusă de Robert nu avea să servească decât la îmbogățirea lui Fanny.

La vreo patru zile de la sosirea lui Edward, apăru și colonelul Brandon, pentru a întregi satisfacția doamnei Dashwood și pentru a-i face onoarea să aibă mai mulți musafiri decât putea găzdui casa lor. Lui Edward i se rezervă privilegiul primului venit, drept care colonelul Brandon se duse în fiecare seară la conac, întorcându-se dimineața.

După o ședere de trei săptămâni la Delaford, unde nu avusese mare lucru de făcut decât să calculeze diferența dintre vârsta de treizeci și șase de ani și cea de șaptesprezece, colonelul venise la Barton într-o stare de spirit care, pentru a deveni mai optimistă, avu nevoie de înfățișarea înfloritoare a lui Marianne, de căldura primirii ei și de încurajările mamei ei. Nu-i ajunsese la urechi nici un zvon despre căsătoria lui Lucy, așa că își petrecu primele ceasuri ale vizitei ascultând și minunându-se. Doamna Dashwood îi explică totul și colonelul găsi un nou motiv să se bucure pentru ceea ce făcuse pentru domnul Ferrars, căci până la urmă aceasta servea interesele lui Elinor.

Nu mai trebuie spus că, pe măsură ce se cunoșteau mai bine, domniile se apreciau tot mai mult. Nu îi lega numai asemănarea dintre principiile sănătoase și bunul-simț, ci și faptul că erau îndrăgostiți de două surori, mai cu seamă de două surori care țineau atât de mult una la alta.

Scrisorile pe care le primeau de la Londra, care cu câteva zile înainte ar fi făcut-o pe Elinor să tremure de încordare, ajunseseră acum să fie așteptate mai degrabă cu veselie decât cu emoție. Doamna Jennings le scrisese să le spună minunata poveste, să-și arate sincera indignare față de neseriozitatea fetei care pusese capăt logodnei și să-și reverse compătimirea asupra sărmanului domn Edward care, era sigură, o iubise foarte mult pe femeiușca aceea nemernică și acum, după toate probabilitățile, era la Oxford cu inima

zdrobită de durere. „Cred că nimic nu s-a pus la cale cu atâta șiretenie, continua ea, căci nu sunt mai mult de două zile de când Lucy a trecut pe la mine și a stat câteva ore. Nimeni n-a bănuیت nimic, nici măcar Nancy care, biata de ea, a venit plângând a doua zi, fiindu-i frică de doamna Ferrars și neștiind cum să ajungă la Plymouth; căci se pare că, înainte de a pleca să se mărite, Lucy i-a luat cu împrumut banii, așa că sărmana Nancy n-a rămas nici cu șapte șilingi. M-am bucurat tare mult că am putut să-i dau cinci lire ca să ajungă la Exeter, unde are de gând să stea trei sau patru săptămâni la doamna Burgess, în speranța, după cum i-am spus și eu, să dea iarăși peste doctor. Și trebuie să spun că răutatea lui Lucy de a nu o lua cu ei în trăsură le întrece pe toate. Sărmanul domn Edward! Nu pot să mi-l scot din minte, dar trebuie să-l chemați la Barton, și domnișoara Marianne trebuie să încerce să-l consoleze.”

Răstălmăcirile domnului Dashwood erau mai solemne. Doamna Ferrars era cea mai nefericită dintre femei — biata Fanny suferise chinuri cumplite — și se mira și era recunoscător că, după asemenea lovitură, scăpaseră cu viață. Jignirea adusă de Robert era de neiertat, dar cea adusă de Lucy era mult mai grea. Doamna Ferrars nu voia să mai audă de nici unul dintre ei și, dacă mai târziu putea să fie convinsă cumva să-și ierte fiul, pe soția lui nu avea s-o recunoască niciodată de noră și nici nu avea să-i permită să apară în fața ei. În mod foarte rezonabil, domnul John Dashwood considera că gravitatea faptei lor era sporită de felul ascuns în care făcuseră totul căci, dacă ar fi bănuیت ceva, s-ar fi luat măsurile cuvenite pentru a împiedica acea căsătorie. Continua astfel:

„Doamna Ferrars nu a menționat încă numele lui Edward, ceea ce nu mă miră, dar, spre marea noastră uimire, n-am primit nici un rând de la el despre această împrejurare. Poate că totuși păstrează tăcerea de teamă de a nu supăra și, de aceea, am să-i trimit un rând la Oxford, ca să-i sugerez că sora lui și cu mine considerăm că o scrisoare de la el, adresată poate lui Fanny și arătată de ea mamei ei, n-ar fi luată în nume de rău; căci toți cunoaștem duioșia inimii doamnei Ferrars și că ea nu-și dorește decât să fie în relații bune cu copiii ei.”

Acest paragraf era de o oarecare importanță pentru perspectivele și conduita lui Edward. El hotărî să încerce o reconciliere, deși nu chiar în maniera indicată de cumnatul și sora lui.

— O scrisoare de supunere! spuse el. Ar vrea să-i cer iertare

mamei pentru ingratitudea lui Robert față de ea și încălcarea onoarei față de mine? Nici vorbă să mă supun. Ce s-a petrecut nu m-a făcut nici umil, nici pocăit. Am ajuns foarte fericit, dar asta nu interesează. Nu văd de ce ar trebui să fiu supus.

— Ai putea să-i ceri iertare pentru faptul că ai supărat-o, și cred că acum ai putea îndrăzni să-ți exprimi părerea de rău pentru că ai încheiat cândva o logodnă care a atras asupra ta mânia mamei tale.

Edward fu de acord că putea să facă asta.

— Și poate că, după ce te va fi iertat, n-ar fi nepotrivit să dai dovadă de puțină smerenie aducându-i la cunoștință o a doua logodnă care, în ochii ei, este aproape tot atât de nechibzuită ca și prima.

Edward nu avu nimic de spus împotriva acestui lucru, dar se opuse ideii unei scrisori de supunere și socoti mai nimerit ca, în loc să-i scrie lui Fanny, să se ducă la Londra și să o roage personal să intervină în favoarea lui.

După ce colonelul Brandon stătu la ele trei sau patru zile, cei doi bărbați părăsiră împreună domeniul Barton. Urmau să se ducă imediat la Delaford, pentru ca Edward să-și cunoască viitorul cămin și să-l ajute pe protectorul și prietenul lui să hotărască ce îmbunătățiri anume trebuiau aduse casei. De acolo, după câteva zile, avea să plece mai departe, la Londra.

CAPITOLUL XIV

După o împotrivire corespunzătoare din partea doamnei Ferrars, îndeajuns de violentă și fermă ca s-o apere de impresia că era prea bună, Edward fu acceptat să apară în fața ei și recunoscut iarăși ca fiu.

În ultima vreme, familia ei cunoscuse mari tulburări. Timp de mulți ani avusese doi fii, dar crima și renegarea lui Edward din urmă cu două săptămâni i-l răpiseră pe unul dintre ei; aceeași renegare a lui Robert o lăsase, timp de două săptămâni, fără nici unul. Iar acum, prin învierea lui Edward, avea iarăși un fiu.

Totuși, în ciuda faptului că i se permisesse din nou să trăiască, Edward nu considera că existența îi era sigură până nu-i dezvăluia actuala logodnă, căci se temea că aflarea acesteia ar fi putut duce la o cotitură bruscă ce l-ar fi făcut să dispară tot atât de repede ca înainte. Prin urmare, o dezvălui cu o precauție plină de teamă și fu ascultat cu un calm neașteptat. La început, doamna Ferrars se strădui să-l descurajeze să se căsătorească cu domnișoara Dashwood prin toate argumentele care îi stăteau în putere. Îi spuse că prin domnișoara Morton ar fi avut parte de un rang superior și o avere mare și întări afirmația făcând observația că domnișoara Morton era fiica unui nobil cu treizeci de mii de lire, pe când domnișoara Dashwood era numai fiica unui domn de la țară și nu avea mai mult de trei mii de lire. Însă când descoperi că el nu voia nicicum să se lase călăuzit de adevărul spuselor ei, se gândi că era mai înțelept, ținând seama de experiența din trecut, să se supună dorinței lui și, după o amânare care îi permitea să-și salveze demnitatea, își dădu consimțământul la căsătoria lui Edward cu Elinor.

Urma să se gândească mai târziu la ce avea să facă pentru a le spori venitul. Cu acest prilej reieși foarte clar că, deși Edward era acum singurul ei fiu, nu era nicicum cel mai mare, căci nu obiectă deloc la hirotonisirea lui, care avea să-i aducă un câștig de două sute cincizeci de lire pe an, și nici nu-i făcu vreo promisiune pentru prezent sau viitor, în afară de cele zece mii de lire care îi fuseseră date și lui Fanny.

Totuși, această sumă era mai mult decât se așteptau Edward și Elinor, iar doamna Ferrars, prin scuzele ei șovăitoare, părea singura persoană care se mira că nu dădea mai mult.

Având astfel asigurat un venit suficient pentru a le acoperi nevoile, și după ce Edward intră în posesia parohiei, nu le mai rămase decât să pună la punct casa căreia, din dorința de a o instala cât mai bine pe Elinor, colonelul Brandon îi aducea îmbunătățiri considerabile. Dar cum lucrările întârziu, Elinor fu cea care renunță la hotărârea de nu a se căsători până nu era totul pus la punct și căsătoria avu loc, la începutul toamnei, în biserica de la Barton.

Prima lună de căsnicie și-o petrecuseră împreună cu prietenul lor la conac, de unde puteau supraveghea reparațiile de la casa parohială, dând pe loc indicațiile dorite. Profețiile doamnei Jennings se adeveriră în bună măsură, deși cam amestecate, căci putu să-i viziteze pe Edward și soția lui în prezbiteriul lor de Sfântul Mihail, și descoperi în Elinor și soțul ei, după cum chiar fusese încredințată, una dintre cele mai fericite perechi din lume. De fapt, ei nu-și mai doreau nimic decât căsătoria colonelului Brandon cu Marianne și o pășune ceva mai bună pentru vacile lor.

După ce se instalară, fură vizitați de mai toate rudele și prietenii lor. Doamna Ferrars veni să inspecteze fericirea pe care aproape că îi era rușine că o autorizase; și până și soții Dashwood își permisă cheltuiala unei călătorii din Sussex pentru a-i onora cu o vizită.

— Draga verișoară, n-am să spun că sunt dezamăgit, spuse John într-o dimineață, pe când se plimbau împreună prin fața porților conacului Delaford. Ar însemna să spun prea mult căci, așa cum stau lucrurile, în mod sigur ai fost una dintre cele mai norocoase fete din lume. Dar trebuie să mărturisesc că mi-ar plăcea să-l am de cumnat pe colonelul Brandon. Proprietatea lui de aici, domeniile, conacul lui... toate atât de respectabile și într-o stare excepțională! Poate că, deși Marianne nu pare persoana cea mai indicată să-l ispitească, n-ar strica totuși să vină mai des pe la voi. Nu se știe ce se poate întâmpla.

Cu toate că doamna Ferrars venea să-i vadă și îi trata întotdeauna cu prefăcătoria unei afecțiuni decente, nu fură niciodată insultați de favorurile și preferințele ei. Și asta din cauza prostiei lui Robert și a vicleniei soției lui; căci ei reușiră să o câștige de partea lor în numai câteva luni. Deșteptăciunea egoistă a lui Lucy, care la început îl băgase pe Robert în bucluc, fu principalul instrument al eliberării lui de necaz; căci smerenia ei prefăcută, insistența atențiilor ei și necontenitele sale lingușeli o făcură pe doamna Ferrars să se împace cu alegerea lui și să le acorde toate favorurile

ei.

Toată purtarea lui Lucy în această poveste și prosperitatea care o încunună pot constitui cel mai încurajator exemplu a ceea ce poate să facă grija serioasă și permanentă față de interesele proprii — oricâte piedici ar întâmpina — în asigurarea tuturor avantajelor sortii, fără alt sacrificiu în afară de cel al timpului și al conștiinței. Când Robert căutase să o cunoască și o vizitase în particular în Bartlett's Buildings, nu o făcuse decât pentru a o convinge să renunțe la logodnă; și, cum nu era de înfrânt decât afecțiunea lor reciprocă, se așteptase în mod firesc ca problema să fie rezolvată în câteva întrevederi. Însă în această privință, și nu numai, se dovedi că se înșela; căci deși Lucy îi dădu curând speranța că elocvența lui avea s-o convingă cu timpul, întotdeauna mai era nevoie de încă o vizită pentru a se lăsa convinsă pe deplin. În felul acesta, reușea să-l aducă mereu în preajma ei, iar restul veni de la sine. Încetul cu încetul, în loc să vorbească despre Edward, ajunseră să vorbească despre Robert — un subiect despre care el avea întotdeauna mai multe de spus decât despre oricare altul și pentru care Lucy dovedea în curând un interes la fel de mare ca al lui. Pe scurt, Robert luă locul fratelui său. Era mândru de cucerirea lui, mândru că îl trăsesese pe sfoară pe Edward, mândru că se căsătorise în secret, fără consimțământul mamei lui. Se știe ce a urmat. Petrecură câteva luni în mare fericire în Dawlish, ea gândindu-se la cunoștințele ei nobile, iar el visând la niște căsuțe minunate. Când se întoarseră la Londra, obținut iertarea doamnei Ferrars, cerându-i-o pur și simplu. Cum era de așteptat, iertarea nu o incluse de la început și pe Lucy care, nedatorându-i nimic mamei lui, prin urmare, nepăcătuind în vreun fel, rămase neiertată alte câteva săptămâni. Dar, perseverând într-o atitudine umilă, trimițându-i mesaje smerite, învinuindu-se pentru insulta adusă de Robert și fiind recunoscătoare pentru felul urât în care era tratată, obținut în cele din urmă atenția trufașă care o copleși prin bunăvoința ei și care, curând după aceea, cu mare iuțeală, conduse la cea mai puternică stare de afecțiune și influență. Lucy îi deveni la fel de necesară doamnei Ferrars cum îi erau Robert și Fanny. Se stabiliră la Londra, primind un ajutor generos din partea doamnei Ferrars, și erau în cele mai bune relații cu soții Dashwood; și, lăsând deoparte dușmănia și veșnicele invidii dintre Fanny și Lucy, în care, firește, erau amestecați și soții lor, și nenumăratele neînțelegeri dintre Robert și Lucy, s-ar putea spune că nimic nu întrecea armonia în care trăiau cu toții.

Ce făcuse Edward pentru a-și pierde drepturile de fiu mai mare i-ar putea nedumeri pe mulți, iar ce făcuse Robert pentru a le câștiga i-ar putea nedumeri și mai tare... Totuși, fu un aranjament justificat de efectele lui, nu de cauze; în stilul de viață sau de exprimare al lui Robert nu apăru nimic care să dea de bănuț că își regreta bogăția, fie că astfel îi lăsa prea puțin fratelui său, fie că îi aducea lui prea mult. Iar dacă Edward ar putea fi judecat după felul în care își îndeplinea orice îndatorire, după atașamentul lui tot mai mare față de soția și de casa lui, n-ar putea fi considerat mai puțin mulțumit de soarta lui sau mai puțin dornic de vreo schimbare.

Căsătoria o despărți pe Elinor de familia ei numai atât cât a fost necesar pentru a nu face vila de la Barton cu totul inutilă, căci mama și surorile ei își petreceau aproape jumătate din timp la ea. Doamna Dashwood făcea vizite frecvente la Delaford atât de plăcere, cât și din motive strategice, căci dorința ei de a-i uni pe Marianne și colonelul Brandon nu era mai puțin arzătoare, deși mai nobilă ca intenție decât cea exprimată de John. Era acum țelul ei de căpătâi. Oricât de prețioasă era pentru ea compania fiicei sale, nu dorea nimic mai mult decât să renunțe la ea în favoarea valorosului ei prieten; iar Edward și Elinor doreau în aceeași măsură s-o vadă pe Marianne instalată la conac. Își dădeau seama de mânia colonelului și de propriile lor obligații, iar Marianne, prin consens, urma să fie răsplăta.

Cu o astfel de coaliziune împotriva ei, cunoscând atât de bine bunătatea lui și convinsă de afecțiunea lui profundă, pe care, în cele din urmă, o văzuse și ea, ce mai putea face Marianne?

Lui Marianne Dashwood îi fusese hărăzită o soartă ieșită din comun. Îi fusese dat să descopere falsitatea propriilor ei păreri și să contracareze, prin purtarea sa, principiile ei cele mai dragi. Îi fusese dat să învingă o afecțiune născută la înaintata vârstă de șaptesprezece ani și să-și ofere de bunăvoie mâna altuia! Iar alesul era un bărbat care nu suferise mai puțin ca ea de pe urma unei iubiri și pe care, cu doi ani în urmă, ea îl considerase prea bătrân pentru a se căsători și demn de siguranța unei veste de lână!

Dar așa era. În loc să se sacrifice pe altarul unei pasiuni irezistibile, așa cum îi plăcuse odată să creadă că s-ar putea întâmpla, în loc să rămână de-a pururi lângă mama ei și să-și găsească singurele plăceri în izolare și studiu, la nouăsprezece ani se pomeni supunându-se unui nou atașament, asumându-și noi îndatoriri, instalată într-o nouă casă, soție, stăpână a unei familii și

protectoare a unui sat.

Colonelul Brandon era acum atât de fericit pe cât considerau toți cei care îl iubeau că merită. În Marianne își găsea consolarea pentru toate suferințele trecute. Respectul și compania ei îl făceau să fie din nou vioi și vesel. Iar cei care îi urmăreau cu atenție fură convinși și încântați să vadă că Marianne își găsisese fericirea făcându-l pe el fericit. Marianne nu putea umbla cu jumătăți de măsură în dragoste și, cu timpul, inima ei îi deveni tot atât de devotată soțului ei cum îi fusese odată lui Willoughby.

Willoughby primi vestea căsătoriei ei cu o strângere de inimă; iar pedeapsa lui fu întregită curând după aceea prin faptul că doamna Smith îl iertă de bunăvoie, justificând înduplecarea sa prin aceea că el se căsătorise cu o femeie de condiție bună și dându-i motiv să creadă că, dacă s-ar fi purtat onorabil cu Marianne, ar fi fost dintr-odată și fericit și bogat. Nu trebuie să ne îndoim că regretul lui pentru felul în care se purtase era sincer și că s-a gândit multă vreme cu invidie la colonelul Brandon, iar la Marianne cu regret. Dar nici nu trebuie să se creadă că a rămas pe veci neconsolat, că a fugit de societate sau că a devenit trist și mohorât — pentru că nimic din toate acestea nu s-a întâmplat. A trăit din plin, distrându-se de câte ori a avut ocazia. Soția lui nu a fost mereu prost dispusă și nici căminul lui veșnic dezagreabil. Și a avut parte de destulă mulțumire crescând cai și câini și având tot felul de ocupații plăcute.

Dar, în ciuda lipsei de politețe de a supraviețui pierderii ei, a păstrat întotdeauna acel sentiment care îl făcea să se intereseze de tot ce o privea și făcea din ea idealul lui secret de perfecțiune feminină; multe femei frumoase au fost desconsiderate de el după aceea pentru că nu se ridicau la înălțimea doamnei Brandon.

Doamna Dashwood fu destul de prudentă să rămână la vilă, fără să încerce să se mute la Delaford; și, din fericire pentru sir John și doamna Jennings, când Marianne le fu luată, Margaret ajunsese la o vârstă foarte potrivită pentru dans, dar încă prea fragedă pentru a avea un iubit.

Între Barton și Delaford se stabili acea comunicare constantă pe care o dictează în mod firesc afecțiunea puternică dintr-o familie; și printre meritele și fericirea lui Elinor și Marianne se numără și faptul că, deși surori și locuind aproape una de alta, au trăit fără neînțelegeri între ele sau animozități între soții lor.